




★ OF GEMS & GEM-CUTTING ★

★ MINERALOGY · EMERALD · AND · OTHER · BERYLS · CATALOG ★

★ GEMSTONES · OF · NORTH · AMERICA · PROSPECTING · FOR · GEM ★

★ MINERALS AND ★



EX LIBRIS

JOHN SINKAS

4/2.75 June
1965
Williams

45⁰⁰ cut Pat.

4 ch. 100g





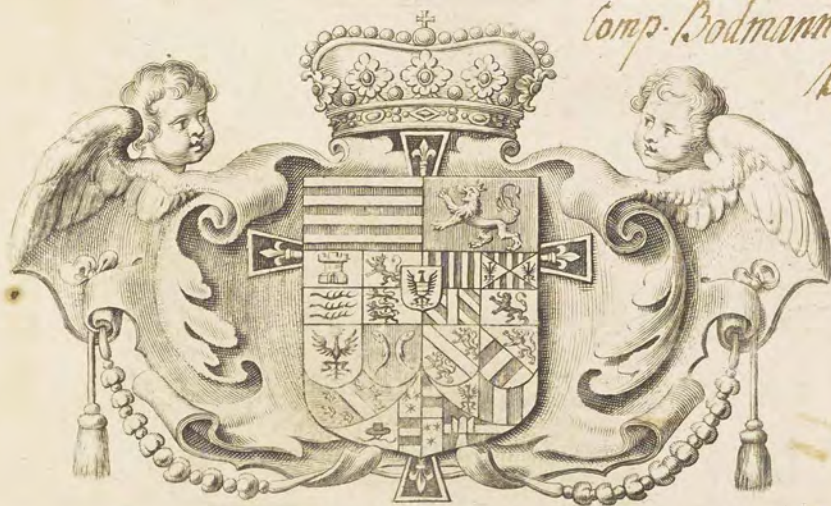
MSL
90024277

ANASTASIS
CHILDERICI I.
FRANCORVM REGIS,
SIVE
THESAVRVS SEPVLCHRALIS

Tornaci Neruiorum effossus, & Commen-
tario illustratus.

A V C T O R E

IOANNE IACOBO CHIFLETIO, Equite, Regio Archiatro-
rum Comite, & Archiducali Medico primario.

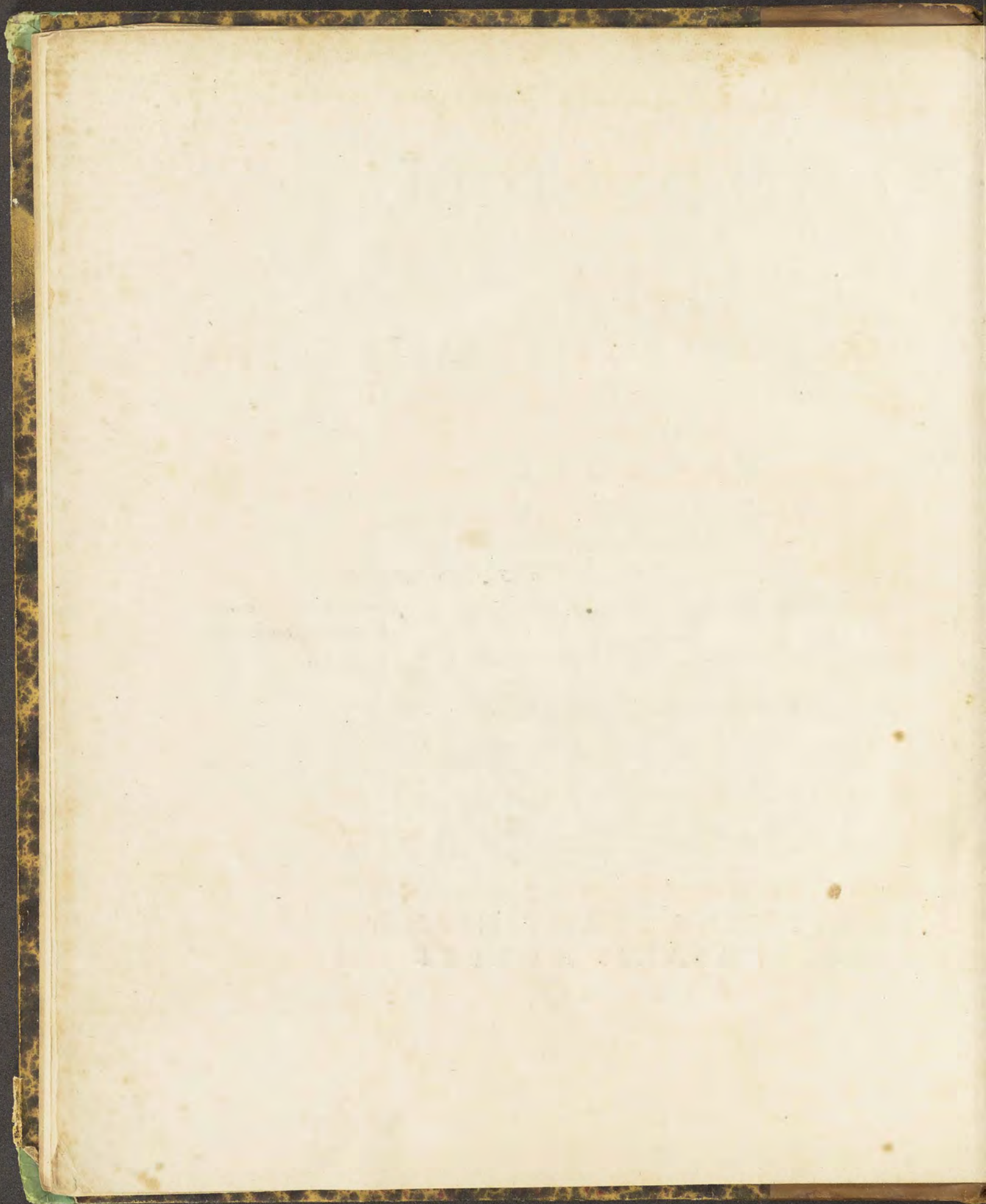


Comp. Bodmann. 1708.


*Nonnia in hoc volumine
contenta, rarissimis auen-
sentus.*

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA
BALTHASARIS MORETI
M. DC. LV.

1655



SEREN^{MO} ARCHIDVCI
LEOPOLDO
GVILIELMO,
AVSTRIACO, BVRGVNDICO,
BELGARVM, SEQVANORVMQVE
P R O R E G I:
DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

 Atere, SACRATISSIME
P R I N C E P S, identidem
comparari SERENITA-
T E M T V A M cum opti-
mo & Djs simillimo Principe T R A-
I A N O, quem adeò Plinius secundus
D E O R V M M V N V S appellavit. Is
A L E X A N D R O M A G N O, in ip-
sisædibus in quibus mortem obierat,
parentavit. H A D R I A N V S, eius in
* 2 Impe-

Paneg.
Traiani.
Dion
apud
Xyphi-
lin. in
Traiano.

In Ha-
driano.

Imperio successor, cum in Ægyptum venisset, eadem religione ductus, POMPEIO itidem MAGNO iusta perfoluit, cum lugubri hoc effato:

Τῶ ναοῖς βεῖθον πᾶσι, σπάνις ἐπλετο τύμβος.

Tot Deus in templis, tumulo quantillus in isto est!

sepulchrúmque eius penè collapsum restituit. Maiori dignatione, & memorando casu, CHILDERICVS I. Francorum Rex, tot sæculis interlabentibus, è mortuali folio exilij ad conspectum Tui, cuius (vt

Orat. 1.

olim Constantij Cæsaris, teste Iuliano) *Maiores, & Aui, & Parentes, & Fratres, & Patruelles, & Cognati, REGES & IMPERATO-*

Orat. 2.
ad Valēt.
Iuniorē.

RES omnes fuerunt. Ac si, monente Themistio, tam verum est quàm quod

quod verissimum, *Non eosdem pri-*
uatis hominibus & Principibus
SERMONES & LIBROS *accom-*
modatos atque idoneos esse: sed ni-
mirum, ut amictus, ædes, equi,
currus, ac ministri, ceteraq̄, quæ
ad cultum pertinent corporis, or-
natiōra illis, quàm sibi subiectis,
& splendidiora sunt: ita DISCI-
PLINAS ac LIBROS *non commu-*
nes iisdem, ac vulgares attribui,
sed PROPRIOS ac PRÆCIPVOS
oportere. Ne alterum desit, vtrum-
que SERENITATI TVÆ fisto, Li-
brum argumento Regium, Thesau-
rum, Regem ipsum, quem toga &
arma circumstant; instrumenta bel-
li, ornamenta pacis; Annulus signa-
* 3 torius;

torius; Graphiarium; Pugillares; Gladius; Securis; Framea; Equus bellator, eiúsque instructus; Aurum Argentúmque signatum; Regis Idolum miræ superstitionis; Apum aurearum symbola, incompertæ significationis hæctenus; sacra profanáque CIMELIA, nec Græca illa, aut Romana, quorum pridem eruditos fatietas tenet; sed BELGICA, FRANCICA, REGIA denique, & NOVANTIQVA omnia: quæ auidis auribus expetita, voluisti non tantum Tuis, sed & omnium vsurpari luminibus, atque opere cæ lato exprimi; probè conscius, *nullum esse MAGNO PRINCIPE, immortalitatemq; merituro, impendij genus dignius,*

Plin. in
Paneg.
Traiani.

gnius, quàm quod erogatur in po-
steros. Quin immò, saluâ M A G N I -
T V D I N E T V A, descendisti ad meas
curas, cùm mihi ius dedisti referen-
di ad T E, de quibus dubitabam; cùm
singula libri capita, priusquam typis
mandarentur, recensuisti studiosè,
Tuóque calculo comprobasti. Et
verò etiam priuatim A V G V S T I S S I -
M Æ T V Æ G E N T I S intererat, po-
nitiùs agnosci R E G E M P R O G E N I -
T O R E M, à T E potissimùm ferâ &
verâ eius stirpe. Magnus enim Im-
perator C A R O L V S à C H I L D E R I -
C O Rege nostro ducebat ortum per
B L I T I L D E M, Clotarij primi Regis
filiam, Clodouei primi neptem,
Childerici primi proneptem. R E G E S
autem

autem, & IMPERATORES AV-
STRIACI, Maiores Tui, à MAGNO
CAROLO, ductu multiplici, lineam
generationis trahunt cum prærogati-
uâ natalium præ Capetianis Regi-
bus: sic vt primaria Francorum gloria
ad Augustissimam Gentem Tuam
iure sanguinis tota pertineat; quem-
admodum aliàs clarè demonstraui.
Hoc verò ipsemet CHILDERICVS
honorè duxisse, hoc in votis habuisse
videri posset, qui statim reiectus, il-
licò se in oculos SVI NEPOTIS
gratulabundus ingessit. Magnorum
Imperatorum, Regum, Gentium
sedes, ipsaque septem Orbis mira-
cula, vbi terrarum fuerint ignoratur.
Vbi primi Francorum Reges Ethni-
ci,

ci, PHARAMVNDVS, CLODIO, &
MEROVEVS conditi iaceant, adhuc
quæritur: quartus, CHILDERICVS,
magno TVÆ FELICITATIS augu-
rio, tandem prodiit in apertam lu-
cem, eâ Belgarum regione, quam ob-
liquis meatibus SCALDIS interfluit;
quàmque Tuis expeditionibus PHI-
LIPPO IV. Regi maximo magnâ ex
parte vindicasti. Ille siquidem Impe-
rium Tibi dedit; Tu illi asseruisti.
Communicatâ Maiestate sollicitior
Tu TIMORE DOMINI; ille securior
factus est: vterque optimus, dignus-
que alter eligi, alter eligere. Sic vtriuf-
que beneficio viuimus: sic Tuo viuuit
CHILDERICVS, — *ex persâ sepulchri*

Notitiã seræ posteritatis habet.

Ouid.
lib. 4. de
Ponto,
El. 8.

**

Ita

Liuius
lib. 38.

In Onei-
rocriticis
cap. 7.

Ita olim SCIPIONIS MAGNIMO-
numentum tempestate disiectum
est, cuius virtus immortali genio lit-
terarum viuit etiam, viuétque. Sed
finio maiore voto, & verbis Achme-
tis Medici Arabis ex Ægyptiorum
disciplinâ: *Si quis in somnis SVSCI-
TATIONEM MORTVORVM vi-
dere visus fuerit, ea res victo-
rum liberationem, & BELLORVM
FINEM significat.* Quantò magis
dum non per somnum, non aliquo
noctis ludibrio, sed adultâ luce, ma-
iorum nostrorum ANTIQVISSI-
MVM REGEM quodammodò ab
inferis reuocatum videre datum est;
dum auro gemmísque fulgentem
oculis vsurpare, contrectare mani-
bus?

bus? O ANASTASIM publicæ tran-
quillitatis, si eo prodeunte alma PAX
resurgat! si cessent *furie animi, di-*
scordie, & quidquid non licet SA-
CERDOTIBVS PACIS! Hoc si ter-
ris exoratum Numen dabit,

Tertul.
de Spect.
cap. 16.

—*mirabere seris*

Prudent.
l. 2. cōtra
Symm.

POSTERITAS *saeculis inhumata ca-*
dauera latè,

Quæ Europæos texerunt ossibus
agros.

Scripsi & voui Bruxellæ, ipso die an-
niuersario inuentionis thesauri Chil-
dericiani, XXVII. Maij. M. DC. LIV.

IOAN. IAC. CHIFLETIVS.

** 2

ELEN-

E L E N C H V S C A P I T V M.

C A P V T I.



*Estibulum operis, Tabella vetus iconica antiquo-
rum Franciae Regum.* pag. 1.

C A P V T II.

*Historia reperti Thesauri sepulchralis CHILDERICI I.
Francorum Regis.* 36

C A P V T III.

*Cimeliorum sepulchralium ac Thesauri mortualis Exempla
aliquot in Illustribus.* 50

C A P V T IV.

*Vita CHILDERICI I. Francorum Regis compendio
expressa.* 61

C A P V T V.

*CHILDERICVS Rex sepultus est Tornaci in Neruijs, ritu
Barbarico. Iusta fuit & elegantis statura: iacuit ad viam
militarem.* 76

C A P V T VI.

*Veterum more, quo defunctos pretiosis Vestibus exornatos
efferebant, apud Francos etiam usurpato, sepultum
CHILDERICVM, docent aurea filamenta Tunica &
Chlamydis ipsius Regis.* 89

C A P V T VII.

*Annuli aurei duo Regis CHILDERICI, Signatorius, Ali-
thus, itemque alter Apirus, Romanis & Francicis exem-
plis illustrati.* 97

C A P V T

C A P V T VIII.

WIOMADVS, CHILDERICI Regis amicus, fuit Custos eius Annuli signatorij. Vbi de Annulorum traditione, detractiōe, sepulturâ, fractiōe. 117

C A P V T IX.

Summus Cancellarius erat Custos Annuli, siue Sigilli Regij, sub secundâ Regum stirpe. Tabella vetus Pauli Petauij de Cancellis Caroli Magni explicata. 129

C A P V T X.

Bubulum caput aureum: Apis, Ægyptiorum Deus, collatus cum Francico CHILDERICI Regis Idolo. 140

C A P V T XI.

Apum ex Api, seu boue, certa generatio. CHILDERICI Regis mens explicata. 155

C A P V T XII.

Francica Symbola Regum vetustioris æui non fuerunt Bufones, non Lunule, non Diademata, non Lilia, non Irides, non Spei Tesseræ, non Hastarum spicula; sed Apes aureæ. 164

C A P V T XIII.

Graphiarium aureum CHILDERICI Regis. Scitu digna de Grafionibus. Eiusdem Regis Pugillares, auro gemmisque ornati. 181

C A P V T XIV.

Arma CHILDERICI Regis in eius conditorio reperta, Gladius cum Baltheo, Securis, Framea. 196

C A P V T XV.

Equus bellator, Bucephalus phaleratus, CHILDERICO Regi consepultus, defosso etiam Equifone. 219

C A P V T XVI.

Fibule aureæ & gemmatæ, Acus aurea, Aurum obryzum, nobiles Gemmæ, Globus crystallinus. 232

C A P V T X V I I .

Aurea Numismata è sepulchro CHILDERICI Regis, certi characteres illum eius nominis Regem primum fuisse. 246

C A P V T X V I I I .

Reperti in eodem conditorio Nummi argentei plures; ex quibus quatuor sunt perforati. Premittuntur notatu digna de Amuletis. 265

C A P V T X I X .

Medalliones argentei semunciales ex Thesauro Treuirensi. 284

C A P V T X X .

TORNACVM meritò CIVITAS REGALIS dictum, Regum habitatione, sepulturâ, munificentiaque illustre. 299

C A P V T X X I .

Vindicatur Epocha Præcepti Regis Chilperici pro Ecclesiâ Tornacensi. 311

C A P V T X X I I . E T V L T I M V M .

Appendix ad undecimum & duodecimum, de Apibus Childericianis. 321



S V M M A

SVMMA PRIVILEGII.

PHILIPPVS IV. Hispaniarum & Indiarum Rex Catholicus, & Potentissimus Belgarum ac Burgundionum Princeps, diplomate suo sanxit, ne quis librum cui titulus *Anastasis CHILDERICI primi Francorum Regis, siue Thesaurus sepulchralis Tornaci Nerviorum effossus, & Commentario illustratus; Auctore IOANNE IACOBO CHIFLETIO, Equite, Regio Archiatrorum Comite, & Archidiscali Medico primario*, præter Balthazaris Moreti voluntatem vlllo modo imprimat, aut alibi terrarum impressum in has Germaniæ Inferioris ditiones importet, venalemve habeat. Qui secùs faxit, confiscatione librorum, & aliâ graui poenâ mulctabitur; vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ xxvi. Septembris, M. DC. LIV.

Signat.

D. Fren.

APPROBATIO
CENSORIS.

A *Nastasi* hanc CHILDERICI I.
Francorum Regis, Auctore IOANNE
IACOBO CHIFLETIO, *Equite, &c.*
nihil in se continentem quod fidei Ca-
tholicæ aut bonis moribus aduersetur,
luce publicâ dignissimam censui. Antuer-
piæ XII. Octobris, M. DC. LIV.

Guilielmus Bolognino S. T. L.
Can. & Lib. Censor Antwerp.

A N A S T A S I S
C H I L D E R I C I I.

FRANCORVM REGIS;

S I V E

Theſaurus ſepulchralis, Tornaci Neruiorum
effoſus, & Commentario illuſtratus.

C A P V T I.

*Vestibulum Operis, Tabella vetus iconica antiquo-
rum Francia Regum.*



VA mihi legenda ſunt veſtigia, ac-
curatiùs intuenti, non alienum à
ratione doctrinæ viſum fuit, pau-
ca præfari de antiquioribus Fran-
corum Regibus, iisq̃ue referendis
tantisper immorari; vt ante omnia, Regum Pri-
mæ Stirpis CHILDERICI tres diſtinctiùs ha-
beantur, quorum alter Rothomagi ſepultus eſt
in S. Petri, tertius Audomari ad S. Bertinum,
Primus Tornaci; de quo nobis futurus ſermo,
cuiusq̃ue anno præterito Theſaurus ſepulchra-
lis, caſu effoſus, huius erit Operis argumentum.

A

In

In Bibliothecâ Regiâ Bruxellensi seruator magnæ molis membraneus codex m. s. continens Historiam Caroli Magni, elegantissimis imaginibus illustratam; quarum vna exhibet antiquiores Franciæ Reges. Monet ad calcem Operis David Aubertus, Philippi Boni Burgundiæ Ducis Aulicus Scriba, *exscripsisse se Historiam illam, & in linguam Francicam meliorem commutasse anno M. CD. LVIII. iussu Philippi Ducis.* Quibus insinuat se alio vetustiori codice vsurum, imagines etiam ab alijs antiquioribus expinxisse. Vtut sit, Tabellam damus, qualem inde habuimus, quàm fieri potuit accuratissimè delineatam: quæ etsi quodammodò imperfecta videri possit, lucem tamen mereri visa, quòd Regum gestu, staturâ, & cultu, ferè aliquid ad historicam veritatem non inutile repræsentet; cui breui Commentario facem præfero, quamquam Regum Epochas obstinatiùs tueri nolim, non ita ab alijs occupationibus vacuus, nec tam mei lemmatis amans, vt LOCA AVIA vniuersa PERAGRARE integrum sit.

Anno
1458.

I. PHARAMUNDVS.

16. Iunij
1653.Anno
417.Anno
418.

DE huius Francorum primi Regis Chronologia hæc ad me doctissimus noster Wendelinus : *De anno primo Pharamundi ne dubitemus facit Prosper Tyro, cuius Chronicon nobis dedit Scaliger in suo Eusebio; auctiusq; datum est Tomo primo Scriptorum Francicorum. Scaligeri autem editio ad annum xxv. Honorij hæc habet : PHARAMUNDVS REGNAT IN FRANCIA. Post quæ sequitur annus xxvi. Et ad illum hæc : SOLIS FACTA DEFECTIO HOC ANNO. Si ergo certum est, anno ante istam Eclipsin regnasse Pharamundum, regnauerit sanè ex anno CD. xvii. Eclipsis enim Solaris nulla fuit per hos annos memorabilis, præter illam, quæ contigit anno Christiano CD. xviii. Iulij xix. Fuitq; totalis per Africam Et Ægyptum; cuius etiam meminit Chronicon Alexandrinum, addens factam xiv. Kal. Augusti, die Parasceues, horâ diei octauâ. Idatius quoque eandem diem xiv. Kalend. Augusti exprimit, sed Feriam quintam numerat errore librarij; nam reuerà fuit dies Veneris, horâ meridiei per Italiam, bihorio ferè seriùs quàm in Ægypto. Atque hæc est illa, de quâ scripsisse debuit Augustinus, tunc Hipponensis Episcopus, sicut Posidius in Indiculo meminit;*

minit; qui liber utinam alicunde aliquando reuiuiscat! Omnino ergo ex anno CD. XVII. regnavit Pharamundus, non verò (quod Scaligero creditus scribebam in Salicis meis) anno CD. XX. quoniam scilicet adcredebam anno mox CD. XXI. die XVII. Maij Solem defecisse; quod idem Scaliger validum pro se argumentum putauit; cum reuerà nullum sit, atque etiam falsum: ut nunc me pudeat alteri credidisse quàm mihi. Scaliger ergo Buntingum secutus (de Pratenicis Tabulis falsum ac fallentem) ipse etiam falsus me fefellit. Anno enim illo CD. XXI. nulla per totam Europam, aut ipsam Africam, conspici potuit Solis obscuratio, propter latitudinem Luna Australem, & accedente parallaxi adhuc Australiorem. Maneat ergo ex anno CD. XVII. regnasse Pharamundum, & quidem (pro eo ac tradidit Sigebertus) annis undecim. Eius ergo mors cadit in annum CD. XXVIII.

Anno
417.Anno
420.
Anno

421.

Anno

421.

Anno

417.

Anno

428.

Quod ad locum attinet: haud à vero alienum existimo, Belgicam Secundam, Vandalarum incursum iam labefactatam, à Pharamundo occupatam ad mortem vsque: de illo siquidem Genealogia vetus: *Sepultus est BARBARICO RITV (à la maniere barbarisque) Rhemis extra urbem, Laudunum versus in monticulo, qui Latinè PYRAMIS dici potest.* Seruius Virgilij interpres:

Hieron.
Ep. 11. ad
Ageruchiam.Ex M.S.
cod. Bruxell. Palatij.In Lib. III.
Æneid.

Apud maiores, Nobiles aut sub MONTIBVS altis, aut in ipsis MONTIBVS sepeliebantur. Vnde natum est, vt super cadauera aut PYRAMIDES fierent, aut ingentes collocarentur columna. Plinius de Cauchis populis: Illic misera gens TUMVLOS obtinet ALTOS, vt TRIBVNALIA structa Manibus.

Lib. 16.
c. 1.

2. C L O D I O.

An. 428. **P**ergit Prosper ad annum CD. XXVIII. Theodosij quintum: CLODIUS REGNAT IN FRANCIA. Alter Prosper in Consularibus ad eundem annum: *Felice & Tauro Coss. pars Galliarum propinqua Rheno, quam FRANCI possidentem occupauerant, AETII Comitibus armis recepta.* Ex quibus colligit Wendelinus, nihil ausos Romanos aduersus Pharamundum, quamdiu ipse vixit: sed eo mortuo, vt fit, irruisse aduersus CLODIONEM, ætate belli que experimentis minorem.

Lib. 2.
cap. 9. Gregorius Turonensis de illo: *Apud DISBARGVM CASTRVM habitabat, quod est in termino TONGRORVM.* Gesta Regum Francorum: *Habitauit CLODIO Rex in DISBARGO CASTELLO in finibus TONGRORVM.* Aimoinus de Francis: *CASTELLVM quoddam, DISBARGVM nomine, occu-*

Cod. M. S.
Camer.
cap. 5.
Lib. 1.
cap. 4.

occupant, in quo Rex CLODIO sedem sui constituit Regni. Ostendi aliàs apud eos Auctores legi Lumine
i. Salic. debere *Tongrorum*, non *Toringorum*: sed erravi, dum credidi *Disburgum* illud, Clodionis domicilium, esse *Diesthemium*; vbi duo castra constituit R. P. Godefridus Henschenius, alterumque In Dia-
uibâ. scribit etiamnum *Disburgum* appellari; quod apertè negant incolæ loci, aiuntque *Burgum* simpliciter vocari; vnde in Chartis Auerbodien- sibus, Ecclesiæ Diestenses *S. Joannis de Burgo*, & *S. Mariæ*, vel *Domina nostra de Burgo*, nulli *de Disburgo*.

Re ergo pensiculatiùs examinatâ, reperi apud Francos nostros duplex fuisse *Duisburgum*; vnum nempe trans Rhenum, ex àduerso Colonia Agrippinæ, oppidum Montensis Comitatus, hodieque dictum *Duysborg*, olim *Deusonis Castrum*; estque illud idem *Dusburg* oppidum, quod Butkens
in Tro-
phæis
Brab.
pag. 167.
an. 1204. Philippus Imp. Henrico I. Duci Lotharingiæ & Brabantia oppigneravit anno M. CC. IV.

In Leg.
Sal. c. 14. Duisburgum aliud situm est in nostrâ Brabantia; de quo sic aliàs Wendelinus: *DVYSBORCH nunc quoque est MUNICIPIVM amplum & NOBILE iuxta Furam, medio fermè loco inter Bruxellam & Louanium; idq; forsan Diœcesis Tun- grensis fuisse ex eo colligat quis, quòd S. HVBER-*

TVS, paucis diebus antequam moreretur, Fura anno DCC. XXVII. in his locis Ecclesiam dedicauerit; quodq³ certè LOVANIVM Diœcesis fuit Tungrensis ad Diliam vsque flumen: ita ut DVYSBORCH illud fuerit in termino saltem Tungrorum, si non in ipsâ Diœcesi; multoq³ possit melius aptari huic loco DISPARGVM illud Gregorio memoratum, quàm alijs Transrhenanis. Ita quoque Gramayus de hoc eodem municipio: DVYSBURGVM à Preposito Frigidi montis Bruxella Parœcum accipiens, & aliàs municipali iure gaudens. Additq^{ue} ad marginem: Solet olim cum municipijs subscribere cum SIGILLO CASTRVM præferente, & duobus vexillis. Superfunt viri senes ac fide digni, qui viderunt rudera & vestigia veteris castrî Duisburgensis in loco vbi villa *Ioannis de Mulder* dicta, in municipij appendice, quæ vulgò *Yseren*. Refert præterè loci Pastor ex antiquis monumentis, ducentis ante Furam annis Duisburgum istud Ducum Brabantix castrum fuisse, in quo Principes & Magnates de rebus patriæ consilij capiendi causâ conuenire solebant. Ego castrî veteris produco Iconismum è sigillo, quo Scabini post omnem memoriam chartas munire soliti sunt; & quidem ex antiquis ceris Archiui Caudenbergensis, in quo plures

Anno
727.

In Antiq.
Brab.

res alias vidi veteres chartas, & castrum illud, DVSBORC, DVYSBORCH, & DVYSBURG appellatum.



Habemus ergo Duisburgum castrum, habemus eiusdem sigilla vetustissima; constat etiam situm olim vel in ipsâ Tungrensi Diœcesi, vel saltem in confinio, vt planè possimus affirmare fuisse Disbargum, seu Dispargum castrum, in quo Rex Clodio habitavit, sedemque primùm Regni Francici constituit. Addi potest, totum hunc Brabantiaë tractum, iam inde ab antiquissimis Principum nostrorum temporibus (qui à Francis Regibus ortum ducebant) castris eorum ac domiciliis fuisse illustrem, Bruxellæ, Louanij, Furæ, & Duisburgi.

Gregorius Turonensis: *Ferunt etiam tunc* Lib 2.
CHLOGIONEM vtilem ac nobilissimum in gente cap. 9.
suâ Regem Francorum fuisse, qui apud DISPAR-

B

GVM

GVM CASTRVM *habitabat in termino Tungro-*
rum. tum post nonnulla: CLOGIO *autem mis-*
sis exploratoribus ad urbem CAMERACVM, per-
lustrata omnia ipse secutus, Romanos proterit, ciui-
tatem adprehendit, in quâ paucum tempus residens,
vsque SVMMAM fluvium occupavit.

Aëtius Romanus, accepto nuntio de irruptio-
 ne Francorum in Atrebates, silenti agmine cum
 Maioriano progressus, Clodionem aggressus est,
 eiusque exercitum stravit hymenæo fortè exhi-
 laratum, atque importunè nuptialibus epulis in-
 Carm. 5. *dulgentem. Sidonius Apollinaris:*

Pugnastis pariter, FRANCVS quâ CLOIO pa-
tentes

ATREBATVM *terras peruaferat: hic CO-*
 EVNTES

Claudebant angusta VIAS, arcuq; subactum
 VICVM HELENAM, FLVMENQVE *simul*
sub TRAMITE longo

ARCTVS, *suppositis trabibus, transmiserat*
 AGGER.

Illic TE posito, pugnabat PONTE sub ipso
 MAIORIANVS *Eques. FORS RIPÆ colle*
proquinquo

Barbaricis resonabat hymen, Scythicisq; cho-
rais,

Nube-

Nubebat FLAVO similis noua nupta MARITO.

Hos ergo, ut perhibent, strauit. —

Hanc Sidonij narrationem interpretes non satis intellexêre ob locorum ignorationem. Meo quidem iudicio, res acta est hoc modo: CLODIO cum exercitu ingressus est syluam Carbonariam, indeque militarem viam, quæ per Angiam, Athum & Lutofam TORNACVM ducit, vbi alij aggeres publici quoque simul coibant; à Virouiaco nimirum, Teroanâ, Nemetaco, Cameraco, & Ponte Scaldis; intraque illas stratarum angustias, vbi — *coëuntes*

Claudebant ANGVSTA vias,

Aëtius & Maiorianus (qui Helenam vicum in transitu subegerant) aduentantem Clodionem expectabant. Itaque commissum prælium difficili loco, Tornacum inter & Pontem Scaldis. In ipso Scaldis Ponte (per quem ferebatur angustus agger, sed publicus) Aëtius stabat: sub ipso Ponte, hoc est infra Pontem, Tornacum versus, equitabat Maiorianus; vbi in ripæ Scaldis propinquo colle turbatæ sunt Francorum nuptiæ. *Helenam vicum* (de quo Sidonius) Baldericus vocat *Lenense castrum*; oppidum est hodie in Atrebatibus, vulgò *Lens*, non autem Hesdinium vetus ad Caucium amnem.

Lib. 2.
cap. 22.

In Itine-
rario.

Pons Scaldis vicus etiamnum superest, *Escaupont* dictus, qui ductu viæ militaris Tornacum inter & Bagacum situs est. Vnde Antoninus Aug. flexuosum iter à Portu Gessoriacensi Bagacum vsque sic disposuit:

TERVENNAM	M. P. XVIII.	<i>Teroane.</i>
CASTELLVM	M. P. XVIIIII.	<i>Cassel.</i>
VIROVIACVM	M. P. XVI.	<i>Veruich.</i>
TORNACVM	M. P. XVI.	<i>Tournay.</i>
PONTEM SCALDIS	M. P. XII.	<i>Escaupont.</i>
BAGACVM	M. P. XII.	<i>Bauay.</i>

Ex quo itinere patet, publicam viam per Pontem Scaldis fuisse delatam, vt clarè Sidonius:

— FLVMEN QVE *simul* SVB TRAMITE LONGO ARCTVS, *suppositis trabibus, transmiserat* AGGER.

In ipso Scaldis alueo supersunt hodieque aliquot antiquæ pilæ, quæ arctum aggerem suppositis trabibus sustentabant.

Anno
448.

Moritur Clodio Rex anno CD. XLVIII. Cameraci sepultus, vt Neoterici quidam volunt. Quærendus esset in ciuitatis pomœrio, ad viam militarem.

PRIMA GENERATIO.

I. MEROVEVS.

Prosper ad annum CD. XLVIII. qui fuit XXV. Anno
 Valentiniani, paucis, vt solet: MEROVEVS ^{448.}
regnat in Franciâ. Gregorius Turonensis de Clo- ^{Lib. 2.}
 dione Rege: *De huius stirpe quidam MEROVEVM* ^{cap. 9.}
Regem fuisse asserunt, cuius fuit filius CHILDERI-
CVS. Vetus Genealogia Regum M. S. iam lauda- ^{Ex Bi-}
 ta: MEROVEVS, *qui non erat CLODII filius,* ^{blioth.}
sed ipsi sanguine coniunctus, fecit se creare Regem, ^{Reg. Bru-}
Clodij filios, qui aetate minores erant, excludendo. ^{xell.}
 Gesta Regum Francorum: *Chlodione Rege de-* ^{Ex M. S.}
functo, MEROVECHVS, de genere eius, Regnum ^{Camerac.}
eius accepit. Rouico Monachus: MEROVICVS ^{Lib. 1.}
iste, à quo & FRANCI prius MEROVINGI vo-
cati sunt, propter utilitatem videlicet, & pruden-
tiam illius, in tantam venerationem apud FRAN-
COS est habitus, vt quasi COMMVNIS PATER
ab omnibus videretur. Vnde in Tabellâ, Regum
 Primæ Stirpis caput constituitur, seiunctus à
 Clodione. Diem obiit anno CD. LV. Sepulturæ lo- ^{Anno}
 cus ignoratur. ⁴⁵⁵⁻

2. CHILDERICVS I.

An. 461. **S**Igebertus ad annum CD. LXI. HILDERICVM *insolenter & luxuriosè se agentem FRANCI Regno deturbant.* Hunc adeò terga verentem, atque auersum Tabella repræsentat, cum torosi marginis pileo, quo exul in Thuringiâ forsitan utebatur. Ille ipse est Childericus, de cuius sepulchro Tornaci detecto, in hoc Opere acturifumus; de quæ eius Vitâ compendio expressâ toto Capite quarto.

3. CHLODOVEVS I.

IN Epistolâ ad Episcopos post bellum Gothicum, ipse se CHLOTOVECHVM vocat: in litteris Theodorici Regis Italiæ ad eum datis, scribitur LVDVINVS: in eius Epithaphio, quod adfert Aimoinus, CHLODOVEVS: in testamento S. Remigij, HLVDOVVICVS: à Sigeberto, LVDOVVICVS: à Contracto & Alberico, CLODOVEVS: in Tabellâ iconicâ, CLAVDIVS, vulgò apud Francos CLOUIS, u vocali, non consonante. Est autem expressus elatis in cælum oculis, iunctis manibus, habitu orantis, Diuinam quæ implorantis opem. Gregorius Turonensis de illo cum Alamannis dimicante: ELEVATIS

Lib. 2.
cap. 30.

AD

CHILDERICI REGIS. 15

AD CÆLVM OCVLIS, *compunctus corde, commotus in lacrymis ait: IESV CHRISTE, quem CHROTILDIS predicat esse Filium Dei viui, qui dare auxilium laborantibus, VICTORIAMQUE in te sperantibus tribuere diceris, tua opis gloriam DEVOTVS efflagito; ut si mihi victoriam super hos hostes indulseris, & expertus fuero illam virtutem, quam populus TVO NOMINI dicatus probasse se predicat, credam tibi, & in NOMINE TVO baptiz. er.* Diem obiit anno D. XI. sepultus Parisijs in Basilicâ SS. Apostolorum Petri & Pauli, quæ nunc S. Genouefæ appellatur. Anno
511.

4. CHLOTARIVS I.

CLericali videtur habitu tectus, manicis togæ latioribus, vel quòd priores pueritiæ annos in monasterio transegerit, vel certè vt quodammodò notetur, traducaturque apud posteros, proptereà quòd aliquando *indixerit, vt omnes Ecclesie Regni sui tertiam partem fructuum fisco dissoluerent: quod erat velle frugibus Cleri sustentari, eiusque velleribus amiciri.* Sed illum Iniuoriosus Turonensis Episcopus ad saniora consilia reuocauit. Mortuus est anno D. LXI. sepultus Sueffione in Æde S. Medardi. Grego-
rius Tu-
ron 14.
cap. 2.
An. 561.

5. CHIL-

5. C H I L P E R I C V S I.

In Vero. **I**N Tabellâ obseruo, Chilpericum indutum
chlamyde viatoriâ, qualem Capitolinus Ve-
ro Imperatori tribuit, *qui nocte vagabatur obte-
cto capite* CVCVLLIONE vulgari VIATORIO; vel certè
venatorij cultus chlamyde, cuiusmodi Didonis
venationi accinctæ apud Virgilium:

Lib. 4.
Æncid.

*Tandem progreditur magnâ stipante cateruâ,
Sidoniam picto CHLAMYDEM circumdata limbo.*

Lib. 14.
Epig. 128.

Martialis Bardocucullum vocat:

GALLIA Sanctonico vestit te BARDOCVCVLLO.

Sat. 8.

Iuuenalis, Cucullum:

Tempora Sanctonico velas adopenita CVCVLLO.

vnde Iunius: Bardocucullus, pallij genus est, CV-
CVLLVM habens adiectum è panno crassiore, cuius
frequens usus apud nautas, & aurigas. Addo &
apud venatores, aduersus iniurias ventorum, in-

In Ico-
nib.

brium, atque etiam dumeta. Philostratus de Me-
leagro venatore: CHLAMYDE cocco tinctâ, CERVICI

Lib. 6.
cap. 46.

INVOLVTA indutus belluam expectat. Iam Gregorius
Turonensis de Chilperico Rege: Cùm ad villam
Callensem, qua distat ab urbe Parisiacâ quasi cen-
tum stadijs, accedit, ibiq; VENATIONES exercet: qua-
dam die regressus de VENATIONE, iâ subobscurâ nocte,
dum DE EQVO susciperetur, & unam manum super
scapu-

scapulam pueri retineret, adueniens quidam eum
 CVLTRO percutit sub ascellam, iteratōq; ictu ven-
 trem eius perforat; statimq; profluente copiâ sangui-
 nis, tam per os, quàm per aditum vulneris, iniquum
 fudit spiritum. Occisum fuisse in habitu vilio-
 re Chilpericum, satis indicant illa Gregorij verba;
 & firmant quæ sequuntur de Madalulfo Sylua-
 neftenſi Episcopo: *Vt eum interemptum audi-
 uit, aduenit; ablutumq; VESTIMENTIS MELIORIBVS in-
 duit: nocte in hymnis deductâ, in naui leuauit, &
 in Basilicâ S. Vincentij, quæ est Parisius, sepeliuit.*
 Anno Christi D. LXXXIV.

Anno
 584.

6. CHLOTARIVS II.

HVnc binomium fuisse, Patrisque & Aui
 nomina obtinuisse, nemo hæcenus ob-
 seruauit. Id verò me docuit Chronicon M.S. An-
 glo-saxonicum, cuius hæc sunt verba: HILPERI-
 CVS, *filius* LOTHARII, *moritur*. HILPERICVS LOTHA-
 RIVS, *Hilperici filius, Regnum cæpit*. Mos tamen ob-
 tinuit, vt vnico LOTHARII nomine appellaretur:
 sequitur enim in eodem Chronico: LOTHARIVS,
*Hilperici filius, moritur, relinquens successorem fi-
 lium suum Dagobertum*. Mortuus est Chlota-
 rius II. anno DC. XXVIII. conditus Parisiis in Ba-
 silicâ S. Germani de Pratis.

Anno
 628.

C

7. DA-

7. D A G O B E R T V S I.

Anno
620.

ALBERICUS anno DC. XX. *Lotharius Rex* DAGOBERTVM *filium suum commiserat educandum* PIPPINO *Principi, Karlomanni filio, & ARNVLPHO illustri* COGNATO *suo.* Anno DC. XLIV. *obijt* Rex DAGOBERTVS, *qui multa bona contulit Ecclesiæ. Sepultus est apud S. Dionysium Parisius. Hic primum conuentum monachorum S. Dionysij adduxerat ab Abbatiâ S. Mauritij Agaunensi. Successit ei in Regno filius eius CLODOVEVS in Neustriâ, id est in NOVA FRANCIA, per annos XVII. uiuente adhuc Sigeberto in Austriâ.*

Anno
644.

8. C H L O D O V E V S II.

Lib. 1.
Burg.
cap. 13.

HVnc in Tabellâ Gallicè CLOYs nuncupatum, notat Andreas Chesneus etiam vocatum fuisse CHLOTHARIVM. Quod cùm Scriptores lateret, multa Chlotario III. eius filio tribuerunt, quæ huic CHLODOVEO CHLOTARIO debebantur, Atauo Chlodoueo, Auoque Chlotario MAGNIS Regibus cognomini. Mortuus est anno DC. LXII. sepultus in S. Dionysij.

Anno
662.

9. CHLO-

9. CHLOTARIUS III.

IGnauum, inertem, ore demisso, propenden-
te è sinu gladio, velut inutili ac neglecto
CHLOTARIUM III. Tabella repræsentat, propterea
quòd Ebroinus eius Maior-domus, vir ingenio
malo prauoque, Regnum solus obtineret, oppri-
meretque veriùs, quàm regeret. Tunc enim
FRANCORVM REGES (Erchamberti verba sunt) In Bre-
uiario.
*nomen, non honorem, habebant. Victus ipsis erat exu-
berans, sed CUSTODIA IVGIS, ne aliquid IVRE
POTESTATIS agere possent.*

Auctor Vitæ S. Wandregifili, Chlotarij Re- Apud
Surium
22. Julij
cap. 14.
Vitæ.
gis propè æqualis: *Postquam excessit è vitâ CLO-
DOVEVS Rex, remansit Balthildis Regina cum tri-
bus filijs, CLOTHARIO, CHILDERICO, ac THEODO-
RICO: è quibus CLOTHARIUS, qui maior natu erat,
fastigium adeptus est Regni, rexitq; populum Occi-
dentalium Francorum ANNIS QVATVORDECIM. Tum
alio idem loco de iisdem Regibus: CLOTHARIUS, Cap. 21.
qui maior natu erat, QVARTVM DECIMVM Regni an-
num agens, consortijs subito caruit humanis. Dein-
de CHILDERICVS temerè ab insidiatoribus interem-
ptus, à præsenti sublatus est vitâ. Tertius THEO-
DERICVS, matri superstes, Regni suscepit guberna-
cula. vt nullatenus dubitem, in Fredegarij auto-*

grapho scriptum fuisse Chlotarium III. Regem annos XIV. non vt in libris editis legitur, *annos IV. regnasse*, omisâ à libellione denarij numeri notâ X. vnde posterioribus errandi ansâ, qui perperam Chlotario III. regni annos quatuor dumtaxat tribuunt.

10. CHILDERICVS II.

DElineatus est in Tabellâ, luscâ imagine, nec, vt alij Reges, aduerso corpore, sed in læuam conuerso, vt neglector famæ fata subsequens. Fredegarius in Chronico: *Erat ipse CHILDERICVS Rex leuis, atq; citatus nimis, Gentem Francorum in seditionem mittens, & in scandalum ac derisum: quo ingrauescente, vnum FRANCVM NOBILEM, nomine BODILONEM, ad stipitem tentum cadere CONTRA LEGEM præcepit. Videntes hæc Franci, irâ magnâ commoti, Ingolbertus videlicet, & Amalbertus, vel reliqui maiores natu Francorum, seditionem contra ipsum CHILDERICVM concitauerunt. Memoratus Bodilo super eum cum reliquis quamplurimis surrexit insidiaturis, & Regem in Lauchoniâ siluâ, vnâ cum Reginâ prægnante (quod dici dolor est) interfecit. Annum notat Sigebertus DC. LXXIX. Cæsorum corpora sepeliuit S. Audoënus Rothomagi in Basilicâ S. Petri.*

Anno
679.

11. THEO-

II. THEODORICVS I.

Sigebertus & Albericus, ducti errore qui in Fredegarij Chronicon irreperat, in annis Chlotarij III. decennium omiserunt. Sic ergo anni apud illos deinceps, meâ quidem sententiâ, ad marginem sunt notandi. Sigebertus: *LOTHARIVS Anno 676. non 666. Rex Francorum moritur. THEODERICVS frater eius ab Ebroïno Maiore domus in Regnum sublimatur.* Albericus: *Francorum mortuo LOTHARIO Rege, THEODERICVS frater eius anno vno.*

Sigebertus: *THEODERICVS Rex propter insolentias Ebroïni à Francis repudiatur, & frater eius Anno 677. non 667. HILDRICVS, qui in Austriâ regnabat, à cunctis ad regnandum euocatur. Porro THEODERICVS & Ebroïnus tonsurantur: & THEODERICVS Parisiis in cœnobio S. Dionysij, Ebroïnus in Luxouio relegantur.*

Rursum Sigebertus ad annum DC. LXXIX. Anno 679. rectè. *Bodilo Francus, quem HILDERICVS ligatum ad stipitem cadi præcepit, HILDERICVM in venatione exceptum cum Blitilde uxore eius prægnante interficit. THEODERICVS Regno restituitur. Anno deinde DC. XCIII. THEODERICVS Rex Anno 693. benè. An. 694. Francorum obiit. Albericus anno sequenti: Rex Anno 694. malè. Francorum THEODERICVS mortuus, in Abba-*

tiâ sancti Vedasti Atrebatensis, quam ipse fundavit, sepultus est cum Regina DODA uxore suâ. Quia consenserat impietati Ebroïni super interfectione beati LEODEGARIÏ, idcirco pœnitens hanc nobilem Abbatiam instituit. Defectio solis facta est horâ diei tertiâ, ita ut quadam clara stelle appaerent. Theodorici Epitaphium extat Atrebatî ad chorum sancti Vedasti, inscriptum lapidi hisce verbis:

*Rex THEODORICVS ditans, ut verus amicus,
Nos ope multimodâ, iacet hîc cum coniuge DODA.
Regis larga manus, & Præsul VINDICIANVS
Nobis Regale dant & ius Pontificale.*

*In DECIES NONO cum QVINQVAGIES DVODENO
ANNO defunctum sciet hunc, qui QVATVOR addet.
Quâ legis hæc horâ Dominum pro Regibus ora,
Muneribus quorum stat vita Dei famulorum.*

Insinuat rudis Poëta, Theodicum Regem obijisse anno DC. XCIV. Modus tamen carminis & character ostendunt æui sequioris monumentum esse; quo deceptus haud dubiè Albericus, malo calculo seriem temporum ad eius normam digessit. Ego Sigebertum antiquiorem (cuius etate necdum credo positum Theodorico barbarum illud elogium, eius Regis ossibus in nouam Basilicam, vbi nunc sunt, nondum translatis) liben-

Anno
694.

libentiùs amplector, qui satis fidelis est in Epocharum ferie ab anno DC.LXXIX. quo notat Theodoricum Regno restitutum, eiusque mortem anno DC. XCIII. quæ planè conueniunt cum Fredegario penè æquali, apud quem *Theodoricus* In Chron. Childeb. c. 101. *regnauit annis XIV.*

Præiuit nobis in hac sententiâ Christophorus Browerus, qui sic in Annalibus Treuerensibus: Lib. 7. THEODORICVM REGEM *annis regnasse quatuordecim STATVO cum Scriptore Appendicis ad Gregorium Turonensem, & Sigeberto, qui vulgaris anni cursum in multis deinceps sequi videtur: & idem THEODORICI exitum interuallo breui, scilicet vnus anni, nostris rationibus posthabet.* Idem affirmat quoque vetus Chronicon in membranis, quod habui à V. C. Ioanne Bargibautio. Sed & prætereà accedit Genealogia m. s. Palatij Bruxellensis, in quâ hæc leguntur: *CLODOVEVS tertius eius nominis Rex post Patrem THEODORICVM, fuit valdè simplex, & inutilis Regno: gerebat nomen Regis, sed Maior Palatij Remp. gubernabat. Rex enim CLODOVEVS non erat militaris: regnauit nihilominus QUATVOR ANNIS, obiitq; sine herede anno Domini DC. XCVII.* Si ex Anno 697. hoc numero demas annos Clodouei quatuor, 693. habebis annum obitus Theodorici Regis DC. XCIII.

Lib. 1.
cap. 40.

vt benè scripserit Belleforestius, *Sententiam magis receptam esse, ut THEODORICVS annis XIV. regnauerit.* Prius enim vnus anni Regnum, quod Ebroïno suffragante contra Childericum fratrem natu maiorem consecutus est Theodoricus, nullius est momenti: comâ quippe & purpurâ per summam ignominiam ipsi detractâ, falsus Regis character mansit obliterated. Neque aliter Childericus III. Rex de statu Regio detrusus est, quàm per tonsuram, & monachismum.

Anno
690.

693.

Francorum Annalium Scriptor Metensis aliam iniuit rationem annorum Theodorici Regis: postquam enim narrauit ad annum DC. XC. quomodo Theodoricus à Pipino victus fuerit; ad annum DC. XCIII. subdit: *Anno Dominicæ Incarnationis D. N. IESV Christi DC. XCIII. Pippini verò singularis Principatus super THEODORICVM, qui, antequam vinceretur à Pippino, annis quatuordecim; victus verò, sub eodem regnavit annis tribus, moritur.* Omisâ subductione illius anni, quo primùm regnauerat Theodoricus, & sequentis biennij, quo vitæ Monasticæ fuerat mancipatus, ait illum, priusquam à Pipino vinceretur, regnasse annis quatuordecim; ad quæ audiendus Albericus: *Anno XIV. Regis THEO-*

An. 690.
non 691.

DORICI

DORICI *inscribitur Privilegium sancti REOLI de
fundatione Orbaci. Quòd ibi nominatur Papa Za-
charias, intelligendum quòd Papa Sergius fuit bino-
mius.* Addit deinde Metensis Historicus, Theo-
doricum à Pipino deuietum, sub ipso annis tri-
bus regnasse: qui anni XIV. & III. simul iuncti,
ab anno nempe DC. LXXVI. ad DC. XCIII. con- Anno
ficiunt numerum annorum XVII. quibus regnaf- 676. 693.
se Theodoricum disertè notant Chronica duo
breuissima, Remigianum & Tillianum: vt, quo-
uis modo computi ratio ineatur, obitus Theo-
dorici Regis cadat in annum DC. XCIII.

De Solis Eclipsi, Alberico memoratâ ipso an-
no quo refert mortem Theodorici Regis, cùm
litteras Wendelino nostro dedissem, sic more
suo, hoc est, eruditè respondit: *Albericus tuus
diligens est in Solis Lunaq; Eclipsibus commemo-
randis, quarum benè multas recenset, quantum
earum inuenit apud Auctores, quos secutus est, quo-
rumq; verbatim periochas totas suo Chronico inse-
riuit; quemadmodum ipse, de quo agimus, locus do-
cet. Eclipsin enim istam totidem verbis perscriptam
legimus apud Theophanem, seu eius interpretem
Paulum Diaconum, in hunc modum: Anno Im- Lib. 19.
perij Iustiniani nono defectio Solis effecta est Histor.
horâ diei tertiâ, ita vt quædam stellæ claræ ap- Miscel.*

D

pare-

parerent. *Habes ecce unde Albericus istud idem
 exscripserit. Hanc ego Eclipsin ex meis aliorumq̄
 artificum tabulis inuenio visam Constantinopoli (ad
 cuius meridianum scribebat Theophanes) anno vul-
 gato DC. XCIII. die V. Octobris, manè, horâ post
 An.693. mediam noctem inter octauam & nonam, quæ fuit
 tertia recurrens post ortum Solis, integro luminis
 deliquio, & per quod stelle aliquot maiuscula potue-
 runt conspici, pro eo ac factum legimus. Eundem
 verò Justiniani annum, eamdemq̄ Solis defectio-
 nem consignat etiam Cedrenus. Habemus ergo no-
 num annum Iustiniani validissimo caractere cali-
 tus constitutum. At enim quia Imperij sui natalem
 habuit mensem Septembrem Indictionis XIV. anno
 685. nostro DC. LXXXV. planissimè; profectò nonus iste
 annus inijt more Grecanico, cum Septembri an-
 ni DC. XCIII. atque ita intra primum bimestre
 693. conspecta est Eclipsis. In Aduersarijs meis iam olim
 notatum inuenio Clodoueam III. Theodorici filium,
 regnantem ex mense Octobri: quod si non fallit, fa-
 tendum est, mortem Theodorici incidisse in annum
 693. nostrum DC. XCIII. cuius October Eclipsi conspi-
 cuus iam fluebat intra annum Justiniani nonum.
 Hæc ille.*

Igitur alicubi viderat Albericus magno serio
 notatam Theodorici Regis mortem eo anno,
 quo

quo contigerat illa Solis Eclipsis: sed quia nouum tunc, & fallax Theodorici Epitaphium obitum eius referebat ad annum DC. XCIV. in eundem quoque annum transtulit Albericus Eclipsin Solis, quæ anno DC. XCIII. quo è uis excesserat Theodoricus, conspecta fuerat. Ita Ludouici Pij exitum magna Solis obscuratio antecessit pridie Nonas Maias, horâ diei nonâ, anno Christi DCCC. XL. quo eodem XII. Kalend. Iulij excessit è uiuis; Deo causas eiusmodi, quantumuis naturales, ferè exerente calamitatibus publicis præsignandis.

12. CHLODOVEVS III.

IN Tabellâ, Gallico idiomate LOYS nuncupatur. *Regnavit annos IV.* (vt iam supra obferuatum) seu ab anno DC. XCIII. ad DC. XCVII. Sepultus est Cauciaci (vulgò *Choisy*) in S. Stephani. Cur post eum in Tabellâ omittatur CHILDEBERTVS eius frater, fateor me ignorare; tametsi audire iuuat Annales Metenses, ubi post mortem Clodouei III. Regis sic loquuntur: PIPPINVS *Regem pro eo fratrem ipsius HILDEBERTVM constituit; illis quidem NOMINA REGVM imponens, ipse totius Regni habens priuilegium.*

13. D A G O B E R T V S II.

HVnc Albericus binominem facit , vbi ita loquitur : *Mortuo Childeberto Francorum Rege , & in Abbatiâ S. Stephani de Cauciaco sepulto , quidam filius eius CLODOVEVS , qui & DAGOBERTVS , regnat annis quatuor .* Alio deinde loco Dagobertum solitariè nuncupat : *DAGOBERTVS iunior , Francorum Rex , à quodam filiolo suo in siluâ martyrizatus , iacet apud Sathanagium . Quo mortuo , LOTHARIUS PATRVS eius regnavit annis duobus .* Sigebertus similiter modò vno , modò alio appellat nomine : *Mortuo Hildeberto Francorum Rege , CLODOVEVS filius eius regnat annis quatuor . Mortuo Rege DAGOBERTO , LOTHARIUS regnat annis duobus .* Iste porrò Lotharius , Alberico *Dagoberti patrus* , erat CLOTARIVS I V. Tradit enim Genealogia m.s. Bruxellensis , Theoricum Regem duas habuisse vxores , atque ex alterâ , quam non nominat , suscepisse CLOTARIVM I V. qui annis duobus regnavit , mortuus absque herede anno DCC. XXII.

An. 722.

14. CHILPERICVS II.

FRedegarius Scholaſticus: *Dagobertus Rex* Cap. 105.
obiit, regnavitq; annis quinque. Franci verò
 DANIELEM quemdam Clericum, caſarie capitis
creſcente, in Regnum ſtabiliunt, atque CHILPE-
RICVM nuncupant. Erat is filius Childerici II.
Regis, quem in chartâ pro monaſterio Cor-
beienſi datâ Compendij, ſub die tertio Kal. Maij Sirmöd.
anno primo Regni, vocat Dominum & Genitorem ex M.S.
noſtrum, & Baldechildem quondam Reginam, Virdu-
Domnam & Auam noſtram. Nouiomi ſepultum nenſi.
 tradit Aimoinus. mortuus eſt anno DCC. XX. An. 720.

15. THEODORICVS II.

ORdine in Tabellâ præpoſtero hic Theodo-
 ricus Chilpericum II. præcedit, quem ſe-
 qui debuerat: ſic enim Fragmentum vetus hiſto-
 ricum: HILPERICO *mortuo, THEODORICVS* Cheſn.
ei ſucceſſit. Quo mortuo, HILDERICVS regnavit. Tom. I.
 Ita quoque Chronicon ex codice S. Remigij Re-
 menſis:

THEODORICVS regnavit annos XVII.

Annos ſeptem interim alius Rex non regnavit.

HILDERICVS Rex regnat annos nouem.

Stat verò in Tabellâ Theodoricus manicis latioribus, clericali habitu, sed expedito, & aduerso quidem corpore; quia vocatus è militiâ Clericali ad Regni habenas moderandas. Erchambertus de illo: *THEODORICVM, filium Dagoberti Iunioris, Franci in Regem sibi statuunt, qui nutritus in CALA MONASTERIO fuerat.*

16. CHILDERICVS III.

GEnealogia m. s. Bruxellensis disertè notat, *Theodericum, Dagoberti II. filium, sine hærede decessisse: CHILDERICVM successisse THEODERICO FRATRI, factumq; tandem monachum.*

In Vitâ
Car.
Mag.

Assentitur monachus Egolismensis: Post THEODERICVM regnavit solo nomine CHILDERICVS insensatus FRATER eius, & defecit totum genus Regale.

Lib. 2.

Item P. Æmylius: *CHILDERICVS Theodorico FRATRI Regi defuncto successit. Stat ille in Tabellâ monastico habitu, atque auersus; quia regno detrusus, & attonsus fuerat, translatus in varia monasteriorum latibula, ac in Sithienfi tandem mortuus. Iperius Abbas S. Bertini Au-*

In Chro-
nico.

domarenfis: HILDERICVM attonsum in monachum, in istud monasterium S. Bertini detruserunt, quem Abbas Nantharius in monachum suscepit, & ut melius potuit, eius curam egit. Secunda Coronationis

tionis PIPINI tempore (facta est anno DCC.LIV.) Rex Anno
 HILDERICVS monachus huius Ecclesie obiit, in 754.
 monasterio sepultus.

SECUNDA GENERATIO.

ANCHISVS.

Libellus de Maioribus-domus Regiæ: Post
 transmigrationem GENERATIONIS, ex filiâ
 Chlotarij Regis ANSBERTVS genuit Arnoldum;
 ARNOLDVS genuit sanctissimum Arnulfum, post
 Metensem Episcopum. ARNVLVS quoque san-
 ctus genuit Anchisem. ANCHISES genuit Pip-
 pinum Maiorem-domus. PIPPINVS genuit Caro-
 lum Martellum. CAROLVS verò genuit PIPPI-
 NVM, postea Regem effectum. In Tabellâ Iconicâ
 post Merouingos Reges, nouâ serie exhibetur
 hic Anchisus, vt secundæ Regum stirpis origo
 à Troianis fabulosa insinuetur. Paulus Diaco-
 nus de S. Arnulfo Metensi: *Venerandus ille vir,* De Episc.
iuuentutis suæ temporibus, ex legitimi matrimonij Metens.
copulâ duos filios procreauit, ANSCHISVM &
Clodulphum: cuius ANSCHISI nomen ab ANCHISE
Patre ÆNEÆ, qui à Troiâ in Italiam olim vene-
rat, CREDITVR esse deductum. P. Æmylius de Pipi-
no Rege: Ex amplissimâ familiâ, & tam veteri
nobilitate natus erat, vt cum auctor gentis, origoq;
prima

prima ignoraretur, quòd multi eius stirpis ANCHISI vocati inuenirentur, ab ANCHISE TROIANO eos oriundos plerique iactarent.

Historia Caroli Magni, è quâ Iconicam Regum Tabellam desumpsi, fabulis implexâ narratione refert, occisum ab hoc Anchiso, vt vides, quemdam Saxonum Regem, nomine *Breherum*, Christianæ Fidei exsortem, qui Franciam armis dudum infestauerat, idque facinoris ab eo patratum Mosam inter & Mosellam flumina. *Briareum* ex vsu Poëtico dicere voluit, & quadam rei gestæ similitudine *Gigantem* illum indicare, quocum Virgilius finxit Æneam, Anchisæ filium, aliquando decertasse.

Lib. 6.
Æneid.

Anno
685.

De Anchisi verò nece ad annum DC. LXXXV. sic Albericus: *ANSIGISVS Dux, qui est ANCHISES, Pater PIPINI, à Gunduino perimitur, quem ipse inuentum est nutritum de sacro Fonte leuauit; et ad maximos militia honores peruenerat. Sepultus est Andennæ, Nobilium virginum Monasterio ad Mosam, non procul à Namurco.*

CARO.

CAROLVS MARTELLVS.

Pipino Herstaliensi prætermisso, Tabella proponit Carolum Martellum, eius filium, Ducali & Principali dumtaxat pileo tectum, sed nihilominus Regali sceptro inclytum; quia tamen Regem se appellari noluerit, solus tamen regnavit annis aliquot. Sigebertus ad annum DCC. XLI. *Pacato & dilatato Regno Francorum,* An. 741. KAROLVS *bellicosus Princeps obiit, & filios suos Karlomanum, & PIPINVM, Principatus sui successores reliquit:* Guido Basochius: KAROLVS *Martellus super Isaram fluvium obiit in Carisiaco, & apud S. Dionysij monasterium sepultus est, quod ditauerat prædijs, & donarijs ornauerat pretiosis.*

I. P I P I N V S.

A Nnales Francorum Tilliani ad annū DCC. LI. An. 751. PIPPINVS *secundum morem Francorum electus ad Regem, & unctus per manus sanctæ memoriæ Bonifacij Episcopi, eleuatus à Francis in Regno Suefionis ciuitate. HILDERICVS verò, qui falsò Rex vocabatur, tonsuratus est, & in monasterium missus.* Exprimitur in Tabellâ Pipinus pumilionis staturâ, qui à Metensi Genealogo vocatur *Pipinus nanus,* à Niuellesi *paruus,* vulgò *breuis* nuncupatur.

E 2. CA-

2. CAROLVS MAGNVS.

Apud
Alberti-
cum an-
no 790.

Ad M.
Freherū.

In Gno-
tismate.

Zilleſius
in De-
fenſ.
S. Maxi-
min. p. 3.
cap. 4.

Parentis pumili procerus filius in Tabellâ
pictus est barbâ prolixâ, ad Turpini Remen-
sis mentem; sic enim ille de Carolo Magno:
*Longitudo eius octo pedum suorum erat: facies pal-
mum & dimidium habebat; & BARBA unum
palmum. Frons unius pedis erat: oculi eius ut car-
bunculus.* Nihilominus Marcus Welferus in eâ se
scribit esse hæresi, ut Carolus Magnus barbam
non pauerit; saltem prolixam illam, quâ ple-
rumque exornatur, ad eum nihil pertinere: adij-
citque, *se habere monetam Carolinam veterem (nisi
fallitur) puro mento.* Crediderim ego Caroli Cal-
ui fuisse, qualem ex argento apud Bituriges cu-
sam vulgavit P. Petauius; Magni enim Caroli
cum vultu hætenus non vidi. Non tamen ne-
gat Welferus fieri potuisse, ut interdum tonsoris
negligentiâ mentum & labra Caroli pilis non-
nihil inumbrarentur. Certè in sigillo chartæ pro
Abbatiâ S. Maximini Treuerensis, quam suo
annulo firmari iussit Carolus Magnus, anno
Regni sui quadragesimo, genis est omnino ad
ipsam cutem attonsis, & mento raso; quâ fer-
mè specie conspicitur Romæ in opere Musiuo
Lateranensi illius eiusdem æui, quod ætate nostrâ
restit-

restituit Eminentissimus Cardinalis Franciscus Barberinus. In Tabellâ P. Petauij, quam infrâ Cap. 9. exhibebimus, Carolus Magnus mentum non habet nudum, sed breui, bifurcâque vestitum barbâ. In m. s. codice membraneo Historiæ Willelmi Nangij, ex Bibliothecâ monasterij Villariensis in Brabantiâ, pictum vidi Carolum Magnum cum ornamentis Imperialibus, prolixiore capitis comâ, & abrafo penè mento. Memini me in m. s. quodam aliàs legisse, PHILIPPVM Bonum, Ducem Burgundiæ, aliquamdiu comam & barbam aluisse, posteaque valetudinis causâ deposuisse, vt vetustiores eius imagines palàm ostendunt; quod idem Carolo Magno potuit contigisse.



C A P V T II.

*Historia reperti Thesauri sepulchralis CHILDERICI I. Francorum Regis.*Ep. ad
Traian.

TRaiani Imp. æuo Callidromum pistorem Plinius Iunior mittendum ad Cæsarem putauit: *quod, inquit, paulo tardius feci, dum requiro GEMMAM, quam sibi, habentem IMAGINEM PACORI PARTHÆ REGIS, & QUIBUS INSIGNIBUS ornatus fuisset, subtractam indicabat. Volui enim hanc quoque, si inueniri potuisset, simul mittere; sicut GLEBVLAM misi, quam se ex PARTHICO METALLO attulisse dicebat: signata est ANNULO MEO, cuius est apophragisma Quadriga.* Quæ ego narraturus sum, quæque mihi demandauit peruestiganda eruendaque de situ ac tenebris scientissimus Principum LEOPOLDVS GVILIELMVS, vt supra omnium expectationem sunt, ita clarissimis testata monumentis; neque à pistore nescio quo, dubiæ fidei, ac variante fortunâ, multorum etiam seruo, acceptum Regis Annulum illustratum eo, aut glebulam profero metalli qualiscumque; sed aurea, sed antiquissima Francicæ gloriæ decora, seu CHILDERICI I. Francorum Regis THESAVRVM SE-

PVLCHRALEM, eumque oblatum Serenissimo ARCHIDVCI nostro LEOPOLDO; cui, vt olim TRAIANO à Senatu additum OPTIMI cognomen, ita à populis quos regit.

TORNACVM, urbem amplam, & cuius ambitus millia passuum quatuor excedit, medius Scaldis diuidit, & quidquid Episcopatus fuit Cameracensis, ab Atrebatensi ac Tornacensi separat. Quâ parte subest Cameracensi diœcesi, tres habet insignes Parœcias, S. Ioannis, S. Nicolai, mediamque inter istas S. Brixij, maximam eandem dignissimamque; cuius Curio, idemque Decanus Christianitatis, vir egregius Ægidius Pattus, cum videret proximè cœmeterium, suasque ædes, domum Theaurarij S. Brixij, & tenuiorum habitationi dicatam, vetustate iam propendere in ruinam; deliberatione cum Templi Ædituis habitâ, statuit deiectis minacibus tectis ac parietibus, nouam domum moliri à fundamentis, altiùs aliquanto iaciendis.

Anno igitur M. DC. LIII. mensis Maij die XXVII. Anno horâ tertiâ pomeridianâ, dum foditur ad altitudinem septem aut eo plus pedum; in rupem usque saxeam, inuenitur primùm Fibula aurea; & mox nidus rotundior velut ex alutâ putri, in quo nummi aurei plus centum, rutro aperitur

ab Hadriano Quinquino latomo Tornacēsi; qui (vt erat mutus & surdus ab ipso natali) voces inconditas mittere cœpit, & quo potuit modo, viciniam aduocare. Accurrunt illicò Decanus Pattus, & Æditui duo, Ioannes de Berlo, & Nicasius Rogers, frater Abbatis Lætiensis, fatagentes (ac meritò quidem) vt quidquid The-sauri esset, Ecclesiæ suæ & tenuiorum habitationi vindicarent. Eodem in loco reperti Romani ex argento nummi ducenti plus minùs; sed ita extriti ac rubigine obducti, vt facinus esset legere; vnde magnâ ex parte periêre. Effossa multa ferramenta, vetustate exesa & consumpta propter loci nonnihil humecti vitium; & Caluariae duæ, quarum altera grandior, cum ossibus iacentis humani skeleti. Ac demum intra pedum circiter quinque spatium inuentæ quàm plurimæ Cimeliorum reliquiæ, Gladius tam boni chalybis, vt ad primum contactum frustulatum totus dissiluerit; eius Capulus, Manubrium & Vagina, Graphiarium, Bubulum caput, Apes multæ de longè pluribus (quantum iudicari potuit) superstites saltem supra trecentas, dum reliquas inter exportata rudera non fuit datum perscrutari; Acus vna, Fibulæ, Vnci, Vncini, Clauis, Filamenta, Bullæ; omnia ex auro, infer-

infertis infinito numero pyropis. *Quin &*

— *Caput effosâ tellure repertum*

Bellatoris Equi. —

Silius l. 2.

Ac ista quidem cuius aut ævi essent , aut personæ, difficile fuisset atque impossibile iudicare, nisi vnâ cum his repertus ANNVLVS AVREVS CHILDERICI Francorum Regis fecisset indicinam.

Diditâ per urbem totam famâ inuenti Theauri, Magistratus misit ad Decanum Ædituofque postulaturos inspectionem repertorum. Decanus ipse cum Ædituis pertulerunt ad poscentes, non omnia quidem (quod vulgò creditum totos menses quinque ante reditum Serenissimi) sed Annulum Regium dumtaxat, ornamenta duo è Capistro Equi Regij, Filamenta aurea Paludamenti, Acum auream vnâ, Apes aureas septem & viginti, Fibulas quatuor, Clauos & Umbilicos alios octodecim varij operis; quæ Magistratus penes se retinuit consideranda curiosius. Pendebant autem pauca illa auri vncias tredecim. Re confestim delatâ ad Illustrissimum Episcopum, atque Ædis Cathedralis Decanum meritissimum Io. Baptistam Stratium; tum etiam ad Perillustrem Adrianum Lamoralium Villani à Gandauo, Ecclesiæ simul & antiquitatis omnis Thesaurarium; & quotquot Canon-

corum

corum alios de luto meliore animauit Promethea ferula, pro se quisque certatim desumpsit ectypa Annuli Childerici, quorum aliquot expressit Ioannes Chifletius, filius meus, itidem Canonicus Tornacensis, Serenissimo Archiduci nostro à Sacris Oratorij domestici, & statim ad me misit exhibenda optimo Principi, Antiquitatis eruditioris æstimatori iuxtà erudito; qui litteris ad Magistratus Tornacenses repræsentationem petiit eorum, quæ illis ab Decano & Ædituis Brixiensibus allata erant. V. C. Ioannes Bargibautius, Primarius vrbis Consiliarius, pro dignitate Legationem istam semel atque iterum obiuit; donec aureo torque, & sacro Principis Numismate donatus Tornacum rediit cum litteris eiusdem, quibus Magistratui significabat, grata sibi fuisse Cimelia, quorum illicò mihi imperauerat examen, & relationem postea in memoriam ire iussit posteritatis. Hinc Wendelinus noster, Canonicus atque Officialis Tornacensis, non capere seipsum, sibi mihiq̃ue gratulari, exclamare:

Prisca iuuent alios, ego me nunc deniq̃ natum

Gratulor: hæc ætas moribus apta meis.

Quod dudum canebat non magni serij Poëta,
& ab illo amicorum coryphæus, subdebatq̃ue,
quan-

quantumuis indulgentiùs : *Maiore serio rescripserim ego , gratulari me mihi , quòd in hanc aetatem aduixerim , quàm tot tantaq; in medium prodeunt quotidie , quibus mundus fiat doctior idemidem ac melior ; ut si nondum peruentum est ad summum , non multum possimus abesse à summo. Tot boni libri , tot inscriptiones lapidum , tot cimelia inuisa incognitaq; hætenus , felicitatem aui nostri prædicant ; dum è situ ac tenebris eruuntur , seq; exhibent spectanda oculis , maximè verò istis tuis , vir præstantissime , lynceis , & ad hoc ab ipsâ naturâ factis , ut spectatores essent atq; arbitri etiam eorum , quæ ante paucos dies casus inopinatus obtulit. Optandum quidem , ut clara illa Franciæ lumina Sirmondus , Petavius , Puteanus & Sanmarthanus (heu acerbas Parcas !) Naudæus , per istos dies raptus , videre potuissent illum diem rediuiui CHILDERICI : sed quoniam aliter visum Superis , solabitur nos superstes hætenus incomparabilis Gassendus , leuabitq; desiderium etiam tuum , quamquam tu abs teipso petere potes lenimen , cui nostras hæc Franciæ multum , Regia stirps longè debet plurimum. Patere me dicere quod sentio. Vetus Assyriorum Monarchia , Medorumq; ac Persarum potentia , totam se debuit Ctesia Guidio Medico , qui ab Nino ad Artaxerxem annorum fermè duùm millium contexuerat*

historias libris XXIII. conclusas. Te Medicum item magni Regis cubicularium, idemq; nunc (quod ille olim) satagentem, bonis & φημισμασι prosequetur posteritas; sed eò felicior, quòd labores tuos sibi eripi non patietur Typographica aternitas, quam vive, quam vive, quam & impertire votis tuo, te tamen præsursuro Wendelino. Hæc ille, visis dumtaxat, quæ à Magistratu Serenissimo oblata erant, quorum occasione, non pauca ex his, quæ supra retuli, ad me perscripsit, aliaque prout res tulerit suis locis inserenda.

Per idem tempus Excellentissimus Ægidius Trazegniaci Marchio, omni laude maior, Tornacensis pro Rege Gubernator, & Serenissimi Archiducis Nobilis Cubicularius, eorundem plenior & accuratam relationem ad me misit. Sed maiores Thesauri reliquæ spem meam morabantur: itaque hortari Ioannem Canonicum filium meum, vt nullam occasionem præterlabi pateretur, quâ non idemtidem reliqua, magnaque miracula, quæ subodorabar, indagaret, scrutaretur, erueret; consilio denique, prece ac pretio repræsentedato, ab iis obtineret, qui clam aliis Thesauros istos asseruabant. *Plurimum conspectum non obtinui hætenus (verba sunt Wendelini) ac si quæ fuerunt Numismata melioris metalli*

metalli (quod incipio magnâ propensione credere) illa ego sic existimo subducta, ut spes non sit bonis votis.

Quare non possum dicere tum Ioanni filio aliud, quàm Deum adfuisse, qui ad eò feliciter indagandis omnibus, colligendis, seruandisque in reditum Serenissimi, palmariam solertiam impenderit, nihil ut reliquum fuerit, quod illum fugerit. Nam primùm ad me misit aurea Numismata sex Impp. VALENTINIANI, MARCIANI, LEONIS, ZENONIS, BASILISCI & MARCI; aliorum item Imperatorum Argentea duo & viginti, Filamenta aurea Paludamenti, ac partem ferreæ soleæ Equi Regij; neque ita multò post, securim, quæ pone Childericum iacuerat, quamque ab Decano S. Brixij R.P. Ægidius Bucherius acceperat, vir doctus, annis atque eruditione grauis. *Quis est, inquit*

Lib. I. de
Diuinat.

Tullius, quem non moueat clarissimis monumentis testata consignataq; Antiquitas? Si me hisce immotum negem, certè mentiar. Et verò crescentibus etiam votis, non temerè à me credita aut sperata perinde certum habui ex epistolis Ioannis filij mei, quibus ille mihi indicabat, iniisse se amicitiam cum Decano & Ædituis S. Brixij, qui maiorem Thesauri partem asseruabant in reditum Serenissimi, quiq; viri honesti, integri ac

probi datam fidem impleturi essent, alto vtrimque seruato silentio. Nec promissis defuere; siquidem totis mensibus quatuor, eoque amplius, elapsis, decimâ Nouembris, seu postridie quàm Tornacum aduenerat Princeps, illi Ioannes filius meus ante omnia partam de hostibus victoriam ad Rupem Regiam gratulatus, rem deinde, vt erat, aperuit; ac iubente Serenissimo, Decanum Ædituosque S. Brixij conuenit; dieculæ vnus aut alterius interuallo facilem & expectatum illis aditum ad Principem spondet; exigit vt summa capita eorum, quæ dicturi Serenissimo, quæque ab eo petituri erant, Libello complecterentur, more dudum in alloquiis Principum vsurpato. Tandem coiuiere sub vesperam in porticum Abbatiae S. Martini, cum ex condito alter ad alterum tenderet, illisque in cubiculum sacratius introductis per Illustrissimum Ludouicum Marchionem Matthæi Romanum, Nobilem Cubicularium, Ioanni filio iniunxit Serenissimus, vti Libellum recitaret. Erat autem eiusmodi: *Decanus & Pastor S. Brixij Tornaci diocesis Cameracensis, atque eiusdem Ædis Custodes, quâ par est reuerentiâ exponunt SERENITATI VESTRÆ, superiore mense Maio, cum Ædes pauperum eiusdem Parœcia, deformes rui-*
nis

nis ac nimiam vetustate collabentes, denuò edificarentur, nec Ecclesia tenuior impendijs sustinendis par esset, non sine singulari Dei beneficio euenisse, ut dum noua fundamenta iaciuntur, reperta fuerint exuuia sepulchri CHILDERICI I. Francorum Regis, ante annos ferè mille ducentos isthic sepulti, ornatu planè Regio, dignoq; qui SERENITATI VESTRÆ sisteretur. Sed obsistente secularis Magistratus potestate, qui thesaurum sibi vindicabat, & eius reliquias nonnullas, ipsumq; Regis Annulum iam SERENITATI VESTRÆ obtulerat, tantisper silendum nobis esse duximus, donec SERENITAS VESTRA è bellicâ expeditione feliciter rediret, ut eâ morâ interiectâ, faciliùs ac sine inuidiâ, illi exhibitionem reliqui Thesauri faceremus, peteremusq;, ut præter illius iustam estimationem, aliquid eleemosynæ nomine ad pauperum inopiam sustentandam largiri dignaretur; quandoquidem non nôster, sed illorum Thesaurus sit, quorum preces ad SERENITATEM VESTRAM perferimus, ut liberalitate suâ cum Dei prouidentiâ concurrere velit ad opus tam magnum, quàm necessarium, eâ benignitate, quâ solet prosequi pauperes, seu membra CHRISTI; quem oramus, ut SERENITATEM VESTRAM quàm diutissimè seruet incolumem, cuius salute Felicitas publica continetur.

Lib. 2.
Ret.
Getm.

Serenissimus, laudatâ eorum fide, æquam esse petitionem respondit, & suavi alloquio, ac insolitam Maiestatem composito, Atavi sui Augustissimæ liberalitati minimè cessit, de quo B. Rhenanus: *Solebat*, inquit, MAXIMILIANVS *Cæsar* (primus eius nominis) PROPOSITA MERCEDE *suos prouocare ad quærenda DIPLOMATA, quæ ante quingentos essent annos conscripta. Itaque si quis monstrasset dumtaxat talem codicem, non indonatus abisset; nam PRINCEPS fuit LIBERALISSIMVS.* Quibus rebus, & maxime præsentia tanti Principis, maiorem in modum animati Decanus Ædituique, proferunt in primis aurea Gladij Regalis ornamenta, Vaginæ, Capuli, Manubrij, atque etiam Balthei; Anulum alterum aureum, Graphiarium aureum eiusdem Regis, & crystallinum globum magnitudinis pilæ lusoriæ: deinde Numismata aurea LEONIS Imp. quinquaginta sex, ZENONIS quatuordecim, MARCIANI septem, BASILISCI vnum, BASILISCI & MARCI vnum. Ab Decano seorsim oblata Serenissimo THEODOSII Imp. duo maioris ponderis, VALENTINIANI vnum, itemque LEONIS Imp. alterum; ac prætereà Fibula aurea omnium maxima, Bubulum caput aureum, Idolum Regis; & Capuli
pars

pars summa, duplici capite vitulino insignita. Quibus ab Serenissimo visis & expensis accuratiùs, iniunxit Ioanni filio meo, vti acciperet chartam, calamum, atramentum, quæ ad manum erant, atque omnium indicem texeret; ac per eundem, ante discessum, aureos dupliones sex Hadriano Quinquino Latoero erogari iussit, quòd is omnium primus rutrum in Theaurum impigisset.

Ceterùm minimè mirandum, si dum vetus ædificium deijcitur, dum rudere graui obruuntur oblidunturque inferiora, dum negligenter, vt fit, ac ruditer fossores eruderant locum nouando ædificio destinatum, quod fuerat rectè atque ordine compositum, id omne ita disiectum ac turbatum sit, vt sparsim dispersa sint, quæ simul potuerant inueniri, si gnari futurorum ad id accessissent; sed fors obiecit Theaurum, non industria, vt olim contigit Gn. Terentio Scribæ, quem tradit Plinius, *agrum suum repastinantem, offendisse* ARCAM, *in quâ* NUMA, *qui Romæ regnauit, situs fuisset.* Et certè bona eorum pars, quæ à Curione ac Ædituis accepta, Serenissimo Archiduci à Magistratu oblata sunt, eruderata fuit ex ingenti cumulo terræ ac fordidum egestarum, filamentis Paludamenti Regij vnde-

Lib. 13.
cap. 13.

unde quaque collucentibus; nullo etiamnum penes me dubio, quin aliqua perierint, cum & præter iam commemorata miracula, ac magna quidem, Ioannes filius meus, quouis pretio à variis obtinuerit, etiam ab ancillis, nummos aureos argenteosque, Arculum aureum ad capulum gladij attinentem, Apes aliquot aureas, Fibulas duas, earumque alteram prægrandem, Bullas, umbilicos, fragmentum vasculi ex Achate gemmâ, aliaque eiusmodi, ut de illo dicere possim, quod alicubi Columella: *In magnâ syluâ boni venatoris est, indagantem FERAS, quamplurimas capere, nec cuiquam culpa fuit NON OMNES cepisse.*

Lib. 5.
cap. 1.

Ad vltimum, Serenissimo Bruxellas reduce, & Thesauro fidei meæ atque examini commisso, nouitas tam antiqua perculit animos principum virorum magnatumque; & ut sunt auida litteratorum ingenia, in ædes meas ad spectandum confluxere. Vidit hos inter Illustrissimus Pronuntius Apostolicus, Andreas Mangellus, Abbas S. Angeli, Italiæ genio felix, quæ Antiquitatis præcipua cultrix est, nec tum suam Romanæ maiestati gloriam inuidit. R. P. Martinus Martinij, Societatis IESV Sacerdos Tridentinus, ex ipso Sinarum regno opportunè adueniens, coram mirabundus, omnia subtiliter, & curiosè inspe-

xit;

xit; tum subito exultans, Serenissimo nostro gratulatus est, & laudauit fortunam Principis ac famam, quod eius ætate Regum illustres umbræ, abstersâ caligine, toti Orbi lucerent. Anni sunt ferè quadraginta, cum P. Nicolao Trigautio, ab iisdem Orbis partibus reduci, eiusque itinerum socio P. Terentio, Vesontione Sequanorum humanitatis officia atque amicitia præstiti; cum illi, etiam de mensâ conuiuæ eruditi, quàm varia de Barbaris, tam grata auditu & iucunda in sermonibus fererent. Sed nec minor admiratio tenuit R. P. Othonem Zylium, qui & ipse genuinum Antiquitatis genium moribus præsentat. Quid interim doctissimus Geuartius? Festinus fuit, ut oculos fatiaret, & quo prisca- rum rerum studio maximè capitur, eo animum imbueret. Vidit ac peruidit acie mentis, quâ valet plurimum, vir eruditissimus Albertus Rubenius. Aduère & Ioannes de Schinkelle, Eques, Dominus de Wallecour; Helias de Bie, Ærarij Regij Chartophylax, alijque benè multi rerum antiquarum indagatione apprimè nobiles. Sed de Historiâ, deque rei veritate, hætenus satis. Iam ad institutum aggrediamur, & CHILDERICVM I. Francorum Regem cum toto suo apparatu proferamus in apertum solem.

C A P V T III.

*Cimeliorum sepulchralium ac THESAURI
mortualis Exempla aliquot in Illustribus.*

Celebris est & peruulgata Thesauri definitio, quâ Paulus I. C. statuit, esse *veterem quamdam depositionem pecunie, cuius non extet memoria, ut iam dominum non habeat.* Qualis ea fuit, notatuque dignissima, quam breui, sed accuratâ, & quæ ad rem faciat, oratione descripsit Mornacius hisce verbis: *Anno M. DC. XIII. Minciana Ecclesia turris (qui locus Meloduni proximus) disturbata nolis pulsantibus discissa est in eam partem qua à pluribus sæculis abdebat quadringentos Arietis lana maioris aureos (regnante S. Ludouico cusa est illa auri species.) Pluit confestim velut imbre aureo. Conscendunt plures, qui veteris illius depositi reliquum auferunt. Questio igitur inter loci Fructuarium, Matricularios Mincianos, & Procuratorem Regium, quibus addicendus sit Thesaurus. Causam agunt eruditè Firminius, Præuostaus, & Bretius, qui ad causam Fisci verè explicuit flavissas, aureamque litterati recessus suppellectilem. Senatus integrum Thesaurum Ecclesie addixit. Insigne quoque exemplum abstinentiæ,*

L. Num-
quam. ff.
de Ac-
quir. rer.
dom.

Adl. 67.
ff. de Rei
vindic.
An. 1613.

tiæ, Persarum & penè totius Orientis Rex Tam-
burlanus ostendit. Nam quodam tempore, cùm

Lonicer.
l. i. Hist.
Turc.

iter per Syriam faceret, obtulit se ei arator, qui
tunc in ingens vas aureæ monetæ arando impe-
gerat. Cùm autem omnes, qui cum Rege erant,
Regis aurum illud esse dicerent, quoniam in-
uenti, qui occultantur, Thesauri, Fisci putan-
tur: iussit Rex agricolam ad se monetam defer-
re, qui iam omni spe retinendi inuenti auri de-
ciderat. Inspectâ monetâ Rex ab adstantibus
petiit, putarèntne patris imaginem esse, quam
pecunia impressam habebat; cui, cùm respon-
dissent, Romanorum Principum effigiem esse,
Rex dixit: *Si ergo hæc pecunia Maiorum meorum
non fuit, aratori eam relinquamus, ad quem Deus
eam detulit.* Planè ad mentem Leonis Imp. à quo

THESAVRVS appellatur DEI BENEFICIUM, nec
inuidiosâ calumniâ persequendum. Pulchrè Theo-
doricus Rex apud Cassiodorum de Thesauris
eiusmodi, quos *Κεμήλια ἀργα, ἢ ἀπόθετα χεῖ-
ματα, Abditas opes & otiosas*, Homeri Scholia-
stes vocat: *Prudentia, inquit, mos est in humanos
usus terris abolita TALENTA reuocare, commer-
ciumq; uiuentium non dicere mortuorum; quia &
nobis IN FOSSA pereunt, & illis in nullâ parte pro-
futura linquuntur. Metallorum quippe ambitus so-*

L. vni-
câ C. de
Thesau-
ris lib. 10.

Lib. 4.
Epist. 34.
Duda
Saioni.

Iliad. 3.

latia sunt hominum. Nam diuitis AVRI VENA
 similis est reliqua terra, si iaceat: usu crescit ad pre-
 tium, quando & apud viuos sepulta sunt, qua te-
 nacium manibus includuntur. Atque ideò MODE-
 RATA IVSSIONE decernimus, ut ad illum locum,
 in quo latere plurima suggeruntur, sub publicâ testi-
 ficatione conuenias; & si AVRUM, ut dicitur, vel
 ARGENTUM fuerit tuâ indagacione detectum, com-
 pendio publico fideliter vindicabis; ita tamen, ut abs-
 tineatis manus à cineribus mortuorum. ÆDIFICIA
 tegant cineres; COLUMNS vel MARMORA ornent
 sepulchra: TALENTA non teneant, qui viuendi
 commercia reliquerunt. AVRUM enim sepulchris
 iustè detrahitur, ubi dominus non habetur: imò
 culpa genus est, inutiliter abditis relinquere mortuo-
 rum, unde se vita potest sustentare viuentium. Non
 est enim cupiditas eripere, quod nullus se dominus
 ingemiscat amisisse. Albanis certè pecuniam cum
 mortuis sepelire mos erat proprius; vnde Plau-
 tini illi ioci in Pseudolo:

Alexand.
 ab Alex.
 lib 3. c. 2.
 Actu 1.
 Sc. 4.

Ex hoc SEPULCHRO vetere VIGINTI MINAS
 Effodiam ego hodie, quas dem herili filio.

Lib. 1.
 Fab. 27.

Et Fabella apud Phædrum:

Humana effodiens ossa, THESAURUM Canis
 Inuenit: & violauit quia Manes Deos,
 Iniecta est illi diuitiarum cupiditas,

Pœnas

Pœnas ut sanctæ religioni penderet.

Itaque AVRUM dum custodit, oblitus cibi

Fame est consumptus: quem stans Vulturius super

Fertur locutus: O Canis meritò iaces,

Qui concupisti subito REGALES OPES

Trinio conceptus, & educatus stercore.

I. Exempla illustriora iam adduco: Iosephus in primis hoc elogio Dauidem afficit: *Tantas eum opes reliquisse, quantas nemo vel Hebraorum Regum, vel aliarum gentium.* Si ille hoc verè. & quidni verè? res mox docebit. Plus igitur Dauid, quàm Assyrij, Ægyptij, Persici illi Reges habuit & reliquit. Argumentum ex eodem Iosepho, quòd Salomon eius heres, & Sceptri opumque successor, non contentus splendide funus eius curasse; *ὃ δὴ* (verba enim ipsa danda sunt) *πλῆτον αὐτῶν ἔαυθονον συνεκίδδυσεν: Etiam præterea PECUNIAM MVLTAM & COPIOSAM cum eo sepeliuit.* Hoc verum esse docet, & exemplum addit: Hyrcanum Pontificem multis pòst annis, cùm ab Antiocho oppugnaretur, & pecuniâ opus ad placandum Regem esset, aperuisse monumentum Dauidis, & eruisse tria millia talentorum (ea sunt octodecies centena millia aureorum.) Iterumq; Herodem diu pòst referasse, & multas item opes extulisse; & neutrum tamen

Lib. 7.
Antiq.
Iud. & ab
illo Lipsius de
Magnitudine
Hebræâ
lib. 2. c. 1.
Operis
M. S.

ad ipsos Regum loculos peruenisse, in quibus (scilicet credibile) meliora & maiora fuissent. Narrat hoc ipsum de tribus illis talentorum milibus libro alio; & addit fretum eâ pecuniâ Hyrcanum, primum omnium externum militem cœpisse alere custodiæ suæ causâ. Item que de Herode postea suo item loco; exhaustum eum expensis, & cùm de Hyrcano audisset, ipsum quoque ignaro populo de noctu cum amicorum fiddissimis sepulchrum ingressum; sed pecuniam quidem non reperisse, *Κόσμον δὲ χρυσῶν ἔκειμηλίων πολλόν*: *Ornatum verò AVRI & CIMELIORVM plurimum*; quæ vniuersa abstulit. Inuitatus igitur vt introrsus pergeret, & ad ipsa conditoria Regum cùm conaretur, duo satellites igne ab interioribus erumpente exanimati sunt: atque ita metu & religione tactus recessit. Talia, & tot igitur qui sepeliit, quid credimus eum retinuisse?

Lib. 10.
cap. 3.

II. Curtius in Historiâ Alexandri: *Fortè Sepulchrum CYRI (Regis Persarum) ALEXANDER iussit aperiri, in quo erat conditum eius corpus, cui dare volebat inferias. AVRO ARGENTOQUE repletum esse crediderat, quippe ita famâ Persæ vulgauerant: sed præter CLYPEVM eius putrem, & ARCVS duos Scythicos, & ACINACEM, nihil repe-*

reperit. Ceterum CORONA AVREA imposita, AMICULO, cui assueverat ipse, SOLIVM in quo iacebat velavit, miratus tanti nominis Regem, tantis praditum opibus, haud pretiosius sepultum esse, quam si fuisset è plebe. Proximus erat lateri Spado, qui Regem intuens: Quid mirum, inquit, est inania SEPULCHRA esse REGVM, cum Satraparum domus AVRVM inde egestum capere non possint? Quod ad me attinet, ipse hoc bustum antea non videram; sed ex DARIO ita accepi, TRIA MILLIA TALENTVM condita esse cum hoc CYRO; seu decies octies centena millia aureorum, quot Hyrcanus eruerat è sepulchro Davidis.

III. Laurentius Surius in Commentario Rerum in Orbe gestarum sub initium anni M.D. XLIV. Anno Mense, inquit, ¹⁵⁴⁴Februario Romæ in Vaticano, haud procul à Tiberi, cum in sacello S. Petri fundamenta foderentur, inuenta est marmorea arca longitudine pedum octo & semis, latitudine quinque, & sex altitudine, in quâ condita fuit MARIA, HONORII Imp. coniux, quæ virgo obiit, morte abrepta ante nuptias. In eâ arcâ, corpore absumpto, aliquot tantum DENTES supererant, CAPILLIQVE, ac TIBIARVM ossa duo: prætereà VESTIS & PALLIVM, quibus tantum AVRI fuit intextum, ut ex his combustis auri pondo XXXVI. collecta sint. Erat insuper CAPSVLA ARGEN-

ARGENTEA longa pedem unum & semissem, latitudine digitorum XII. in quâ vascula multa ex CRYSTALLO, nonnullaq; ex ACHATE perpulchrè elaborata. Item ANNVLI AVREI XL. varijs gemmis ornati. Erat & SMARAGDVS AVRO inclusus, in eoq; SCVLPTVM caput, quod creditum est ipsum HONORIVM referre. Is quingentis Aureis, nempe Ducatis, aestimatus est. Prætereà in aures, monilia aliq; muliebria ornamenta; in quibus una earum, quas hodie AGNVS DEI vocant, per cuius ambitum inscriptum erat: MARIA NOSTRA FLORENTISSIMA; laminaq; ex auro, & in eâ hæc nomina: MICHAEL, GABRIEL, RAPHAEL, VRIEL, Græcis litteris. Item veluti racemus ex smaragdis alijsq; gemmis consertus, & discriminale longitudine XII. digitorum, inscriptum hinc: DOMINO NOSTRO HONORIO. hinc: DOMINA NOSTRA MARIA. Ad hæc inerat forex ex chelidonio lapillo, cochleaq; & patera ex crystallo. Item pila ex auro, lusoria similis; sed quæ in duas partes diuidi potuit. Innumera penè aliæ inerant gemmæ; quarum etsi plurimæ vetustate corruptæ, nonnullæ tamen recentem admirandamq; pulchritudinem retinebant. Et hæc omnia STILICO filia dedit pro dote. Addunt ^a Bosius, & ^b Aringhus de Sacrà antiquitate optimè meriti, integrum

^a Romæ
Subterr.
lib. 2. c. 7.
^b Tom. 1.
lib. 2. c. 9.
num. 11.

grum Thefaurum delatum fuisse ad PAVLVM III. P. M. qui omne aurum separatim conflare iussit ad libras XL. in nouam fabricam impensas: &, quod vero simile est, credita fuisse munera ab Honorio Sponsæ transmissa, de quibus Clau-

De Nu-
ptiis Ho-
norij.

— *Iam MVNERA nuptæ*

*Preparat, & pulchros, MARIÆ sed luce minores,
Eligit ORNATVS; quidquid venerabilis olim
LIVIA, diuorumq; nurus gessere superba.*

IV. Iornandes de funeratione Alarici Regis Gothorum: *Barentinum amnem, iuxta Consentinam ciuitatem, de alueo suo deriuant; huius in medio, collecto captiuorum agmine, sepultura locum effodiunt; in cuius fouea gremio ALARICVM cum MULTIS OPIBVS obruunt; rursumq; aquas in suum alueum reducentes, ne à quoquam locus quandoque cognosceretur, fossores omnes interemerunt.*

Lib. de
Rebus
Gothicis.

V. Iornandes idem de Attilæ Regis Hunnorum sepulturâ: *Noctu secretò cadauer est terrâ reconditum; cuius opercula, primum AVRO, secundum ARGENTO, tertium FERRI rigore communiunt. Addunt ARMA hostium cadibus acquisita, PHALERAS vario GEMMARVM fulgore pretiosas, & diuersi generis INSIGNIA, quibus colitur AVLICVM DECVS.*

Lib. cit.

H

VI. Si-

Anno
585.

VI. Sigebertus Gemblacensis ex M. S. meo:
 CUNTRANVS Francorum Rex in venando fessus,
 dum in gremio armigeri sui dormiret iuxta riuum
 aqua, vidit armiger de ore Regis paruum exire ani-
 mal; cui volenti riuum transire, nec valenti, ar-
 miger gladio trans riuum posito, viam ei eundi &
 redeundi parauit: quo iterum in os eius intrante, Rex
 experrectus & stupefactus, dixit, se per somnium
 per pontem ferreum transisse, & sub MONTE quo-
 dam multos THESAIVOS vidisse; ubi cum perre-
 xisset, secundum fidem somnij THESAIVOS MA-
 GNOS inuenit, eosq; acceptos sanctæ Ecclesiæ usi-
 bus delegauit. Eadem refert Aimoinus ac disertè
 narrat: Guntratum speluncam in radice cuiusdam
 montis constitutam ingressum, ibiq; THESAIVOS
 INÆSTIMABILES reperisse. Non dubito eo loci
 sepulturam alicuius Principis fuisse. Ait enim
 Seruius Interpres Virgilij: *Apud maiores, Nobi-
 les aut sub MONTIBVS ALTIS, aut in ipsis MON-
 TIBVS sepeliebantur.* Illud Guntrami somnium,
 Palmæ Sequanorum oppido, insculptum est ope-
 re anaglypho in arcâ sepulchrali Garneri, seu
 Warneri de Diuione; de quo sic Albericus: *Iste
 Dux GARNERVS fundauit Abbatiam Monialium
 de BALMIS, ubi & positus fuit, & adhuc nobilissimam
 habet ibi sepulturam.* Luculentis possessionibus

Lib. 3.
cap. 3.Anno
765.

& annuis retribus auctum ab eo Parthenonem dicere voluit. Vide, si lubet, Vefontionem meam. Parte 2.

VII. Paulus Diaconus, de Narsete Duce pag. 64.
 Italiæ: *Eius corpus positum in locello plumbeo cum OMNIBVS eiusdem DIVITIIS, Constantinopolim est perlatum.* Addit Regino de Tiberio II. Orientis Imperatore: *Huic etiam THESAURVS Narsētis, à quodam sene, qui eum cum alijs terræ mandauerat, manifestatus est; qui tantus fuit, ut vix per multos dies cisterna, in quâ iacuerat, potuerit euacuari.* Et Fredegarius Scholasticus de eodem Cap. 30.
 Narsete: *THESAURVM eius Tiberius, absconditam sub terrâ inuenit nimiam multitudinem ponderum AVRI & ARGENTI, seu & LAPIDES PRETIOSOS. Quod idemq; largiter Tiberius in alimonijs distribuit pauperum.*

VIII. Gregorius Turonensis de illustri Francicâ muliere: *Ante paucos autem dies, mortua propinqua uxoris (Bosonis Guntchramni, Primatis in Aulâ Childeberti Francorum Regis) sine filijs, in Basilicâ urbis Metensis sepulta est cum GRANDIBVS ORNAMENTIS & MVLTQ AVRO.* Deinde post nonnulla: *Venerunt pueri Bosonis Guntchramni ad Basilicam, in quâ mulier erat sepulta: ingressi, conclusis super eos ostijs, detexerunt sepulchrum, tollentes & auferentes OMNIA*

ORNAMENTA corporis defuncti, qua reperire potuerunt.

In Vitâ
Car. Ma-
gno, c. 24.

1. Mo-
fcho.

IX. Monachus Egoisimensis S. Eparchij, de Carolo Magno Imp. Aquisgrani sepulto: *Corpus eius aromatizatum est, & in SEDE AVREA sedens positum est; in curvaturâ sepulchri ENSE AVREO accinctus, EVANGELIVM AVREVM tenens in manibus, & genibus reclinatis in cathedrâ, & capite honestè erecto, ligato AVREA CATENA ad diadema. Et in diademate LIGNVM S. CRVCIS positum est. Et repleuerunt sepulchrum eius aromatis, pigmentis, & balsamo, & Musco, & THESAURIS MVLTI IN AVRO. VESTITVM EST CORPVS EIVS VESTIMENTIS IMPERIALIBVS, & sudario sub diademate facies eius operta est. Cilicium ad carnem eius positum est, quod secretò semper induebatur: & super vestimentis Imperialibus PERA peregrinalis AVREA posita est, quam portare Romam solitus erat. SCEPTVM AVREVM, & SCVTVM AVREVM, quod LEO PAPA consecrauerat, ante eum posita sunt dependentia; & clausum & sigillatum est sepulchrum eius.*

X. Vltimum exemplum esto sepulchrum CHILDERICI ipsissimi: cùm enim, vt iam ostendimus, plena sit vetus Historia, etiam Francica,

cica, Thefaurorum eiusmodi, rerumque aliarum in sepulchra conditarum, dubitare sit nefas de hoc nostro, in quo reperta aurea ornamenta Regiaque morem istum Francicum testantur; ac palam dant intelligi, ipsum Regem CHILDERICVM, cuius nomen in annulo comparet, eodem ipso loco tumultatum.

CAPVT IV.

*Vita CHILDERICI I. Francorum Regis
compendio expressa.*

CHILDERICVS, primus eius nominis Francorum Rex, circa annum Christi CD. XXXVI. Anno nascitur Samarobrinæ, Ambianorum vrbe, quam ^{436.} Lib. I. Rorico vocat *Solum eius proprium*. Pater illi Meroueus Rex, affinis & successor Clodionis; matris nomen ignoratur. Adolescens anno ^{Fredeg. cap. 11. Anno 451.} xv. cum ab Hunnis unâ cum matre captivus duceretur, à WIOMADO Franco, ceteris fidelissimo, fugaciter liberatus est. Quo facto, gratiæ & auctoritatis apud Childericum prima fundamenta iecit; de quibus infrâ locus erit opportunior plura dicendi. Captivum fuisse & mox libertati assertum existimo, cum, excisâ Tungrorum ciuitate, Hunnorum agmina vndequaque

In Paneg. circumfundebantur; atque, vt canit Sidonius:
Auiti.

*Cum iam terrificis DIFFVDERAT ATTLILA turmis
In campos se BELGA tuos.*

L.6.de
Emend.
temp.

Anno

448. 455.

^a Lib. 5.

An. Tre-
uir.

^b In No-
uomago.

^c In Dia-
triba l. 1.

cap. 2.

Insinuat Iosephus Scaliger, *Meroueam septem
dumtaxat annos regnasse*; hoc est, ab anno CD. XLVIII.
vsque ad annum CD. LV. qui fuit Childerici Re-
gis primus, vt sentiunt Christophorus^a Browe-
rus, ^b Ioannes Smithius, Godefridus^c Hen-
schenius, & antiquior Hermannus Contractus.
Iste sic ad illum annum: *Hoc tempore apud Fran-
cos mortuo MEROVEO REGE, HILDERICVS
filius eius regnat annis XXIV.* Sigebertus verò
propius scribit regnasse annis XXVI. Clodio Cri-
nitus Disbargo egressus, recto itinere quæsiuerat
Tornacum, Cameracum, Atrebatum; Somo-
nâque fluuiio bello parta terminauerat. Mero-
ueus, Childerici pater, Mosellam versus & Rhe-
num dominationem extenderat; sed quæ post-
modum armis Attilæ cessit. Childericus igitur,
iam inde à puero ad paternum latus ac genium
educatus, eandem inire bello viam, vt amissa
recuperaret; de quo Sidonius Apollinaris:

In Paneg.
Auiti.

FRANCVS *Germanum primum, BELGAMQUE
secundum*

*Sternebat, Rhenumq; ferox ALAMANNE bibebas;
Romanis ripis, & utroque superbus in agro,*

Vel

*Vel ciuis, vel victor eras. Sic perditæ cernens
Terrarum spatia Princeps iam MAXIMVS, unum
Quod fuit in rebus, peditumq; equitumq; Ma-
gistrum*

Te sibi, AVITE, legit. —

Sublato Valentiniano III. Petronius Maximus Imperium arripuit. Quâ occasione Childericus, qui Regni propagandi studio flagrabat, arma sumpsit, Romanasque Prouincias factâ irruptione laceffiuit. Maximus Auitum Aruernum laborantibus Gallis Romanisque suppetias ire iussit, & Childericum non tam Mars vltor, aut versatilis Fortuna, quàm vagâ libidine Venus

Regno exulare compulit. Gregorius Turonensis de illo: *Cùm esset nimîâ luxuriâ dissolutus, & re-
gnaret super Francorum gentem, cœpit filias eorum
stuprosè detrahere. Illi quoque ob hoc indignantes, de
Regno eum eijciunt. Comperto autem quòd eum et-
iam interficere vellent, THORINGIAM petijt.*

L. 2. c. 12.
Sigeb.
An. 461.

Ad-
dit Papirius Massonus: *Exemplo publicè salubri,
vt Reges in summâ omnium rerum potestate, ne sibi
quiduis licere intelligerent. Pergit Turonensis: Tho-
ringiam petijt, relinquens ibi [in Franciâ] hominem
sibi charum [Wiomadum] qui virorum furentium
animos verbis lenibus mollire posset; dans etiam
SIGNVM, quando redire posset in patriam: id est*

Lib. I.
Annal.

DIVISERVNT *simul* VNVM AVREVM: & VNAM *quidem* PARTEM *secum detulit* CHILDERICVS; ALIAM *verò* AMICVS EIVS *retinuit*, *dicens*: *Quando* HANC PARTEM *tibi misero*, *partesq;* *coniunctæ* VNVM *efficiet* SOLIDVM, *tunc tu secu-*
ro animo in patriam repedabis.

Mutuuum illud Childerici & Wiomadi signum, siue tessera, vetustissimum sapit morem, hæctenus inexplicatum. In abacis Antiquariorum frequens est mediæ magnitudinis nummus ex ære flauo vel nigro, qui exhibet Augusti Cæsaris & M. Agrippæ auersa mutuò capita: in posticâ autem parte Crocodilum, animal Nilo familiare, palmæ arbori alligatum. Signauit illum COLONIA Galliæ Narbonensis NEMAVSVS vtriusque Principis honori, post Ægyptum captam. Nummorum eiusmodi partes dimidiæ dextræ, quæ Augusti caput referunt, repertæ sunt Romæ, cùm illic ageret amicus noster Cl. Menetrius, qui eas vocabat *Arrhas*, nulla adiectâ explicatione; binisq; donauit fratrem meum Philippum Chifletium, Abbatem Balernensem, flauâ vnâ, nigrâque alterâ; qui & tertiam accepit (itidem nigram, sed sinistram, Agrippæ capite signatam, & in hoc Belgio repertam) à Carolo Brooman ciue
Bruxel-

Bruxellensi, Rei antiquariæ apprimè studioso. Nummum diuisum hîc exhibeo, vsurpatum, meâ sententiâ, pro Arrhabone, siue tesserâ inter amicos absentes, & longè dissitos.



Amicitiam enim, qua est amicorum coniunctio, locus non dirimit. Qui manebat Romæ, partem dextram seruabat Augusti capite signatam; qui peregrè proficiscebatur, sinistram cum Agrippæ effigie defererebat; quòd existimaret Gentilis uetustas, LARES DEOS defunctorum animas esse, qui quæ opera fecissent in vitâ, eadem mortui tuerentur. Sic autem de Augusto Suetonius: *De sumptâ sibi FLAMINIA VIA Arimino tenuis muniendâ, reliquas TRIUMPHALIBVS VIRIS ex manubiali pecuniâ sternendas distribuit.* Dio de eodem: *Ipsè VIARVM, qua sunt circa Romam, curator constitutus, MILLIARIVM AVREVM quod vocatur, fecit: quiq; VIIS muniendis præessent, PRÆTORIOS VIROS suffecit, qui binis lictoribus uterentur.* Hieronymus Zurita: *Neque Italianam modo, sed & uniuersas Romani Imperij provincias*

Laërr.
l. i. c. i.

Cap. 30.

Lib. 54.

In Pro-
log. ad
Itin. An-
ton.

uincias eodem decore atque ornamento idem Princeps affecit; ut Præsides, & qui pro Consulibus eo munere fungerentur, facilius provinciarum urbes atque conuentus obirent.

L. 3. c. 2.

M. Agrippam Plinius scribit, *Terrarum Orbem proposuisse Vrbi.* Strabo, viis militaribus Gal-

Lib. 4.

lias muniuisse. Hæc sunt eius verba: *A Lugduno Galliarum partitus est VIAS; unam, qua per Cemmenos montes usque ad Auctones & Aquitaniam; aliam ad Rhenum; tertiam ad Oceanum, & Belloacos, & Ambianos; quartam in agrum Narbonensem ac littus Massiliense.* Sperabat ergo amicus, qui Romæ manebat, Augustalis vultus, ut domestici Laris cultu, amicum abeuntem in profectioe suâ felicem fore; ac se vicissim fortunatum peregrinator, quod Agrippæ imaginem ut LAREM VIALEM secum gestaret & coleret. Sic ut nummus ille bipertitus quædam esset amoris arrha, per quam corda absentium amicorum longè distita mutui complexus desiderio alerentur. Et verò nummum, ante usum Annulorum, apud Romanos in arrhabonem fuisse datum, docet insignis iste ac sincerus Plinij locus, qui Dalechampij curam ac sedulitatem fugit: *Celebratior quidem usus cum fœnore cœpisse debet. Argumento est consuetudo vulgi ad*

Lib. 33.
cap. 1. ex
M. S. meo.

spon-

Sponsiones etiamnum IN ANNULO, exiliter acta alio tempore, quo nondum erat ARRHA velocior: ut planè affirmare possimus, NUMMOS ANTE apud nos, mox ANNULOS cœpisse.

Sed reuertamur ad Gregorium, qui de Childerico nostro continenter: *Abiens ergo in Thoringiam, apud Regem BISINVM, uxoremq; eius BASINAM latuit. Deniq; Franci hoc eiecto, ÆGIDIUM unanimiter Regem adsciscunt. Ad Ægidium Romano sanguine, qui Magister militia apud Sueffiones agebat, Franci, præteritis suæ gentis Principibus, Regni detulêre gubernacula. Magnum & animi & corporis dotibus fuisse tradunt, maiorem cultu Christianæ Religionis. Illum esse existimo, quem Sidonius Apollinaris, ad Maiorianum Cæsarem scribens, sic dilaudat: Car. 54*

Qui tibi prætereà Comites, quantusq; MAGISTER MILITIÆ, vestrum post vos qui compulit agmen, Sed non inuitum! dignus cui cederet uni

SYLLA acie, genio FABIVS, pietate METELLVS, APPIVS eloquio, vi FVLVIVS, arte CAMILLVS.

Cumq; octavo anno Ægidius supra eos regnaret, ait Gregorius, AMICVS ille fidelis [Wiomadus] pacatis occultè Francis, nuntios ad CHILDERICVM cum parte illâ DIVISI SOLIDI, quam retinuerat, mittit. Ille verò certa cognoscens indicia quòd à

Francis desideraretur, ipsis etiam rogantibus à Thoringiâ regressus, in Regnum suum est restitutus.

Cap. II.

Refert Fredegarius in Historiâ Francorum epitomatâ, profectum Constantinopolim CHILDERICVM ad MAVRITIVM Imperatorem, euectûque nauali in Franciam reuersum. Sed repugnat ordo temporis: vixit enim Mauritius integro sæculo post Childericum. In Chronico R. P. Alexandri Wilthemij, quod scriptum est anno DCCC. X. legitur *Martianus*, non *Mauritius*: hæc sunt sincera Auctoris verba: CHILDERICVS habitans primùm in Thoringiâ apud Regem BISSINO, deinde Constantinopoli apud Imperatorem MARTIANVM latuit Francis. Sed

Anno
310.

Sigeb.
anno
461. 469.

Baron.
to. 6.
Anno
450. 457.

Lib. I.
cap. 7.

nec ista consentiunt cum veritate historicâ, ex quâ constat, Childericum anno CD. LXI. à Francis pulsum, annis octo exulasse, ac tandem reuersum anno CD. LXIX. Marcianus autem imperare cœpit in Oriente anno CD. L. mortuus CD. LVII. Addi potest, illius itineris Constantinopolitani nullam mentionem fieri à Gregorio Turonensi, qui aliis omnibus antiquior est, æuque Childerici proximior. Ut (meâ quidam sententiâ) reuersus sit ex Thuringiâ in patriam Childericus viâ terrestri, quemadmodum Aimoinus distinctè: E MEDIO ITINERIS mittit, qui WI-

NOMA-

NOMADO aduentum nuntiet suum, & edicat, ut sibi festinatè occurrat: quod ille, iunctis sibi Francorum Proceribus, maturatò impleuit; & apud CASTRUM, cuius nomen BARRVM est, ei occurrit. Præceperat porrò præfatus DVX [Wiomadus] BARRENSIBVS, ut cum summo honore Regem aduenientem exciperent; cuius ipsi præcepto parentes, honorificentissimè eum obuiam processu susceperunt; quod Rex pro omine accepit, gratanterq; eorum obsequio usus, TRIBVTVM, quod Regni eius dependebat partibus, liberalitate indulfit Regiâ.

Castrum illud Barrum Fauchetus interpreta-
tur *Barrum Ducis*; Belleforestius *Barrum ad Sequanam*: sed neuter locum attigit; cùm illa duo castra longè sint recentiora Childerici Regis æuo; cuius ne dominatus quidem intra Galliam tam longè protendebatur, Somonâ fluuio tunc terminatus: præterquam quòd arces illas hodieque fitas constat extra viam Childerici, è Turingiâ redeuntis Ambianum, natale solum ac domicilium. Ohiuarius Vredius sagaci mente: *In Veteri Flandr. p. 688.*
Quòd Aimoinus scribit libro primo, capite septimo, Francos CHILDERICO è Turingiâ venienti occurrisse ad BARRVM CASTRVM, nullo modo intelligendum castrum Ducatus Barrensis, quod recentius est; sed aliquod castrum in Brabantiâ, aut

In No-
mencla-
turâ.

Lib. I.
cap. 7.

Bataviâ. Quod ad me attinet, ego Barrum illud existimo fuisse oppidum Taxandriæ in Campinia Brabanticâ, quod vulgò *Per*, ex quo factum sit Latinè *Barum*. Auentinus Germanus perspicuè: *Habet etiam B non paruum adfinitatem cum P; ubi in nostrâ linguâ est sonus P, Latini ferè B accipiunt*. Præterea ex veterum Francorum & Flandrorum *Ber* factus est *Baro*. Glossarium vetus: *Ber/Baro, vir*. Et Spelmannus in Glossario: *Quod priscis Anglo-saxonibus (ut passim occurrit) PER recentioribus est BAR*. Flandri etiam à *Ber* & *Bar* deriuant *Bernage* & *Barnage*, pro Baronis clientelâ; vt item *Perg* & *Purg* efferunt promiscuè *Berg* & *Burg*/ perantiquâ litterarum demutatione; quandoquidem, Scauro teste, pro *Poblicolâ* prisca dixere *Boblicola*. Et Cato Censorinus apud Fabium, *dicam & faciam, dicem & faciem* scripsit. Adde insuper, in oppido *Per* (nunc Comitatu) superesse vestigia castri veteris, vbi nunc est monasterium feminarum. Coniecturam meam iuuat egregiè itineris ratio: scribit enim Aimoinus, *Childericum E MEDIO ITINERIS misisse, qui VViomado aduentum nuntiaret suum; VViomadumq; apud CASTRVM BARRVM Childerico occurrisse*. Ab Ambiano, Childerici Regiâ, vsque ad Erfurdiam, vel certè ad Regiam

giam Turingorum arcem (cuius adhuc rudera
superfunt) numerantur milliaria Brabantica,
hoc est leucæ horariæ, centum triginta. In me-
dio itinere est Colonia Agrippina ad Rhe-
num ; vbi credi par est aliquamdiu substitisse
Childericum, indeque misisse nuntium ad Wio-
madum, qui statim ipsi occurrit ad *Perum* no-
strum, siue *Barum*, quod leucis quinquaginta
horariis distat ab Ambiano, à Coloniâ quin-
decim.

Progreditur Gregorius Turonensis : *His ergo
regnantibus simul [Childerico & Ægidio]* BA-
SINA illa, quam supra memorauimus, relicto viro
suo, ad CHILDERICVM venit : qui cum sollicitè
interrogaret, quâ de causâ ad eum de tantâ regione
venisset, respondisse fertur : *Novi, inquit, utilita-
tem tuam, quòd sis valdè strenuus ; ideoq; veni, ut
habitem tecum. Nam noueris, si in transmarinis
partibus aliquem cognouissem utiliorem te, expetis-
sem utique cohabitationem eius. At ille gaudens, eam
sibi in coniugio copulauit : qua concipiens peperit fi-
lium, vocauitq; nomen eius CHLODOVEVM. Hic
fuit magnus, & pugnator egregius.* Rorico eodem Lib. 1.
sensu, sed enucleatiùs : BASINA quoque, BISINI
Regis uxor, apud quem latuisse præmonstrauimus
CHILDERICVM, sepiùs, relicto viri thoro, con-
sortium

sortium nostri Regis est experta : quamobrem & eum nec multò post in Franciam est secuta, cupiens loco uxoris habitare cum eo: quam CHILDERICVS cum insperatè conspexisset, & ad quos usus de tam LONGINQA PROVINCIA ad eum properasset, inquireret; illa, postposito pudore muliebri, ut erat nimis luxuriosa, tale fertur dedisse responsum: Quoniam novi UTILITATEM tuam, & PVLCHRITVDINEM, & quòd sis habilis & strenuus, è domo veni, ut habitem tecum. His addunt Fredegarius & Aimoinus animalium formas, leonum, vnicornium, pardorum, vrsorum, luporum, canum, minorumque bestiarum, quas nocte nuptiarum Childericus vidit, admonente & explicante Basinâ; quam idcirco Trithemius mulierem sagam vocat. Belgæ nostri, è contrario, feminam frugi & cordatam hodieque appellant Basinne / & diminutiue Basinneke.

Cap. 12.
Lib. 1.
cap. 8.

In Compendio.

Anno
456. n. 6.

Ceterum de Parisiorum longâ obsidione per Francos (Baronij verba sunt, sed extra temporis ordinem adducta) mentio habetur in Actis sanctissima Virginis GENOVEFÆ, que miro modo periclitantem fame populum liberauit; potitos tandem esse FRANCOS Parisiorum ciuitate, & in eâ CHILDERICVM eorum Regem sedem firmasse, eadem Acta, fidelia sanè, testantur. Quâ autem
vene-

veneratione Genouefam profecutus fuerit Childericus, alio loco dicemus. Debentur illi ingentis animi facinora, quæ Francis generatim accenset Sigebertus anno CD. LXXV. *Franci*, inquit, post *Vandalos & Alanos*, post *Gothos & Hunnos*, incessunt GALLIAS; non tantum ut eas habeant direptioni, sed ut sibi sint perpetua habitationi; qui captâ COLONIA AGRIPPINA, fugato de bello Duce ÆGIDIO, multos Romanorum occidunt. Rorico monachus: CHILDERICVS

Infra
cap. 13.

An. 475.

Lib. 1.

Rex hac tempestate, collato Francorum exercitu, AGRIPPINAM ciuitatem super Rhenum fluium est adgressus; quam omni bellorum apparatu circumdans, tandem populum eundem nimiam cæde vastatum deuicit. Hanc regebat Romanus ÆGIDIUS; sed tanto exercitui resistere non valens, vrbe progressus, fuga consuluit; & sic furorem Regis euasit.

Iterum Sigebertus anno CD. LXXVI. *Franci* TREVERIM ciuitatem super Mosellam capiunt. Rorico continenter: Inde progredientes FRANCI, TREVERIS ciuitatem, super Mosellam fluium, vastantes cæperunt. Eo tempore mortuus est ÆGIDIUS Romanorum tyrannus; & eius filius, nomine SIAGRIUS, apud Suesionem ciuitatem in PATERNO SOLIO sublimatur.

Anno
476.

Sigebertus ordine temporum, anno CD. LXXVII. An. 477.

K

HIL-

Lib. 2.
cap. 18.

HILDERICVS Rex Francorum AVRELIANIS urbem deuastat. Gregorius Turonensis: CHILDERICVS Aurelianis pugnans egit. Rorico etiam: Recollecto iterum CHILDERICVS Rex Francorum exercitu, AVRELIANIS usque peruenit, terras omnes, quae sunt in circuitu, nimiam feritate depulans.

An. 481.

Loc. citat.

De Expeditione in Andegauos Sigebertus anno CD. LXXXI. HILDERICVS Rex ANDEGAVIS incendit, & PAVLVM Comitem urbis perimit. Gregorius Turonensis: Veniente vero Odoacro ANDEGAVIS, CHILDERICVS Rex sequenti die aduenit, interemptoque PAULO Comite, ciuitatem obtinuit. Rorico de eodem Childerico: Inde progreditur ANDEGAVIS, occursumus Adouagrion Duci Saxonum, qui eandem ANDEGAVIAM debellauerat, atque prostrauerat, relicto PAULO Comite ad custodiendum ciuitatem. Cumque Rex CHILDERICVS ex improviso ciuitatem irrumperet, & Adouagrion Ducem obtruncare decerneret, naue subiectus Adouagrion aufugit; Regisque MUCRONE PAVLVS obtruncatus est.

Lib. 2.
cap. 18.

Sigebertus denique anno praenotato: HILDERICVS Rex, & AVDOVACHRIVS confederati, ALEMANNOS sibi subiugant. Et Turonensis: ODOACRIVS cum CHILDERICO foedus iniit,
ALE-

ALEMANNOSQVE, qui partem Italia pervaserant, subiugarunt. Illi Alemanni (aliis Alani) erant Gallo-germani, qui tempore Taciti decumates agros Rhenum inter Danubiumque excolebant; qui que postmodum traiecto Rheno, Belgicam frequenter infestarunt; de quibus hæc Sidonij verba iam adduxi:

— *Rhenumq; ferox ALAMANNE bibebas.*

His devictis, Childericus, cum ad SOLVM PROPRIVM, hoc est, ad AMBIANORVM VRBEM remeare cuperet, FEBRE CORREPTVS spiritum exhalavit, & regendum populum CLODOVEO filio suo dereliquit. Hæc Rorico; qui postremam Childerici expeditionem, à Gregorio Turonensi ac Sigeberto memoratam, oscitanter prætermisit. Mortuus est igitur in reditu Childericus, & quidem Tornaci, ut sepulchrum eius & exuviae nobis demonstrarunt. Iacobus Gordonus de An. 459. illo: *Primus, ut habent Francorum Historia, præest FRANCIS & GALLIS in unum iam coalescentibus. Fateri tamen oportet, incerta illis initijs fuisse Regni incrementa: & omnes CLODOVEVM insigniorem Regni fundatorem agnoscunt.*

C A P V T V.

CHILDERICVS Rex sepultus est Tornaci in Nervijs, ritu barbarico. Iusta fuit & elegantis statura; iacuit ad viam militarem.

Lib. de
Moribus
Germa-
nor.

ITa Corn. Tacitus de Germanis, ex quibus orti sunt ij, qui postea dicti sunt Franci: *Funerum* NULLA AMBITIO: id solum observatur, ut corpora clarorum virorum certis lignis cremantur. Struem rogi nec vestibus, nec odoribus cumulant: SVA cuique ARMA; quorundam igni & EQVVS adijcitur. SEPVLCHRVM CESPES erigit. Monumentorum arduum & operosum HONOREM ut grauem defunctis arbitrantur. Atque illa quidem fiebant æuo Taciti.

Lib. 3.
Ep. 12.

Lib. de
Gloriâ
Confess.
cap. 106.

Tempore Sidonij Apollinaris, qui è viuis excessit circa annum Christi CD. LXXXII. floruitq; CHILDERICI Regis ætate, mos adhuc erat in Galliâ cremandi Gentilium cadauera, Christianorumque humandi: *Campus ipse*, inquit, *dudum refertus erat tam bustualibus fauillis, quàm cadaueribus*. Gregorius Turonensis, sexti sæculi testis oculatus, de sanctâ Radegunde, mortuâ in vrbe Pietauiensi, refert, *in loco, Sacerdotali benedictione non sacrato, locatam CAPSAM IN FOSSA, quæ spatio-*

spatiosior facta est ablati duorum sepulchrorum singulis spondis. Erant proculdubio sepulchra Christianorum, qui veterem & meliorem consuetudinem humandi cadauera frequentabant. In Legibus Francorum Salicis, quæ latæ sunt in Belgicâ sub Pharamundo Rege, & in quibus nulla reperias vestigia Christianitatis, nulla fit mentio crematorum cadauerum, sed humatorum dumtaxat. En vt loquuntur ipsæ Leges:

Minut.
Felix in
Octauio.

TIT. XVII. de Expoliationibus.

I. Si quis HOMINEM MORTVVM, antequam in TERRAM mittatur, in furtum EXPOLIAVERIT, M. DCCC. denarios, qui faciunt solidos XLV. culpabilis iudicetur.

II. Si quis HOMINEM MORTVVM exfodierit, & EXPOLIAVERIT, IIIIM. qui faciunt solidos C. culpabilis iudicetur.

IV. Si quis MORTVVM HOMINEM aut in NOFFO, aut in PETRA (quæ vasa, ex usu Sarcophagi dicuntur) super alium miserit, MM. D. denarios, qui faciunt solidos LXII. & dimidium, culpabilis iudicetur.

V. Si quis ARISTATONEM super HOMINEM MORTVVM capulauerit, de vnoquoque DC. denarios, qui faciunt solidos XV. culpabilis iudicetur.

TIT. LVIII. de Corporibus expoliatis.

I. Si quis CORPVS OCCISI HOMINIS, antequam in TERRAM mittatur, in furtum EXPOLIAVERIT, MM. D. denarios, qui faciunt solidos LXII. & dimidium, culpabilis iudicetur.

II. Si quis HOMINEM MORTVVM super alterum in PETRA, aut in NAVFO miserit, solidos XXXV. culpabilis iudicetur.

III. Si quis TOMBAM super MORTVVM HOMINEM expoliauerit, DC. denarios, qui faciunt solidos XV. culpabilis iudicetur.

IV. Si quis CHERISTADVNA super HOMINEM MORTVVM capulauerit; aut SILAVE, quod est PORTICVLVS, super HOMINEM MORTVVM deiecerit; de vnaquaque DC. denarios, qui faciunt solidos XV. culpabilis iudicetur.

V. Si quis BASILICAM super HOMINEM MORTVVM expoliauerit M. CC. denarios, qui faciunt solidos XXX. culpabilis iudicetur, excepto capitale & delaturâ.

TIT. LXXI. de Basilicâ incensâ.

I. Si quis voluntario ordine, aut fortasse per negligentiam, BASILICAM incenderit, VIIIM. denarios, qui faciunt solidos CC.

Apud Francos ergo, iam regnante Pharamundo, cadauera non cremabantur, sed vestita

in

in terram mittebantur; unde expoliatoribus pœna & effossoribus. Terrâ autem condebantur conclusa in *Nauffo*, vel in *Petrâ*, hoc est in ligneâ sandapilâ, vel in arcâ lapideâ. Sepultis verò atque humo conditis superponebant ornamenta funebria, *Aristatonem*, siue *Staphum*, qui in Glossis Lydij ad Clemangium, *Tegumentum* & *Tapetium* vertitur; prætereà *Porticulum*, siue *Atrium*, *Basilicam*, ligneum maius ædificium; idque pro statu & conditione personarum.

Qui *Aristatonem* capulauerat, hoc est truncauerat, inciderat; qui *Tumbam*, hoc est, sepulchrum, exspoliauerat; qui *Porticulum* deiecerat, solidis xv. aureis mulctabatur. Qui verò *Basilicam* expoliauerat, solidis xxx. qui incenderat, solidis cc. Vnde apparet, *Basilicam* fuisse ampliorem augustioremque structuram, Magnatum sepulchris destinatam; sed ex ligno, quod incendio obnoxium erat.

Quadrata autem & oblonga erat *Basilica*, quaternis stipitibus suffulta, aperta vndequaque & collustrata. Ortum habet eius vsus à Romanis, apud quos defunctis Imperatoribus struebatur pyra è lignis, qualem *Nummi* exhibent: transiit deinde ad Christianos, apud quos *Capelle*, quas ab incensis cereis *Ardentes* vocamus,

mus, in Regum ac Principum funeribus ex ligno in eum finem eriguntur.

In Glof-
far. Sali-
co.

Lib. 3.
Rerum
Aug.
Vindeli-
cor.

Vesfontione Sequanorum, in naui mediâ & ferè imâ Ecclesiæ Metropolitanæ S. Stephani in monte, per sæpè vidi Capellam eiusmodi, ante annos sexcentos structam è ligno, & eleganti opere, ante humilia sepulchra octo Comitum Burgundiæ antiquiorum. *Lignea fuerunt apud nos* (inquit Wendelinus) *ad annum fermè à Christo millesimum, omnia propè Monasteria & Basilicæ.* Idque ex more antiquissimo, cuius exemplum exstat in veteri Fragmento Historico apud Marcum Welferum, in hanc sententiam concepto: *Germanos, occupatis Ratijs, urbem in planitie sub Alpibus, prope Noricorum fines, ad rapidissimorum amnium confluentes constituisse, vallo & fossâ sepisse, Cisarum aut Zisarum, à CISA, vel ZISA Deâ (cuius LIGNEVM TEMPLVM, etiam post deductam Romanam Coloniam, inuiolatum manserit, deinde vetustate collapsum colli nomen dederit) appellasse.*

Loc. citat.

De perenni monumento seu Titulo, vel lapideo, vel marmoreo ad sepulchra veterum Francorum, in legibus Salicis nullum verbum: quippe qui *arduum & operosum honorem, ut ait Tacitus, grauem defunctis arbitrabantur.*

Ligneum igitur CHILDERICI conditorium
fuisse

fuisse oportet, atque obductum ferro, cuius re-
 pertæ sunt reliquiæ ligno sic adhærentes, vt al-
 terum ab altero vix posset separari. Illud verò,
 aggesto cespite, mox & prægrauante, subsedit
 scilicet; ita decora omnia terræ moles oppressit,
 pressitque obliuio ad nostrum hoc æuum.

Ceterùm iam vidimus suprâ, ex veteri Ge-
 nealogiâ Bruxellenfi, *Pharamundum* Regem se-
 pultum fuisse Barbarico ritu, *à la maniere Barba-
 risq.* In eâ autem genesi sequitur de Clodione
 Rege: *Mourut Payen, & fut enseuely, comme
 l'autre, à la mode Barbarisq.* hoc est: *Paganus
 diem obiit, atque, vt alter, sepultus est more Barba-
 rico.* De Meroueo item hæc leguntur: *Il regna dix
 ans, puis trespassa Sarrazin.* id est: *Decem annis
 regnavit, deinde mortuus est Paganus.* Tum post-
 quam actum est de Childerico Rege, hæc ha-
 bentur: *Touz ces quatre deuant ditz estoient
 Payens, & furent enseuelyz à la mode Barbarisq.*
 Latine: *Illi omnes quatuor suprâ memorati erant
 Pagani, & fuerunt sepulti Barbarico ritu.* hoc est
 externo & Regali more, quem Tacitus indicat, Lib. 16.
 Annal. *Corpus eius non igni abo-
 litum, vt Romanus mos, sed REGVM EXTERNO-
 RVM CONSVETVDINE dissectum, odoribus con-
 datur, tumuloq; Juliorum infertur.*

L

Insu-

In Pro-
log. Ali-
nar.
Infuper primi Græci vocarunt Barbaras reli-
quas nationes; vnde Plautus ait: *Marcus vocit
Barbarè*, id est *Latinè*. Romani postea, præter
seipfos & Græcos, ceteros omnes appellauère
Barbaros. Item gens quælibet eam Barbaram vo-
cat, cuius linguam non nouit; vnde Ouidius:

Lib. 5.
Trist.
El. 11.

BARBARVS hîc ego sum, quia non intelligor ulli.

Et rident stolidi VERBA LATINA Geta.

De Ve-
land.
virg. c. 2.

In illâ autem Genealogiâ Reges Franciæ dicun-
tur sepulti *Barbarico ritu*, id est *suo Regali & pa-
ganico*; non eo qui communis esset etiam Chri-
stianis. Certè Tertullianus Gentilitatem vocat
Barbaricam: *Ne quis GENTILITATI Græcanicæ
aut BARBARICÆ consuetudinem illam adscribat.*

Cap. 17.

Alio item loco: *ETHNICÆ quidem DISCIPLI-
NÆ meracior & BARBARIOR modestia.* Clemens
Alexandrinus Barbariem siue Gentilitatem sic
describit: *Dicta est BARBARIES, quòd nullo mor-
tales certo duce vita, nullo consensu viuerent; sed
quod quisque sibi persuadebat, quodq; sua quemque
voluntas hortabatur, id cuiq; PRO LEGE fuit.*

Ep. 38.

Paulinus verò Nolanus ita de Gentilibus: *Ab usu
erroris antiqui, ob ignorantiam Dei, RATIONIS
INOPES [hoc est Barbari] casta nomina, tamquam
ideò Numina quoque sint, in speciem corporatam,
STULTIS COGITATIONIBVS fingunt, STVL-*

TIVSQUE

TIVSQUE quàm finxerunt, donant honore diuino.
 Verùm præ aliis Saluianus Barbarorum nomen
 Christiano nomini videtur opposuisse: hæc sunt
 eius verba: *Duo genera in omni gente omnium Bar-
 barbarorum sunt, id est, aut Hereticorum, aut Paganorum.* Tum nonnullis interiectis, ubi Francos re-
 censet inter Barbaros: *Nam cum omnes BARBA-
 RI, ut antè iam diximus, aut PAGANI sint, aut HÆ-
 RETICI; de Paganis, quia peior illorum error est, prius
 dicam. Gens SAXONVM fera est, FRANCORVM
 infidelis, GEPIDARVM inhumana, & HVNNO-
 RVM impudica; omnium denique gentium BARBA-
 RORVM vita vitiosa. Sed numquid eundem rea-
 tum habent illorum vitia, quàm nostra? Numquid
 tam vitiosa est HVNNORVM impudicitia, quàm
 nostra? numquid tam accusabilis FRANCORVM
 perfidia, quàm nostra? aut tam reprehensibilis ebrie-
 tas ALEMANNI, quàm ebrietas CHRISTIANI?
 aut tam damnabilis rapacitas ALBANI, quàm ra-
 pacitas CHRISTIANI? Si fallit HVNNVS, vel
 GEPIDA, quid mirum est, qui culpam falsitatis
 penitus ignorat? Si periuret FRANCVS, quid ni face-
 ret, qui periurium ipsum sermonis putat esse genus,
 non criminis? Et quid mirum, si hoc BARBARI ita
 credunt, qui Legem & Deum nesciunt; cum maior
 ferè ROMANI NOMINIS portio ita existimet, quæ*

Lib. 4. de
 Prouid.

peccare se nouit? Opponit Barbaros Saluianus nunc Christianis, nunc Romanis, seu Romano Imperio Christiano subiectis. Tales autem Barbari erant primi Francorum Reges, de quibus Gregorius Turonensis: *Hac generatio FANATICIS semper CVLTIBVS visa est obsequium prae-
buisse; nec prorsus agnouere Deum, sibiq; sylva-
rum atq; aquarum, auium, bestiarumq;, & alio-
rum quoq; elementorum finxere formas; ipsasq; ut
deum colere, eiusq; sacrificia delibare consueti.* Pau-
lus Orosius *Arbogastem*, qui Francus erat, ap-
pellat *Virum BARBARVM, & simulachrorum
cultorem.* Sidonius Apollinaris Francorum Gen-
tilium Saltationes vocat *BARBARICAS choreas:*
& inferius:

— *BARBARICI vaga festa thori.*

Ad antiquam illam Ethnicamque Barbariem pertinet quoque corporis proceritas. De Germanis (quos Ammianus *Barbaros*, eorumque *fruges, opes messesq;* vocat *Barbaricas*) sic speciatim Tacitus: *Truces & caerulei oculi, rutila
coma, MAGNA CORPORA, & tantum ad impe-
tum valida.* Solinus de Germaniâ: *Diues virorum
terra, frequens POPVLIS numerosis & IMMA-
NIBVS.* Tacitus rursus de Britannis: *MAGNI
ARTVS Germanicam originem adseuerant.* Sido-
nius

Lib. 2.
cap. 10.

Lib. 7.

Carm. 5.

Lib. 16.
& 17.

Lib. de
Germ.

Lib. ad
Agric.

nus de FRANCIS, qui à Germanis etiam duce- Carm. 5.
bant originem:

Strictius assuta vestes PROCERA coërcent

MEMBRA *virum.* —

Rex Childericus, vt ex eius ossibus colligi datum, iustæ ac elegantis staturæ fuit, quæ ad pedes mathematicos quinque cum dimidio eminebat. Rectitudinem corporis spectandam dedit in conditorio porrectus in longum skeletus; vi- C-7.L.1.
uentisq;ue formam egregiam, & venustatem oris agnouit coràm Basina, cuius apud Gestorum Scriptorem & Roriconem monachum hæc habentur verba: *Quoniam noui utilitatem tuam, & PVLCHRITVDINEM, & quòd sis habilis & strenuus, è domo veni, vt habitem tecum.*

Ethnici moris ac ritus etiam fuit, extra urbem sepeliri, iuxta viam publicam ac militarem. Iu- Ammian. lib. 25.
lianus Cæsar sepultus fuit *in Pomærio itineris, quod ad Tauri montis angustias ducit*: CHILDERICVS Rex, in Pomærio viæ militaris, quæ ducit Tornacum; Lib. 1. Flandriæ.
quod (inquit Marchantius Flander) totum erat antiquitus CISCALDANVM, antequam Nicolai Brixijq; templâ VLTRA SCALDIM construerentur, non Tornacensis, sed Cameracensis Episcopi diœcesi obnoxia. Verùm audiamus Wendelinum nostrum super hac re mihi respon-

dentem: *Tornacum*, inquit, quibus nunc cingitur mœnibus, in ambitum patet millia passuum Italica hodierna quatuor ipsa, hoc est *Leucam magnam*, & quantam hora unius iter non absoluat incessu commo-
 modo. Latitudo ipsa longitudini non quaquaersum aequalis circulum decircinat; pro sensuum aestimatio-
 ne, ovalem satis perfectum. Hunc SCALDIS flu-
 vius à Meridie in Septemtriones interluit, sicut ipse-
 met nosti, pontibus nunc quidem octo ipsis, partim
 lapideis, uno in his ligneo constratus; sed fuit tem-
 pus olim, cum unicus pro modulo minoris tunc oppi-
 di sufficeret; qui nunc PONS AD PONTEM dici-
 tur, postquam illi nati alij fratres peculiaria nacti
 sunt vocabula. Nimirum prisco illo aeo, & ante-
 quam in hanc amplitudinem excreuisset hic locus,
 commodissimum semper habuit hunc traiectum ne-
 gotiatio; fecitq; nomen ut TORNACVM appellare-
 tur, seu *Dornick* linguâ gentis nostrae vernaculâ.
 Sanè DOR siue TOR liberum transitum, per seriem
 cum locorum tum temporum, compluribus etiam alijs
 linguis sonat, veluti דור Dor, & דור Dour,
 itemq; דרור Deror, tum טור Tour, ac תור Thor
 apud Hebræos; apud Græcos Δύρα fidem faciunt.
 Nec persunctoriè perpendendum est, quòd omnia fer-
 mè loca, quibus syllaba Dor vel Tor, aut Tur, par-
 tem facit vocabuli, posita videamus ad transitum
 flumi-

fluminis, aut aquæ cuiuspiam, quomodo videmus hoc nostrum TORNACVM, siue DORNICVM; agnoscimus Taurinum, ad Padum in Italiâ; in Galliâ Turones, ad Ligerim; Turnonium, ad Rhodanum; apud Batavos Turendrechtum, nunc Dordrechtum, ad Mosam; Turninum, ad fluuiolum haud procul portis Antuerpiensibus; ne plura quaram id genus longius in Germaniam ultimosq; Lappones. Iste ergo transitus nomen dederit loco, ut TORNACVM vocaretur, etiam ante Cesariana tempora, & antequam incolarum tanta esset frequentia. At postquam illic Pons est constitutus, commeantium ultrò citroq; locutio fuerit, IRE AD PONTEM; REDIRE, VENIRE A PONTE, ut propter hoc ipsum, qui nunc PONS est, retinuerit hoc nomen præ alijs iam dictis singularius, PONS AD PONTEM.

Hoc ut facile me obtenturum apud intelligentes confido; ita nunc, ut ad questum tuum redeam, meminimus vias militares Romani operis aliquot concurrere in hanc urbem ex Atrebatibus, Menapijs, Morinis, etiam non commemoratas Itinerarijs, sed quas oculorum fides comprobat. Ille huc usq; per ductæ transitum hunc inveniunt ex Occidentalibus oris, & sinistra Scaldis ripâ in Orientalem illam, quæ Hannoniam aperit. Atq; ad dexteram istam, quæ in Orientem fert, via fluuium decussat ad angulos rectos.

C. HILDERICI ergo conditorium situm fuit ad sinistram huius viae, in pedes centum quinquaginta Boream versus; à proximâ verò ripâ Scaldis Orientali sexcentos ipsos, pro eo ac ad mensus sum tuo rogatu. Quantumq; conijcere audeo, servatus fuit & in hoc Rege sepeliendo Romanus mos, ut inter Tumulum ac viam publicam media esset area DIS MANIBVS sacra tot illorum pedum, quam nunc occupat Templum Parœciale S. Brixij, cum suo cœmeterio, multum etiam de viâ illâ publicâ delibante. Atque hoc illud est quod respondere potui. Hactenus noster Wendelinus; qui ne oculis suis fidentiùs crederet, Topographiæ vestigandæ comitem habuit virum humanissimum Nicasium Fabium, Canonicum Tornacensem, harum rerum, politioris litteraturæ, & Antiquitatis eximium cultorem.



CAPVT VI.

Veterum more, quo defunctos pretiosis Vestibus exornatos efferebant, apud Francos etiam usurpato, sepultum CHILDERICVM, docent aurea filamenta Tunica & Chlamydis ipsius Regis.

I Neptas voluntates circa SEPULTVRAM, veluti VESTES, aut si qua alia superuacua, vt in funus impendantur, non valere Papinianus scribit: & cum mulier testamento ita scripsisset: *Funerari me arbitrio viri mei volo, & inferri mihi quacumque SEPULTVRÆ MEÆ causâ feram EX ORNAMENTIS, Lineas duas ex margaritis [deux tours de perles] & viriolas ex smaragdis; sed neque heredes, neque maritus, cum humi corpus daret, ea ornamenta, quæ corpori iussus erat adijci, dederunt: quæsitum fuit, Vtrum ad eam, cui ornamenta vniuersa reliquerat, pertinerent, an ad heredes? Scæuola respondit: Non ad heredes, sed ad legatariam pertinere. Et Vlpianus: Si quid, inquit, ad corpus custodiendum, vel etiam commendandum factum sit; vel si quid in marmor vel VESTEM collocandam: hoc funeris est. Non autem oportet ORNAMENTACUM corporibus CONDI, nec*

L. Seruo alieno 113 §. fin. ff. de Legatis 1.

L. Medico 40. §. Mulier. ff. de Auro & Argento legato. L. 14. ff. de Religiosis & sumptib. funer.

M

quid

In 11.
Æn.

quid aliud huiusmodi, quod homines simpliciores faciunt. Sed contrà Seruius: *In antiquis disciplinis relatum est, quæ quisque ORNAMENTA consecutus esset, ut ea mortuum eum condecorarent.* Matronæ ipsæ Romanæ testamentum signaturæ, vestes pulcherrimas & cultus elegantioris assumebant, quas aut inferri iuberent (mundi muliebris amantes etiam à morte) aut certè importunæ adstantium cupiditati legarent. Plinius Iunior disertè:

Lib. 2.
Ep. ad
Caluistiū.

Aurelia ornata fœmina, signatura testamentum, sumpserat pulcherrimas tunicas. Regulus cum venisset ad signandum; Rogo, inquit, has mihi leges. Aurelia ludere hominem putabat; ille seriò instabat. Ne multa; coëgit mulierem aperire tabulas, ac sibi tunicas, quas erat induta, legare. Observauit scribentem, inspexit an scripsisset: & Aurelia quidem viuit, ille tamen istud tamquam morituram coëgit: & hic hereditates, hic legata, quasi mereatur, accipit. Ἀλλὰ τί διατείνουαι; Sed quid prouehor? in eâ ciuitate, in quâ iam pridem non minora premia, imò maiora, nequitia & improbitas, quàm pudor & virtus habent. Hinc illa Hieronymi: *Cur mortuos vestros AVRATIS obuoluitis VESTIBVS? cur ambitio inter luctus lacrimasq; non cessat? An cadauera diuitum nisi IN SERICO putrescere nesciunt?* Item-
que Ambrosij: *SERICÆ VESTES, ET AVRO*

Lib. 2.
Epistol.

intexta

L. de Na-
buche.

intexta VELAMINA, quibus DIVITIS CORPVS ambitur, *damna* viventium, non subsidia DEFUNCTORVM sunt. Et Lactantij: *Pari ratione defun-* Lib. 2.
Etorum corpora odoribus ac PRETIOSIS VESTIBVS Diuin.
illita & CONVOLVTA humi condunt, quâ Deos Inst. c. 4.
honorant. Sozomenus, ad pedes Zachariæ Pro- Lib. 9.
phetæ adolescentem inuentum fuisse tradit, RE- cap. vlt.
GALI APPARATV sepultum: habebat enim in ca-
pite CORONAM AVREAM, & AVREA in pedi-
bis CALCEAMENTA, & VESTEM PRETIOSAM:
ὡς τὴν ἐστὴν ἑαυτοῦ. Auctor est Suetonius, *Caligulam*
Alexandri Magni THORACEM, repetitum è con-
ditorio eius, interdum gestasse. Florus de Cleopa- Lib. 4.
trâ: Vbi se seruari triumpho videt, incautiorem,
naçta custodiam, in MAVSOLEVM (sepulchra
Regum sic vocant) se recepit; ubi MAXIMO, ut
solebat, INDVTA CVLTV in diffuso odoribus so-
lio, iuxta suum se collocavit Antonium, admo-
tis ad venas serpentibus: sic morte quasi somno so-
luta est.

Paulus Aringhus agens de Mausoleo S. Hele- Romæ
 næ, matris Constantini Magni, ex actis M SS. Subt. l. 4.
 Cùm temporibus Innocentij Secundi propter guer- cap. 9.
 ram ipse locus desertus esset, quidam fures, fracto
 operculo ipsius tumuli, AVRVM & GEMMAS ve-
 stimentorum B. HELENÆ abstulerunt.

Baron.
an. 821.
& 1599.
n. 3. 5. &
15.

Lib 6.
Annal.
Treue-
renf. fu-
pra c. 3.

Anno DCCC. XXI. Paschalis PP. in cœmeterio Prætextati inuenit *corpus S. CÆCILIAE AVREIS vestitum* INDUMENTIS. quod rursus detectum anno M. D. IC. Clementis VIII. anno Pontificatus octauo, *Vidit Baronius ad pedes eius, quæ fuerant madida sanguine vela, & SERICA fila AVRO obducta, iam vetustate soluta VESTIS illius AVRO TEXTÆ, cuius Paschalis PP. meminit.* Christophorus Browerus de sepulchro violato per Guntramum Bosonem, cuius iam à me supra facta mentio ex Gregorio Turonensi: *Eodem tempore, quo Synodus Episcoporum apud Matisconensem urbem Guntrami Regis iussu congregata fuit, Childebertus apud Belsouancum (vulgò Bastoigne) villam, in Arduenna mediæ recessu suos in unum conuenire iussit. Ibi cum rebus alijs mota cura, tum de recenti quodam Guntrami Bosonis flagitio facta quoque relatio. Hic enim cultus amplissimis honoribus à Childeberto Rege, ubi semel auaritiæ cupidiniq; frenata laxauit, ad mortuorum quoque busta & cadauera prolapsus, ne his quidem violandis abstinebat. Diem obierat non ita pridem uxoris propinqua. Huius MAGNIS ORNAMENTIS, AVROQUE MVLTO conuestitum cadauer, in urbis Metensis Basilicâ magnificè conditum erat: The-sauri insidiator Boso mox adornat, qui Basilicam*
ipso

ipso die S. Remigij ingressi, præclusis foribus, & effracto sepulchro, omnem cadaveri ornatum detrahebant, nudentq̄, ut ipse rebatur, auro supervacaneo.

Sic & in arcâ sepulchrali Mariæ, Honorij sponsæ, reperta est *eius* VESTIS & PALLIVM, *quibus tantum* AVRI fuit intextum, *ut ex his combustis* AVRI PONDO XXXVI. *collecta sint*; verissimè, si umquam aliàs, scribente Tertulliano de habitu muliebri; AVRVM & ARGENTVM PRINCIPES *esse materias cultus secularis.*

Surtius ad
ad ann.
1544.

Et verò alia exempla vestimentorum sepulchralium, eaque Francica, abundè subministrat Gregorius Turonensis, apud quem Chilpericus Rex Sigebertum Regem Austrasiæ fratrem suum *apud vicum Lambros* VESTITVM *sepeliuit*; de quo etiam Gesta Regum Francorum: *Vestitum Sigebertum* VESTIBVS ORNATIS *apud Lambros vicum sepeliuit.* Chilpericum Regem occisum Madalulfus, Syluanectensis Episcopus, *ablutum,* & VESTIMENTIS MELIORIBVS *indutum, in Basilicâ S. Vincentij Parisius sepeliuit.* Gesta item Regum: *Vestitum cum* VESTIBVS REGALIBVS, *cum hymnis & psallentio magno, cum Fredegunde Reginâ, vel reliquo exercitu, Parisius civitatem in Basilicâ beati Vincentij Martyris eum seplierunt.*

Lib. 4.
cap. 46.

Cap. 32.

Greg-
Turon.
l. 6. c. 46.

Cap. 35.

Vestes Regales describit Gregorius Turonensis,

Lib. 2.
cap. 38.

vbi de Clodouæo Rege CHILDERICI filio: *Ab Anastasio, inquit, Imperatore codicillos de Consu-
latu accepit, & in Basilicâ sancti Martini TUNICA
BLATTEA indutus est, & CHLAMIDE, impo-
nens vertici DIADEMA.* Idem de Theodeberto,
 Lib. 4. Chilperici I. Regis filio: *Ab Annulfo quodam
cap. 45. collectus ablutusq; ac DIGNIS VESTIBVS est in-
dutus, & ad Ecolismensem civitatem sepultus.* Mo-
 Cap. 14. nachus Ecolismensis de Sepulturâ Caroli Ma-
 gni Imp. Aquisgrani: *VESTITVM EST corpus
eius VESTIMENTIS IMPERIALIBVS, & suda-
rio sub diademate facies eius operta est.*

Quis autem modus esset vestium Francica-
rum, Tacitus docet de Germanis loquens: *Locu-
pletissimi VESTE distinguuntur, non fluit ante, sicut
Sarmatæ & Parthi, sed STRICTA & singulos ar-
tus exprimente.* Quod confirmat Sidonius, vbi
Francos æui sui graphicè describit:

Carm. 5. *STRICTIVS affuta VESTES procera coërcent,
Membra virum, patet ijs altato tegmine poples.*

CHILDERICVM Regem sepultum fuisse cum
vestibus auro textis, ostendunt aurea filamenta,
 Encid. 6. quamplurima sericis permixta, & quidem pur-
 pureis, sed colore penè obsoleto. Virgilius mo-
rem signat exfertè:

— *Tum membra toro defleta reponunt,*

PURPUREASQUE *super vestes, velamina nota*
Coniiciunt. —

Addo ego ex Paulini cantu, quem alium, quàm
 Regem Lib. 3. de
 Vitâ S.
 Martini.

— *vel* OSTRO,

Vel DVCTO IN FILVM *pensis rutilantibus* AVRO,
Insignes meruere habitus?

Ita Regium funus curari decuit, Idem l. i.

Misceriq; OSTRO *mollitum in fila metallum.*

Quod erat etiam militare; sic enim Rudolphus, Surius
 24. Nou.
 S. Trudonis Abbas, testis oculatus, de inuentio-

ne corporis S. Gereonis militis & Martyris, Co-

loniæ Agrippinæ in cœnobio S. Pantaleonis:

Elevato superiori lapide de sarcophago, post octin-

gentos & aliquot plures annos martyrij Thebaorum,

inuentum est in eo corpus magnum, per scapulas am-

plum, per pectus & brachia torosum, indutum

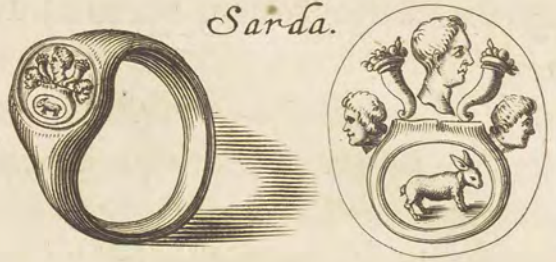
CHLAMYDE MILITARI coloris PURPUREI; *qua*

ampla utrimque vestis appendebat usque subter

genua eius, quasi tribus digitis.

Annuli aurej.

Sarda.



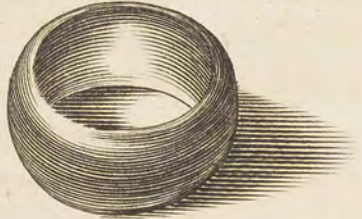
Aureus totus.



Sapphirus.



Aurum.



CAPVT VII.

Annuli aurei duo Regis CHILDERICI, signatorius Alithus, itemq̄, alter Apirus, Romanis & Francicis exemplis illustrati.

F Verit Priscorum vita, qualis innocentia, in quâ nihil signabatur: inuenti certè postmodum Annuli, quos, vt cetera omnia, *luxuria* Plinius
variauit, GEMMAS addendo exquisiti fulgoris, cen- l. 33. c. 1.
suq̄, opimo digitos onerando. Iuuenalis: Sat. 1.

Ventilet astium DIGITIS SVDANTIBVS AVRVM,

Nec sufferre queat MAIORIS pondera GEMMÆ.

De Aureis Plinius: *Distinxerunt alterum ordinem* Plinius
à plebe, vt semel cœperunt esse celebres. Alio item l. 33. c. 1.
 loco: *Tiberij Principatus anno nono in unitatem* Cap. 2.
venit EQVESTER ORDO, Annulorumq̄, aucto-
ritati FORMA constituta est. Multi, eodem teste, Eod. lib.
 cap. 1.

Annulus *Alithus* apud Pollucem, de quo Cœlius Lib. 6.
 Rhodiginus: *Commonendi sumus, emaculandum* cap. 12.
esse Pollucis codicem, ubi scribitur modò Apirona
vocari Λίδον δακτύλιον, tu repone ἄλιθον δακτύλιον,
vt Annulum intelligas citra gemmam concinnatum,
cui sint diuersi apud Liuium in Sabinorum Histo-
riâ Gemmati Annuli.

N

Galba

In Gal-
bâ.

Galba Imp. qui Tarraconensem Prouinciam rexerat annis octo, *delegit* EQVESTRIS ORDINIS *iuuenes*, qui, *manente* AVREORVM ANNULORVM *usu*, EVOCATI *appellarentur*, *excubiasq;* *circa cubiculum suum vice militum agerent*. Quod verbis Tranquillus de Galbâ Imp. veterum aliquis aureo annulo pulchrè expressit; quem hîc apponi curavi, in gratiam Hispanicæ Nobilitatis. In eo siquidem tria capita denotant cohortem totam; Cuniculus (Hispaniæ symbolum) Iuuenes item Hispanos fuisse indicat; Annulus in annulo, & in ipsâ Sardâ scalptus, Nobiles etiam, & ex Equestri Ordine, quos hodie *Caualleros* vocant, eosque EVOCATOS, seu accersitos ex Hispaniâ ad honorificum obsequium Imperatori præstandum, seu ad corporis custodiam.

His itaque explicatis, ad ipsum CHILDERICI Regis annulum signatorium accedamus, suis inscriptum litteris; de quo eruditè Wendelinus, cùm ad me perscriberet quidquid illi dictassent tam corporis, quàm mentis oculi: *Habet, inquit, insculptam ætrotoulw hominis criniti largiter, capillitio in utrumque humerum defluente ac cincinnato. Manu dextrâ iaculum tenet. Nomen ipsum litteris nondum Gothicis, sed adhuc Romanis expressum est CHILDIRICI REGIS;*
quo

quo iudicio certi sumus, cuius iste sit Annulus, aurumque reliquum, & ad qua tempora referendus: ad illa nimirum ipsa, quibus, nondum abolitis in totum Romanis elegantijs, supererant adhuc bona artes, & sculpturarum peritia: quamquam multum iam remittens de suo illo nitore, quem hic desideres perfectiorem, praesertim in s conuerso. Vt autem ea sint habenda, tu nos docebis. Illud certum est, Annum istum CHILDIRICI Regis ad illum Childericum pertinere, qui Merouei Regis filius, quartus à Pharamundo cis Rhenum Francis imperauit, per quem Merouingica familia perstat hodieque in AVSTRIACIS cum Natalium prerogatiua, pro eo ac tu, sagacissime CHIFLETI, dudum demonstraſti.

Vtrumque CHILDIRICVS & CHILDERICVS olim scribebatur, vt SIGIBERTVS & SIGIFRIDVS pro Sigeberto & Sigefrido. I cum E magnam habet communitatem, inquit Varro. Consuetumque Veteribus fuisse litteris illis uti indifferenter, Gellius tradit.

Lib. 5. de
Lingua
Latin.
Lib. 10.
cap. 24.

Quod attinet ad G. vt videtur, imperfectum, in vocabulo REGIS; in Glossario meo M. S. quod est antiquissimum, omnia vocabula incipientia à G, eodem ductu sunt efformata.

Scio nonnullis totam Annuli inscriptionem suspectam fuisse ob Romanos characteres : sed palàm constat, Reges Francorum primæ stirpis Latinæ linguæ gnaros ac peritos fuisse. Sic enim Theodomes, Francorum Rex, Richomeris & Ascilæ filius, cuius meminit Gregorius Turonensis, quemque ante Clodionem alicubi regnasse probavit Hadrianus Valesius, expressus est in aureo numulo, quem edidit Paulus Petavius cum hac inscriptione Romanis litteris: TEVDOME REX: nec Annulus Childerici nostri characteribus ab illo dissentit. Clodouem I. Regem, Childerici filium, Romanis litteris imbutum fuisse testatur Latina epistola, quam scripsit ad Episcopos post bellum Gothicum. Exstat etiam Clotarij I. Regis Constitutio generalis ad omnes Francos Latinè conscripta, eiusdemque nummum aureum edidit Petavius, in quo bis scriptum: CHLOTARIVS REX. Fortunatus Pitauensis clarè docet, Charibertum Regem Latinè doctum fuisse, dum ipsi loquitur hisce modulis:

*Cum sis progenitus clarâ de gente SICAMBER,
Claret in eloquio LINGVA LATINA tuo.*

Regnante Chilperico I. Clotarij filio, in omnibus eius ciuitatibus scholas fuisse testatur Gregorius

Lib.2.
cap.9.

Lib.3.

Sirmöd.
Tom. 1.
Concil.
Gall.
Ibid.

Lib.6.c.4.

gorius Turonensis. Et Philippus Augustus Rex declarat se vidisse litteras eius pro Ecclesiâ Tornacensi, quarum sigillum in circumferentiâ erat inscriptum: HILPERICVS REX FRANCORVM.

Lib. 5.
cap. 45.

Clotarium III. litteris fuisse eruditum; Dago-

Vide in-
frâ c. 20.

bertum item, eius filium, pueritiæ annos in studiis exegisse litterarum, auctor est Aimoinus. Si-

Lib. 4.
c. 16. &
17.

gillum Dagoberti Regis videre quiuis potest

apud Zillesium cum hac epigraphe: DAGOBER-

Parte 3.
cap. 1.

TVS REX D†IGRAGA Childebertus, Sigeberti

filius, varias dedit Epistolas Latino scriptas idio-

mate, quas Chesneus vulgavit: vt ex tot è ve-

Tom. 1.
pag. 366.

tustate monumentis palàm sit, antiquissimos

Francorum Reges Latinâ linguâ vsos, eâque sua

nomina in chartis & annulis inscripsisse.

Dubium mouent, quod maioris momenti vi-

deri possit, Gregorius & Aimoinus, vbi tradunt,

Chilpericum I. Regem addidisse litteris vsuali-

bus noua elementa quatuor, aut quinque, atque

ea inter CH. Quod si verum est, Childericus I.

Rex, Chilperici I. proauus, non vocatus est

Childericus, sed Hildericus, cùm illud CH eius

æuo nondum esset in vsu. Audiamus vtrumque

Rerum Francicarum Scriptorem. Gregorius

Lib. 5.
cap. 44.

Turonensis in antiquiori editione Ascensianâ de

Chilperico I. Rege ita loquitur: *Addidit autem*

Et litteras litteris nostris, id est, ω, sicut Græci scribunt,
 ac TH, CH, PSI, Z; quarum characteres subscripsi-
 mus: hi sunt: ω, θ, χ, ψ, ζ. Et misit epistolas in
 uniuersas ciuitates Regni sui, ut sic pueri doceren-
 tur, ac libri antiquitus scripti, planati pumice re-
 scriberentur. Aimoini autem hæc verba sunt: Ad-
 didit nostris litteris Ω. o mega Græcam, & tres
 alias, quarum characteres ab ipso inuentos cum pro-
 prijs sonis hinc subscripsimus: X. CH. Θ. TH. Φ. PH.
 Idem à Claudio Imp. factum legimus; de quo
 Suetonius: *Novas etiam commentus est litteras
 tres, ac numero veterum quasi necessarias addidit.*
 Et Tacitus: *CLAVDIVS tres litteras adiecit, quæ
 vsui imperante eo, post obliterata.* Certè, ut negle-
 ctum fuit inuentum Claudij Imp. sic & minimi
 æstimata per Chilpericum Regem facta littera-
 rum adiectio, quarum apud Francos nulla ex-
 stant monumenta: imò si attentè legantur Gre-
 gorius & Aimoinus, fuerunt Græcæ litteræ, quas
 adiecit Chilpericus, atque ex illis X. Græcum,
 pro quo Latini & Franci iam habebant CH. In
 aureo enim nummo Chlotarij, qui Chilpericum
 genuit, bis legitur CHLOTARIVS REX, & in
 aureo annulo proauis eius, circa quem versamur,
 CHILDIRICI REGIS; cuius nomen merè Ger-
 manicum est, uti docet Ioannes Auentinus
 hisce

Lib. 3.
 cap. 41.

Lib. 19.
 Annal.

In No-
 mencla-
 turâ.

hisce verbis: HYLD, HVLD; *Amor est: Huldreich/ Hpldenreich/ id est Amor Regni, siue Amoris diues ac plenus: vsus obtinuit VLRICVS; Veteres HYLDERICVM dixerunt. Celta, vt solent, corruptè CHYLDERICVM dixerunt.* Hadrianus Iunius etiam in hunc modum: HVLDERICVS, *suffragiorum potens: est enim Hulden idem quod suffragio ornare* Littera c. euphoniæ gratiâ Hilderico præponitur. Vnde Gregorius Turonensis passim *Childericum* dixit, & *Chilpericum*, pro *Hilderico*, & *Hilperico*; vt etiam *Chunos* pro *Hunis*; quemadmodum Ausonius quoque, Claudianus, Prosper, & Sidonius. Atque vt Gregorius Turonensis mentionem faciat Childerici Regis Wandalorum, Childerici Francorum Regis sigillum hoc fuisse ostendunt promissi capitis capilli. Tacitus de Germanis siue Francis: REGES EX NOBILITATE, *Duces ex virtute sumunt.* Nobilitas autem Francica, siue Sicambrica omnis capillata erat; de quæ illâ intelligendus Claudianus, qui vixit ante Pharamundum, vbi canit:

— *Ingentia quondam*

Nomina CRINIGERO *flauentes vertice* REGES.

alio item loco:

Militet ac nostris DETONSA SICAMBRIA *signis.*

Detonfa, id est *victa*, & ex libertate in seruitutem

Hist. Ba-
tau. c. 23.

Lib. 2. 4.
5. 6.

Lib. 2.
cap. 3.

Lib. 3. de
Morib.
German.

Lib. 1. de
Laudib.
Stilicon.

In Eutrop.

tem redacta: solebant enim Romani captiuorum Regum Nobiliumque flauos crines detondere, ac Romam mittere ad ornatus muliebres: vnde Ouidius ad puellam:

Lib. 1.
Amor.
El. 14.

Nunc tibi CAPTIVOS mittet Germania CRINES;

Culta TRIUMPHATÆ munere GENTIS eris.

Atque illud de crinitâ Francorum Nobilitate perspicuum etiam est ex Legibus Salicis, in quibus, *Si quis PVERVM CRINITVM sine consilio aut voluntate parentum totonderit*, M. M. D. den. qui faciunt solidos LXII. & dimidium, culpabilis iudicatur.

Tit. 28.
§. 2.

In Glof-
far. Salic.
V. Crini-
tus.
Lib. 8.
Ep. 9.

Quæ Wendelinus noster rectè explicat de Nobilibus pueris: *Ignobilibus enim*, ait, *non licebat esse crinitis*. Ad rem quoque Apollinaris Sidonius:

Et sic CRINIBVS ad cutem RECISIS

Decrescit caput, additurque vultus.

Sic TONSO occipiti SENEX SICAMBER

Postquam VICTVS ES, elicis retrorsum

CERVICEM ad VETEREM novos capillos.

Senes & Seniores passim vsurpat ætas media pro Primoribus & Satrapis, quos inde hodieque nos vocamus *Seigneurs*. Ex illis ergo Francorum Magnatibus more antiquo iam capillatis, qui transfacto Rheno Tongriam transmeauerant, inquit Gregorius Turonensis, *Franci iuxta pagos, vel ciuitates, REGES CRINITOS super se creauerunt, de primâ,*

Lib. 2.
cap. 9.

&

Et, ut ita dicam, NOBILIORI suorum familiâ.

Gregorius idem de filiis Clodomiri Regis: *Ha-* Lib. 3.
bito communi consilio pertractari oportet (verba cap. 13.

sunt Regis Childeberti) *quid de his fieri debeat;*

utrum INCISA CÆSARIE, ut reliqua PLEBS ha-

beantur; an certè, his interfectis, Regnum Germani

nostri inter nosmetipsos æqualitate habitâ diuidatur.

Item de Gundebaldo, qui se filium Chlotarij Re- Lib. 6.

gis esse dicebat: *Hic cum natus esset in Gallijs, Et* cap. 24.

diligenti curâ nutritus (ut Regum istorum mos est)

CRINIVM FLAGELLIS per terga demissis, litteris

eruditus, Childeberto Regi à matre representatur.

Tum etiam alibi de Chlodoueo, Chilperici I. Lib. 8.

Regis filio, in alueum Matronæ fluminis proie- cap. 10.

cto: *Cum ignorarem quisnam esset* (ita loquitur

piscator quidam) *à CÆSARIE PROLIXA cogno-*

ui CHLODOVEVM esse; adprehensumq; in humeros

ad littus detuli, ibiq; cum cespite superposito tumu-

lavi. Sed ut Childerico nostro promissi erant ca-

pitis capilli, sic è contrario barba ad cutem ab-

rafa ex Francorum illius æui more, quos æqualis

Sidonius ita describit: Carm. 5.

Hic quoq; monstra domas, RVTILI quibus arce

CEREBRI

Ad frontem COMA tracta iacet, nudataq; cervix

Setarum per damna nitet: tum LVMINE GLAVCO

O

Albet

*Albet aquosa acies; ac VULTIBVS vndiq³ RASIS
Pro BARBA tenues perarantur pectine crista.*

- Ad hæc imago sculpta in annulo Hastam dextrâ manu tenet. Gregorius Turonensis de Guntramo Rege: *Datâ in manus Childeberti HASTA, ait: Hoc est indicium, quòd tibi omne Regnum meum tradidi. Ex hoc nunc vade, & omnes ciuitates meas, tamquam tuas proprias, sub tui iuris dominationem subijce.* Aimoinus de eodem: *HASTAM, quam manu gerebat, nepoti tradidit, inquit: Hoc, amantissime nepos, indicio noueris, te mihi successurum in Regno.* Faustus in Vitâ S. Mauri de Theoberto Rege: *Vocans ad se nepotem ipsius Flori, nomine Andrannum, dedit ei per SCEPTRVM REGALE, quod manu gestabat, quacumque Florus patruus eius ex regali possederat dono.* Monachus Sangallensis de Carolo Magno: *VIRGAM AVREAM ad statum suum (id est ad staturam suam) fieri iussit. Mox adfert verba eiusdem Caroli de illâ eâdem virgâ: SCEPTRVM NOSTRVM, quod, pro significatione regiminis nostri, AVREVM ferre solemus.* Theganus de Ludouico Pio: *Coronam auream auro fulgentem in capite gestans, & BACVLVM AVREVM in manu tenens.* Hasta ergo, sceptrum, virga & baculus aureus, vnum atque idem insigne Regium significabant, per quod de manu

manu in manum fiebat traditio, quam Recentiores *Inuestituram* vocant; cuius alium ritum sub Germanicis Imperatoribus indicat Otho Frisingensis: *Est consuetudo Curia, ut REGNA per gladium, PROVINCIAE per vexillum à Principe tradantur vel recipiantur.* Sed iam inde à vetustissimis temporibus hasta, siue sceptrum, Regiæ potestatis insigne fuit, Iustino teste: *Per ea adhuc tempora (cùm scilicet Sabinæ raperentur) Reges HASTAS pro diademate habebant, quas Græci οὐρανίῳ dixere. Nam ex origine rerum Veteres pro Dijs immortalibus HASTAS coluerunt: ob cuius religionis memoriam adhuc Deorum simulachris HASTA additur.*

Primus Regum Francorum Hugo Capetus in sceptri summo vertice gestavit manum, ut apparet ex eius sigillo, quod Dominicus edidit. At ambæ quidem manus, eæque apertæ & sursum elatæ, Diuinam opem exposcunt; sed dextra prominens, duobus dumtaxat digitis minoribus in volam reflexis, propria est iurantis & solemnii sacramento se obstringentis, ut ex vetustis monumentis probat Browerus in Antiquitatibus Fuldensibus. Rorico de Francis sub Rege Chlodo-ueo: *DEXTRAS omnes in sublime erigunt, mandatum Regis accelerari denuntiant, seseq; votis stringunt.*

Lib. 2.
cap. 5.

Lib. 43.

C. 13.
Assertor.Lib. 2.
cap. 17.
Lib. 4.

gunt. Hugo Capetus, cui sceptrum Francicum non successione, sed Ordinum suffragijs obtigerat, dexteram nimirum scepro prætulit, quâ inueneret fidem ab se datam populis, seque in eâ religiosè permansurum. Antiqui Germani (ex quibus orti sunt Franci) *Reges ex Nobilitate*, quod antè retuli, *Duces ex virtute sumebant*, hoc est creabant. *Nec Regibus*, addit Tacitus, *infinita aut libera potestas*; quia reciproca eorum erat ac populorum obligatio.

De Mo-
ribus
Germ.

Interpres
Thucy-
did.

Ceterùm varia fuit apud Antiquos ac multiplex in annulis Principum & virorum illustrium coelatura. *Annulus signatorius, seu signum Regis Persarum, habebat ex quorundam opinione IMAGINEM REGIS; alij putant CYRI, Persarum primi Regis, figuram fuisse signo impressam; alij Ducis EQVVM, cuius hinnitu factus est Rex.* Alexander Magnus *IMAGINEM SVAM, quò certior posteris proderetur, noluit à multis artificibus vulgò contaminari; sed edixit vniuerso orbi suo, ne quis EFFIGIEM REGIS temerè assimilaret ære, colore, COELAMINE: quin solus eam POLYCLETVS ære duce- ret, solus APELLES coloribus delinearet, solus PYRGOTELES cœlamine excuderet.* Præterea litteras, *quas in Europam mitteret, inquit Curtius, VETERIS ANVLI GEMMA obsignabat: ijs, quas in Asiam*

Apuleius
in Flor.

Lib. 6.
cap. 11.

Asiam scriberet, DARI ANVLVS imprimebatur; ut appareret, VNVM ANVLVM duorum non capere fortunam. (Ita lego, non vt in libris editis: vnum animum.) Auctor est Plutarchus, *Scyllam*, In Politic.
cum Iugurtham deuicisset, IMAGINEM eius in ANVLO, quem gestabat, insculpsisse. Tradit Cicero, *Epicuri familiares, eius IMAGINEM non modò in tabulis, sed in poculis & ANELLIS habuisse.*
 Hinc Ouidius ad amicum absentem, qui eius Lib. 1. Trist. El. 6.
 imaginem gestabat in annulari gemmâ:

*In DIGITO qui me fersq; referq; TVO,
 EFFIGIEMQVE MEAM fuluo complexus IN AVRO,
 Chara relegati, qua potes, ora vides.*

Cæsar Augustus inter initia *Sphinge signauit, non* Sueton. l. 2. c. 50.
*in faceto lepore Epistolas accipientium, enigmata af-
 ferre eam Sphingem. Postea, ad euitanda conuitia
 Sphingis, ALEXANDRI MAGNI IMAGINE si-
 gnauit; nouissimè SVA, Dioscoridis manu sculptâ,
 quâ signare insecuti quoque Principes perseuerarunt.*
 Mæcenas, Eques Romanus, apud Augustum Seneca Ep. 14.
 gratiâ & auctoritate pollens, cum *absentis Casar-
 ris partibus fungeretur, sculptam in annuli signa-
 torij gemmâ RANAM gestabat, quam, propter
 collationem pecuniarum magno terrori fuisse me-
 morat Plinius.* Lib. 37. cap. 1. Dio l. 51.

Galba Imp. non obsignauit litteras SVA IMA-
 GINE,

GINE, quemadmodum consueverunt alij Imperatores; sed CANEM ex prorâ navis prospectantem, SIGNVM à Maioribus suis delatum ad se, usurpavit. Commodus ad Clodium Albinum scribens, eum litteras suas signatas excepturum monet SIGNO AMAZONIÆ.

Capitulum in Clodio Albin.

Lib. 33. cap. 9.

Cælius Rhodigin. lib. 9. cap. 7.

Vide Infra c. 20.

Antiquiores Francorum Reges proprias imagines annulis impressas gestarunt, quæ caput tantum partemque pectoris representabant, quales *ωετομας βασιλικας* Græci; Latini *Thoracatas Effigies* vocabant. Plinius: *Magnitudinem iaspidis undecim unciarum vidimus, formatamque, inde EFFIGIEM Neronis THORACATAM.* Adelhelmus Abbas *Thoraces & Thoracidas* appellat: cuiusmodi est effigies Childerici Regis in aureo annulo thorace tenus efficta, talisque postmodum fuit Regis Chilperici, eius pronepotis, quam, qui vidit in sigillo expressam Rex Philippus Pulcher, vocat *dimidiam hominis imaginem.*

Est etiam (quæ sculptura Childerici annulo exhibetur) ad eundem planè modum effigiata, quo per ea tempora Imperatorum Orientis in Numismatibus, thorace velut emblematis tessellatis, quantum apparet, gemmato; quòd nimirum Franci Reges Græcas eiusmodi glorias æmularentur. Sic enim Annales Francorum
Ful-

Fuldenses de Carolo Caluo: *Consuetudines Re-* An. 876.

gum Francorum contemnens, GRÆCAS GLORIAS optimas arbitrabatur. Sigebertus de eodem: Post adeptum Imperium, ultra se elatus, consuetudines Francorum vilipendens, GRÆCAS GLORIAS & INSOLITOS HABITVS adfectabat, & TALARI DALMATICA indutus, & desuper BALTHEO accinctus, pendente usque ad pedes, capite verò inuoluto VELAMINE SERICO & DIADEMATE superposito procedebat. Lib. 4.

De Heliogabalo Imperatore sic Herodianus: *Sæpè Romano cultu deposito vestem Germanicam induebat, atque in eorum sagulis argento variegatis conspiciebatur; etiam flavam capiti cesariem imponens ad modum Germanicæ tonsuræ; quibus lati Barbari mirificè illum dilexere.*

Diui Ludouici Regis thoracalem effigiem, sapphiro cyanei coloris expressam, tertio loco exhibendam duximus, Childerici annulo magis magisque illustrando. Cœlata quippe armati Regis effigies, superinducto simplici sago, quòd sine apparatu cultuque in publicum procedere illi mos esset: *Nunquam indutus squaleto, inquit Nangiacus, vel panno viridi seu bruneto, nec*

pellibus VARIIS, sed veste nigri coloris, vel camelini, seu persei. In Gestis S. Lud.

Quod & idem testatur Bonifacius VIII. P. M. in Bullâ, quam edidit de eius

Cano-

Canonizatione : *Aureis vel argenteis ornamentis Regalibus non vestitus, non VARIIS, vel griseis, sed alijs humilibus PELLIBVS usus fuit, secularibus pompis à se penitus abdicatis.* Ut Imperij Christiani futurus propagator, strictum gestat enssem, Lunâ crescente suppositâ, seu Thraciæ symbolo, quo hodieque Byzantini vtuntur; vt nullus dubitem, eiusmodi annulo signatorio vsum sanctissimum Regem, dum afflictis Syriæ rebus opem laturus in Orientem trajiceret.

Lib. 2.
Vita.

Ad extremum audiendus hîc Gassendus loquens de Peireskio: *Commendans VETERA SIGILLA, quæ coràm inspexit, ectypisq; expressa tulit ex Archiuis Abbatiarum S. Dionysij, S. Germani, S. Mauri, & cæterarum, vt in quibus continerentur germanæ effigies KAROLI MAGNI, HLVDOVICI PII, HLOTARII Imperatoris, PIPINI Regis Aquitania, KAROLI Calui, KAROLI Simplicis, aliorumq; Regum ex SECUNDA STIRPE: Hæc sanè, inquit, satis refellunt, tumulos & statuas hisce Principibus consecratos ante quadringentos aut quingentos annos. Si Peireskio vidisse contigisset annulum aureum Childerici nostri, quo nullum antiquius apud Francos Regale monumentum; enimuerò defixus gaudio stetit, stupenti similis, qui magno animi sensu identidem*

dem dictitare solebat: SIGILLA, NUMISMATA, aliaq; id genus, testes esse Antiquitatis incorruptos; quodq; ex ijs addiscerentur, quæ frustra requireret quis ex Historiographis omnibus. Scilicet, annulis nostris plusquam animis creditur. Et verissimè Ioannes Iperius: SIGILLVM REGIVM nec fallit, nec fallitur. Senec. lib. 3. de Benef. In Chrō. Bertin.

Iam, quâ manu quove digito annulus gestaretur, magna est in Vetustate varietas. MANVS, & prorsus SINISTRÆ, inquit Plinius, maximam auctoritatem conciliauere auro. Mox etiam: ANULOS quisquis primus instituit, cunctanter id fecit, LÆVISQVE MANIBVS latentibusq; induit; cum, si HONOS secutus fuisset, DEXTRA fuerit honestandus. Quod si impedimentum potuit in eo aliquod intelligi, etiam CONSERTORIS, (hoc est bellatoris) usu argumentum est maius, in LÆVA fuisse, quâ scutum capitur. Lucem facit Plinio Macrobius, ubi scribit, ex Ateij Capitonis sententiâ, ANVLVM LÆVAM sustinuisse, quia minùs habilis illa rebus gerendis; eaque præcautione vel à casu ANVLVM, vel GEMMAM à detrimento vindicari. Denique & Silius Italicus de Bello Punico: Lib. 7. Saturn. cap. 17. Lib. 11.

*Testes hi stragis, quos, SIGNVM ILLVSTRE, superbis
Mos LÆVA gestare viris; tum funditur ante
Ora admirantum præfulgens ANVLVS auro,
Datq; fidem verbis, haud paruo insignis aceruo.*

L. 7. Nat.
quaest.
cap. 31.

Lib. 33.
cap. 1.

Lib. 10.
cap. 10.

Lib. 2.
cap. 11.

De digitis verò sic Seneca: *Exornamus ANNVLIS digitos, in OMNI ARTICVLO gemma disponitur.* Ita quoque Plinius: *SINGVLIS primùm DIGITIS geri mos fuerat, qui sunt MINIMIS PROXIMI; ut in Numæ & Seruij Tullij statuis videmus. Postea POLLICI PROXIMO induere etiam Deorum simulachris. Deinde inuit & MINIMO dare. Gallia Britanniaq; IN MEDIO dicuntur vsa: hic nunc solus excipitur; ceteri omnes onerantur, atq; etiam priuatim articuli minoribus alijs. Sunt qui tres vni minimo congerant: alijs verò & huic vnum tantum, quo signanda signant.* Apud Gellium, *veteres Græcos Annulum habuisse in digito accepimus SINISTRÆ MANVS, qui MINIMO est PROXIMVS.* Romanos quoque homines aiunt sic plerumq; ANNVLIS vsitatos. *Causam esse huius rei Appian in libris Ægyptiacis hanc dicit; quòd insectis aperitq; humanis corporibus, ut mos in Ægypto fuit, quas Græci ἀνατομὰς appellant, repertum est, NERVVM quemdam tenuissimum ab VNO eo DIGITO, de quo diximus, ad COR hominis pergere ac peruenire: propterea non inscitum visum esse, eum potissimum DIGITVM tali honore decorandum, qui continens & quasi connexus esse cum principatu cordis videretur.* Leuinus Lemnius dicit arteriam (non neruum) à corde ad eundem digitum sinistra

stra manus porrigi. Sed utrumque anile commentum esse docet Riolanus in Antropographiâ. Lib. 5.
cap. 48.

Quâ manu, quove digito gestaretur annulus à Francis Regibus, haud facile sit diuinare. Ego signatorium rarò vel numquam in digito gestatum à quoquam existimo, propterea quòd sic de illo Plinius: *Conditur ille, ut RES RARA & iniuriâ usus indigna velut E SACRARIO promittur.* ut qui olim GERVLI ANNVLORVM dicti sunt, fuerint potius custodes, & in loculo seruatum habuerint, ne fortè in locum immundum sacram imaginem deferre contingeret: sub Tiberio enim Cæsare *Maiestatis reus postulabatur, quicumque effigiem Imperatoris ANNULO impressam latrina aut lupanari intulisset.* Atque hæc occasione Regij nostri annuli & signatorij, cuiusmodi apud Antiquos *non plus habere quam unum licebat; nec cuiquam nisi libero, quos solos fides deceret, quæ signaculo continetur.* Suetoni.
cap. 58.
Macrob.
7. Satur.
cap. 13.

Sed & alter Childerico Regi fuit annulus aureus, in eius conditorio repertus, formâ ac magnitudine, quâ in imâ tabellæ parte repræsentatur, quemque Veterum nonnulli ἀπειρώνα, siue *infinitum*, alij *solidum* dixere. Iulius Pollux in Onomastico: *Annulum circularem & gemmâ carentem, INFINITVM & INDETERMINATVM* Lib. 7.
c. 33. n. 7.

- Lib. Phy-
ficor. 3. *vocitant.* Aristoteles: *Annulos ἀπείρατος*, INFINI-
TOS, *dicunt non habentes palam.* Hinc Cœlius
- Lib. 6.
cap. 12. Rhodiginus: *Gemmâ carentem annulum, ἀτέρωνα*
vocari comperio, quasi tu dicas omni carentem
sine. De Annulo solido Isidorus: *Apud Romanos*
Lib. 19.
Orig.
cap. 32. *Annuli de publico dabantur, & non sine discrimine:*
nam dignitate præcipuis viris GEMMATI dabantur,
cæteris SOLIDI. Eorum vsus hodieque apud Ve-
netos, quos vulgò *Veras* nuncupant, & vtun-
tur ad sponsalia, vti obseruat eruditissimus Lice-
tus. Ac fortassis hunc nostrum BASINÆ amori-
bus dicatum gestauerit Childericus, eoque cum
illâ iugali vinculo sociatus: nam in sponsalibus
datum aliquando vtrimque annulum insinuant
In Eunu-
cho. isthæc Terentij verba: *Dati ANNULI, locus, tem-*
pus constitutum est. & cautio illa, *Accipe daq̄, fi-*
dem, apud Virgilium; quem notauit Macro-
L. 8. Æn. bius instituisse huic Enniano versui:
Accipe daq̄, fidem, fœdusq̄, feri benè firmum.
- L. 3. tit. 3.
Leg. 3. Leges item Wisigothorum: *Decernimus, ut cum*
inter eos qui DESPONSANDI sunt, siue inter eorum
parentes, aut fortasse propinquos, pro filiorum NV-
PTIIS, coram testibus præcesserit definitio; & AN-
NVLVS ARRHARVM nomine DATVS fuerit, VEL
ACCEPTVS, quamuis scriptura non intercurret,
nullatenus PROMISSIO violetur, cum quâ datus
est

est ANNVLVS, & definitio facta coram testibus. Vergente Latinitate particula VEL vsurpabatur pro ET: quod hoc loco factum verba illa, *Ar-rharum nomine*, fatis indicant. Accedit exemplum ex Prisco: ATTILARURSUS Legatos in Ita-
liam misit, qui HONORIAM sibi dari poscerent; etenim secum matrimonium pepigisse: cuius rei ut fidem facerent, ANNVLVM ab eâ SIBI MISSVM, per Legatos, quibus tradiderat, exhiberi mandauit.

In Excer-
ptis Leg.

CAPVT VIII.

WIOMADVS, CHILDERICI Regis ami-
*cus, fuit custos eius Annuli signatorij. Vbi de Annulorum traditione, detractiōe, sepultu-
 râ, fractiōe.*

Assertus Childerico Annulus signatorius ad
 suum custodem me vocat, quem Regi ami-
 cissimum fuisse oportet, & charum in paucis; vt
 olim Pharaoni Ioseph Patriarcha; de quo ma-
 gnus ille, Deo que acceptissimus Moyse: *Dixit*
Pharao ad Ioseph: Ecce constitui te super vniuer-
sam terram Ægypti. Tulitq; ANNVLVM de manu
suâ, & dedit eum in manu eius; quâ potestate à
Rege auctus, in sellâ curuli sublimis per Ægyptum
circumuectabatur. De Assuero scribitur etiam in

Genes.

41.

Ioseph.

l. 2. Ant.

Iud. c. 41.

Esther

cap. 3.

sacris Paginis, *Tulisse ANNVLVM SVVM, & dedisse in manus AMAN, vt signaret quod scripserat contra Iudeos.* Item alio loco: *Accepisse Regem ANNVLVM, quem ab AMAN tulerat, & dedisse illum MARDOCHÆO.* Dio Cassius tradit, Augustum promiscuè sigillum præcipuum credidisse Mecænati & Agrippæ, & tantum tribuisse ambobus, vt litteras ad Senatum scriptas, vel aliò, impunè retegerent & immutarent. Idem Augustus apud Xiphilinum, Mecænate mortuo, ægrotans in XI. Consulatu, deploratâ salute, vt credebat, postquam de Rep. multa grauius differuisset, Calpurnio Pisoni Consuli Collegæ libellum dedit, in quò scriptæ erant copiæ & redditus ciuitatis, tradito Agrippæ annulo; tamquam ipsi ob signandorum rescriptorum & libellorum curam iniungeret, & iustitiæ sollicitum præ ceteris iudicaret. Ad quæ Fortunius Licetus: *Adeò, inquit, magni habebatur Regium custodire Annulum, vt ab antiquissimo tempore id censeretur post Principem in publicâ gubernatione præstare ceteris.* Sic & à priscis Francorum Regibus non tradebatur nisi viris, qui gratiâ apud ipsos pollerent, quiq; probatæ fidei essent, & participes arcanorum. Aimoinus de Clodoueo Rege: *Dirigit è vestigio [ad Chlotildem] quemdam*

Cap. 8.

Lib. 51.

Lib. de
 Annulis
 Antiq.
 cap. 15.

Lib. 1.
 cap. 13.

dam sibi FAMILIARISSIMVM, nomine AVRELIANVM. Sic autem de isto ipso Regis Legato Gestis Francorum: *Orsus ille dixit: Dominus meus* Cap. 11.

CHLODOVEVS Rex Francorum misit me ad te: *vult te sibi associare in Regnum: ecce ANNVLVS eius, & reliqua ornamenta sponsalia.* Mox de Chlotilde: *Accepto ANNULO, quem CHLODOVEVS Rex miserat per AVRELIANVM, reposuit illum in Thesauro Avunculi sui.* Tum de Burgun- Cap. 12.

dionibus: *Requirentes inuenerunt in Thesauro Regis ANNVLVM, Chlodouei INSCRIPTIONE vel IMAGINE insculptum.* Fortunatus Pictauien- Cap. 19.
fis ad Bosonem Sigeberti Regis Referendarium, qui Annuli Regij custos erat:

*Sic te LONGÆVI comitetur GRATIA REGIS,
Et florente illo gaudia fixa metas.*

Vita S. Boniti: *Cum à Sigeberto Rege enixè DILI- 15. Jan.
GERETVR, principem eum pincernarum esse præcepit: nec multò post ANNULO ex manu Regis accepto, REFERENDARII officium adeptus est.* Referendarius, à referendo nomen trahens, apud Reges Francorum Merouingos dignitas erat Palatina, Regumque lateralis. Cassiodorus: *Nemo Lib. 6.
nostros sermones tantum meretur, quàm qui REFE- Variar.
RENDARIVS esse cognoscitur.* Eius dignitatis ex- cap. 17.
stat hæc formula apud eundem: *Per Referenda- Lib. 6.
rium* For. 17.

rium nobis causarum ordines exponuntur : per eum interpellantium vota cognoscimus, & ipsis RESPONSA reddimus, ut negotia impedita solvamus. Magnum est in hoc agone principali servire prudentia, & ad subitum sic dolores alienos asserere, ut conquerentium videatur vota sanare.

Lib. 2.
cap. 12.

Ex M. S.
Came-
rac. c. 6.

Cap. 11.

Lib. 2.
cap. 7.

Illi ergo Annulum Regium custodiebant, quia Regum amici, & secretorum conscij. Quod idem de Wiomado non iniuriâ possumus affirmare, quem Gregorius Turonensis vocat *Hominem CHILDERICO Regi CHARVM, & AMICVM FIDELIEM REGIS*. Sic etiam plures alij de illo. *Gesta Regum Francorum: Vocavit AMICVM SVVM, prudentem Consiliarium, nomine WIOMADVM: petijt cum eo consilium, qualiter animos furentium Francorum posset mitigare.* Fredegarius Scholasticus: *WIOMADVS, Francus FIDELISSIMVS ceteris Childerico, qui eum, cum à Chunis cum matre captivus detineretur, fugaciter liberaverat.* Tum post nonnulla: *Franci tunc EGIDIVM unanimiter Regem adsciscunt; WIOMADVM amicum Childerici, SVBREGVLVM ab EGIDIO iterum Franci instituerunt.* Fingebat Wiomadus se odisse Childericum, & in speciem dumtaxat ab Ægidij partibus stabat; maior in eo veriorque amicus, quòd amicitiam dissimularet. *Aimoïnus*
Mona-

Monachus: *Erat ei quidam è Francorum Proceribus FAMILIARITATIS vinculo colligatus, nomine WINOMADVS, cuius ille omnia agebat consilio, dum adhuc Regni potiretur sceptro.*

Erat igitur, meâ quidem sententiâ, Wiomachus Childerici Regis Referendarius, & sic Custos Annuli Regij: quod munus in primâ Regum stirpe frequens & solemne fuit. Gregorius Turonensis: *Siggo REFERENDARIUS, qui ANNVLVM Regis Sigiberti tenuerat, & à CHILPERICO Rege ita prouocatus erat, ut seruitium, quod tempore fratris sui habuerat, obtineret, ad Childebertum Regem, Sigiberti filium, relicto Chilperico, transfuit.* Faustus in Vitâ S. Mauri, de Theoderto Rege: *Vocans ANSEBALDVM, qui scriptionibus Regalium testamentorum præerat, præcepit ei, ut antequam de monasterio egrederetur, TESTAMENTVM de iisdem scriberet rebus, ac de ANNULO Regis regali firmaret more.* Frigebodus in Vitâ S. Audoëni: *S. AVDOENVS, cognomento DADO, AVRICVLARII locum & munus in aulâ Regis [Dagoberti] obtinuit: itemq; ad obsignanda scripta, vel edicta Regia, qua ab ipso conscribebantur, SIGILLVM vel ANNVLVM Regis custodiebat.* Aimoinus Monachus: *Beatus AVDOENVS, qui & DADO dictus est, REFERENDARIUS fuit*

Q Regis

9. Febr. Regis Dagoberti, filiusq; præcellentissimi viri Antharij. Qui Referendarius ideò est dictus, quòd ad eum omnes publicæ deferrentur conscriptiones; ipseq; eas ANNULO Regis, siue SIGILLO ab eo sibi commisso muniret, seu firmaret. Angradus in Vitâ S. Ansberti: Quidam illustris, ROTBERTVS nomine, generosâ ex stirpe proditus, GERVLVS fuit ANNULI Regis Clotharij. Ansbertus in aulam Regis [Theoderici] licet nolens à genitore perductus, sicut erat acumine ingenij clarus, cœpit esse aulicus Scriba, doctus conditorq; Regalium Priuilegiorum, & GERVLVS ANNULI Regalis, quo eadem firmabantur Priuilegia.

Principes in extremis constituti, vel Annulum cuiuspiam tradebant amico, vel ipsis detrahebatur. Curtius de Alexandro: Vox deficere iam cœperat; detractum ANNVLVM digito, Perdiccæ tradidit. Suetonius de Tiberio: Seneca eum scribit, intellectuâ defectione, exemptum ANNVLVM, quasi alicui traditurum, parumper tenuisse; dein rursus aptasse digito. Scipio Africanus Cneo Scipioni annulum suum tradiderat: sed quia filius, in domesticâ gloriâ natus, monstro similis factus, manus vincendas hosti tradiderat, propinqui è manu eius ANNVLVM, in quo CAPVT AFRICANI sculptum erat, detraxerunt. ANNIBAL cùm MARCELLVM vidit

Lib. 10.
cap. 7.

Cap. 73.

Valer.
Max. 1.3.
cap. 5.

Suidas.

vidit occisum, DETRACTO ipsius ANNULO litteras obfignavit. Spartianus de Hadriano: *Signa mortis hæc habuit; ANNVLVS, in quo imago ipsius sculpta erat, sponte de digito delapsus est.* Plinius ^{Lib. 33. cap. 1.} denique: *Grauatim somno (id est, lethargicis) aut morientibus, religione quadam ANNULI detrahuntur.*

Crediderim ego factam illam annuli detractionem, ne in pollinctorum manus veniret; nam post redditus digito unà cum caduere in rogam coniciebatur. Et vitandæ etiam interim fraudes ac pericula; quorum de Annulis hæc habemus exempla.

I. Titus Liuius: *Marcelli ANNULO, simul* ^{Decad. 3. lib. 7.} *cum CORPORE, Annibal potitus erat: eius SIGNI errore ne quis dolus necceretur à Pæno metuens CRISPINVS, circa ciuitates proximas miserat nuncios, occisum collegam esse, ANNULOQUE eius hostem potitum; ne quibus LITTERIS crederent nomine Marcelli compositis.*

II. Apud Curtium hæc sunt Alexandri verba, cum ad occidendum Parmenionem mitteret Polydamam: *Ad Parmenionem quoque epistolas feres, unam à me, alteram Philothæ (Alexandri iussu iam perempti) nomine scriptam;* ^{Lib. 6. cap. 20.} *SIGNVM ANNULI eius in meâ potestate est: si*

credet pater à filio impressum, cum te viderit, nihil metuet. Tum post nonnulla de Parmenione: Alteram deinde epistolam, Philotæ nomine scriptam, letus, quod ex vultu notari poterat, legebat. Tum eius latus gladio haurit Cleander, deinde iugulum ferit, ceteri exanimem quoque confodiunt.

Lib. de
Bello
Vand.
Baron.
An. 452.

III. Procopius de Valentiniano III. Imperatore: Maximus erat quidam è Senatoribus, unus ex stirpe illius MAXIMI Tyranni, quem Theodosius senior sustulerat; pro quâ victoriâ Romani quolibet anno festum agunt: huic uxor formosissima, sicut & pudicissima fuerat: quâ, Valentinianus amore captus, cum potiri cuperet, resq; admodum ardua foret, rem iniquam excogitavit. Maximum iussit ad se in palatium venire, quo cum TALIS colludens, AVRO certo proposito, ANNVLVM eius victor nactus est: hunc clam ad VXOREM misit VIRI nomine, ut quamprimum SIGNO perspecto, in palatium, salutatum Imperatricem Eudoxiam veniat. Illa subito paret; quam certi, quibus res nota ac mandata erat, protinus in aulâ recipientes, longè in Gyneconitidem duxerunt; ubi Valentinianus occurrens, vim ei intulit. Illa post hoc mæsta domum regressa, calamitatem fatumq; suum flere, virumq; magno-

magnoperè detestari cœpit, ut qui occasionem huic rei dederit.

IV. Paulus Æmylius de Richardo Rege ^{Lib.6.}
 Angliæ: *Facies Orbi terrarum nota ignorari non* ^{An.1193.}
potuit; & conspectus in digito REGIVS ANNVLVS
ab hospite, illum indicavit. Cognitum igitur
Richardum LVPOLDVS Austria Dux, cuius po-
populares in Asiâ res gesserant, simultatemq̃ cum
Anglis exercuerant, diuinitus sibi oblatum, de quo
pœnas exposceret, ratus, ad HENRICVM Augu-
stum duxit.

V. Iterùm Æmylius: *Emissi clàm ex urbe non-* ^{Lib.7.}
nulli, pari atque ille erat calliditate, cum paulo lon-
gius processissent, SVBORNARVNT quosdam alios
non minori audaciâ astuq̃, qui lugentium habitu ex
Sueuiâ cum litteris, quas ipsi conscripserant, adulte-
rinoq̃ ANNULO signarant, venire se dicerent, si-
mulatisq̃ cum lacrymis falsò nuntiarent CONRA-
DINVM obiuisse.

VI. Idem alio loco de Conradino eodem, ^{Lib.7.}
 qui se Regem Siciliæ dicebat: *Vbi ad mare in-* ^{An.1269.}
ferum peruenit, nauiculam conspiciatus, orat
dominum, ut se Pisas deportaret; pro nauulo
ANNVLVM se daturum, quam vnâ rem loco pe-
cuniae haberet. Homo & SPECIE ANNULI, &
formâ adolescentis, multò quàm calonis liberaliore

Q 3 *motus,*

motus, id clàm non habuit. Concorso factò, SVEVVS comprehensus ad Carolum, vt victoribus omnes ad- sunt, retrahitur.

Prudenti itaque consilio, & periculis amo-
liendis, Annulus, seu Sigillum, non nisi probatæ
fidei viro credebatur ab Regibus; ijsque fato
functis, vel vnà cum Regio cadauere cremaba-
tur, vel cum illo sepeliebatur. De crematione est
exemplum Pompeij Magni, cuius occisi caput ab
*Achillâ, Ptolemæi satellite, Ægyptio velamine in-
uolutum cum ANNYLO Cesari presentatum est;*
qui non continens lachrymas, illud plurimis & pre-
tiosissimis odoribus cremandum curauit; haud
dubiè vnà cum annulo, de more, quem indi-
cat Propertius, vbi Cinthiæ manes ita allo-
quitur:

*Et solitum DIGITO BERYLLON adederat IGNIS,
Summaq; lethæus liquerat ora liquor.*

Plinius Beryllus gemma est annularis, colore subuiridi,
in Indiâ ortum habens, rarò alibi reperta. Gem-
mam hodie ex crystallo angulosam concinnant
Germani, ad similitudinem adamantis, & an-
nulis includunt, Beryllum appellant; cùm ta-
men alia sit Beryllus.

Ad Christianos quod attinet, qui non crema-
bant cadauera, sed humo condebant; obserua-
uit

Plinius
Iunior
lib. 3. de
Viris Il-
lustrib.
cap. vlt.

Lib. 4.
Eleg. 7.

Plinius
l. 37. c. 5.

Cesalpin.
de Metal-
lic. l. 2. c.
19. & 26.

uit Antonius Bosius, Romæ in sepulchro Mariæ, Lib. 2.
Romæ
Subterr.
cap. 7. an.
1544.
Honorij sponsæ, anno M. D. XLIV. repertos fuisse
annulos aureos LVIII. cum gemmatis vmbilicis:
signatoriam item smaragdum, cui insculptum
erat caput Honorij Imperatoris. In cœmeterio
quodam, viâ Nomentanâ, ait se vidisse impres- Lib. 3.
cap. 50.
sum calci Annulum signatorium, cum chara-
cteribus, qui non poterant intelligi: vel erant oc-
cultæ notæ, quas *Cifras* vocamus, vel certè
μνογράμμων aliquod, hoc est, multis litteris in-
ter se complicatis ignotum nomen, cuiusmodi
Symmachum vsurpasse, ipse testis est, scribens
ad Flavianum fratrem: *Cupio, inquit, cognosce-* Lib. 2.
Epist. 12.
re, an omnes obsignatas Epistolas meas sumpseris eo
ANNULO, *quo nomen meum magis INTELLIGI,*
quàm LEGI promptum est. Erat integrum eius
nomen litterarum implicatione contractum;
quale in absidibus templorum Romæ, & alibi
obseruauit Ioannes Macarius, cuius hæc sunt
verba in Hagioglyptis: *Fornici interiori, qui clau-* Lib. M. S.
dit absidem, non deest suum musium coronario ope-
re pertextum, in cuius summo aliquando NOMEN
CHRISTI, litteris Græcis X. & P. inter se compli-
catis expressum intra orbem quemdam seu circulum:
aliquando nomen Pontificis, qui Ecclesiam constru-
xit, intra vnius litteræ compendium contractum. Ita
sole-

solebant & in Bullis Pontifices, & antiqui Imperatores Germani, nomen suum inscribere; ut de CAROLO MAGNO, & quibusdam post eum constat. In Pontificibus autem mos ferè usque ad postremum hoc saculum. Sed & priori auro omnes Græci & Latini nomen suum ita contrahabant; ut sæpè videre est in fragmentis Inscriptionum Latinarum mediæ ætatis, & Græcarum. Quin & longè priori tempore, stante Republicâ, aliquid tale in Nummis Consularibus obseruabamus.

Lib. 4.
cap. 50.

Vidit præterea Bosius in Priscillæ cœmeterio repertos Annulos, quos fuisse signatorios inde colligit, quòd in ijs signa chartis imprimenda, modo contrario insculpta essent; cui probandæ veritati adfert è Cimeliarchio Eminentissimi Cardinalis Francisci Barberini ANNVLVM CRYSTALLINVM, sacris insignitum characteribus.

Gentiles postmodum primi Franci, qui cadauera sepeliebant, annulos signatorios vnà condebant; ut in CHILDERICI Regis conditorio Tornaci visum.

Lib. 16.
Annal.

Fractos Regum Annulos nullibi obseruauit; quod tamen factum legimus à C. Petronio, de quo Tacitus: *Flagitia Principis sub nominibus exoletorum, scæminarumq; & nouitate cuiusq; stupri per-*

perscripsit, atq; OBSIGNATA misit Neroni, FREGITQVE ANNVLVM, ne mox vsui esset ad faciendâ pericula.

Sub tertiâ Regum stirpe non inuenio sigilla aut illis conscripta aut fracta fuisse; sed monialibus quibusdam dono data: sic enim Philippus Augustus Rex Chartâ anni M. CC. VIII. Regni XXXIX. iubet, *ut post suum decessum sorores Leprosariae de Salceya* [prope villam Iudæam Parisius] *SIGILLA SVA AVREA habeant. Quod confirmatum ab Ludouico VIII. IX. atque etiam X. qui aureis sigillis adiecit argentea.*

Du Breuil
lib. 4. An-
tiq. Pa-
riens.

CAPVT IX.

Summus Cancellarius erat Custos Annuli, sive Sigilli Regij, sub secundâ Regum stirpe. Tabella vetus Pauli Petauij de Cancellis Caroli Magni explicata.

Post illustratum in primâ Regum stirpe Referendarij munus, haud abs re visum in secundâ, summam Cancellarij dignitatem, cui & Sigillorum cura demandata erat, paucis attingere. Facem argumento præfert Tabella vetus, quam ex codice antiquo Paulus Petauus, Sena-

In Gno-
rismate.

R

tor

tor Parisiensis, publici iuris fecit anno M. DC. X.
& nos ab illo hîc cælo expressam exhibemus.



Media figura, inquit Petavius, *Carolus Magnus*: *duæ alie Primicerium & Secundicerium referunt*. Primicerius dicebatur *Primus ordinis sui*, vt docet Suidas, qui primus in ceratis tabulis scriptus erat; quemadmodum & Secundicerius, qui *secundo descriptus loco*. Multi apud Codinum eiusmodi Primicerij, vt Primicerius Aulæ, Lectorum

etorum, Bardariotarum, Tabulariorum, Baran-
 gorum, Notariorum. Et apud eundem: *Ma-
 gnus Primicerius est caput ordinum, qui adsunt Im-
 peratori, & eum stipant.* Itaque si per *Primice-
 rium & Secundicerium* indicare Petavius voluit
Summum Cancellarium, & Comitem Palatii; rectè
 id quidem: sin minùs, & aliam aliquam Palati-
 nam dignitatem, malè. Nam in eius Tabulâ ob-
 seruo Basilicares Cancellos, seu interioris Con-
 cilij conclaue, quod suprâ est cancellatim coaf-
 satum, infra tessellatim tabulatum. Apud Mo-
 nachum Sangallensem hæc lego: *Mansiones om-
 nium cuiusquam dignitatis hominum circa palatium*
peritissimi CAROLI ita constitutæ sunt, ut ipse per
CANCELLOS solarij sui cuncta possit videre, qua-
cumque ab intrantibus, vel exeuntibus quasi latenter
fierent. Quo loco facilè crediderim legendum
 esse *solij sui* pro throno, in quo Rex intra can-
 cellos sedebat; vel certè pro ipso loco, in quo
 sedentis Regis solium erat. Alibi scripserat idem
 Auctor de Carolo Magno: *Quòd PER CANCEL-*
LOS PALATII Rex prospiciens, citò illum ad se
vocari præcepit.

Lib. 1.
 cap. 32.

Cap. 6.

Cancelli in Tabellâ expressi, secretum osten-
 dunt Caroli Magni consistorium, intra quod
 cum suis interioribus Consiliarijs de magnis age-

bat rebus. Glossæ Basilicæ: CANCELLVM, *reticulum, à cassibus, id est retibus deminutiue: unde CANCELLARIJ, qui stant in cancello. Hi autem DVO tantum fuere.* Secretum eiusmodi consistorium designasse videtur Ammianus Marcellinus, de Aduocatis loquens: *Cum intra CANCELLORVM venerunt SEPTA, & agi cœperint alicuius fortuna, vel salus; atque laborari debeat, ut ab insonte gladius, vel calamitoso detrimenta pellantur.* De iisdem Iuris dicundi septis Cassiodorus: *Respice quo nomine nuncuperis; latere non potest quod INTER CANCELLOS egeris: tenes quippe lucidas fores, claustra patentia; & quamuis studiosè claudas, necesse est ut cunctis aperias.* Senatus Normannici confessus olim temporarius, *Eschiquier* dicebatur, hoc est Alueus cancellatus, seu tessellatus; fortè quòd in eiusmodi cancellato tribunali Iudices pro more considerent, iusque populis redderent.

C A R O L V S M A G N V S.

Medio & honoratiore Cancellorum loco sedet Carolus Magnus. Donatus: *Potestas maior in medio esse solet.* Vnde Dido regio fatu, ad mensam recubuit media, si Maroni fides:

Aneid. I.

— *Auleis iam se Regina superbis
Aurea composuit spondâ, MEDIAM QUE locauit.*

Et

Et apud Valerium Flaccum, in Epulis exhibitis L. 2. Arg.
Iasoni, regis natalibus claro Principi:

— *Medijs famula conuiuia tectis*

Expediunt, tyrio vibrat thorus igneus ostro:

IN MEDIO ÆSONIDESIAM se Regina locauit,

Post alij Proceres. —

Aimoinus de Clodoueo II. Rege: *MEDIUS inter* Lib. 4.
eos, solio residens aureo, hoc habuit sermonis exor- cap. 41.

dium. Nec medius tantum hinc sedet Carolus
Magnus, sed & caput aureo circulo coronatus,
vt Patricius Romanorum. Albericus ad an-
num DCC. LXXVI. *Ab hoc anno, per annos XXV.* An. 776.

KAROLVS fuit simul Rex Francorum & Lon-
gobardorum, & PATRICIVS ROMANORVM,
antequam fieret Imperator. Eginarthus ad an-
num DCCCI. *Leo Papa CORONAM capiti eius* In Vita
imposuit, cuncto Romanorum populo acclamante: Caroli
Magni.
anno 801

KAROLO AVGVSTO, à Deo coronato, magno
& pacifico IMPERATORI ROMANORVM vita
& victoria. Post quas laudes, à Pontifice more
antiquorum Principum adoratus est, ac deinde omisso
PATRICII nomine, IMPERATOR & AVGVSTVS
appellatus est. Circulum autem aureum fuisse in-
signe Romani Patriciatus, docemur à Wilhelmo
Malmesburiensi, qui sic de Henrico V. Cæsare: Lib. 5. de
Gestis
Angl.
Sigebert.
an. 1084.

Exeunti de camerâ, & suis Regalibus exuto, occur-
rerunt

rerunt Romani Patricij CVM AVREO CIRCULO, quem imposuerunt Imperatori in capite, & PER EVM dederunt sibi SVMMVM PATRICIATVM Romanae urbis, communi consensu omnium & volenti animo. Augusti dignitas trinâ aurei circuli impositione conferebatur, vt apud Corippum de Iustino Iuniore:

ARMATI manibus, sacrati CIRCVLVS AVRI
Impositus collo, Imperium sublime dicauit:

Quod faciens TER, ter dextram cum munere
tendens,

AVGVSTI, Iustine, LOCVM tibi confero, dixit.

Ast ego te iubeo, Princeps ait, esse TRIBVNVM.

Felix ARMATVS, primus qui verba loquentis

Audijt, & primus SOLENNIA DONA recepit.

Scientiæ
Heroicæ
cap. 37.

Observauit Marcus Wulfonius, antiquos Francorum Principes, imò & Reges primæ stirpis, coronas non gestasse, sed simplices dumtaxat ex auro circulos, quos cassidi superponebant. Idemque ab Hispaniæ Regibus in bello factitatum legimus

An. 1385. apud Ioannem Froissardum; cuius hæc sunt verba: *Le iour de la bataille de Iuberoth, LE ROY DE CASTILLE auoit vn chevalier de son hostel, nommé Martin Harene, qui portoit le BACINET du Roy, auquel auoit vn CERCLE D'OR, que bien pouuoit valoir 20000. francs, pour les riches pierres,*

ries, qui estoyent dessus. Dextra è nube prodiens, & Carolino vertici supereminens, cæleste indicat præsidium ac tutelam; & à Dei manu pendere Regna, Imperia, rectaque Principum in iis administrandis consilia.

SUMMVS CANCELLARIVS.

Intra Cancellos à dextris proximus Imperatori assidet Cancellarius, potiori togatæ militiæ dignitate illustris, alterum à Principe populi caput, geniusque Iustitiæ tutelar. Apud Cassiodorum reperire est: *Cancellos agere; à Cancellis esse*, atque apud Hæricum, à *Cancellis ministrum* pro eo, quem vocamus *Cancellarium*. Hæc sunt eius verba:

VOLVSIANVS erat, præcelso nomine quidam
Urbis PATRICIUS, toti dilectus & urbi,
Atque à CANCELLIS præscò de more MINISTER.

Lib. 6. de
Vitâ S.
Germani.

De præclaro eius ministerij decore ita Cassiodorus: *Hoc laudabile præiudicium, sententiam gratiosam, militiam domesticam, à duodecimâ indictione, CANCELLORVM tibi DECVS attribuit, ut confistorij nostri SECRETA fideli integritate custodias: per te PRÆSENTANDVS accedat: per te NOSTRIS AVRIBVS desiderium SUPPLICIS innotescat: IVSSA NOSTRA sine studio venalitat. expedias, omniaq; sic geras, ut NOSTRAM possis commendare*

Lib. 11.
Variar.
cap. 6.

Lib. 12.
Form.

IVSTITIAM. Alio item loco: *Nescio quis MAIOR esse creditur, quàm qui de PENETRALIBVS IVDICIIS destinatur. Perge ad illam prouinciam CANCELLORVM POMPA DECORATVS, & gloriosâ grauitate pracinctus. Fasces tibi iudicum parent, & dum iussa Prætoriana sedis portare crederis, ipsam quodammodo potestatem reuerendus assumis. Sic enim propriè CANCELLOS NOSTROS agitis, si*

In Chrō.
M.S.

laforum impia claustra soluatis. Richerius Monachus Senoniensis de ENGELRAMO viro nobili ac potenti sub Carolo Magno: *Erat ille vir IMPERATORI ita CHARVS, vt ipsum SVVM CAN-*

An. 887. *CELLARIVM efficeret.* Regino Prumiensis sub Carolo Crasso: *LVIDVARDVS, Episcopus Vercellensis, vir CAROLO Imp. percarus, & in administrandis publicis utilitatibus vnicus Consiliarius.*

An. 901. *Inferiùs deinde: LVIDVARDVS, Episcopus Vercellensis Ecclesie, CAROLI quondam Imperatoris FAMILIARISSIMVS, & Consiliarius à secreto.*

In tabellâ Petauianâ Summus Caroli Magni Cancellarius (quisquis ille fuerit) Tiaram gerit, seu tegmen capitis omnium ferè Orientalium, Persarum, Medorum, Parthorum, Lydorum, Phrygum. Iudices Medorum, apud Codinum, gestabant *Φακεωλίδα*, quam Carolus Paschalius *Tiaram* interpretatur. Et Virgilius Priamum

Cap 6.

p. 47.

L. 10. c. 1.

Æneid. 7.

indu-

inducit illo ornatu insignem, cum Iura populis redderet:

*Hoc Priami GESTAMEN erat, cum IVRA vocatis
More DARET POPVLIS, sceptrumq̄, sacerq̄, TIARAS,
Iliadumq̄, labor, vestes. —*

Vnde non mirum, apud Francos primarium populi Iudicem Tiaram gestasse, quandoquidem, ut linguam Græcorum, sic etiam & cultum Francis olim placuisse, iam supra ostendimus. Sed ut cum Budæo, singulari Francorum ornamento,

de Franciæ Cancellariis absoluam paucis: CAN-

Ad Tit.
de Offic.
Proconf.

CELLARIATVS *summum est hodie honorum fastigium,*

ultra quod nihil sperare licet homini togato. Nec mi-

noris in æstimatione fuit apud Hispanos. Ioannes

L. 12. c. 3.
An. 1213.

siquidem Mariana de Alfonso Bono Castellæ

Rege: Toletanum Præsulem [Rodericum] iure

perpetuo, legeq̄, in omne tempus latâ, REGNI CAN-

CELLARIVM esse confirmavit, datum ante septem

annos Martino decessori; uti eiusdem ALFONSI

diploma declarat: quo magistratu SUPREMA &

MAXIMA AVCTORITAS secundum Regem olim

continebatur. Salazar Mendoçanus de Sigillis Re-

Lib. de
Dignita-
tib. cap. 7.

gum Hispaniæ: SIGILLA REGIA in tantâ sunt

veneratione apud Hispanos, ut dum transferuntur

de loco ad locum, imponantur equo tam sumptuose

instructo, ac si Rex ipse illum conscensurus esset;

S

suntq̄

suntq; comitata Præside, Senatoribus, alijsq; Cancellaria ministris cum tubis ac musicis instrumentis, donec peruenerunt ad locum, ubi sunt deponenda. Cùm aliquando coram Joanne Tello Sandoallio, Præside Vallisoletano, SIGILLVM REGIVM ex diplomate quodam humi decidisset, illud è terrâ venerabundus leuauit, osculatus est, & supra caput suum posuit, dicens: Hoc est corpus mysticum & figuratiuum REGIS Domini nostri.

COMES PALATII.

Sedet à sinistris Caroli Magni Comes Palatii; cuius munus erat, ait Hincmarus, ut contentiones legales, quæ Palatium aggrediebantur, determinaret. Si quid verò esset, quod leges mundanæ statutum non haberent, hoc ad Regis moderationem perducebatur. Vnde Eginhartus de Carolo Magno: Cùm calciaretur aut amiciretur, non tantum amicos admittebat, verum etiam, si COMES PALATII litem aliquam esse diceret, quæ sine eius iussu definiri non posset, statim litigantes introducere iubebat; & velut pro tribunali sederet, lite cognitâ sententiam dicebat.

Comes Palatii absente Cancellario Regium sigillum seruabat. Carolus Caluus Imperator in Capitularibus apud Carisiacum: ADALARDVS COMES PALATII remaneat cum eo [filio Ludouico Rege Aquitaniæ] cum SIGILLO: & si ipse pro

De Of-
fic. Palat.
cap. 21.

In Vitâ
Caroli
Magni.

Cap. 17.
an. 877.

pro aliquâ necessitate defuerit, GERARDVS, siue FREDERICVS, vel unus eorum, quicum eo scariti sunt (id est designati) causas teneat.

Gestat in tabellâ Comes Palatij pileum rotundum ac depressum, Comitalis dignitatis vetus insigne; *Mortarium* vocant, ad similitudinem vasis rotundi ex materiâ durâ, in quo res frangi faciles pistello teruntur. Eius vices nunc agit primarius Parlamenti Parisiensis Præses. Creandorum hodie in Imperio Comitum hæc est formula: *Te N. & tuos filios, & descendentes legitimos in infinitum, in veros COMITES creamus, cum potestate portandi, vel utendi BIRRETO, seu PILEO, vel CORONA COMITIS, cum PALLIO, seu MANTELLO, ANNVLO, & quibuscumq; alijs ad dignitatem COMITIS pertinentibus.* Obseruauimus aliàs in vitreis Capellæ veteris Palatij Parisiensis, S. Ludouicum Regē mortario Comitali caput tectum. In Antiquis Tabulis Comites nostri Flandriæ & Hannoniæ, cum suis Paribus in iudicio sedentes, eiusdē formæ pileo sunt obtekti.

Explicationem porrò nostram Tabellæ huius Petauianæ de Carolo Magno, deque summo eius Cancellario, & Comite Palatij, egregiè firmant Gesta Franconis Episcopi Cœnomanensis, in quibus hæc leguntur: *Ille ostendit ei [Carolo Magno]*

Magno] *instrumenta chartarum, & precepta duodecim Regum antecessorum suorum; quæ Dominus Carolus statim Cancellarijs suis ante se relegere præcepit. Ut autem agnovit iustitiam domini Episcopi, præcepit, propter pleniorum auctoritatem, hæc publiciter in causis publicis ERCHEMBALDO seniori, CANCELLARIO SVO, & TREANTO COMITI PALATII SVI inquirere, & diligenter examinare.*

Vide infra c. 12.

Ceterum, quo tempore delineata fuerit hæc Petavij Tabella, indicat flos Lilij in summis cancellis depictus; qui ostendit ævum Philippi Augusti Regis, quo lilia, ut nunc sunt, cœpère à Francis usurpari: ut existimem Tabellam hanc è vetustiore & Carolini sæculi aliâ expictam; sed à pictore adiectum lilium, quod eius ætate apud Francos iam receptum erat.

C A P V T X.

Bubulum caput aureum: Apis, Ægyptiorum Deus, collatus cum Francico CHILDERICI Regis Idolo.

IN funere Childerici, tanto apparatu à Processibus curato,

Ouid. l. 2.
Amor.
Eleg. 13.

Et comes IN POMPA CORNIGER APIS erat.
Nam inter alias sepulchrales reliquias, quæ Tornaci exhibitæ fuerunt Serenissimo, & præter sui pre-

Apes aurea gemmata.



Idolum Regis.

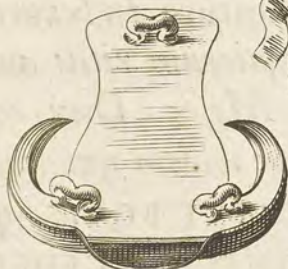


aper tum.



aversum

inversum.



pretium (quantumuis illud) Ænigma secum trahunt , fuit & Bubulum caput , ex auro obryzo totum , oculis , naribus atque etiam cornibus pyropo pellucidis , IDOLVM REGIS (quod palàm probaturus sum) bellicarum expeditionum comes ; nec minori mysterio , ex equi Regij fronte pendulum , vti asseriit Serenissimo Decanus Ægidius Pattus , qui illud è capistro exemit . At-

Lib. 9.
cap. 49.

que in primis , vt singula ordine exequar , Plinij etiam ætate BOS in Ægypto NVMINIS vice colebatur : APIM vocabant . Id nimirum , quod fanaticos Israëlitas , ac Ægyptiacâ superstitione imbutos , coluisse certum est ; de quibus Optatus

Lib. 3.

De Verâ
sapien-
tia.
cap. 10.

Mileuitanus : *Temporibus Mosi populus Israël CAPVT VITVLI coluit .* Lactantius : *In luxuriam prolapsi , ad profanos Ægyptiorum ritus animos transtulerunt : cum enim Moses Dux eorum ascendisset in montem , atque ibidem quadraginta dies moraretur , AVREVM CAPVT BOVIS , quem vocant APIM , quod eis SIGNO PRÆCEDERET , figurarunt .* Tertullianus : *Cum ex monilibus fœminarum , & annulis virorum , AVRVM fuisset igne conflatum , & processisset in BVBVLVM CAPVT .*

L. aduers.
Iudæos.

Lib. de
Carnis
abstinen-
tiâ.

Auctor est Porphyrius , Ægyptios Lunæ APIM consecrassè , SOLIS & LVNÆ signa gestantem ; illudque in comperto , radios solis expressos fuisse

ab

ab eisdem Ægyptiis per cornua; vim autem Lunæ solaris per Ibin, accipitris alis transformam. Sed commodiùs & apertiùs, meâ quidem sententiâ, Gentiles Franci Solem in fronte Numinis collocabant, vt videre est in hoc nostro. Nam & ipsimet Ægyptij, Abenephio teste, cum per diuersa membra bouis peculiare vires indicarent, *per CAPVT, defluxum GENII SOLARIS super terram significabant.* Macrobius: TAVRVM ad SOLEM referrî, *multiplici ratione Ægyptius cultus ostendit; vel quia apud Heliopolim TAVRVM SOLI consecratum, quem NETIRON cognominant, maximè colunt; vel quia BOS APIS in ciuitate Memphi, SOLIS instar excipitur; vel quia in oppido Hermonthi, magnifico APOLLINIS templo, consecratum SOLI colunt TAVRVM, Bacchum cognominantes, insignem miraculis conuenientibus natura SOLIS.* Sed Manlius de Api nostro pulcherrimè, vt hunc ipsum præ oculis habuisse videatur:

TAVRVS simplicibus donabit rura colonis.

Ille suis PHOEBI portat cum CORNIBVS ORBEM.

Docet etiam Plinius, & Tabula Bembina abundè testatur, Apidi Ægyptio insignem fuisse in dextro latere candicantem maculam CORNIBVS LVNÆ crescere incipientis. Hanc pulchriùs, & amico

Kircher.
l.4. Obeli-
fici Pam-
phil. c. 1.

Lib. de
Cultu
Ægypt.

Lib. 1.
Saturnal.
cap. 21.

Lib. 4.

Lib. 3.
cap. 46.

amico Soli propiorem exhibet propriis cornibus Francorum Apis, ijsque nec altis nec erectis ad nocendum, sed in tempora reflexis, uti beneficium decet, qui petere quemquam nolit, neque incurfare cornibus:

Ouid. 2. *Nulla in fronte mina, nec formidabile NVMEN,*
Meram. *Pacem vultus habet. —*

InPaneg. Vnde & apud Claudianum tam clarè, ut nihil.
Honor. *suprà: — Sic NVMINA Memphis*

In vulgus proferre solet. Penetralibus exit
Effigies, BREVIS illa quidem, sed plurimus infrà
Liniger, imposità suspirans veste sacerdos,
Testatur sudore DEV. Nilotica sistris
Ripa sonat, Phariosq; modos Ægyptia ducit
Tibia: SVBMISSIS admugit CORNIBVS Apis.

Addo appellata cornua à Græcis Μνωειδῆν, à Latinis *Lunata*, quòd Lunam seu crescere, seu decrescere incipientem, vario situ referant: Claudianus de Proserpinâ:

— Vitulam non blandiùs ambit
Torua parens, pedibus, qua nondum proterit arua,
Nec nova LVNATÆ curvavit germina FRONTIS.

Lib 4. Sic & Horatius voti reus vitulum se immolaturum spondet, qui
Carm.
Ode 1.

Fronte CVRVATOS imitetur IGNES
Tertium LVNÆ referentis ortum.

Ouidius

Ouidius de Iside:

— *Inerant* LVNARIA *fronti*

Lib. 9.
Metam.

CORNVA. —

Ælianus: *Isim* BVBVLEIS CORNIBVS *Ægyptij* & *fingunt* & *pingunt*. Idem Herodotus tradit. Adeò varia ac penè infinita de Api & Iside Veterum

Lib. 10.
de Anim.
cap. 27.
Lib. 2.

Commentariis prodita, *ut ex his nihil certius colligas*, inquit Goropius Becanus, *quàm de tantâ opinionum diuersitate liquido constare, nihil sacri in vulgus cognitum fuisse: & eorum maximè sequendam sententiam, qui* SERAPIN, APIN, ISIDEM, OSIRIDEM, ANVBIN, *eundem faciunt Deum, alijs & alijs modis consideratum.*

Lib. 16.
Hierogl.

Apud Sambros, si Plinio credimus, *Quadrupes omnes* SINE AVRIBVS, *etiam elephanti.*

Lib. 6.
cap. 30.

Verùm id quodam naturæ monstro: nam *Tauris*, apud eundem, *in aspectu generositas, toruâ fronte*, AVRIBVS SETOSIS. Vnde illa admiratio

Lib. 9.
cap. 45.

Aristoclis in carminibus de Tauro victimâ:

Apud
Alex. ab
Alex. 1. 3.
cap. 12.

Miror in Hermione, quòd magno robore TAVRVM, Quemq; viri possent vix domuisse decem,

E grege deductum SOLA AVRE adducit ad aram.

Apidis Numen apud Ægyptios benè auritum exhibet Tabula Bembina: Franci haud paulò ingeniosiores sine auribus Deum coluère; quòd in iumentorum animis affectus omnes indica-

T rent,

rent, quos in Numen cadere diuinæ mentis tranquillitas, etiam fabulis implexa, non finit.

Lib. 11.
cap. 37.

Eleganter Plinius: *In equis, & omnium iumentorum genere, AVRES indicia animi præferunt, fessis*

Lib. 2.
Mythol.
cap. 1.

MARCIDÆ, MICANTES pavidis, SVBTECTÆ furentibus, RESOLVTÆ agris. Natalis Comes: *Fingebatur in Cretâ IOVIS imago SINE AVRIBVS; quia Regibus non conuenit quasuis nugas audire.*

Lib. 2.
Hist. Animal.
cap. 11.
Epist. 31.

Aristoteles: DELPHINVS [regium animal] *audit quidem, sed nullis cauernis, qua vicem præbent aurium.* Seneca, ubi iudicia vulgi spernenda docet: *SAPIENS eris, si clauseris AVRES; quibus ceram parum est obdere: firmiori spissamento opus est, quàm vsum in socijs Vlyssèm ferunt.*

Lib. de
Morib.
Germ.

Ad hæc apud Tacitum Germani Francorum maiores: *Lucos & nemora consecrant, Deorumq; nominibus appellant SECRETVM illud, quod so-*

L. 12. c. 1.

LA REVERENTIA vident. Ad rem Plinius quoque: *Etiam nunc Deo præcellentem arborem dicant: nec magis AVRO FVLGENTIA atq; ebore SIMVLACRA, quàm LVCOS, & in ijs SILENTIA SACRA adoramus.* Ut ergo filebant perpetuò falsa illa ac muta Numina, ita nec voce, sed solâ reuerentiâ colebantur.

Lib. de
Diuinat.

Tullius clarè: *Deorum animi sine oculis, SINE AVRIBVS, sine linguâ, sentiunt inter se quid quisque sentiat: ex quo fit, ut homi-*

*homines etiam, cum taciti optant aliquid, aut vo-
uent, haud dubitant, quin Dij illud exaudiant.*

Regij Idoli cerebrum apertum est, & vacuum,
imposito capitello, seu operculo, tegendi ac re-
tegendi gratiâ; totumque Bubuli Numinis ca-
put peruium ad gulam vsque; vino seu libamine
fortassis infundendo, specie qualiscumque sacri-
ficij, atque adorationis, eoque facili & parabili,
maximè in bellicis expeditionibus. Sic apud Vir-
gilium:

Lib.4.
Æneid.

— *Nigrantes terga* IUVENCOS

Constituit, FRONTIQUE INVERGIT VINA
sacerdos.

Ipsa tenens dextrâ PATERAM pulcherrima Dido
Candentis vacca MEDIA inter CORNVA fundit.

Intra operculum ansula est quadrata & oblon-
ga, cuius etiam vsus, ni fallor, vel ad Magica in-
tra caput vacuum suspendenda, vel certè susti-
nendis funiculo pensilibus donariis, bullis, flo-
ribus, corollis. Iuuenalis:

Sat.9.

O PARVI, nostriq; LARES, quos thure MINVTO,
Aut FARRE, & TENVI soleo exornare CORONA.

Et apud Plautum Euclio:

In Aulu-
lariâ.

Nunc THVSCVLVM emi, & hasce CORO-
NAS floreas;

Hac imponentur in foco nostro LARI.

T 2

Quin

Quin etiam Lar ipse ita loquitur in prologo:

Aut THVRE, *aut* VINO, *aut* aliquo semper supplicat;
Dat mihi CORONAS. —

Satyr. 5. Perſius:

BVLLAQVE *succinctis* LARIBVS *donata* PEPENDIT.

Lib. 1. Et Tibullus de Genio Deo:

El. 7.

Illius è nostro stillent unguenta capillo,
Et CAPITE & COLLO *mollia* SERTA *gerat.*

Lib. 4. Idem alibi:

El. 1.

PARVAQVE *caelestes* pacavit MICA; *nec* illis
Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.

Lib. 3.

Carm.

Ode 23.

Horatius: — *Te nihil attinet*

Tentare multâ cæde bidentium

PARVOS CORONANTEM *marino*

Rore deos, fragiliq; myrto.

Omnia sunt exigua, parui Lares, parui dij, thus minutum, seu thusculum, far subtile, tenuis corona, mollia ferta, parua mica, fragilis myrtus.

Venio iam ad id, quod susceptæ disquisitionis album est; dicoque, atque iterum ostendo penitiùs, deum Apim, seu Bubulum caput, præcipuum fuisse Childerici Regis Idolum, vetustâ origine, vt ex dictis patet. Gregorius Turonensis, antiquissimus ac fidelissimus Francorum Scriptor, de Childerico Rege nostro, & eius Francicâ stirpe: *Hæc generatio fanaticis semper cultibus*

Lib. 2.

cap. 10.

visa

visa est obsequium præbuisse; nec prorsus agnouere Deum; sibiq; sylvarum atque aquarum, avium BE-STIARVMQVE, & aliorum quoque elementorum finxere formas, ipsasq; ut DEVM colere, eisq; sacrificia delibare consueti. Exclamat deinde: O si eorum fibras cordium vox illa terribilis attigisset, quæ PER MOYSEN POPVLO locuta est! Tum subijcit, quasi digitum intendens in Francicum Apim: Quid si intelligere potuissent, quæ pro VI-TVLI CONFLATILIS veneratione ISRAELITICVM POPVLVM ultio subsecuta compresserit! Gestæ Regum Francorum: Erant autem tunc ^{Cap. 7.} FRANCIFANATICI, adorantes IDOLA, & SIMVLACRA, & non Dominum celi & terræ, qui creauit nos. Rorico, de Meroueo Rege: Hic genuit ^{Lib. 1.} CHILDERICVM, patrem CLODOVEI Regis excellentissimi. Erant autem FRANCITUNC fanatici, ADORANTES IDOLA, & non agnoscebant Regem celi, qui creauit omnia. Tacitus de Germanis, Fran- ^{Lib. 2. de Morib. Germ.} corum progenitoribus: Nec cohibere parietibus Deos, neque in ullam HVMANI ORIS speciem assimilare ex magnitudine celestium arbitrantur. Quia igitur Ægyptij, Græci & Latini, & simul Germani nostri sacra eius iisdem coluerunt ritibus, inde patet (inquit Cluuerius loquens de Iside) ^{Lib. 1. German. cap. 27.} non ex Ægypto demum posterioribus temporibus

eam accepisse superstitionem Latinos, Græcos & Germanos; sed iam inde à dispersione gentium, ex unâ Asiâ omnes pariter in suam quosque terram detulisse. Tacitus iterum de eisdem Germanis: Cœunt (nisi quid fortuitum aut subitum inciderit) certis diebus, cum aut inchoatur LVNA, aut impletur: nam agendis rebus hoc auspiciatissimum initium credunt. Nec dierum numerum, ut nos, sed noctium computant; sic constituunt, sic condicunt: nox ducere diem videtur. Id in Salicis Legibus passim obseruare licet, in quibus & hæc quoque de Tauro Regis edicuntur: Si quis TAVRVM REGIS furauerit, MM. DC. denarijs, qui faciunt solidos XC. culpabilis iudicetur, excepto capitale & delaturâ.

Wendelinus explicat Taurum, qui Tauris alijs iungebatur curru regi, quo ad mallum publicum Rex vehi solebat apud primos Francos, qui sedes in Taxandriâ collocarunt; vbi adhuc proprium est plus bubus iugalibus ad suos currus vti, quàm equis. Vnde Franci Reges primæ stirpis patrios ac suæ gentis mores diu retinuerunt. Eginarthus de illis: *Quocumque eundum erat, carpento ibat REX, quod BVBVS IVNCTIS, & BVBVLCO, rustico more agente trahebatur: sic ad PALATIVM, sic ad PVBLICVM populi sui CONVENTVM, qui annuatim ob Regni utilitatem celebraba-*

Tit. 3.
§. 10.

In Glos-
sar. Sali-
co.

In Vitâ
Caroli
Magni.

brabatur, ire, sic domum redire solebat. Gregorius L. 3. c. 26.

Turonensis de Deuteriâ, quam marito orbatam Theodebertus Rex Austrasiæ in vxorem acceperat: *Cernens filiam suam adultam valde esse, timens ne eam concupiscens Rex sibi assumeret, in BASTERNA positam, INDOMITIS BOBVS coniunctis, eam de ponte precipitavit, qua in ipso flumine spiritum reddidit.* Basterna, Regiæ carpentum erat, bobus tractum. Adeò benè, eâ tempestate, Regiæ maiestati cum bobus conueniebat, perinde ac si typum eius aliquem gessissent; vt neque frustra scripserit Homeri Scholiastes, Priscos in alterâ parte Numismatis BOVEM, in alterâ FACIEM REGIAM insculpisse.



Tria hoc loco ad maiorem lucem repræsentato,
Græca duo, Romanum tertium; ac primum quidem

In Encarpo.

dem cufum à Delphis Græciæ populis, in cuius aduersâ parte Apollinis caput cum lyrâ. Hieronymus Aleander in Tabulâ Heliacâ: *Ad SICILIÆ indicandam ubertatem, SOLIS BOVES in eâ insulâ stabulari fabulatus est maximus Poëtarum: licet enim sint BOVES per se FERTILITATIS SYMBOLVM; id tamen fit magis perspicuum, cum eorum dominum SOLEM perhibent.* Plinius: *Omnia plenilunio maria purgantur, quædam & stato tempore. Circa MESSANAM & Mylas, fimo similia expuuntur in littus purgamenta; unde fabula, SOLIS BOVES ibi stabulari.*

L.2.c.98.

Alterum item Græcum *Bubulo capite, sine auribus, laureâ coronâ cincto.* In parte anticâ caput *Neptuni barbati & coronati.* Tradit Pausanias litigasse de ditione Trœzenicâ Palladem & Neptunum; à Ioue compositam litem, atque ex æquo regionem vtrique adiudicasse; quâ de causâ & Mineruam venerabantur *Poliadem, & Neptunum cognomento REGEM.*

Lib.10.

Tertium, Romanum *C. ANTI RESTIONIS,* Bubulum etiam caput refert, sine auribus, encarpis & lemniscis coronatum, cum Spei symbolo. Et sanè auctor est idem Pausanias, Boues spem anni, seu fertilitatem designare: dicit enim: *Caristios & Plataenses denictis Medis*

BOVES

BOVES APOLLINI Delphico dedicasse, quòd expulsi barbaris perfectam felicitatem essent adepti, terramq; liberam ararent. Sed & bouem ipsum, Deum crediderunt Ægyptij, pro eo quòd per ipsum rura excolentes victum cibumq; capiebant, illique deberet alimenta quidquid ali potest. Hinc illud Menandri infame dictum etiam in sordidissimo parasitastro: *Id quod me nutrit, id ego DEVM iudico.* Miseri Hieromytæ stulti facti sunt (vt hîc Gentium Apostoli verba vsurpem) & mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominum, & volucrum, & QUADRVPELV, & serpentium. Hæc Francis Gentilibus præcipua Numina, bello & pace, domi forisq; de quibus Tacitus: EFFIGIES & SIGNA quadam detracta lucis INPRÆLIVM ferunt; vti olim Israëlita ab Ægyptiis decepti, AVREVM CAPVT BOVIS, quem vocant APIM, quod eis SIGNO PRÆCEDERET figurarunt. Neque absimili superstitione Childericus noster Idolum Apim bellicarum expeditionum comitem adsciuit, tamquam Larem Vialem & Hostilium. Arnobius: Possumus & aliquid summatim de LARIBVS dicere, quos arbitratur vulgus, vicorum atq; ITINERV DEOS esse. Plautus in Mercatore: — *Inuoco*

Vos LARES VIALES, vt me benè iuuetis.

V

Festus

Ruffin.
de Vitis
PP. in
Apollo-
nio.

Vegetius
in Pro-
log. lib. 2.
Veterin.

Rom. 1.
33.

Lib. de
Morib.
Germ.

Lactan-
tius de
Verâ sa-
pient.
cap. 10.

Lib. 3.
contra
Gentes.

Actu. 5.
Scen. 2.

Festus Pompeius: HOSTILIIS LARIBVS *immolabant, quòd ab his HOSTES arceri putabant.*

Sed cur ex equi Regij fronte seu capistro pendulum Apim gessit Childericus? Nodum soluit Tacitus tam clarè vt nihil suprà, vbi de Germanis, Childerici ceterorumque Francorum maioribus: GERMANIS, inquit, *proprium, EQVORVM presagia ac monitus EXPERIRI. Publicè aluntur iisdem nemoribus ac LVCIS, candidi, & nullo mortali opere contacti, quos pressos SACRO curru SACERDOS, ac REX vel PRINCEPS civitatis comitantur, HINNITVS QVE ac FREMITVS OBSERVANT. Nec vlli AVSPICIO maior fides, non solùm apud plebem, sed apud PROCERES, apud SACERDOTES; se enim MINISTROS DEORVM, illos CONSCIOS putant.*

Lib. de
Morib.
Germ.



CAPVT XI.

*Apum ex Api, seu Boue, certa generatio. CHIL-
DERICI Regis mens explicata.*

A Pum examen, quibus etiam totus equi in-
structus ornatus erat, alterum est Emble-
ma, seu Ænigma Hieroglyphicum; quod iam
reperito API facile fuerit explicare, naturâ ipsâ,
& Nummis Dyrrachiorum facem præferenti- ^{Sup. fol.}
bus, in quibus Bouem iam suprâ retuli, cum la- ^{151.}
ctente vitulo, Api & Apiculis aluearia duo cir-
cumuolitantibus. Iuuat ergo præcipuos naturæ
mystas in medium adferre, & Regias Apes, è
Boue emicantes prodeuntesque delinire floscu-
lis, ac melleâ Poëtarum suauitate. Ouidius in ^{Lib. 15.}
Metamorphosi:

*I quoq₃, delectos, MACTATOS obrue TAVROS,
(Cognita res visu) de putri viscere passim
FLORILEGÆ nascuntur APES, quæ more PARENTVM
Rura colunt, operiq₃ fauent, in SPEMQUE laborant.*

Idem in Fastis, de pastore Aristæo: ^{Lib. 1.}

*Obrue MACTATI corpus tellure IUVENCI:
Quod petis à nobis, obrutus ille dabit.
Iussa facit pastor, feruent EXAMINA putri
De BOVE, mille ANIMAS vna necata dedit.*

Lib. 4.
Georg.

Virgilius, vbi agit de Apibus reparandis, si amissæ fuerint:

*Sed si quem proles subito defecerit omnis,
Nec genus unde noua stirpis reuocetur, habebit;
Tum VITVLVS bimâ curuans iam cornua fronte
Quæritur: huic geminæ nares, & spiritus oris
Multæ reluctanti obstruitur: plagisq; perempto
Tunsa per integram soluuntur viscera pellem.
Sic positum in clauso relinquunt, & ramea costis
Subijciunt fragmenta, thymum, casiasq; recentes.
Interea teneris tepesactus in ossibus humor
Æstuat, & visenda modis animalia miris
Trunca pedum primo, mox & stridentia pennis
Miscentur, tenuemq; magis, magis aëra carpunt:
Donec ut æstiuus effusus nubibus imber
Erupere.*

Lib. 11.
cap. 20.

Plinius quoque naturæ Bibliothecarius tradit,
*Apes in totum amissas reparari ventribus BVBVLIS
recentibus, cum fimo obrutis.* Scientissimus item Ga-

Cap. 5.

lenus, libro de Animalibus quod est in vtero: *Si
quispiam verò à nobis naturæ rationes querat; eam
omnia à se ipsâ doctam, ex seq; discentem agere sciat.
Neque enim quo pacto vermes in plantis gignun-
tur, aut equis BOBVSQVE vespe atque APES, fa-
cile nos dicere licet; verum à naturâ simpliciter fiunt.*

Lib. 9. de
Compo-
sit. Phar-
mac. c. 4.

Idem alio loco, de Melle: NATARVM TAVRI
textu-

textura, quandoquidem ex putrescentibus TAVRIS APES generari tradunt. Scriptor Geoponicarum præceptionum: *Aiunt ex CEREBRO [vituli] gigni REGES, ex cornibus verò ALIAS APES. Nas- scitur autem & ex medullâ spinali REX; præstare ta- men ex CEREBRO natos & magnitudine, & pul- chritudine, & robore omnibus alijs, traditur.* Apud Varronem APES nascuntur partim ex Apibus, par- tim ex BVBVLO corpore putrefacto. Itaque Arche- laus in Epigrammate ait eas esse

Lib. 3. de
Re Ru-
stic. c. 16.

— Βοὸς φθιμένης πεπονημένα τέχνα,

feu BOVIS putrefacti sobolem; feruntque in Ægy- pto loca quædam esse, vbi, si defodiatur Taurus, ita vt cornua tantùm supra terram emineant, ea- que deinde ferrâ amputentur, Apes euolent; pu- tredine enim in illud animalculum immutari: hinc Βεραυδες, Βεγευεις à Græcis dicuntur. Quin & Phyletas apud Antigonum Apes vocat Tau- rigenas:

Kircher.
l. 4. Obe-
lisci Pá-
philij c. 1.

TAVRIGENAS sic fatus APES longinquus adisti.

Hanc miram earum cum Boue cognationem ita Plinius iam laudatus indicat: *Aluearia hyeme stramento operiri, crebrò suffiri, maximè verò FIMO BVBVLO: COGNATVM hoc ijs, innascentes bestiolas necat, araneos, papiliones, teredines, APESQVE ipsas excitat.* Id quod etiam insinuat Galenus, vbi

Lib. 21.
cap. 14.

Lib. 10. de
Simplic.
Medic.
facult.

trahit, FIMO BVBVLO APVM *vesparumq;* *morsus iuuari*; idq; posse fieri à proprietate totius *substantia*. Addit Abenephius, laudatus à doctissimo Kircherò, non tantùm insignem sympathiam inter bouem & apem esse; sed adeò, quemadmodum boues ex se generant apes, ita apes bouinam quid parturire. *Quod tum primùm intellexi*, subdit Kircherus, *cùm in admirabilem illam historiam de Apibus inciidi Bernardini Gomezij*. Est autem eiusmodi: Dum, inquit, Sagunti animi recreandi gratià apud aluearia *versarer*, ac summoperè mirarer inter singularia opera in primis fucorum obsequium atque benignitatem, tum in ipsis inclusum apum seminarium, quod unum me quidem in magnam admirationem induxit. Referam enim rem nouam, inauditam, neque visam hactenus, neque ab ullo Scriptore, quod sciam, memoriæ proditam: Nam cùm interim captus à me fucus, digitis atque ungue mediis premeretur, si fortè vice aculei aliquid emitteret, ecce ruptis visceribus, atque posterioris partis pelliculâ, album seu croceum CAPVT BOVIS, expansis & tortuosis CORNIBVS, rostroq; adunco affabrè formatum repente emerit; quam rem summè qui aderant admirantes, atque idcirco ipsis denuò id experiri flagitantibus, alijs subinde quinque fucis à me pressis, totidem simul BOVM CAPITA eruperunt;

Lib. 4.
Obelisci
Pamph.
cap. 1.

perunt; naturâ quidem, cui meritò summa inest cura, APVM in hoc portento, seminalem earum rationem, atq; quamdam CVM BOBVS AMICITIAM exercente. Hæc ille: quæ dum legisset Kircherus, experimenti desiderio periculum fecit & ipse in fucis, & quod primùm seu paradoxum mirabatur, tandem certissimum esse cognovit. Comperi, inquit, nescio quid BOVINVM intra viscera generare fucum; quod omnes naturalium rerum investigatores notare velim.

Sed hæc de Taurigenis Apibus satis. Repertæ in sepulchro Childerici aureæ trecentæ, eoque ampliùs, parvæ omnes, leues, nitidæ, ardentes auro, quas maximè probat Virgilius: nam *quantò, inquit Columella, GRANDIOR APIS, atque etiam ROTVNDIOR, tantò PEIOR; cùm rerum natura nusquam magis, quàm in MINIMIS tota sit. Vnde & Ecclesiasticus: BREVIS in volatilibus est APIS, & initium dulcoris habet fructus eius.* Pendet quæque auri puri grana xxxvi. habentque à tergo singulæ anellum eiusdem metalli, quo equi Regij phaleris, frontali, antilenæ & habenis iungebantur, pulcherrimo Regiæ potestatis symbolo. Ælianus: *Dionysium, Hermocratis filium, aiunt flumen equo traiecisse; cumq; in luto equus concideret, eum desiluisse, & ripa com-*
potem

Lib. 9. de
Re Ru-
stic. c. 3.
Plinius
l. 11. c. 1.
& 2.
Cap. 11.
3.

Lib. 12.
Var. Hist.
cap. 40.

potem esse factum; atque sic relicto postmodum equo, quasi non amplius suo, discessisse. Cum autem sequeretur equus & hinniret, reuersum esse; cumq; apprehenderet eius iubam ad ascendendum, APVMEXAMEN continuo manum circumdedit: atque de his interroganti, respondisse Dionysio Galeotas, MONARCHIAM eâ re præsignificari. Plinius paulò aliter, Equum nimirum secutum vestigia Domini, EXAMINE APVMIUBA in herente; eoq; ostento Tyrannidem à Dionysio occupatam. Nec sine remotiore sensu equo bellatori Apes addidit Childe-ricus, quòd, vt ille

Plin. l. 8.
cap. 42.

Oppian.
in Ha-
lieut.

Petra-
sancta
lib. 1. de
Symb.
Heroic.

Virg. l. 4.
Georg.

Lib. 11.
cap. 10.

Non capit — animo palmas gaudetq; Triumpho,
Attollit caput, & vulgi se venditat auræ;

ita iracundissimæ, & pro corporis captu pugna-
cissimæ Apes Regem suum, quando aciem du-
cit, stipant ac tegunt veluti modicellæ Ama-
zones,

Spiculaq; exacuunt rostris, aptantq; lacertos,
Et CIRCA REGEM, atq; ipsa ad PRÆTORIA densæ
Miscentur, magnisq; vocant clamoribus HOSTEM.

Petronius in Fragmentis:

— Textis APIS excita ceris
Feruēt, & audaci milite CASTRA replet.

Plinius: Interdum statio ad PORTAS more CA-
STRORVM.

Virgi-

Virgilius iterum:

V.165.

Sunt quibus ad PORTAS cecidit CVSTODIA sorti.

Aristoteles: *Apud suos alveos pugnant acerrimè,* & L.9.c.40.
 HOSTES, quos vicerunt, enecant. Columella deni- L.9.c.9.

que: *Inter se, tamquam CIVILIBVS BELLIS, &*
cum ceteris, tamquam cum exteris gentibus PRÆ-
Liantvr. Sunt enim plures vnus POPVLI DVCES, &
quasi Procerum seditione PLEBS in partes diuiditur.

Hinc & notandum occurrit, omnes Apes
 Childericianas eiusdem esse magnitudinis, nul-
 lumque illis adesse Regem, quem *formâ insignem*

disimilemque, ceteris esse tum magnitudine, tum nito-
re, Seneca tradit; cui pari modo Plinius *formam*

Lib. de
 Clemēt.

semper egregiam, ac DVPLO quàm ceteris MAIO-

cap. 19.

REM tribuit. Hoc nimirum typo Ethologico, nec

Lib. 11.
 cap. 16.

re ipsâ tantum, Childericus personam Regis age-
 re solus in Regno suo voluerit, ei que restitutus,

studium erga populum & clementiam testari,
 Apum Regis exemplo, qui vnus est, nec aculeum

habet. Seneca Philosophus: *REX ipse SINE ACV-*

Lib. de
 Clement.

LEO est: noluit enim natura nec seuum esse, nec vl-
tionem magno constituram petere. Exemplar hoc

cap. 19.

MAGNIS REGIBVS ingens est. Ob hanc innatam
 mansuetudinem: — *mollibus olim*

Claudia-
 nus l. 12.

Stridula ducturum pratis examina REGEM

Nascentem VENERANTVR APES;

X

quibus

quibus vicissim Regi obsequentem populum designari docet Horus hisce verbis: *Populum REGI OBSEQUENTEM innuentes; APEM pingunt: habent enim SOLÆ hæc ex omni genere animantium REGEM, quem uniuersum APVM AGMEN confectetur, æquè ac homines REGI obtemperantes.* D. Ambrosius: *Ipsæ sibi REGEM ordinant, ipsæ POPVLVS creant.* Iulius Pollux: *Qui examini præest, quemq; tota cohors sequitur, DVX & REX nominatur; earumq; soboles χαδόμες dicuntur. Sed ignauum horum pecus, FVCI sunt.* Plinius: *Mira PLEBI circa Regem obedientia: cum procedit, unà est totum EXAMEN; cingit, protegit, cerni non patitur. Reliquo tempore, cum POPVLVS in labore est, IPSE operantus circuit similis exhortanti, solus immunis: circa eum SATELLITES quidam LICTORESQVE, assidui CVSTODES AVTHORITATIS: esse utique SINE REGE non possunt.* Virgilius de iisdem: — *REGEM non sic Ægyptus, & ingens Lybia, nec populi Parthorum, aut Medus Hydaspes Observant. REGE incolumi mens omnibus una est: Amisso rupere fidem; constructaq; mella Diripere ipsa, & crates soluere fauorum.*

Obseruo etiam Apum repertarum in conditorio Childerici alias læue habere politumque collum, alias asperius & virgatum. Aristoteles: *Differunt inter*

L. 1. c. 62.

Hexaëm.
5. cap. 21.Lib. 1.
Onomast.
cap. 15.Lib. 11.
cap. 17.Lib. 4.
Georg.
v. 220.

L. 9. c. 40.

*inter se APES parentibus nata VRBANIS, & qua
RVSTICO montanoq; victu educatis prodierint. Sunt
enim hæ SYLVESTRES horridiores aspectu, & ira-
cundiores, & minores; sed opere ac labore prestan-
tiores. Quocircà respexerit Childericus ad popu-
lorum, quibus præerat, diuersa ingenia. Gentes
alia sunt iracundæ, inquit Liuius, alia audaces, qua- Lib. 45.
dam timidæ; in vinum, in venerem proniores alia
sunt. Vt hominibus singulis, sic populis suæ lau-
des, suæ labe: & in quâ gente vitia certa incre-
buère, mores vocantur.*



C A P V T XII.

Francica Symbola Regum vetustioris aui non fuerunt Bufones, non Lunula, non Diademata, non Lilia, non Irides, non Spei tessera, non Hastarum spicula, sed Apes aureæ.

IAm pridem quæsitum à multis, quænam essent Symbola Regum apud Francos vetustioris æui; neque hæctenus quisquam postulato fecit satis; & adhuc sub iudice lis est. Hanc ego præfenti capite dirimere conabor, ac nodos omnes, si qui obstare videntur, exsoluere. Igitur ante omnia:

NON FVERE BVFONES.

In Clodoueo.

Robertus Guaguinus in Francorum Gestis: *Nulla certo auctore, sed perseverante ad hanc meam ætatem famâ accipi, fuisse Regibus Francis BVFONES TRES, nobilitatis quidem insigne. Papiarius Massonus: Quorundam opinio est, BVFONES in militari signo Francorum olim visos, quod illi nullâ auctoritate dicunt. Rectè ab utroque id, ut incertum traditur, de quo altum apud omnes Antiquos silentium.*

Lib. 3.
Annal.

NON

NON LVNVLÆ.

Scribit & Nicolaus Gillius, *Clodoueam I. Regem gestasse in scuto suo tres LVNÆ CRESCENTIS cornutas facies*, quas deleri fecit, vt Liliis vteretur. Sed quis, amabo, homini credat referenti sæculo proximè præterito rem gestam ante annos centum supra mille, sine vllâ aliâ vetustatis auctoritatem?

NON DIADEMATA.

Pari fide Paulus Æmylius, de Clodoueo Rege Christianis sacris initiando: *Cum tribus DIADEMATIS rubris in albâ parmâ depictis ad eam diem usus fuisset, pro gentilitijs insignibus LILIATA SIGNA accepit*. Nec istud etiam vllò nititur antiquitatis fundamento.

NON LILIA.

Obstat in primis color: Francorum enim Symbola, quæ vulgò LILIA vocant, aurea sunt; vulgare autem lilium candore sic excellit, vt Venus non sine inuidiâ illud aliquando aspexerit, tamquam à flore mater amorum vinceretur; ergo puniuit florem, & quod mirè, obscœnauit: Nicander fabulam refert.

In Alexi-
pharmac.

X 3

Obstat

L. 21. c. 5.

Obstat deinde forma floris, quem Plinius describit effigie calathi, resupinis per ambitum labris, tenuiq; filo & semine, stantibus in medio crocis. Additque statim: *Est flos non dissimilis illi in herbâ, quam CONVOLVULVM vocant; nascitur per fructectâ, nullo odore, nec crocis intus, candorem tantum referens, ac veluti natura rudimentum LILIA facere condiscantis.* Prætereà lilij flos senis constat folijs, in quo dissentit à Francico insigni, quod tria dumtaxat habet folia, surrectum vnum, duo

In Gestis
S. Ludovici
ad
an. 1230.

repanda. Guillelmus Nangiacus clarè: *Consueverunt Reges in suis armis & vexillis FLOREM LILII depictum cum TRIBVS FOLIIS comportare.*

An. 1629.

Obstat tertio vsus ab antiquo nullus: nam ad me scripsit aliàs Andreas Chesneus, Regius Francorum Historicus, Lutetiâ xv. Augusti M. DC. XXIX. *Se nulla umquam observasse LILIA in sigillis Regum Francorum ante Philippum Augustum; exclusis omnino Merouingis, Carlouingisque Regibus, pro quibus adduci nequeunt lilia, quæ hodie spectantur in eorum sepulchris, quandoquidem tradit Petrus Gassendus, Nicolaum Peireskium falsi convicisse tumulos extructos, tum CLODOVEO ad S. Genouefam, tum CHILPERICO ad S. Germanum.* Et cum eos expendisset, qui ad S. Dionysium, *Nihil potui comperire, dixit, quod*

Lib. 2.

Vitræ, an-
no 1605.

ante

ante D. Ludouici tempora satisfecerit; existimoq̄
omnes illos antiquissimos tumulos tempore eodem, nec
multo ante D. Ludouicum constructos.

NON IRIDES.

Claudius Fauchetus, vt se extricet ab eiusmodi Lib. 2. de
Orig. c. 2. Scriptorum variantibus sententiis, ita ratiocinatur: *Verosimilius est, Francici scuti delineatores indicare voluisse primam Francorum originem à Sicambriis, qui Frisii paludes incolebant, Hollandiam versus, Zelandiam & Geldriam; quam ob causam Regibus nostris dedere PAVILLEÆ florem (paruum lilium est, flauo coloris, quod nascitur in paludosis locis, floretq̄ Maio mense & Junio) in campo cæruleo, imitante aquam, qua ubi quiescit, celi colorem acquirit.* Placuit aliàs (nec diffiteor) Faucheti mens, cuius coniecturis adieceram rationem, cur Iris domestica *Lilium caeleste* vocaretur; nempe ob cæruleum floris colorem. Reperi tamen postea, flores omnes à Columellâ vocatos Lib. 10. *Terrestria sydera.* Postquam verò aureas Apes vidi repertas in conditorio Childerici Regis, mutavi sententiam, abieci que *Pauilleas*, siue *Frides luteas*; quarum nulla pro Francorum Insigni apud Veteres mentio. Plinius fauet, vbi de Ama- L. 21. c. 8. rantho, Cyano & Elichryso: *Omnes hi flores*

non fuère in usu Alexandri Magni etate, quoniam proximi à morte eius auctores siluère de illis.

NON SPEI SYMBOLA.

In Antiquis Romanorum Numismatis Spei Numen exprimitur per adolescentulam, quæ stolæ laciniam sinistra nonnihil attollit, gradienti similis. Prorsus à spe ad rem progressus est, uti rectè Apuleius: *Omnibus in rebus prius est SPEI RVDIMENTVM, quàm rei experimentum.* Itaque Spei Numen dextræ digitis HERBAM tenet TRIVM dumtaxat FOLIORVM, de quâ Antonius Augustinus: *Credo, inquit, primum germen esse, quod iactò GRANI SEMINE exilit; cuius adhuc SPES IN GRAMINE esse, vetere verbo dicitur. Vtiq; GRAMEN RECENS, colore ac tempestiuitate BONAM MALAMVE SPEM messis concitat.* Recentis graminis color viridis à puellis nostris pro spei tesserâ in tæniolis gestatur. Apud Poëtas autem inuenio spem pro semine, & pro germine ipso frequenter vsurpari. Virgilius de semine:

*Antè tibi Eor Atlantides abscondantur,
Gnosiaq; ardentis decedat stella corona,
Debita quàm sulcis committas SEMINA, quàmq;
Inuita properes ANNI SPEM credere terra.*

Tibul-

Tibullus item:

Lib. 2.
Eleg. 6.*Jam mala finissem letho: sed CREDULA vitam**SPES fouet, & melius cras fore semper ait.**SPES alit agricolas, SPES sulcis credit aratris**SEMINA, quæ magno sænore reddat ager.*De primo feminis herbaceo germine Ouidius, Lib. 15.
Metam.
ubi de quatuor anni tempestatibus:*Quid non in species secedere quatuor annum**Aspicias, ætatis peragentem imitamina nostræ?**Nam tener & lactens, pueriq; simillimus æuo,**Vere nouo est: tunc HERBA RECENS & roboris expertis**Turget & insolida est, & SPE DELECTAT AGRESTES.*Idem libro eodem insinuat: — *Prima putatur**Hostia sus meruisse mori, quia SEMINA pando**Erueat rostro, SPEMQUE interceperat ANNI.*

Huc bellè facit meus annularis smaragdus,

quem sculptum exhibuit V. C. Casp. Geuar-

tius: in eo scalpta est duplex Spei tessera, nascentis

& adultæ. Nascentem ostendit herbæ trifidum

germen, quod Numen dextrâ tenet; adul-

tam pica è solo prodiens ante pedes Dææ. SPICA,

Varroni à SPE dicta, propinquæ messis Symbo-

lum est. *Conceptus SPICÆ*, inquit Plinius, *ubi**SPEM sui fecit, quatuor aut quinque tardissimè**diebus frumenta florere incipiunt.* Ad hæc atten-

dendus gemmæ prasinus color, seu nascentis

Y Spei,

In Pom-
pâ Introi-
tus Fer-
din. Au-
striac. in
Vrbem
Antuerp.
p. 13.
Lib. 4.
de LL.
Lib. 18.
cap. 17.

Spei, & erumpentis è semine viridis germinis.

L. 37. c. 5. Plinius egregiè: *Herbas VIRENTES, & frondes avidè spectamus: SMARAGDOS verò tantò libentius, quoniam nihil omnino VIRIDIVS comparatum illis VIRET.* Tum paucis interiectis: *Scalpentibus GEMMAS non alia gratior oculorum refectio est: ita VIRIDI lenitate lassitudinem mulcent.* Hinc Paulinus Nolanus, vbi agit de spe resurrectionis, germen ex putri semine, symbolum Spei constituit:

*Cernite nulla suis emergere SEMINA campis,
Ni priùs intereant labe soluta putri.*

Tum inferiùs de terrâ:

*Vix COMMISSA SIBI reddens SATA, nec tamen illi
Credere deceptus SPEM SEGETIS dubito.*

Dixerat autem paulò antè:

*Cuncta resurgendi faciem meditantur in omni
Corpore, & IN TERRIS GERMINA, & astra polo.*

Ex quibus vides typum Spei perperàm ad LILIA transferri,

Val. Fl.
l. 6. Argó.

— *queis VITA BREVIS, totusq; parumper
Floret honos.*

Nec ab illis spes vlla, vllus expectatur fructus, sed fluxa pulchritudo dumtaxat placet.

NON HASTARVM SPICVLA.

Lib. 2. de
Rebus
Iustini
Imp.

Agathias de Francorum hastis, quas Angones vocabant: *Hæ plerâq; sui parte ferro sunt obdu-*
ctæ,

*Etæ, ita ut perparum ligni à laminis ferreis nudum
conspiciatur, atq; adeò vix tota ima hastæ cuspis. Su-
prà verò ad extremitatem SPICVLI, quidam ADVN-
CI MVRONES utrimque prominent, ex ipso SPI-
CVLO instar HAMVLRVM reflexi, & deorsum
vergentes. Renatus Ceriserius insignia Regum
deriuat ab hastâ illâ; cuius SPICVLVM, ait, aucto-
res nonnulli impressum fuisse putant scuto militari
Regum, quod postea propter similitudinem accepi-
mus pro flore Lilij. Sed auctores suos non addu-
xit Ceriserius, qui nulli sunt, hastamque illam,
siue frameam, cum franciscâ, seu Francorum
securi perperam confudit.*

Præfat.
ad Tacitū
Francicū.

FVERVNT APES AVREÆ.

Certum est Childericum I. Regem gestasse
pro symbolis Apes, eiusque militaris equi in-
structum Apibus perspersum fuisse. Planum est
etiam, Lilij flores à Merouingis Regibus num-
quam vsurpatos, neque à Carlouingis, in quo-
rum annulis & sigillis non apparent. Atque, ut
ista deessent, Apes Childerici Regis in lilia fuis-
se commutatas, multa suppetunt argumenta.
Forma in primis, quia pinguntur à Francis lilia
non multum ab apibus abludentia, ut videre est
in Antiquis Græcorum nummis Ephesiorum ac
Delphorum, quos hîc in sequenti paginâ exhibeo.

Sar da.



Α

Achates.

Α



1



2



3



4



Præterea quæcumque liliis tribuunt recentiores Franci, ea bellissimè apibus conueniunt. Produco singillatim omnia.

I. Apes aureæ, gemmatis alulis, in sepulchro Childerici Regis repertæ sunt plus quàm trecentæ, hac illac incerto numero sparsæ; quo eodem modo à Regibus Capetinis lilia postmodum in scuto Regio sunt depicta.

II. Vt Lilia Francica sunt aurea, ita apes Childerici Regis, ex auro puro solidæ, eiusdemque natiui apum coloris, quem Virgilius ita describit: — *Elucent alia, & fulgore coruscant,* Lib. 4.
Georg.

*ARDENTES AVRO, & paribus lita corpora guttis:
Hæc potior soboles.*

III. Francorum lilia à vulgo existimantur cælestia: Apes à priscis diuinæ habitæ sunt ac cælestes. Aristoteles de vespiis & crabronibus: *Nihil habent DIVINITATIS, ut habent APES.* Lib. 3. de
Gener.
cap. 10. EX fardâ vetere vnam hîc dedi, quæ ore humano solis radiatam effigiem ostendit, cælestemque originem. Virgilius disertè: Lib. citat.

*Esse APIBUS partem DIVINÆ MENTIS, & haustus
Ætherios dixere.*

Quia nempe, ut suprà ostendi, gignuntur apes Cap. 11.
EX BOVE, qui in Ægypto NVMINIS VICE colebatur, Plinius
lib. 9. c. 9. APIM vocabant: qui etiam Veterum Franco-

rum, & CHILDERICI nostri falsum numen fuit.

IV. In areâ cæruleâ, velut in æthere, pinguntur à Francis Lilia. Apum campus & palæstra est æther ipse. Plinius: *Exercitationem solemnem habent, spatiantq̄* IN APERTO, & IN AL-
 Lib. II. cap. 20. *TVM DATÆ, gyris volatu editis, tum demum ad ci-*

Lib. citat. *bum redeunt.* Sed Virgilius præclarè multis locis:

1. *Hinc ubi iam emissum caueis ad SYDERA CÆLI
Nare per æstatem liquidum suspexeris agmen.*
2. *Erumpunt portis, concurritur ÆHERE IN ALTO:
Fit sonitus, magnum mistæ glomerantur in orbem.*
3. *At cùm incerta volât, CÆLOQVE examina LV DVNT.*
4. *Nec verò è stabulis pluuiâ impendente recedunt
Longiùs; aut CREDVNT CÆLO aduentûibus Euris.*

L. 2. c. 3. Sic autem Plinius de Aëre: *Hoc CÆLV M appella-
lauère Maiores, quod alio nomine AERA, omne
quod inani simile vitalem spiritum fundit.*

Lib. II. c. 12. 14. V. Mel, succum faui, Apumque opificium, Plinius vocat *Diuinum nectar, sudorem cali, &*

L. 16. c. 8. *quamdam syderum saliuam;* alioque loco, rores *melleos è CÆLO cadentes* dixit; quemadmodum & Maro, *Aërij mellis CÆLESTIA dona.* Aureum

Lib. II. cap. 15. *colorem* addit Plinius: *Mel aptissimum existimatur è THYMO, coloris AVREI, saporis gratissimi.* Apem thymo insidentem ex eleganti achate hîc delineatam exhibui, atque vna formicam, prouidum

dum & prudens animalculum ad hominum ruborem.

VI. Denique lilium à Recentioribus dictum est *Flos regius*; quippe quod, ait Plinius, *Ros & nobilitate proximum est: nec ulli florum excelsitas maior.* L. 2 c. 5.

A priscis Apes creditæ sunt Regiæ, & Regum nutritiæ. Virgilius:

Lib. 4.
Georg.

— *Naturas* APIBVS, *quas* IUPPITER *ipse*
Addidit, expediam: pro quâ mercede canoros
Curetum sonitus, crepitantiâq; ara secuta
Dictæo CÆLI REGEM pauere sub antro.

Fabula est ex Didymo apud Lactantium, aduo- L. 1. c. 22.

lasse apes, atque IOVIS pueri os melle com-
plessè; quod illum Regem fore augurio fuit. Iu-

stinus de Hierone: *Parvulum & humanæ opis in-* Lib. 24.
digentem APES, *congesto circa iacentem* MELLE,

multis diebus aluere: ob quam rem responso Aruspi-

cum admonitus pater, qui Regnum infanti portendi

canebant, puerum recolligit, omniq; studio AD SPEM
MAIESTATIS, *quæ promittebatur, instituit.* Ad

hæc Artemidorus: APES *insidentes capitibus, si-* In Oni-
gnificant futuros Duces & Imperatores. Capitoli- L. 2. c. 22.

nus de Antonino Pio Proconsule, nondum Im- In Anto-
peratore: *Eius Statuas in omni Hetruriâ examen* nino Pio.

Apum replevit. Sed & post funera quoque diui-
nos honores ab Apibus portendi Veteres credi-
dère.

Herodia-
nus lib. 5. dêre. Onesilo contigit Diuinitas, ei que sacrifi-
cia quotannis sunt instituta, *propterea quod in
eius defuncti caput APES mel congesissent.*

In Hiftor.
Wambæ.

Julianus, Toleti Episcopus, de Wambâ Rege
Hispaniæ: REGIO iam CVLTV conspicuus ante
altare diuinum consistens, ex more fidem populis tra-
didit: deinde curuatis genibus OLEVM BENEDI-
CTIONIS per sacri Quirici Pontificis manus ver-
tici eius refunditur, & benedictionis copia exhibe-
tur; ubi statim SIGNVM hoc SALVTIS enituit:
namq; mox è VERTICE ipso, uti oleum ipsum per-
fufum fuerat, euaporatio quadam fumo similis in
modum columna sese erexit, & ex capite ipso APIS
visa est profiliisse, & aëris alta petiisse, quæ utique
L. 3. c. 1. SIGNVM fuit secutura FELICITATIS. Rodericus
Toletanus: *Visa est APIS de eius capite profiliisse,
& AD CÆLOS continuò euolasse: & qui diligen-
tius cogitabant, intelligebant per eum GOTHORVM
REGNUM feliciter EXALTANDVM, & IN PA-
CIS DVLCEDINE gubernandum.*

Plinius
l. 11. c. 15
In Thie-
ste.

Ex quibus omnibus palàm fit, Apes existimatas
olim cælestes, atque Regias; ut eas in Childerici
Regis symbolo multiplices, Regiam indicasse
maiestatem nemo negare possit; quarum Regibus
in fronte macula, quodam DIADEMATE candicans;
quod Seneca Tragicus vocat *Regia frontis notam.*

Cete-

Ceterum quâ ratione, longoque sæculorum interuallo facta sit Apum Francicarum in Lilia commutatio, placet inquirere: & ad id Lectorem meum iuuabunt scutula quatuor, quæ doctrinæ gratiâ nummis subieci. Primum refert aureas Apes, velut ab æthere deciduas, Symbola Childerici I. Regis Ethnici, & filij eius Clodouei, priusquam Christianis sacris initiaretur, hoc est ab anno CD. LXXXI. vsque ad CD. XCVI. quo tinctus vndis Baptismi piacularibus. Anile commentum est, eum tunc, abiectis Bufonibus, Lilia pro Symbolo vsurpasse, quæ neque memorant antiqui Scriptores, neque vlla Regis monumenta subministrant. Vero propius est, ne verissimum dicam, alio non vsu esse Symbolo Clodoueu Regem Christianum, quàm signo Crucis Christi, diuino illo caractere salutis, quo Christiani Reges à Gentilibus distingui amabant. D. Augustinus de ^{In Psal.} iis, qui Francos istos præcesserunt: *Crediderunt &* ^{38.} *ipsi REGES: SIGNVM CRVCIS CHRISTI in fronte iam portant, pretiosius SIGNVM, quàm qualibet gemma diadematis.* Gregorius Turonensis de Clo- ^{L. 2. c. 31.} doueo Rege: *Baptizatus est in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, delibatusq; sacro Crysmate cum SIGNACVLO CRVCIS CHRISTI: eiusque Symbolo abegerit illicò Clodoueus Christianus*

Z

Ethni-

Lib. 2. de
Vicâ SS.
PP. c. 5.

Ethnicas apes, vt apud eundem Turonensem B. Friardus, *Facto signo Crucis*, VESPAS *exasperatas compescuit, quæ intra antrum suum, unde egressæ fuerant, se confestim abdiderunt.* Nam & Clotharium I. Clodouei filium, non aliam habuisse tesseram constat, quàm signum Crucis Christi, quod expressit in aureo numulo, quem ex Petauio aliàs edidimus. Reges quoque secundæ Francorum stirpis alio Symbolo vsi non sunt in monumentis & sigillis, quàm illâ cælesti armaturâ militis Christiani.

Vindiciar. Hispanic. cap. 15.

In Originib.

Quod verò attinet ad tertiam Regum stirpem, affirmat Fauchetus, *Se liliorum nullas obseruasse certas notas ante Regem Ludouicum Grossum; quo regnante, vel paulo antè, insignia, quæ ARMA vocant, cæperunt in familijs esse hereditaria.* Ludouicus Grossus Regni habenis moderandis primùm admotus anno M. C. VIII. Cruciatâ verò in Terram sanctam expeditio, è quâ Familiarum Insignia deriuant, suscepta anno M. XCVI. tuncque, quantum existimo, vt Regiæ genti Insignia bellica darent indocti fæciales, Apes rudi manu, & forsan ex aliquo exeso lapide desumptas Regibus obtulerunt Bufonum imagine. Fauchetus iam laudatus disertè: *Lilia antiquiora* (rectiùs dixisset, barbaro sæculo expressas apes) *inueniuntur sic efformata,*

An. 1108.

1096.

ut

ut aliquid habeant ex fœdo illo animali, quod Botani vocant, hoc est bufonem. Figuram Fauchetus adfert, quâ scutulum nostrum secundo loco habes impressum.

Tandem Philippus Augustus Rex, Ludouici Grossi ex Iunioris nepos, qui Hierosolymitanum iter arripuit anno M. C. X C. lilia pro typo scutario primus vsurpauit, ut in tertio scutulo expressa sunt. Ille apibus antiquiorum Regum diutissime extorribus flores substituit, apum cibos atque pabula. Virgilius disertè:

An. 1190.

*Ille continuo saltus sylvasq; pererrant,
Purpureosq; metunt flores.*

Lib 4.
Geor.

Alio item loco:

6. Æneid.

*Ac velut in pratis, ubi APES astate serenâ
Floribus insidunt varijs, & candida circum
Lilia funduntur.*

Flores, quia caduci, symbola mortalitatis habitae sunt: unde in re funebri florum frequens vsus, quem viri docti exemplis iam illustrarunt. Plinius L. 21. c. 1. eleganter: *Natura FLORES odoresq; IN DIEM GIGNIT; magnâ (ut palam est) admonitione hominum, quæ spectatissime floreant, celerrimè senescere.*

Nec semper VIOLÆ, nec semper LILIA florent:

Ouid.
lib. 3. de
Arte.

Et riget AMISSA spina relicta ROSA.

In summâ, flores omnes breuî pereunt, si paucos

Plin.lib.
21. c.8.&
25.

demas, atque inter illos AMARANTHVM & HELIOCHRYSVM, qui numquam marcescunt; quâ de causâ DEOS CORONANT isto: quod diligentissimè seruauit Ptolemaus Rex Ægypti. Caducos inter flores, aut inter odores pretiosos,

Lamprid.
in Helio-
gabalo.

semper sedebat Heliogabalus, homo impurissimus, & monstrum veriùs, quàm Imperator; qui & strauit triclinia de rosâ, & lectos, & porticus, & omni FLORVM genere, LILIIS, violis, hyacinthis & narcissis. Mortuus est Philippus

An. 1223.

Augustus Rex anno M. CC. XXI. Recens ad eò est Liliorum Francicorum decus; quæ postea ad numerum ternarium reducta regnante Carolo VI. Rege, qui diem obiit anno M. CD. XXII.

An. 1422.

Superest notatu dignum, quod tradit Ioannes Tilletus, nempe, *Philippum Pulchrum Regem mense Martio anni M. CCC. dedisse Adamo de Villamondâ Feudum quoddam Antuerpia* (subalternum esse debuit) eâ conditione, ut mutatione Domini interueniente, debitum exsolueret duorum Ephippij arculorum, quorum alter ARMA FRANCIAE præferret, alter CLODOVEI Regis.

C. De
Francor.
Insigni-
bus, anno
1300.

Ad illud quod dicam non habeo, nisi quod Pulchri Regis æuo inualuerat apud vulgus fabula de Clodouei bufonibus in Lilia mutatis, quam induxerant antiquorum monumentorum

minùs

minùs periti spectatores, ignoratis Apum Francicarum Regis Childerici vetustissimis mysteriis.

Multa renascentur, quæ iam cecidère, cadentq;
Quæ nunc sunt in honore:
Non semper idem FLORIBVS est honos.

Horat. de
 Arte Pœt.
 & lib. 2.
 Carm.
 Ode 2.

C A P V T XIII.

Graphiarium aureum CHILDERICI Regis.
Scitu digna de Grafionibus. Eiusdem Regis
Pugillares auro gemmisq; ornati.

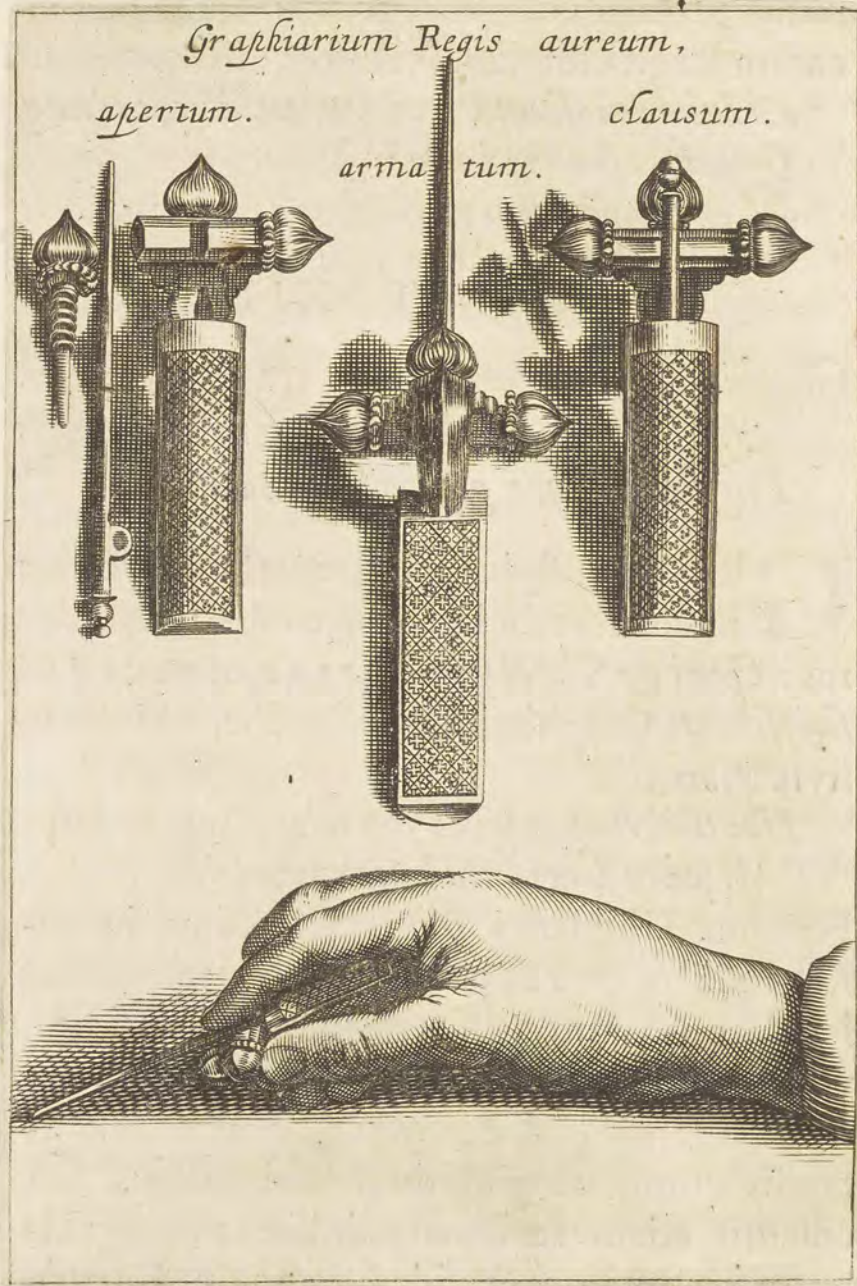
GRaphium stylus erat ferreus; quo veteres
 in ceratis tabulis scribere solebant. Isidorus: *Græci & Tusci primum FERRO in CERIS scripserunt.* Graphiarium verò, theca eiusdem styli. Martialis:

L. 6. c. 9.

Lib. 14.
 Epist. 21.

Hæc tibi erunt ARMATA suo GRAPHIARIA FERRO;
Si puero dones, non leue munus erit.

Ferreum Childerici Regis Graphium in aureâ thecâ magnâ ex parte computruerat, cuius loco per peritum artificem nouum aptari feci, vt armatum suo ferro Graphiarium aureum hîc repræsentarem; doceremque, non ceris exarandis dumtaxat graphium vsui fuisse, sed cruentis etiam cædibus adhibitum, nequidquam reclamante præside litterarum Mineruâ.



Ita *Antyllus*, teste *Plutarcho*, *magnis confossus* In Grac-
est GRAPHIIS, qua eum in finem comparasse sibi di- chis.
cebantur. *Suetonius* in *Iulio: Cassij brachium ar-* Cap. 82.
reptum GRAPHIO Caesar traiecit. *Idem* in *Caio:* Cap. 28.
Cum discerpi Senatorem concupisset, subornavit qui
ingrederentur Curiam, repentè hostem publicum ap-
pellantes invaderent, GRAPHIISQUE confossum, la-
cerandum ceteris traderent. *Seneca de Clementiâ:* L. I. C. 14.
Erixonem Equitem Romanum, memoriâ nostrâ,
quia filium suum flagellis occiderat, populus in foro
GRAPHIIS occidit. *Prudentius de Cassiano Mar-* Peri-
tyre Ludimagistro: steph.
Hym. 10.

Innumeri circum PVERI, miserabile visu,
Confossa PARVIS membra figebant STYLIS,
Vnde PVGILLARES soliti percurrere CERAS,
Scholare murmur annotantes scripserant.
Inde alij Stimulos, & ACUMINA FERREA vibrant,
Quâ parte aratis CERA sulcis scribitur:
Et quâ secti APICES abolentur, & æquoris hirti
Rursus nitescens aboletur area.

Surius de Martyre eodem ex antiquo Scriptore: 13. Aug.
In faciem, & ad caput magistri TABVLÆ, & BVXA CE-
RATA franguntur, & præacutis STYLIS Confessor Christi
nunc fœdatur, nunc cœcatur. Tū post nonnulla: Sic
magistri sui vulneribus illudebant: Tu ARMASTI ma-
nus nostras, & FERRVM HOC, quod gerimus, tu donasti.
 Gra-

Graphiarium Childerici Regis, in eius conditorio repertum, ex auro obryzo totum est, nullisq̄ue collucet gemmis, vt reliqua Regis ornamenta, sed Cruciculis in parte planâ, partim pedatis partim rectangulis, est insculptum. Quid hoc rei? Cùm hæsissem aliquamdiu altâ cogitatione defixus & mirabundus, occurrit animo, S. Genouefæ, virginis & Patronæ Parisiensis, munus fuisse, Childerico Regi Ethnico oblatum, vt illum frequenti Crucis inspectione à Gentili superstitione sensim reuocare tentaret. Ioannes ^{3. Ianuar.} Bollandus binas eius in Actis Sanctorum Vitas edidit, è quibus noui huius & sacri Thesauri noua promo argumenta, tam lectu iucunda, quàm Sacra profanis, Christiana Gentilibus præstant.

Principiò igitur piis in Crucem Dominicam affectibus imbuit Genouefam S. Germanus, Episcopus Autissiodorensis, de quo Vita virginis ordine prima apud Bollandum: *S. Germanus NVMMVM ÆREVM, Dei nutu allatum, habentem SIGNVM CRVCIS, tellure colligens, pro magno munere dedit, inquit ad eam: Hunc TRANSFORATVM, pro memoriâ mei, à collo suspensum semper habeto; nulliusq̄ metalli, neque auri, neque argenti, seu cuiuslibet margaritæ ornamento collum saltem digitosq̄ tuos onerari patiaris. Nam si*
seculi

saeculi huius vel exiguus decor tuam superauerit mentem, etiam aeternis & caelestibus carebis ornamentis. Vita posterior: Cum S. Germanus valdè in puellâ & Dei donum, & perfectâ fidei iam miraretur exordia, in terram fortè oculis tam admirabili stupore defixis, NUMMVM solo ÆREVM iacere prospexit, CRVCIS SIGNACVLO titulum, hunc beatus Pontifex à telluris puluere subleuatum, puella, quasi quoddam pignus religiosi muneris, dereliquit, atque ut PERFORATVS collo eius inhaereret indixit, & ut nullis posthac metalli aut margaritarum monilibus ornaretur admonuit; ut saeculi ornamenta despiciens, veri nitoris & candoris caelestis gratis pulchritudine non careret.

Alterum sententiæ nostræ stabiliendæ argumentum esse potest, Genouefam exinde singulari amore & fiduciâ in Crucem multa edidisse miracula. Vita prior apud Bollandum, de eius C. 2. n. 5. matre luminibus orbatâ: *Mater eius extendens manum ad cælum, cum fide & veneratione aquam à filiâ suâ allatam, insuper ipsâ suspirante, ab eâ CRVCIS VIRTUTE signatam accepit, de quâ fomentans sibi oculos, paululum cernere cœpit: cumq; hoc bis terre fecisset, lumen amissum integrè recepit.* Vita posterior: *Mater verò extensis ad cælum C. 2. n. 5. manibus, aquam à filiâ, quam deferebat, accepit,*

Et ut collata aqua à filiâ CRVCIS SIGNVM superponeretur expetijt, de quâ fomentans sibi met oculos, recepisse se paululum sensit aspectum: cumq; hoc bis terq; fecisset, eam ad puritatem luminis derogati, acceptâ in integrum sanitate, manifestum est peruenisse.

Cap. 7.
n. 32.

Vita prior: In Meldorum vrbe occurrit ei homo cubito tenus cum brachio manum aridam habens, obsecrans sanitate sibi per eam restitui. Adprehensam ergo manum illius aridam, ac compagem digitorum, brachiumq; contractum VEXILLO CRVCIS muniens, in semihorâ manus eius restituta est.

n. 35.

Paralyticam mulierem in Arciaco oppido, roboratam SIGNACVLO CRVCIS, de lectulo

n. 36. 37.

surgere inſit. In vrbe Tricassinâ multos ægros, & duos cæcos sanauit SIGNO CRVCIS. In Turo-

n. 44.

nicâ plures energumenos SIGNACVLO CRVCIS emundauit.

Cap. 6.
n. 25.

His addo, Regi Childerico magnâ in veneratione Genouefam fuisse, quæ ab illo idem talem morte damnatis vitæ gratiam impetrarit. Prior vita apud Bollandum: Cùm esset insignis HILDERICVS Francorum Rex, venerationem, quâ eam dilexit, effari nequeo; adeò ut vice quadam, ne vinclos, quos interimere cogitabat, GENOVEFA abriperet, egrediens urbem Parisorum, portam claudi

claudi præcepit. At ubi ad GENOVEFAM per fidum internuntium Regis deliberatio peruenit, confestim ad liberandas animas properans, iter direxit. Non minimum admirantis populi fuit spectaculum, quemadmodum se porta ciuitatis inter manus eius sine clauē reſerauit: ſicq; Regem conſecuta, ne uinctorum capita amputarentur, obtinuit.

Vita poſterior: HILDERICVS, Rex Franco-
rum, cum non fuerit Chriſtianus, grandi eam ve-
neratione ſuſpexit. Nam quadam vice, cum ali-
quos capitaliter reos pertinaciter decreuiſſet occidere,
ne S. GENOVEFÆ precibus poſſent liberari, exiens
de ciuitate, iuſſit portas ciuitatis clauibus obſerari. At
ubi GENOVEFÆ nuntiatum eſt, quòd Rex ad eos
occidendos foras fuiſſet egreſſus, protinus ut pro eis
Regem precaretur, feſtina perrexit. Adueniēti ergo,
porta, qua diligenter fuerant obſerata, ſtatim ei
ſunt, ſtupefactis cuſtodibus, quaſi quodam iubentis
imperio, vel obtemperantis obſequio, reſerata. Sic
ad Regem perueniens, ne uincti capitibus truncaren-
tur obtinuit; & iam iamq; perituri ab imminentis
mortis periculo ſunt liberati.

Illa eadem actorum Genouefæ verba adfert
Baronius, iſſque ſubiungit: Hæc ibi de rebus inter
S. GENOVEFAM & CHILDERICVM Regem
transactis; cum multa alia hæc oportuit præceſſiſſe,

Aa 2 . quibus

quibus tantam sibi apud Regem à Religione Christianâ alienum, naturâ ferum, fiduciam comparasset. Vides quidem, & puto admiraris, Lector, barbarum Regem, IDOLORVM CVLTOREM, hostem Romani nominis, INVASOREM GALLIARVM, eundemq̃ (quod Gregorius ait) & moribus impudicum, TANTO HONORE profecutum esse VIRGINEM CHRISTIANAM, ut exemptum, & iam ad ictum sublimem elatum gladium, veluti vetante Numine, eius rogatu cohibuerit, & incruentum vaginæ reddiderit.

Cùm igitur habeamus in comperto, Genovesæ virgini Parisiensi, sanctæ & Christianæ, ad Gentilem Francorum Regem Childericum patuisse aditum, ipsamque fide eximiâ & pietate singulari Crucis signum suspexisse, cuius vim è miris, quæ euenerant, collegerat; credere licet, & verò lubet, Childericum Regem hoc Graphiario aureo ab illâ donatum; quippe quod formam Crucis referat, & variis Cruciculis insigniatur, quasi hoc velut indicio Christianæ Religionis præstantiam denotaret, inspiraret amorem. Nec dubitem alio quàm hoc consilio, misisse vtriusque Romæ Christianos Imperatores ad Childericum Regem Numismata aurea, quæ victoriis Cruces gestantibus decorantur, quæque in eius conditorio cum hoc Graphiario aureo reperta

perta sunt. Nec etiam frustra quis existimet, delectatum hisce Crucibus Childericum, cum mos ferat delicias Principum sequi Principes, & amata cimelia claudi sepulchris, ne à morte disiungantur. Claudio etiam argumenta iam allata hisce verbis, quæ ex Vitâ S. Genouefæ adfero, vt familiaritatem ipsius, accessumque ad Francos Reges confirmem: *CHLODOVEVS Rex (Childerici nostri filius) crebrò pro dilectione sanctæ Virginis in ergastulum reclusis indulgentiam tribuit, & pro criminum animaduersione sæpè etiam culpabiles, incolumes GENOVEFA supplicante dimisit. Quin etiam HONORIS EIVS GRATIA basilicam adificare cœperat, quam post discessum eius, studio præcellentissime CROTHILDIS Regina suæ, celsum extulit adificata fastigium.*

Cap. 9.
n. 55.

A Graphio, & Graphiario Regis Childerici, non importunè transiero ad vtriusque gerulos Grafiones. Constantinus Magnus Imperator *Eusebius in eius Vitâ. l. 4. cap. 1.* Aulæ suæ interioris COMITES, *alios in primo ordine collocavit, alios in secundo, alios in tertio. Nam vt plurimos honore afficeret, diversos dignitatum gradus excogitauerat.* Comites primi ordinis in classe Illustrium erant constituti, atque intra cubiculum, in ipso cubili, in epulis, in consiliis secretioribus aderant Imperatori.

Germanis Belgisq̄ue antiquis Comites dicti sunt *Grabe* & Imperij iam cadentis minùs accuratâ Latinitate *Grauiones*, seu *Grafiones*. Doubletus in Antiquitatibus S. Dionysij duo adfert Caroli Magni diplomata, quorum prius ita incipit: *Carolus, Dei gratiâ Rex Francorum & Longobardorum, ac Patricius Romanorum, omnibus Episcopis, Abbatibus, Ducibus, GRAFIONIBVS, Gastaldis, vel omnibus nostris fidelibus, atq; missis*. Alterum verò, hoc modo: *Omnibus Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Ducibus, COMITIBVS, caterisq; Optimatibus suis, salutis augmentum*. Ut clarum sit, Comitum & Grafionum vnâ eandemq̄e fuisse dignitatem. De voce Grafionis Godefridus Wendelinus noster: *Etymon, inquit, descendit à γραφω, scribo; postquam enim sedes Imperij tralata est Constantinopolim, atq; ex aulâ illâ Gracâ ceperunt in has oras mitti potestates, multa in linguam nostram irreperunt vocabula Graca*. Aliter Oliuarus Vredius ὁ μαχαιρῆς: *Existimo nomen ortum non à Graco γραφειν, id est scribere, sed à vernaculo graben, quod olim Francis & Flandris fuit scribere, sculperre, cœlare*.

Ego verò Comites primæ nobilitatis viros à solâ scriptione Grafiones dictos minimè assentior, qui de Feudis inuestiebantur per *vexillum* aut

Lib. 1.
P. 713.

P. 725.

In Gloss.
Salic.

De Comitib.
cap. 13.

aut *gladium*, ipsisque Regibus formidabiles erant. Capitolinus de L. Aurelio Vero Imperatore: *Confecto bello, Regna Regibus, Provincias verò COMITIBVS SVIS regendas dedit.* Tacitus de Germanis Francorum progenitoribus: *Eliguntur in iisdem Comitibus & PRINCIPES, qui iura per pagos vicosq; reddant.* Hoc est, qui gladij ius exercent. Tum quibusdam interiectis: *Magnaq; & COMITVM emulatio, quibus primus apud Principem suum locus; & Principum, cui plurimi & ACERRIMI COMITES: Hæc dignitas, hæc vires.* Qui *Comites* Tacito, in Legibus Salicis passim obuij sunt *Grauiionum* appellatione.

Lib. de
Mor.
Germ.

Quare Grafiones planè dictos existimo ab aureo Regis Graphiario, quod in eorum erat potestate & custodiâ; atq; à Graphio, quo Rex arcana præcipita annotabat in ceris. Nulla enim videtur maior aut potior ratio, cur Reges habuerint nobiles viros custodes aurei annuli, quo, si Regia diplomata muniri, Graphiario certè secreta eiusdem in pugillaribus exarari mos fuit; immò annulus aureus digitorum dumtaxat exornabat, Graphiarium aureum sacram Regis implebat manum. Quocircà Magnates interioris aulæ, Provinciarum & Pagorum rectores à Rege constituti, meo iudicio, vetera dignitatum nomina retinebant,

nebant, Comitum nempè, à Regis Comituiâ; & Grafionum à Graphij Regalis custodiâ, dum Regi in eius cubiculo obsequia præstarent.

Supereft, vt de Pugillaribus dicamus: *Tabellis*, inquit Festus, *pro chartis utebantur Antiqui, quibus*

In Sche-
dis.

ultrò citroq̄, siue priuatim, siue publicè opus erat, certiores absentes faciebant. Et quia tabellæ illæ duabus tantum paginis constabant, *Dipticha* dicebantur; atque etiam *Pugillares*, quòd pugno facilè continerentur. Materia vulgaris erat Buxus, pretiosior

Lib. 14.
Epig. 3.

Citrum, Ebur. Pugillares citrei apud Martialem:

*Sec̄ta nisi in TENVES essemus ligna TABELLAS,
Essemus Lybici nobile dentis onus.*

Lib. 3.

Claudianus Stiliconis Consulis Pugillares indicat fuisse ex elephanti dentibus:

*Qui secti ferro in tabulas, AVRO QUE micantes
Inscripti rutilum cœlato Consule nomen,
Per Proceres & vulgus eunt.*

Lib. 1.
Ep. 6.

Vsus erat scribere, mutare, delere, notare. Plinius Iunior: *Erant in proximo non venabulum, aut lancea, sed STYLVS & PVGILLARES: medita-*

Lib. 9.
Metam.

bar aliquid, enotabamq̄, vt si manus vacuas, PLE-
NAS tamen CERAS referrem. Ouidius in Fabulâ Bibliidis:

*Et meditata manu componit verba trementi:
Dextra tenet FERRVM, vacuã tenet altera CERAM:*

Incipit

Incipit, & dubitat, scribit, damnatq; TABELLAS:

Et notat, & delet, mutat, culpataq; probatq;

Inq; vicem sumptas ponit, positaq; resumit.

Quid velit ignorat: quidquid factura videtur

Displicet: in vultu est audacia mista pudori.

Scripta soror fuerat; visum est delere sororem,

Verbaq; CORREPTIS incidere talia CERIS.

Reges Francorum primæ stirpis ceratis vsos Pugillaribus colligitur ex Fredegario, vbi de Brunehilde Regina: *INDICVLVM direxit, vt Alboë-*
In Chrō. Childebrand. cap. 40.

nus cum ceteris VVarnacharium interficeret, eò quòd se in Regnum Clotharij vellet transferre.

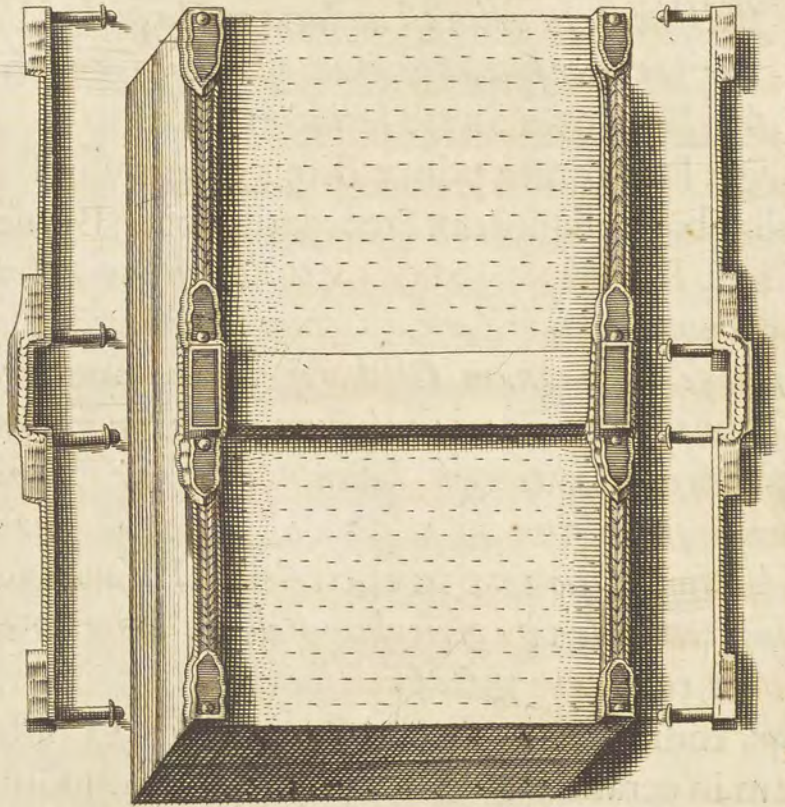
Quem INDICVLVM relectum, Alboënus disruptum proiecit in terram. Inuentus à puero VVarnacharij super TABVLA CERA LINITA, denuò solidatur.

Quo INDICVLO relecto, VVarnacharius cernens se vitæ periculum habere, deinceps cogitare cœpit, quo pacto filij Theuderici opprimerentur.

Indiculum explico, Mandatum per Epistolam in ceratis tabulis scriptam: sic enim Guntranus Rex Palladium Episcopum Santonicum increpat apud Gregorium Turonensem: Ter-
L. 8. c. 2.

tiò mihi (quod de Episcopo dici iniquum est) peierasti, mittens INDICVLOS dolositate plenos: à me excusabaris per EPISTOLAS, & germanum meum cum SCRIPTIS ALIIS inuitabas.

*Pugillares Regis vt
auro fixi erant.*



De Pugillaribus Childerici Regis tot sæculo-
rum iniuriã perit ebur: reperti tantum cum Gra-
phario Regio bacilli duo aurei, quadrati, & py-
ropis distincti, qui diptychon exornabant, fixi
clauiculis aureis adhuc extantibus, qui eburnæ
tabellæ crassitudinem ostendunt. Morem figen-
di clavis aureis eiusmodi tabellas indicat Pro-
pertius, vbi de Buxeis suis, quas amiserat:

Non illis FIXVM charas effecerat AVRVM,

Vulgari BVXO sordida CERA fuit.

Lib. 3.
Eleg. 22.

Et Principum Pugillares auro fuisse ornatos cla-
rissimè Symmachus docet: *Domino & Principi* Lib. 2.
nostro ad referendam largitati eius sedulam magis, Epist. 81.
quàm parem gratiam, AVRO circumdatum DIPTY-
CHVM misi.



C A P V T X I V .

Arma CHILDERICI Regis in eius conditorio reperta, Gladius cum Baltheo, Securis, Framæa.

PAUCIS præmitto Regum ac Principum virorum, vnà cum ipsis funeribus, arma apud Veteres consumpta,

Virg. l. 11. *Coniectas igni GALEAS, ENSESQUE decoros,*
Æneid. *Frenaq; feruentefq; rotas;*

Ælian. vt, cùm Ephæstion diem suum obiisset, *Alexan-*
lib. 7. c. 8. *der INIECTIS in pyram ARMIS, auro & argen-*
6. Æneid. *to, simul ea cum mortuo igni tradidit.* Virgilius de funere Miseni:

*Ingentem struxere pyram, cui frondibus atris
Intexunt latera, & ferales ante cupressos
Constituunt, decorantq; super FVLGENTIBVS ARMIS.*

Lib. 5. **Stattius:**
Thebaid. *Molior igne pyram, sceptrũ super, ARMAQUE Patris
Inijcio, & notas REGVM GESTAMINE vestes.*

Tacitus denique de Germanis nostris: *Sua cuiq;
ARMA igni iniiciuntur.*

Iam Regum tumulis, quod nostri est instituti, arma etiam cum cadaueribus illata fuisse, docet Curtius, vbi refert in sepulchro Cyri, iussu
Alexan-

Alexandri Magni aperto, *inuentum* CLYPEVM Lib. 10.
eius putrem, ARCVS duos *Scythicos*, & ACINA-
 CEM. Itemque Thucydides, cum ait, *agnitos La-* Lib. 1.
res genere ARMORVM, cum quibus sepulti erant; &
alio loco, Amphipolitas Brasidam cum ARMIS pu- Lib. 5.
blicè sepelijsse. Rudolphus Abbas S. Trudonis, de *Surius*
 inuentione corporis S. Gereonis militis & Mar- 24. Nou.
 tyris Colonix Agrippinæ, in Cœnobio S. Panta-
 leonis: BALTHEVS *eius militaris de NIGRO*
CORIO inuentus & repositus est, penè unius vlnæ
longitudinis, adhuc integras habens partes. A sinistro
latere, iuxta latus eius & Baltheum, inuentus est
 NODVS FERREVS *ad modum oui, rubigine penè*
consumptus, quem CAPVLVM GLADII fuisse cre-
dimus: sed de GLADIO frustum nullum inueni-
mus. Diligentius tamen postea quidam attendentes,
 PARTICVLAS FERRI *mibi protestati sunt se in-*
uenisse.

In Cryptâ Ecclesiæ Cathedralis S. Stephani
 Viennæ, Principum Austriacorum sepulchro fa-
 miliari, Albertus, cognominatus *cum Tricâ*, con-
 ditus est ad parietem sinistri lateris, adposito
 gladio, in cuius nodo Austriaca Insignia argen-
 to sunt insculpta; in ipsâ verò lamellâ ensis,
 Habsburgica. Ossa item & cineres Alberti Pa-
 tientis & Rudolphi fundatoris ad sinistram sunt

collocati cum gladio, è cuius nodo Insignia exciderunt.

De Armis ad Sepulchra & Cœnotaphia Virgilius in funere Miseni:

Lib. 6.
Æneid.

*At pius Æneas ingenti mole sepulchrum
Imposuit, SVAQVE ARMA viro, remumq;
tubamq;.*

Et inferiùs de Cœnotaphio, quod Æneas dicit se posuisse Deiphobo:

*Tunc egomet TVMVLVM Rhæteo in littore
INANEM*

Constitui, & magnâ Manes ter voce vocavi.

Nomen & ARMA locum seruant.

11. Æn. Apud Seruium inuenio, in antiquis disciplinis relatum esse, quæ quisque ORNAMENTA consecutus esset, ut ea mortuum eum condecorarent. Atque hinc bellum cum esset in ciuitate, vir fortis, in-

L. 4. con-
trou apud
Quintil.
Decl. 369

quit Seneca, in acie amissis ARMIS, de sepulchro viri fortis ARMA sustulit, fortiter pugnavit, & reposuit.

Inde mos ad Christianos fluxit, ut ad Sepulchra & Cœnotaphia Regum ac Principum ARMARIUM HONORIS proximo parieti vel columnæ appenderetur. Tabula est quadrata, marginibus & fastigio insignis: in medio appensum SAGVM militare, CORONA in summo; hinc inde

inde GLADIUS & SCEPTRUM; in angulis SCVTA gentilitia paterna, materna. Viris nobilibus Equestri dignitate cohonestatis apponuntur GALEA, ENSIS, CHIROTHERCÆ, & aurata CALCARIA; quæ vt rectè atque ordine suspendantur, ad munus Heraldicum spectat. Eiusmodi ornamenta Illustrium vulgò vocant P I E C E S D'HONNEUR, quibus Ædes sacræ Belgij nostri abundè instructæ, atque ornata.

GLADIUS REGIS.

De Armis Childerici Regis, quæ non periére in totum, fuit gladius Regalis (nam illi

— *STELLATUS iaspide multâ*

Virg. l. 4.
Æneid.

Ensis erat)

cum eo sepultus, longus pedes duos sesqui præter propter, cui ad secandum dumtaxat subtilis erat acies, non acuminata in cuspidem, quâ punctim feriret. Lamella chalybea frustulatim tota dissiluit, vt apud Lucanum,

Lib. 1.

— *Scabri nigre morsu rubiginis enses:*

nec superfuit quidquam, præter aurum & gemmas, quæ vaginam & capulum exornabant; sed & bractæ ex auro postmodum inuenta, quæ manubrium gladij operiebant, eiusdemque manubrij pars ima, binis ob-
tecta

tecta arculis, operis item aurei gemmati que. Pendet omne gladij quod superest aurum, vncias vndecim cum duabus drachmis. Gemmæ absque numero fulgoris vibrante vehementiâ ferunt oculos. Carolus Magnus GEMMATO ENSE utebatur; quod tamen non nisi in præcipuis festiuitatibus, vel si quando exterarum Gentium Legati venissent, faciebat. Ludouicus Pius incedebat baltheo præcinctus, & ENSE AVRO fulgente. Gladium eâ formâ, quâ Childericianus est, Pollux vocat gladium Persicum, & Acinacem. Et Moschopulus: ACINACIS est GLADIVS BARBARICVS, qui ob breuitatem facile manibus tractari potest. Incuruum Acinacem non fuisse ostendit Iosephus, vbi latronum ficas cum Acinace Persarum confert: *Quales suas ficas Romani nominant, unde latronibus ipsis cognomen, multorum cæde infamibus GLADIOLIS vtuntur, magnitudine PERSICOS ACINACES referentibus, sed incuruis.* Tacitus de Germanis: *Omniium harum Gentium insigne, rotunda scuta, BREVES GLADII, & erga Reges obsequium.* Polybius: *Gallorum GLADII ad casum dumtaxat ferendum utiles.* Vnde Rorico, vbi ait de Childerici nostri gestis, Paulum Comitem Andegauensem, *Regis MUCRONE obtruncatum esse; non tam pro cuspide*

&

Eginar-
 thus in
 Vitâ Ca-
 roli Ma-
 gni.
 Thega-
 nus c. 19.

L. I. C. 10.

Lib. 20.

Lib. 3.

Lib. 1.

& acumine gladij, *Mucronem* videtur vsur-
passe, quàm pro Ense toto; vti Ovidius:

Lib. 1.
Metam.

— *Fugulum* MUCRONE resoluit.

Et Ammianus Marcellinus de Vitrodro & Lib. 17.
Agilimundo, Quadorum Regulis: *Sobolem*
suam obsidatus pignore, ut obsecuturi tradiderunt,
EDUCTISQVE MUCRONIBVS, quos PRO
NUMINIBVS colunt, iurauere se permansuros in
fide.

Iam verò solemne etiam Principibus olim
erat, in pilâ capulari cœlata quædam gestare
signa. Sic apud Valerium Flaccum Hypsipele Ia- L. 2. Ar-
sonem donans paterno ense; gonaut.

Tunc ensem, NOTVM QVE ferens INSIGNE
Thoantis,

Accipe, ait, bellis, mediâq; ut puluere pugna
Sit comes.

Ovidius de Theseo, qui redux à diuturnâ pere- Lib. 7.
grinatione agnitus est, Metam.

Cum pater in CAPVLO GLADII cognouit eburno
SIGNA sui generis.

Seneca in Hippolyto:

Act. 3.
Sc. 2.

Regale PARVIS asperum SIGNIS ebur
CAPVLO refulget gentis Aetæa decus.

Stattius:

Lib. 4
Thebaid.

— *Theumesius implet*

Cc

Terga

*Terga leo, & gemino lucent hastilia ferro,
Aspera vulnifico subter latus ENSE riget*

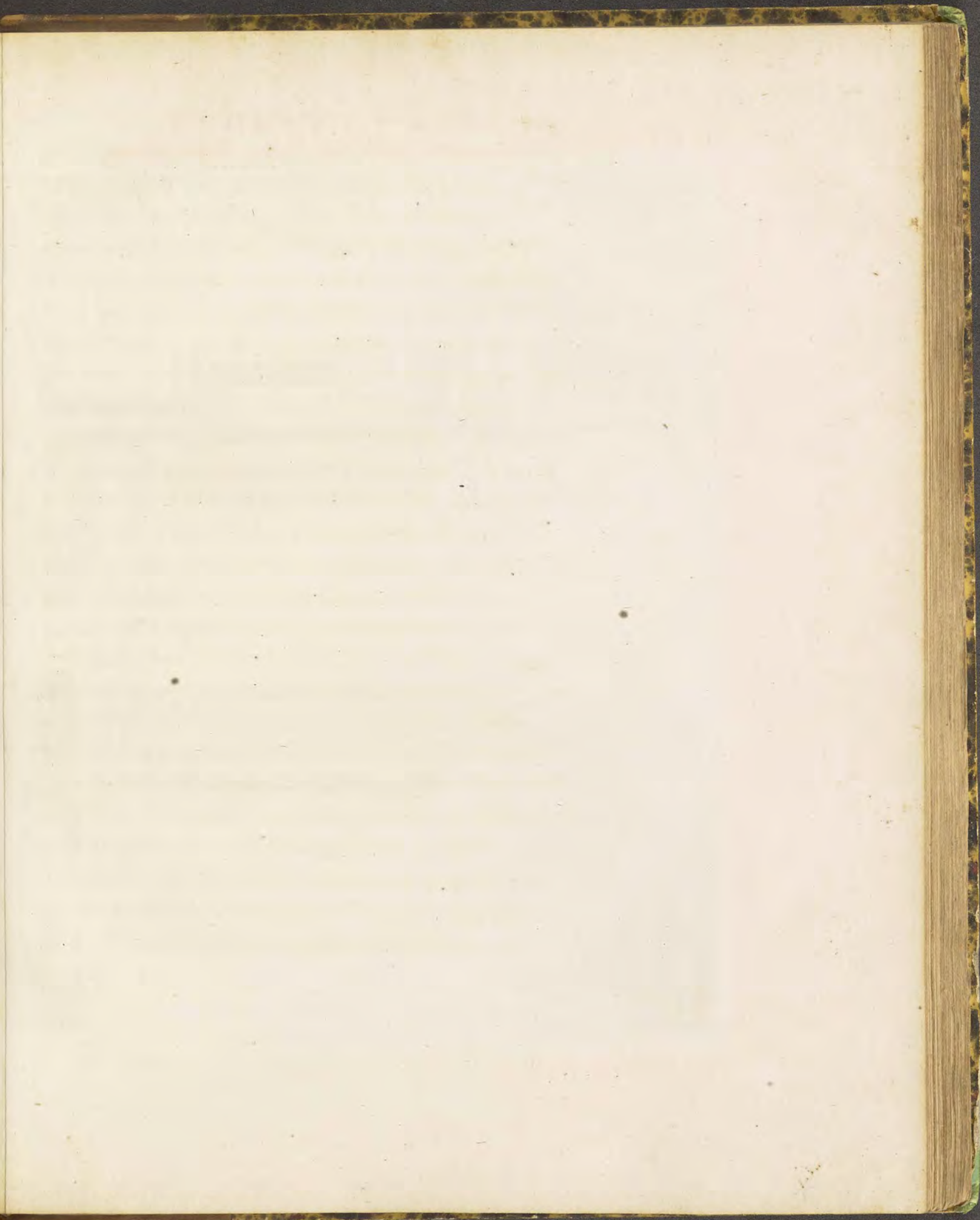
SPHINX.

Ad c. 4.
Osee.

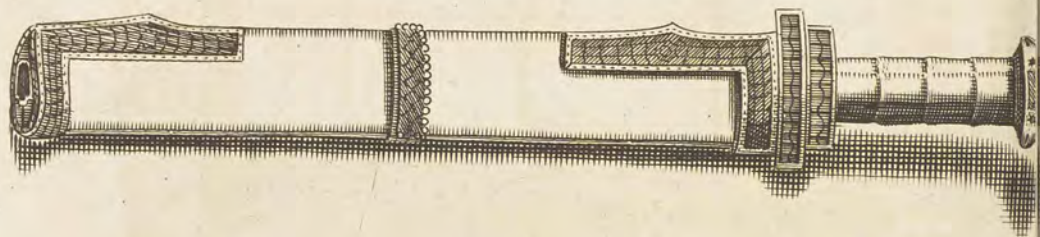
Pila capularis Gladij Childericiani binis vitulis aureis componitur, iisque per armos iunctis, ac sine auribus, ut Apis Francici germanæ proles videantur: quidni & à Rege velut Numina colerentur? D. Hieronymus: *Videtur idcirco mihi populus Israël in solitudine fecisse sibi CAPVT VITVLI quod coleret; & Ieroboam, filius Nabot, VITVLOS AVREOS fabricatus; ut quod in Ægypto didicerant, Ἄπτιν ἡ μυσῶν, qui sub figurâ BOVM coluntur, esse deos, hoc in suâ superstitione seruarent.* Hoc idem seruatum à priscâ Francorum gente, iam antè docuimus; quos eadem superstitio tenuit etiam ætate Childerici, priusquam Clodoueo præunte, melioribus sacris, & Christianæ Religioni initiarentur. Deos ergo coluerit Childericus in ipsâ Gladij pilâ capulari? Sanè quidem; cùm & ob eandem causam, *Sarmatae apud Scythas, auctore Hicesio de mysterijs, adorarent ACINACEM.* Lucianus: *Scythæ ACINACI FACIUNT, & Thraces Zamolxidis.* Arnobius: *Ridetur, temporibus priscis Persas fluvios coluisse, in formam Arabes lapidem, ACINACEM Scythiæ nation-*

Clem.
Alexan-
driin.

Lib. 6.



Gladus Regis compendio expressus,

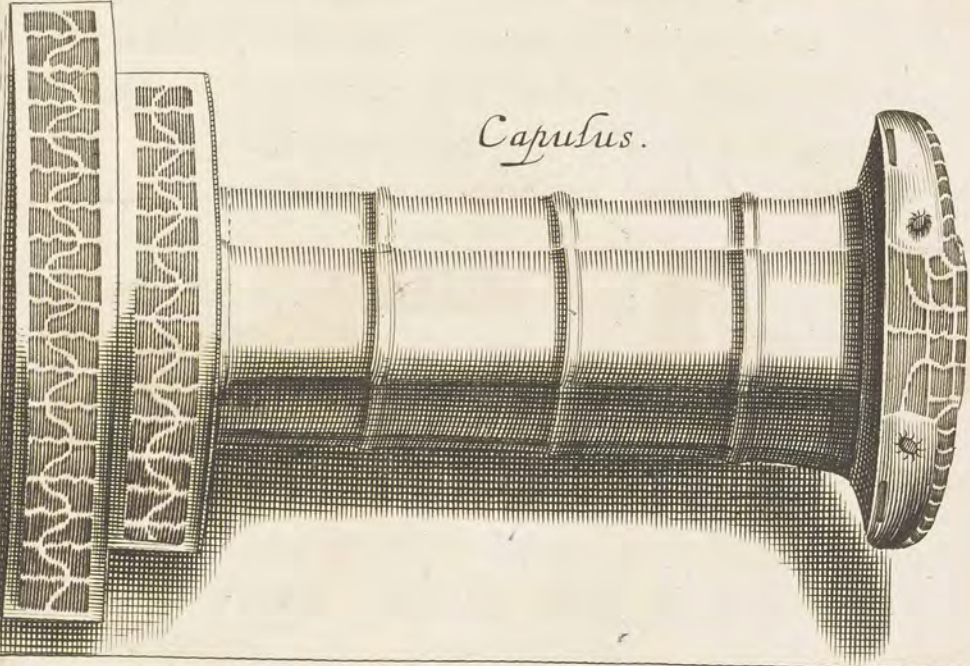


Ornament

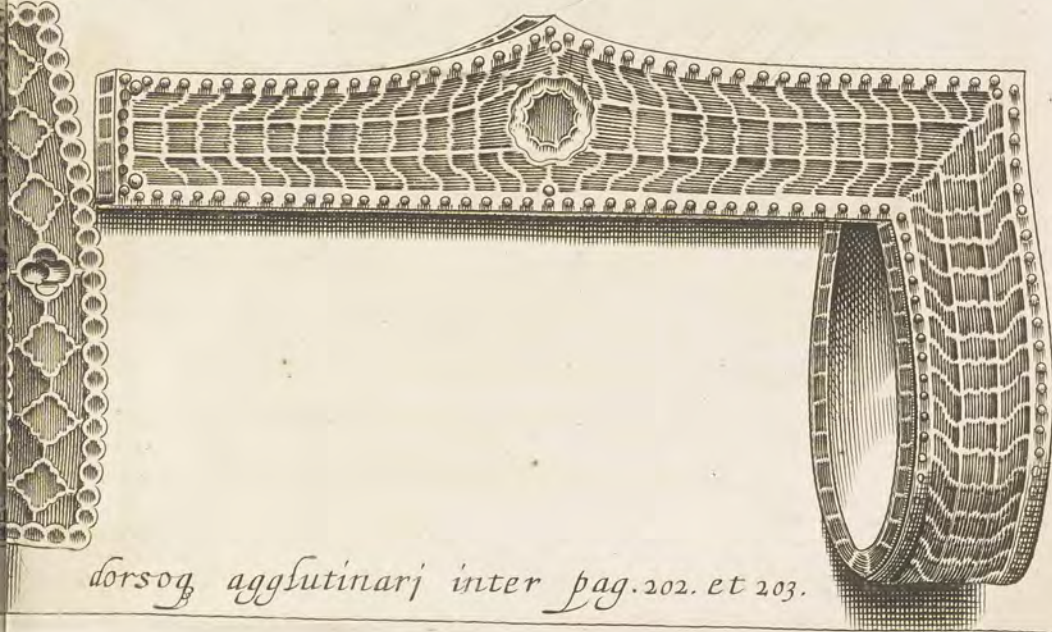


Plicarij debet hac tabula per medium,

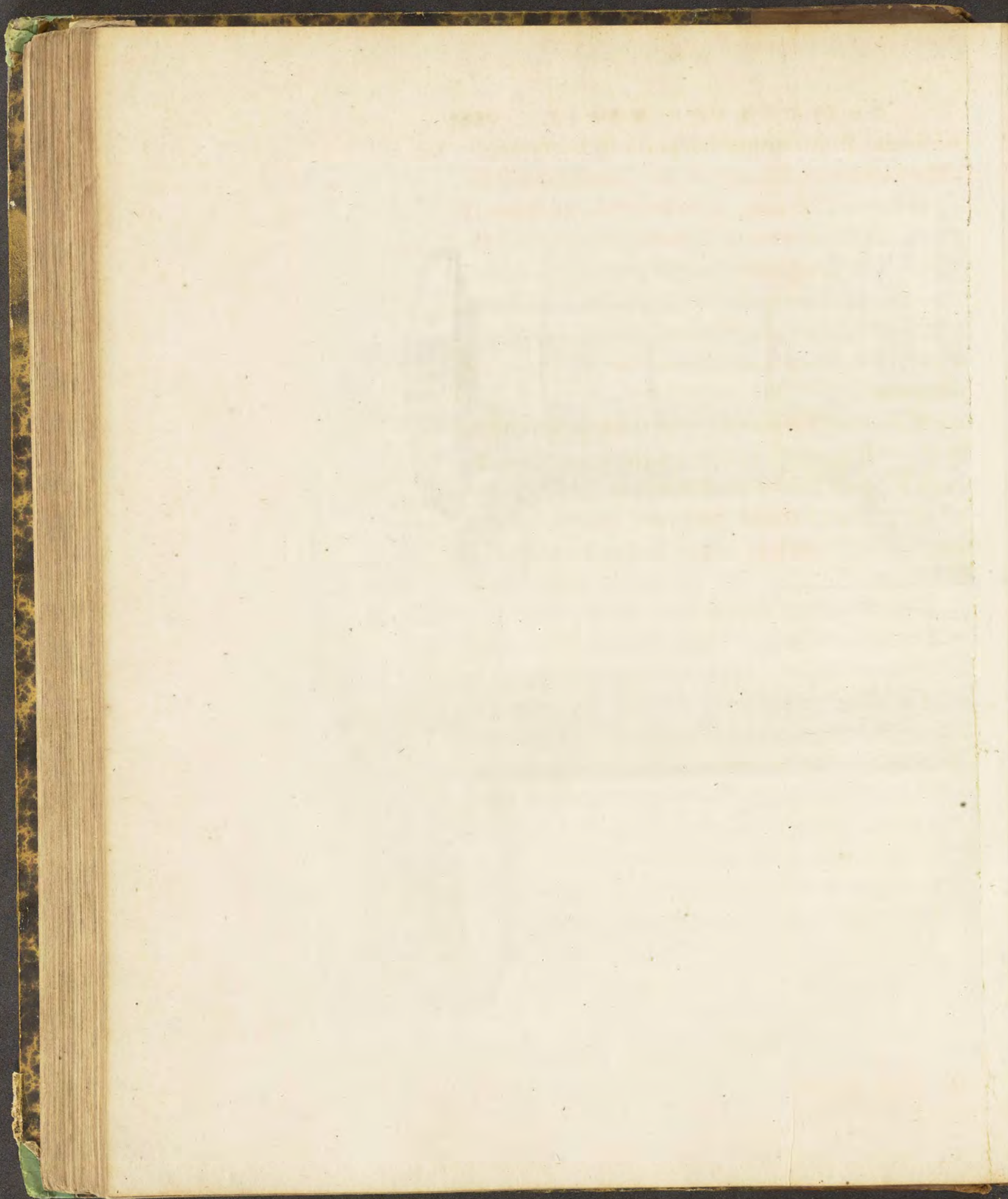
Capulus.



Vagina.



dorsoq. agglutinarj inter pag. 202. et 203.



nationes. Pomponius Mela de iisdem populis: L.2.c.1.

*Mars omnium Deus: ei pro simulacris ENSES
& tentoria dedicant, hominesq; pro victimis fe-
riunt.* Solinus item: *Populus istis Deus Mars* Cap.20.

est: pro simulacris ENSES colunt. Sed Am-
mianus de Alanis disertè: *Gladius BARBARI-* Lib.31.

CO RITV humi figitur nudus, eumq; ut MAR-

TEM, Regionum quas circummeunt presulem, ve-

recundiùs colunt. Simile quidpiam & capulo gla-

dij Caligulæ Imperatoris forsitan insculptum

erat, qui in Senatum Urbis irâ commotus di-

xit: *Veniam, veniam, & hic mecum;* CAPV- Sueton.

LVM GLADII crebrò verberans, quo cinctus erat. cap.48.

Ecce tibi totum Childerici Regis, eumque in-
structum

— *GEMMIS fulgentibus ense;*

quâ formâ plurimos videre est in columnâ Tra-

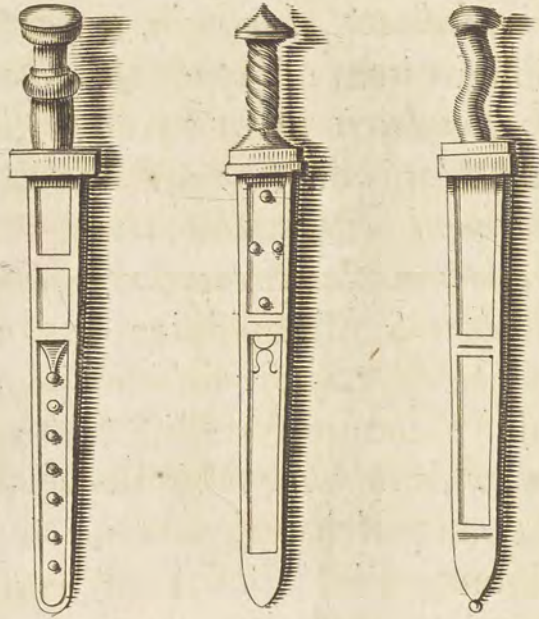
iani, nunc militum lateribus accinctos, nunc

ad Trophæa appensos.

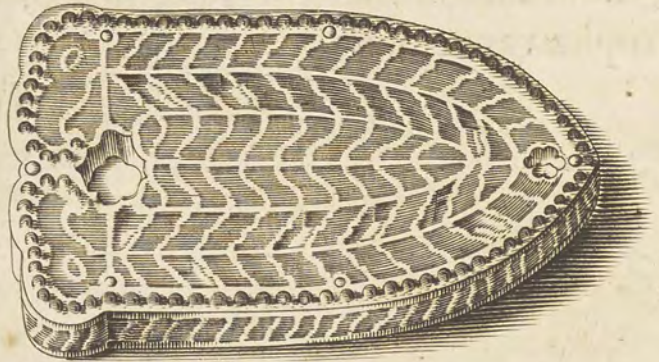
Flacc. l.5.

Argon.

Ex columna Trajani.



Extremus Basthei ornatus.



Ternos hîc exhibeo æri incisos: postremi duo sunt veteranorum ad castra excubantium; primus est in Trophæo de Dacis, *quod habet*, inquit Tab. 12. Alfonsus Ciaconus, *gladium capulo aureo, vel* n. 97. *eburneo, intra vaginam reconditum, auro gemmisq;* Tab. 70. *ornatam; acinaces plumbatas, & falces militares.* n. 230. Additque statim: *Quòd totidem fortassis signa exercitus Dacici, & Regis Decebali in potestatem Cæsaris venerint.*

BALTHEVS REGIS.

Gladius Childerici Regis pendeat è Baltheo, cuius extremum ornatum etiam dedimus aureum, gemmis item præfulgentem, ac planè Regium. Virgilius de Turni ornatu militari: 12. Æn.

— *Humero cùm apparuit alto*

BALTHEVS, & *notis fulserunt CINGVLA BVLLIS.* Sed ita fuerunt exturbata omnia inter operas tumultuarias, vt Bullæ eiusmodi magnâ ex parte direptæ perierint; quarum frequentiam insinuant Scriptorum plerique omnes variis locis, adscriptâ numeris sententiâ, solutâque. Claudianus in Panegyrico Stiliconis:

Quin & Sydonias chlamydes, & CINGVLA BVLLIS

Aspera, gemmata s; togas, viridesq; smaragdos.

Tum in Panegyrico Honorij:

Membraq; GEMMATO trabea viridantia CINCTV.

Lib. 2. Corippus de Iustino Imperatore:

*Nobilibus GEMMIS, & VIVO lucidus AVRO
BALTHEVS effulgens lumbos præcingit heriles.*

Carm. 6. Prudentius in Psicomachiâ:

*Filius extinctum bello sub sorte cadaver
Aspexit si fortè patris; fulgentia BVLLIS
CINGVLA, & exuias gaudet rapuisse cruentas.*

Carm. 5. Sidonius de Francis:

LATVS & angustam succingit BALTHEVS aluum.

Lib. 4. Idem de Gothico ornatu: *Penduli ex humero
Ep. 20. gladij BALTHEIS supercurrentibus, strinxerunt
clausa BVLLATIS latera RHENONIBVS.* Alio
item loco:

Carm. 2. — BVLLIS hostilibus ASPER

Applicat à laeuâ surgentem BALTHEVS enses.

D. Ambrosius: *Aureis BVLLIS ZONAM tegunt.*

Veteres Glossæ: Ζώνη, *Baltheum, Cingulum.*

Cap. 13. de Heliâ & Ieiun. Lib. 4. de LL. Materiam docet Varro: *Baltheum, quòd cingulum E CORIO habebant BVLLATVM: bubulo nimirum, vt ferè hodieque; nam Propertius de prisco militum Romanorum cultu:*

Lib. 4. Eleg. 11. *Picta nec inducto fulgebat parma PYROPO;
Præbebant casi BALTHEA lenta BOVES.*

S E C V R I S,

S E V

F R A N C I S C A R E G I S.

Venio iam ad Securim; quam duplici nomine, vti & formâ, apud Antiquos fuisse comperio. Est enim simplex securis instrumentum vnâ dumtaxat parte secans, cuius olim frequens vsus pace & bello, victimis atque hostibus feriendis. Virgilius:

Quales mugitus fugit dum saucius aras

Lib.2.
Æneid.

*Taurus, & INCERTAM excussit ceruice SE-
CVRIM.*

Ouidius in Tristibus:

Lib.4.
Eleg.2.

Candidaâ, adducta collum percussa SECVRI

Victima, purpureo sanguine tinxit humum.

De vsu in Bellis Maro iam laudatus:

Lib.7.
Æneid.

Multaâq; prætereâ sacris in postibus ARMA,

Captiui pendent currus, curuaâq; SECVRES.

Apollonius in Excidio Hierosolymitano:

Lib.2.

Irrequieta ferit portarum obiecta SECVRIS.

Alia fuit securis duplici acie, latâ & acuminatâ, quarum alterâ cæsim, alterâ punctim feriebant, Varroni cum adiectiuo *Securis bipennis* dicta.

- dicta. Hæc sunt eius Verba apud Nonium Marcellum: *Ferens ferream humero bipennem securim.*
- Cap. 2. Lib. 19. cap. 19. Isidorus accuratè: BIPENNIS dicitur, quòd ex utràque parte habeat aciem, quasi duas pennas. Pennum autem Antiqui acutum dicebant; unde & auium penna, quia acuta. Et ecce nomen quod reseruauit antiquitatem, quia Veteres dicebant Pennas, non Pinnas. Glossarium Philoxeni: *Securis, πέλεκυς: Bipennis, δίσου & ἀζών.* Meum M. S. antiquissimum: BIPENNIS, *securis Amazonica: Pennum dicebant Antiqui bis acutum.* Unde disco, securim, quam à Penthesileâ Amazone inuentam Plinius tradit, bipennem fuisse, seu bis acutam. Sed & huius quoque securis, quæ substantiuè dicta est *Bipennis*, duplicem vsum inuenio in Sacris & in Bellis. Valerius Flaccus:
- Lib. 1. Argon. — *Non illo certior alter*
Pinguis LETHIFERA perstringens colla BIPENNI.
- Lib. 17. Silius Italicus:
Victimaq; admota stabat subiecta BIPENNI.
- Lib. 2. Æneid. Virgilius de Pyrrho:
Ipse inter primos correpta dura BIPENNI
Limina perumpit, postesq; à cardine vellit.
5. Æneid. Æneas apud eundem Poëtam:
Causa bina dabo, leuato lucida ferro
Spicula, cœlatamq; argento ferre BIPENNEM.
Secu-

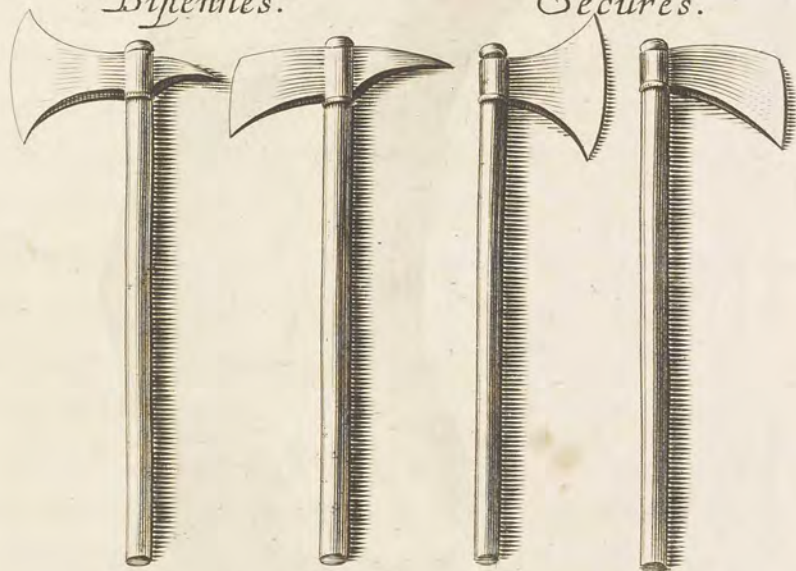
Securis vtriusque, & simplicis & bipennis, imagines addo è columnâ Traiani, vsu promiscuo in hostibus, victimis, atque etiam arboribus cædendis.

Tab. 9.
11. 13. 14.
45. 46. 48.
59. 61. 81.
85. 86.
103.

Ex Columna Traiani.

Bipennes.

Secures.



Pone corpus Childerici iacuit simplex Securis. Ferrum est ærugine erosum, longum Romani pedis vncias octo, latum in acie quatuor; vt hîc in paginâ sequenti repræsentandum curauî.

Dd FRAN-

Francisca Regis.

FRANCISCAM vocarunt Hispani, à quibus ad Francos ipsos tranfuit ea nomenclatio. Isidorus Hispalensis, qui diem obiit anno DC. XXXV. *SECURES signa sunt, quæ ante Consules ferebantur, ne aut usum perderent belli, aut vacantes otio, aspectum amitterent gladio- rum: quas [secures] & HISPANI ab usu FRANCORVM per derivationem FRANCISCAS vocant.* Dubio procul quasi FRANCICAS: unde in Actis Concilij Pontigonensis legitur: *Venit Dominus Imperator CAROLVS [Caluus] in vestitu deaurato, HABITV FRANCISCO, cum Legatis Apostolica Sedis.* Anonymus, qui scripsit *Gesta Regum Francorum*, absolvitque Historiam suam anno DCC. XX. sic de Clodoveo I. Rege, Childerici nostri filio, proteruum militem castigante: *Accepit autem Rex FRANCISCAM eius, quod est BIPENNIS, & proiecit in terram. At ille, cum inclinasset se attollere eam, statim elevatis manibus suis Rex FRANCISCAM suam in capite eius defixit.* Flodoardus in *Historiâ Remensi*: *Quidam Francus BIPENNI percutiens vrceum, nihil à Rege nisi sorte tollendum proclamat.* Tum nonnullis interiectis, ita de Rege: *Ad eum, qui dudum percusserat vrceum, pervenit, spretisq; ipsius armis, eius tan-*

L.18.c.6.

Aimoinus lib. 5. cap. 33.

Cap. 10.

L.1.c.13.

dem FRANCISCAM proiecit in terram; ad quam recipiendam inclinato militi Rex in caput SVAM defigit BIPENNEM; quam pridem in vase perpetraverat, cum increpationis acerbitate, rememorans presumptionem.

Illis Scriptorum verbis de Franciscâ bipenni opponi potest in primis Aimoinus; cuius hæc
 L. I. C. 12. sunt verba de Rege Clodoueo: *Extensâ manu FRANCISCAM eius terra deiecit (qua SPATHA dicitur) ad quam recipiendam cum se inclinasset, REX SVAM vaginâ exemit, eiusq; cervici valido conamine illisit.* Sed Aimoinus turpiter hallucinatur; vel illa eius verba, *qua SPATHA dicitur*, Glossema sunt; vera enim francisca Francorum securis erat; spatham autem non securim, sed gladium fuisse quis neget?
 Cap. 41. *Gesta Francorum conceptis verbis de Chlotario II. Rege: Totâ terrâ Saxonorum vastatâ, populo illo interfecto, non ibi maiorem hominem reliquerunt viventem, nisi qui GLADII SVI, quod SPATHAM vocant, staturam equare posset.* Vegetius de Romanis militibus: *Habebant GLADIOS maiores, quos SPATHAS vocant, & alios minores, quos SEMISPATHAS nominant.* Non ergo securis spatha fuit, sed gladius; quem à securi etiam disertè distinxit Florus, loquens de
 L. 2. C. 15. Illy-

Illyricis: *Legatos quoque nostros, ob ea qua deli-* Lib. 2.
querant, iure agentes, nec GLADIO quidem, sed
ut victimas SECVRI percutiunt. Spartianus etiam: In Cara-
In conspectu eius Papinianus SECVRI percussus calla.
est; quo facto, percussori dixit: GLADIO te exequi
oportuit meum iussum.

Opponi potest secundò Agathias Græcus, Lib. 2.
 qui sic de Francis: *Ferunt ANCIPIRES SECV-*
RES [πελέκεις ἀμφισόμους] quibus præcipuè rem-
gerunt. Procopius antiquior similiter, ubi Fran- Lib. 2.
 cos describit gerentes *ensem, & clypeum, & SE-*
CVRIM, cuius ferrum crassius, & [ἐς τὰ μάλιστα]
ut plurimum VTRIMQVE ACVTVM; lignum
verò admodum breue. Hanc SECVRIM in primo
congressu in hostem iacere consueverunt; & eo im-
petu, ut hostium scuta perfringant, & ipsos simul
interimant. Tum deinde Sidonius, qui de Clo- Carm. 5.
 dionis Franci militibus aduersus Maiorianum
 pugnantibus ita cecinit:

Excussisse CITAS vastum per inane BIPEN-
 NES,

Et plaga præscisse locum, clypeosq; rotare

Ludus, & intortas præcedere saltibus hastas.

Illi omnes Francis tribuunt ancipitem securim,
 vtrimque acutam, & verè bipennem; egoque in
 eorum irem sententiam, nisi Francisca Childerici

Regis per *αὐτοψίαν* me reuocaret. Certè ipse
 Isidorus, qui primus de Franciscâ egit, eam
 simpliciter vocauit *SECVRIM*, alioque loco
Bipennem descripsit *habentem ex utrâque parte*
aciem. Vel ergo diuersis temporibus varia fuit
 Francorum securis, vel (quod vero propius est)
 securis pro bipenni, & vicissim bipennis pro
 securi promiscuè vsurpata; vti palàm factum à
 Scriptoribus Francis, qui Procopium, Aga-
 thiam & Sidonium ætate sunt secuti, cùm de
 eodem ictu ac Regio facinore loquentes, teli
 variant vocabulum. Gregorius Turonensis de
 L.2.c.27. Clodoueo primo Rege militem obiurgante,
Cui inculta ARMA, neque HASTA, neque GLA-
DIVS, neque BIPENNIS utiles erant, sic
loquitur: Adprehensam BIPENNIM eius in ter-
ram deiecit. Ac de eodem milite ab Rege oc-
ciso: At ille cùm inclinatus fuisset ad colligen-
dam eam, REX eleuatis manibus BIPENNIM
 Cap.16. *SVAM capiti eius defixit: Fredegarius de re eâ-*
dem: Inculta est armatura tua, neque SECVRIS
est utilis; adprehensamq; SECVRIM EIVS terræ
defixit. Et ille cùm paululum inclinatus fuisset,
 Lib.2. *REX eleuatis manibus SECVRIS caput eius de-*
fixit. Rorico Monachus: Rex eleuatâ BIPEN-
NE, caput eius lethali vulnere percussit. Turo-
 nensis

nenfis rursus de Cloderico, Sigiberti Colo- L. 2. c. 40.

niæ Regis filio: *Cùm esset valdè clinus, unus
elevator manu BIPENNEM cerebro eius inlisset.*

Tum de Ragnacario, Cameraci Rege, manu
Clodouei Regis occiso: *Elevatoram SECUREM* Cap. 42.

capiti eius defixit. Item de Richario, fratre Ra-
gnacarij: *Similiter & hunc SECURI percussum*
interfecit. Gesta Regum Francorum de iisdem Cap. 18.

fratribus, Clodouei consanguineis: *Elevatoram BI-
PENNE in caput eius defixit, & mortuus est. Con-
uersusq; ad fratrem eius ait: Si tu solatium fratri
tuo præbuisset, ille ligatus non fuisset; similiter ac
ipsum in capite percussum interfecit.*

Scriptores illi vocum propriarum parum cu-
riosi Bipennem pro simplici Securi, seu Franci-
scâ ferè vsurparunt, plus attentâ rerum verita-
te, quàm eloquij nitore. Et sic etiam Seruius: 2. Æn.
*BIPENNIS per se plenum est, & securim signi-
ficat.*

F R A M E A R E G I S.

Framea Childerici nomine suo magis constat, læsa dumtaxat longo tot sæculorum incurſu; quibus tandem elapsis,

EXESVM apparuit scabrâ rubigine PILVM.

Lib. de
Germ.

Hoc ipsum Frameam appello, siue Hastam, proprium Francorum telum; de quibus, seu Germanis eorum progenitoribus ita Tacitus: *Arma sumere non antè cuiquam moris, quàm ciuitas suffecturum probauerit. Tum in ipso concilio vel Principum aliquis, vel pater, vel propinquus, scuto FRAMEAQUE iuuenem ornant: hæc apud illos toga, hic primus iuuenta honos; ante hoc domus pars videntur, mox Reipublicæ. Tum de iisdem: Eques quidem scuto FRAMEAQUE contentus est: pedites & missilia spargunt, pluraq; singuli, atque in immensum vibrant. Alio item loco: Rarò gladijs, aut maioribus LANCEIS utuntur: HASTAS, vel ipsorum vocabulo FRAMEAS gerunt, angusto & leui ferro; sed ita acri, & ad usum habili, ut eorum TELO, prout ratio poscit, vel cominus vel eminus pugnent. Agathias de Francis: Arcubus, aut fundis, alijsve telis, que eminus iaciuntur, non utuntur; sed ancipitibus securibus, &*

Lib 2.

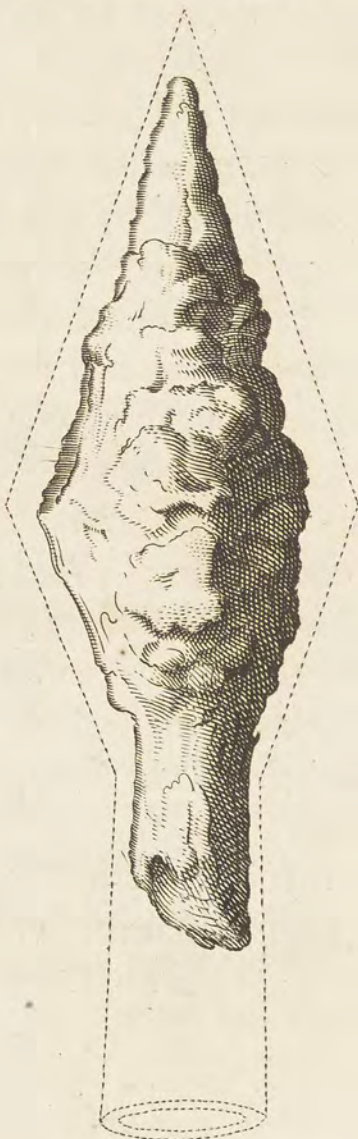
ANGO-

ANGONIBVS, quibus præcipuè rem gerunt. AN-
 GONES autem sunt HASTÆ quædam, neque ad-
 modum parua, neq; omnino magna; sed & ad iactus
 ferendum, sicubi res postulat, & ubi cominus
 collato pede confligendum est, impetusq; faciendos,
 adcommodatæ. Hæ plurimâ sui parte ferro sunt
 obductæ, ita vt perparum ex ligno, adeoq; vix quan-
 tum in capulum sufficit, conspiciatur. In supe-
 riori autem parte, ad mucronem spiculi, aduncæ qua-
 dam cuspides utrimque prominent, ex ipso spiculo
 instar hamorum reflexæ, ac deorsum vergentes. In
 conflictu igitur FRANCVS MILES hunc AN-
 GONEM iacit: quod si corpori inflictus fuerit,
 adigitur mox altius, vt par est, spiculum; neq; is
 qui ictus est facile telum euellere potest: obstant qui-
 pe cuspides illæ hamatæ altius carni inherentes, &
 acerbissimos excitant cruciatus; adeo vt, etiamsi ho-
 stem nequaquam lethale vulnus accepisse contingat,
 ex eo tamen intereat.

Missum à filio meo Childerici Regis ferreum
 Hastæ spiculum, non hamatum, vt hîc vides,

Ee

fed

Framea Regis.

sed triangulare est, cuiusmodi Vegetius ita de-
 scripsit: *Misilia vocabantur PILA, ferro subtili* L. 1. c. 20.
trigono prefixa, unciarum nouem, siue pedali, qua
in scuto fixa non possent abscindi, & loriam,
scienter & fortiter directâ, facilè perrumpunt. Si-
 donius de Francorum sui temporis agilitate: Carm. 5.

— *Clypeosq; rotare*

Ludus, & intortas precedere salibus HASTAS.

Silius Italicus de Bruto: — *Totam pectoris iram* Lib. 7.

Mandat atrox HASTÆ, telumq; VOLATILE nodo
Excudit.

Ad vltimum finire lubet cum maximi Poëtarum Lib. 1.
 vaticinio, & votis occupare tempus illud, quo Georg.
 altâ pace inter Reges,

Agricola incuruo terram molitus aratro,

EXESA inueniet scabrâ rubigine PILA,

Aut grauibus rastris GALEAS pulsabit inanes,

Grandiaq; EFFOSSIS mirabitur ossa SEPVLCHRIS.

C A P V T X V.

Equus Bellator, Bucephalus phaleratus, CHILDE-
RICO Regi confepultus, defosso etiam Equisone.

V Bi primùm à Ioanne Canonico, filio meo,
 intellexi, effossum etiam Tornaci caput
 Bellatoris Equi, annos penè abhinc mille ducen-
 tos Regi Childerico confepultum; tum verò gra-

tulatus sum antiquissimæ Ciuitati tam auspica-
tum omen, vt olim Iouis coniux Chartaginen-
sibus: — *Pæni*

Virgil.
1. Æn.

Effodere loco SIGNVM, quod Regia Iuno

Monstrarat, CAPVT ACRIS EQVI: sic nam fore BELLO
EGREGIAM, & facilem victu PER SÆCVLA gentem.

Lib. 8.
Epist.

Itaque monere Ioannem meum, vt aliquando
Plinius Maximum suum, reuereretur gloriam vete-
rem, & hanc ipsam senectutem, quæ in homine vene-
rabilis, in urbibus SACRA est: esset apud illum honor
ANTIQUITATI, esset ingentibus factis, & FABVLIS
quoque; immò etiam affectibus Regum ac Princi-
pum, qui cum ijs omnibus sepeliebantur, quæ
maximè dilexerant, ne relicto quidem Equo, phi-
lantropo illo, ac summæ fidei animali. Plinius:

L. 8. c. 42.

*Amisos lugent dominos, lacrymasq; interdum desi-
derio fundunt. Interfecto Nicomede Rege, equus
eius inediâ vitam finiuit. Auctores certè Dion &
Xiphilinus, Equum Pratoriano militi ademptum,
cùm nollet herum deserere, sequereturq; hinniens, eò
miserationis dominum adegisse, vt se ipse equumq;
interfecerit; visum spectantibus libenter LÆTEQVE
CVM DOMINO MORI.*

Lib. 10.

Apud Silium: — *Confossus pectora telis*

Seminecem extremo vitam exhalarat in auras
Munere, deficiens iam Clælius, oraq; nisu

Lan-

*Languida, vix agrâ & dubiâ ceruice leuabat.
 Agnouit SONIPES, arrectisq; auribus acrem
 Hinnitum effundens, sternit tellure Vagesum,
 Quem tunc captiuo portabat in agmine dorso.
 Hinc rapidû glomerans cursum per lubrica pinguis
 Stante cruore soli, & mutilata cadauera cæde,
 Euolat, ac domini consistit in ore iacentis;
 Inde inclinatus, collum submissus & armos,
 De more inflexis præbebat scandere terga
 Cruribus, ac proprio quodam trepidabat amore.*

Ad quæ meritò exclamat Hermannus Hugo: *Vbi* Lib. 1. de
nunc hominum amor & fides, præ fide tantâ bruti Mil. E-
animantis! Subditque & lacrymas mereri Pallan- quest. c. 1.
tis equum, qui mortuo domino sit illacrymatus,
si Maroni fides:

*Pòst bellator EQVVS, positis insignibus, Æthon,
 It LACRYMANS, guttisq; humectat grandibus ora.*
 Nec Poëticas lacrymas putandas esse, sed veras;
 quales & Iulio Cæsari fusas ab Equis suis scribit Cap. 81.
 Suetonius augurio futuræ cædis: *Proximis diebus,
 equorum greges, quos in traijciendo Rubicone flu-
 mine consecrarat, ac vagos sine custode dimiserat,
 comperit pertinacissimè pabulo abstinere, ubertimq;
 flere.* Et Isidorus: *Interfectis vel morientibus domi-* L. 1. c. 12.
nis multi lacrymas effundunt. Hinc vnà sepeliebantur
 prisco ritu, in Regum præsertim exequiis

5. *Æneid.* obseruato. Seruius in Virgilium: *Fuit hæc maiorum
consuetudo, sicut hodieq; apud Indos est, ut quoties
REGES moriebantur, cum his DILECTI EQVI, vel SERVI,
& una de vxoribus charior, circa rogam OCCISI
incenderentur.* Sic Gerri & Tauri, Schytæ gentes,
defuncto Rege, in tumulto, vbi cadauer odoribus
delibutum erat, præcipuam concubinarum, pin-
cernam, coquum, Agasonem ac ministrum vnâ
tumulare, equosque & quinquaginta ex ministris
ad rogam præfocare consueuerant. Herodotus
de iisdem Gerris: *Vbi, inquit, iam mortuum circum-
ferentes lustrauerunt singulas gentes, quibus impera-
uit REX, apud eos deponunt, qui in extremis Gerris
habitant & in sepulchris. Quem postquam super tho-
rum in loculo viderunt, hastis hinc atq; hinc defixis, de-
super ligna disponunt, deinde pallio contegunt. In re-
liquâ loculi spatiositate aliquam eius pellicum stran-
gulatam sepeliunt, & eum qui vina miscebat, &
coquum, & EQVISONEM, & ministrum, & qui erat
à nuntijs, nec non & EQVOS, & aliarum rerum om-
nium primitias, quin etiâ phialas aureas: nam argen-
teum & æreum nihil in vsu habent.* Chrysofostomus:
*Diuite aliquo mortuo, non seruos solos & ancillas, sed
& EQVOS necessarij sacco amicientes, & agasonibus
tradentes, IN SEPVLTVRAM sequi iubent, calamitatis
ostendentes magnitudinem.* Saxo Grammaticus, vbi

Ritus

Alex. ab
Alex. 1. 3.
cap. 7.

Lib. 4.

Homil. 3.
ad Pop.
Antioch.

Lib. 8.

Ritus omnes memorat, quibus Ringo occisi à se Haraldî corpus cremandum curauit: *Cum superiectum ignis cadauer absumeret, mœrentes circuire Procères, impensiusq; cunctos hortari cœpit, ut arma, aurum, & quodcumq; opimum esset, liberaliter in nostrimentum rogi, sub tanti taliterq; apud omnes meriti Regis veneratione transmitterent. Cineres quoq; perusti corporis urnæ contraditos, Lethram perferri, ibiq; cum EQVO, & ARMIS, REGIO MORE funerari precepit.* Idem alibi refert, *Asmundum ob amicitia insurandum, viuum se cum Asuiti cadauere (quod cum cane & EQVO, terreno mandabatur antro) contumulari sustinuisse, cibo quo vesceretur illato.* Et apud eumdem, *Frotho, conuocatis quas vicerat gentibus, legecauit, ut quisquis paterfamilias eo concideret bello, cum EQVO, omnibusq; armaturæ suæ insignibus tumulo mandaretur.* De Germanis Francorum nostrorum maioribus clarè Tacitus: *Sua cuiq; ARMA: quorundam igni & EQVVS adijcitur.* Cæsar de Gallorum funeribus: *Omnia quæ viuis cordi fuisse arbitrantur, in ignem inferunt, etiam ANIMALIA.*

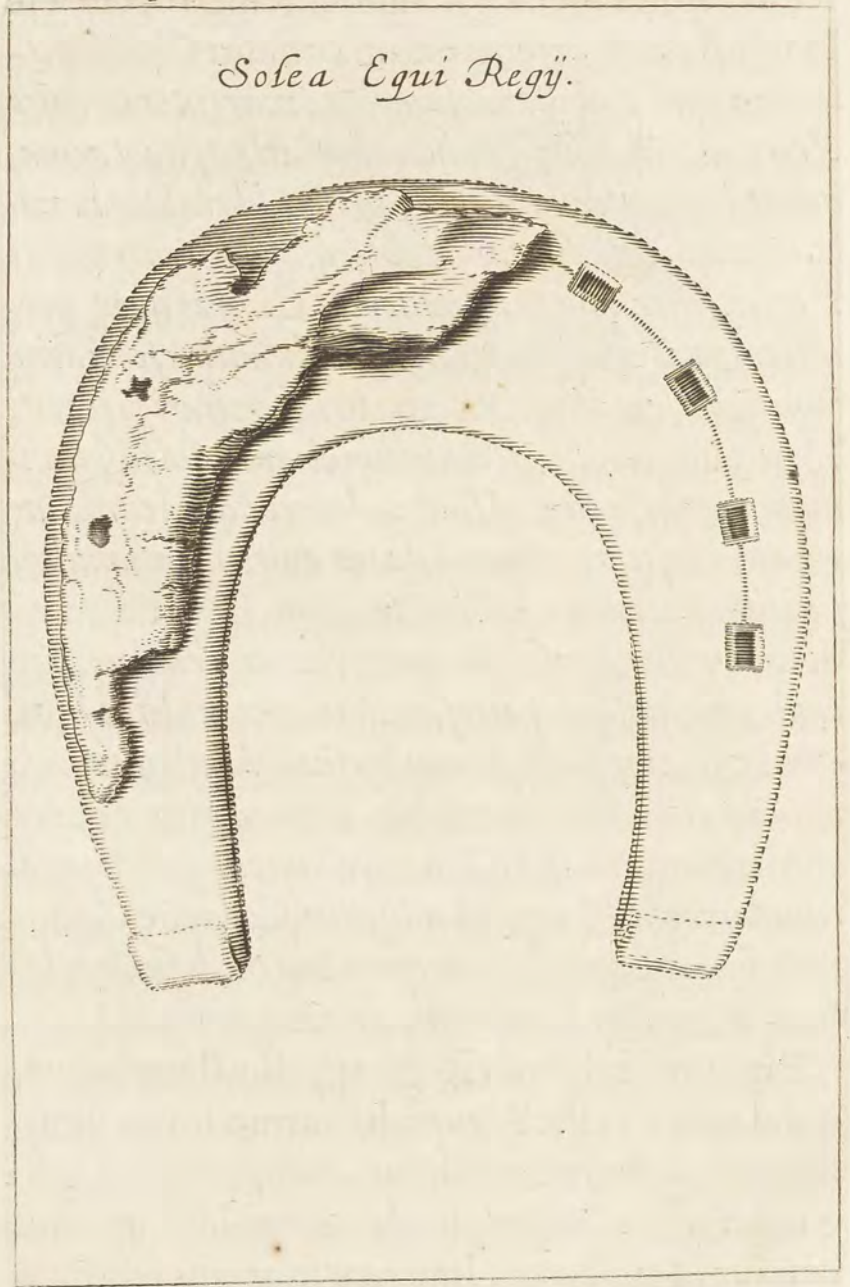
Lib. 5.

Ibid.

Lib. de
Mor.
Germ.Lib. 6. de
Bello
Gall.

Equum Childerici Regis appello *Bucephalum*, quòd non (vt ille Alexandri) armo impressum, sed ipsâ de fronte pendulum bubuli capitis insigne gestaret, ipsumq; adeò Regis idolum, ritum iam suprà explicato. Inuentæ sunt eius reliquiæ,
capi-

Solea Equi Regij.



capitis ossa, dentes, maxillæ, & ferrea solea; sed ita rubigine absumpta, vt dum veruculo clauorum foramina (quæ vtrimque quaterna erant) purgare leuiter tentarem, ferrum putre in fragmenta dissiluerit, & ex parte dumtaxat hîc repræsentari potuerit.

Plinij ætate, summo illo Romanorum luxu, *Poppæa, coniux Neronis Principis, delicatioribus IV-
MENTIS suis SOLEAS ex AVRO induere solebat; & ipse* Lib. 33.
cap. 11.
*Nero argenteis calceauit. Molle iumentum de-
cent ista, mollioremque sessorum, non equum bellatorem, non Regem. Pulchrè Horatius:* Xiphili-
nus.

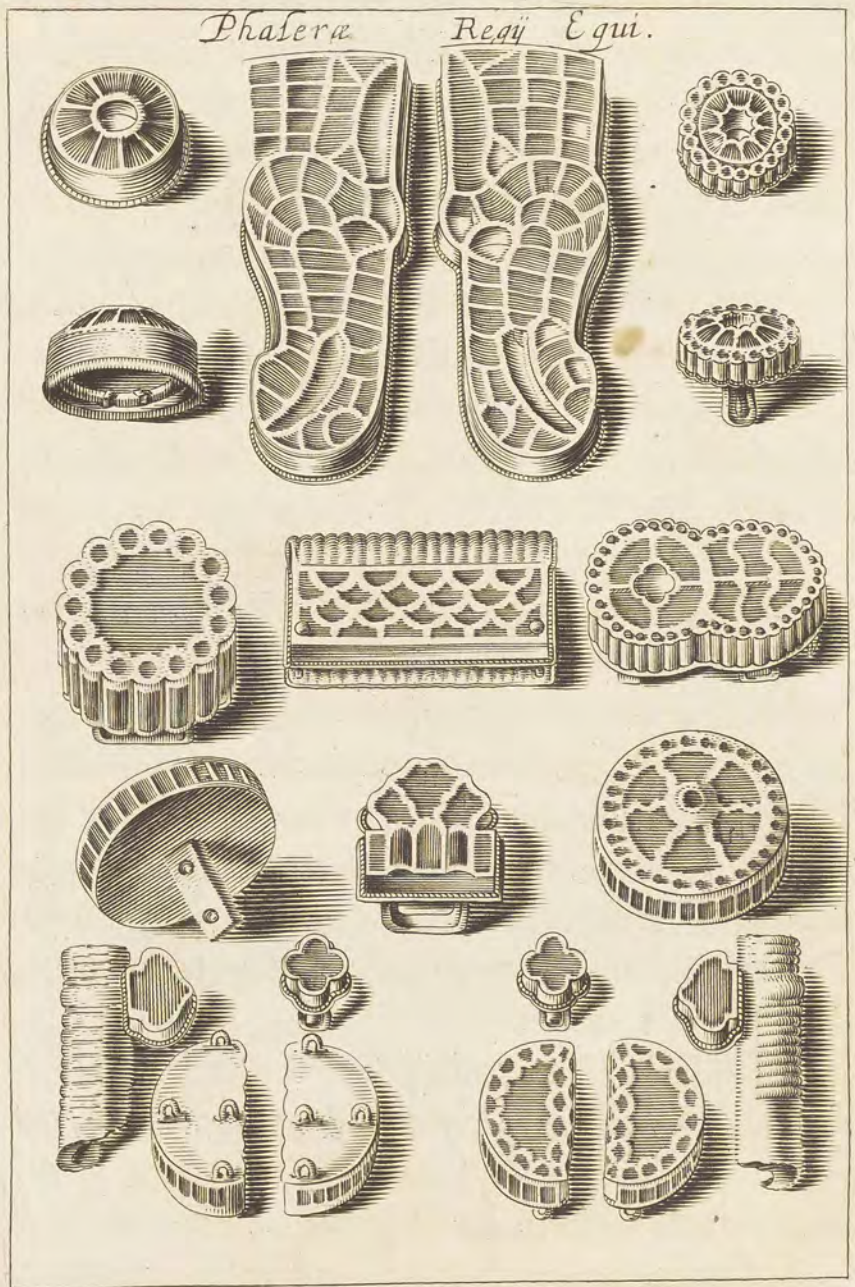
*REGIBVS hic mos est, ubi EQVOS mercantur, apertos
Inspiciunt; ne si facies, vt sæpè decora* Lib. 1.
Serm.

MOLLI fulta PEDE est, emptorem inducat hiantem.
Patet è soleâ, eiusque foraminibus, Childerici Regis equo vngulam fuisse minori formâ, altam tamen, & benè corneam; sicque eundem agilem, & ad rem militarem idoneum: *Massylj & Libyes*, inquit Strabo, *PARVIS EQVIS vtuntur,* Lib. 17.
CELERIBVS tamen.

Bucephalus Alexandri apud Plutarchum: *Nudus conscendendum se Equisoni suo præbebat; ornatus autem REGIIS PHALERIS & BVLLIS, neminem excepto Alexandro admittebat: cæterorum si quis accederet tentandi gratiâ, aduersus occurrens,*

Ff magno

Phalera Regij Equi.



magnò cum hinnitu insiliebat, ac conculcabat, nisi quis fugâ saluti consulisset. Præter Apes aureas iam antè memoratas, è Phaleris Bucephali Childericiani ecce tibi clauos, bullas, umbilicos maiores & minores, rotundos, umbellatos, ouales, bipertitos, & cuiusuis alterius formæ, quibus frontale, capistrum, antilena, postilena, habenarum etiam acroteria instructa erant.

Non ditiozem cultum vouet equo triumphali Honorij Imp. Claudianus, vbi canit:

— *Spumis perfunde SMARAGDOS:*

Luxurient tumido GEMMATA MONILIA collo:

Nobilis AVRATOS iam purpura vestiât armos.

Idemque Panegyri de quarto Consulatu eiusdem Imperatoris:

Vtq̄ tuis primùm SONIPES calcaribus arsit,

Ignescunt patulæ nares, non sentit arenas

Vngula, discussæq̄ iube sparguntur in armos.

Turbantur PHALERÆ, spumosis morsibus AVRVM

Fumat, anhelantes exsudant sanguine GEMMÆ.

Et de muneribus eidem Imperatori à Screnâ missis:

Ipsa manu chlamydes ostro texebat & auro,

FRÆNAQVE, quæ volucrem Xanthum, Ba-

liumq̄ decerent,

Æquore quesitis ORNABAT sedula GEMMIS.

Tum de Arcadij Imperatoris equo :

*Dumq̄ AVRO phalera , GEMMIS dum FRÆNA
renident,*

Hac uterum zonâ cinge frementis equi:

Sive illum Armenijs aluerunt gramina campis,

Turbidus Argeâ seu niue lauit Halys,

Sanguineo VIRIDES morfu vexare SMARAGDOS,

Et Tyrio dignum terga rubere croco.

Lib. 9.
Thebaid.

Stattus:

— *Equus , quem discolor ambit*

Tigris , & AVRATIS aduerberat unguibus armos.

Lib. 4. Silius: — *Vidésne*

*Quantus erat Chryxus ? Iam nunc tibi premia
pono,*

Illum Sidonio fulgentem ardore tapeta,

BARBARICVM decus , & FVLVIS donabere franis.

Lib. 3.
Æneid.

Virgilius variis locis:

— *Ostroq̄ insignis & AVRO*

Stat SONIPES.

Lib. 8.

Omnibus extemplo Teucris iubet ordine duci

Instratos AVRO ALIPEDES, pictisq̄ tapetis:

AVREA pectoribus demissa MONILIA pendent:

Tecti AVRO FVLVVM mandunt sub dentibus

AVRVM.

Lib. 6.
Metam.

Ouidius:

Conscendunt in equos , Tyrioq̄ nitentia succo

Ter.

*Terga premunt, AVRO GRAVIDIS moderantur
habenis.*

Plutarchus in Pompeio extulit *equum AVRO
ornatum, & PHALERIS plenum*; Gellius, *equi-* L. 5. c. 5.
*tatum franis, ephippijs, MONILIBVS, phaleris
præfulgentem.* Ammianus Marcellinus de equo Lib. 23.

Iuliani Cæsaris, cui Babylonio erat nomen:
*Ictu torminis consternatus, dum dolorum impatiens
voluitur, AVRO LAPILLISQVE ornamenta distin-*
cta conspersit. Sidonius de Sigismere Regio iuue- Lib. 4.
ne: *Illum equus quidem PHALERIS comptus, imò* Epist. 20.
*EQUI radiantibus GEMMIS onusti antecedebant,
vel etiam subsequabantur.* Guntherus Ligurinus Lib. 4.
de equo, cui infidebat Fridericus I. Imperator:

*AVREA nexilibus fastidit FRÆNA catenis,
GEMMATOSQVE LVPOS, & fulvum masti-*
cat AVRVM:

Lucidus E MEDIA dependet FRONTE PYROPVS:

Lucida multisonis PHALERANTVR pectora BVLLIS.

Et Plinius: *Quondam, inquit, tantæ magnitudi-* Lib. 39.
nis GEMMAS fecere, ut EQVIS REGVM in Orien- cap. 12.
te FRONTALIA, atque pro phaleris pensilia fa-
cerent. Argentei cultus Plinius idem & Apu-
leius meminere: ille quidem: *Argentum, in-* Lib. 34.
quit, stanno incoquere simili modo cæpere, EQVO- cap. 17.
RVM maximè ornamentis. Iste verò: *Phaleris* Lib. 10.

AVREIS, *fucatis ephippijs, purpureis tapetibus, frænis ARGENTEIS exornatum EQVVM.*

In Childerici Bellatore ac Triumphali omnia

Clara MICANTE AVRO, *flamma*sq; *imitate* PYROPO. vt cultum mirer, ac iudicem tam magnum esse adhibitum, non tantum Regis fessoris causâ, sed & Regij Idoli, seu Bubuli capitis, quod fronte gestabat; nec dubito priscos illos ac Gentiles Francos dum *equi, deorum conscij, hinnitus ac fremitus* tam religiosè obseruabant, Regio subinde acclamasse:

Tacit. de
Germ.

Claudia-
nus Epi-
gr de
Honorij
Equo.

O felix SONIPES, *tanti cui fræna mereri*

NVMINIS, & SACRIS *licuit seruire* LVPATIS,

Accipe REGALES CVLTVS.

Ad Equisonem quod attinet, Regi etiam & equo Regio conssepultum, iam abundè docui ritum eiusmodi in vsu fuisse apud Antiquos, cum ad equi sepulturam laudauit Seruium, Herodotum, Chrysofostomum, Saxonem Grammaticum, aliosque, qui non tantum equum, sed & equisonem vel crematum, vel in terram defossam tradiderunt. Childericianum admodum adolescentem fuisse oportet, quantum è caluariâ conijci potuit, quæ Regio cranio multò minor adiacebat. Sic in Dyptico eburneo Cathedralis Ecclesiæ S. Lamberti Leodiensis, in quo sculptus est

est opere anaglypho SAVINIANVS, siue *Sabinianus*, *Comes domesticorum equitum*, & *Consul ordinarius* anno D. V. imperante Anastasio, spectantur equisones duo pumili, qui imperatorios equos educunt è stabulis: infraque alij



quinque eiusdem staturæ; atque inter illos duo, qui vinctis post terga manibus, soleam equinam, aut aliquid eiusmodi, naso vel ore pendulum videntur gestare. Imaginem hîc expressi ex Archetypo desumptam.

CAPVT

CAPVT XVI.

Fibula aurea & gemmata, Acus aurea, Aurum obryzum, nobiles Gemma, Globus crystallinus.

Lib. I.
cap. 10.
n. 88.

PRiscam Rem Fibulariam hoc loco excutere non est animus: Aureas Gemmataſque tantummodò attingam, quibus honos antiquiſſimus ac planè Regius: nam in Historiâ Machabæorum, *Factum est, ut audiuit Alexander Rex sermones istos, addidit adhuc GLORIFICARE Ionathan, & misit ei FIBVLAM AVREAM, sicut consuetudo est dari COGNATIS REGVM.* Et aliquanto post, de Antiochi Regis muneribus eadem Ionathæ missis: *Misit illi vasa aurea in ministerium, & dedit ei potestatem bibendi in auro, & esse in purpurâ, & habere FIBVLAM AVREAM.*

Cap. 11.
n. 58.

Itemque inferiùs, Rex Demetrius Simonem Principem Sacerdotum iubet *vestiri purpurâ, & uti FIBVLA AVREA.* Statius, ubi Eunæi (qui Liberi Patris sacerdos erat) vestes describit:

Cap. 14.
n. 44.

Brachiaq; in manicis, & picta vincula planta, Carbasiq; sinus, & FIBVLA RASILIS AVRO Tenariam fuluâ mordebat IASPIDE vestem.

Lib. 7.
Thebaid.

Ad quæ Lucatius, vetus interpres: *Ad luxuriam retulit*

retulit pulchritudinem FIBVLÆ. Erat enim foraminibus multis exornata, quas vulgò INTERRASAS appellant. Ouidius:

Lib. r.
Metam.

RASILIS huic summam mordebat FIBVLA vestem.

De Imperatoriâ Metellus in Quirinalibus:

FIBVLA, quam chlamydis quasi comptior IMPERIALIS
Pert locus IMPERII specialis.

Auream gemmatamque intelligit: ita enim Didoni apud Virgilium:

L. 4. Æn.

AVREA purpuream subnectit FIBVLA vestem:

quamquam Adrianus Imp. Vestem humillimam frequenter accipiebat, sine auro baltheum sumebat, sine GEMMIS FIBVLAS stringebat, capulo vix eburneo spatham clauderat. Carinus contra: Ha-

Spartianus.

buit GEMMAS in calceis: nisi GEMMATA FIBVLA usus non est. Gallienus Imp. cum chlamyde

Vopiscus.

purpureâ, GEMMATISQUE FIBVLIS & AV-

Trebell. Pollio.

REIS Romæ visus est. Macrinus, FIBVLIS &

Herodianus L.

Baltheo ornatus processit, multo AVRO & GEMMIS variatis. Iulianus Imp. de Constantij Imp. re-

Orat 2.

bus gestis: *Virumnam igitur vel utriusque potestatis amplitudinem, vel diuturnitatem Imperij, vel Regum multitudinem inter se conferendam putamus? An hoc iure ineptum videatur ac stolidum, eoq; prætermisso, commendanda potius erunt divitiæ, ac κλαμύδα σὺ τῆ πρόβη, PALVDAMENTVM*

CVM FIBVLA *prædicandum*; in quibus describen-
dis Homerus non sine delectatione commoratur?

Differta-
tione de
Acia, c. 5.

Lib. 2.

Apud quem nimirum iam inde ab ipsis Heroum
temporibus, *περόναι χρύσειαι*, AVREÆ FIBVLÆ
reperiuntur, quas Sophocles Poëta vetustus si-
gnificantius dixit *χρυσολάτραι*, hoc est, vt Rho-
dius interpretatur, *malleo ductas ex auro*; cuius-
modi Childericianæ omnes. Corippus Africa-
nus de Laudibus Iustini Augusti minoris:

AVREA *iuncturas* MORSV *perstringit* ADVNCO
FIBVLA, & à SVMMIS GEMMÆ *nituère* CATENIS;
GEMMÆ, *quas Getici felix victoria belli*
Præbuit, atque fauens dominis Ravenna reuexit,
Quasq; à Vandalicâ Belisarius attulit aulâ.

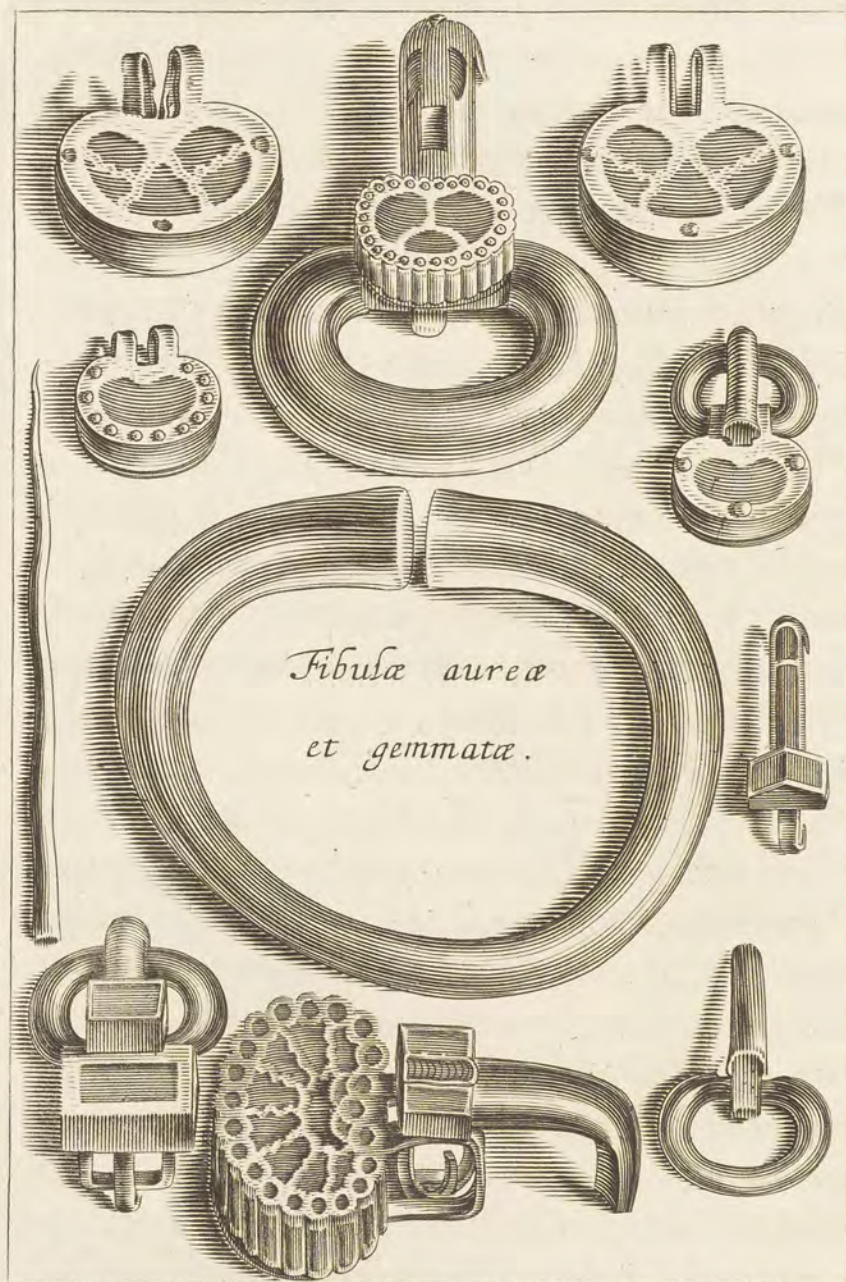
Lib. 2.

Sic in Numismatis quæ extant Iustinus maior,
Iustiniani auunculus, chlamydem fibulâ gem-
matâ substrictam gerit, tribus catenulis depen-
dentibus itidem gemmatis. Agathias vbi de Re-
giis Insignibus antiquo more: REGIA *autem* FI-
BVLA *chlamydis* λίθοις τε ἐκκευμέσι, LAPILLIS
PENDVLIS, *alioq; apparatu ornatur*. Eginar-
thus de Carolo Magno: *In festiuitatibus veste*
auro textâ, & calceamentis gemmatis, & FIBVLA
AVREA *sagum adstringente incedebat*. Maneat
igitur, fibulam auream gemmatamque Impe-
ratorum ac Regum dumtaxat Insigne fuisse.

In Vitâ
Caroli
Magni.

Vnde

Vnde Plinij querela, immò & M. Bruti de nimio L. 33. c. 3.
 Tribunorum cultu: *In militiâ quoque in tantum
 adolevit hæc luxuria, ut M. Bruti in Philippicis
 campis epistolæ reperiantur, frementes, FIBVLAS
 Tribunitias ex AVRO geri.* Aurelianus indulgen- Vopiscus.
 tior, ut FIBVLAS AVREAS gregarij milites ha-
 berent, primus concessit, cum antea ARGENTEAS
 habuissent. Leo Imperator vetuit quidem frenis, Lib. II.
Cod. t.
II.
 equestribus sellis, aut baltheis MARGARITAS &
 HYACINTHOS aptari; sed FIBVLAS in chla-
 mydibus solo AVRO & arte pretiosas permisit,
 etiam privatis: eâ tamen cautione, ut quod, in-
 quit, in cultu ornatuq; nostro SACRVM & ado-
 ptabile est, id facere temeritas privata non audeat.
 Hinc Ioannes Rhodius, præstanti vir ingenio, De Aciâ
cap. 5.
 & politissimo: *Mirum valdè, inquit, in tantâ va-
 rietate SOLAS propè ÆREAS FIBVLAS in no-
 strum venisse conspèctum, quales vir integerrimus
 Laurentius Pignorius se tantum vidisse fateri non
 dubitavit; pariterq; Claudius Menetrius, etiamnum
 Romæ verus Antiquitatum condus. Et quidem hæsa-
 tis RARÆ, imò apud CVRIOSISSIMOS etiam An-
 tiquarios NULLÆ. Aurea de veteri quodam condi-
 torio à se visa speciem expressam Carolo Emanueli,
 Serenissimo Sabaudia Duci, transmissam refert in
 vario de Rebus deperditis opere vir clarissimus Gui-
 dius*



dius Pancirolius. ita ille. Quo magis gratulari lubet SERENISSIMO nostro, cui non fibulæ vnius aureæ oblata qualiscumque species, sed Regiæ multæ repræsentatæ, auro solido gemmisque compositæ. Pendent eâ magnitudine ac numero, quo in Tabellâ exhibentur, auri vncias septemdecim. Omnium maior, vnco & vmbone gemmato, cui subnectitur grauis annulus; subiectus item alter grauior grandiorque, ad extrema cingulæ latioris equi Regij pertinebant, quam hodieque *Supercingulam* appellamus, vulgò *Sursangle*. Isidorus: CINGULA *hominum*, inquit, Lib. 19. cap. 33. *generis neutri est; nam animalium genere feminino dicimus HAS CINGULAS*. Pro quibus Claudianus de equis Honorij & Arcadij *zonam & baltheum* etiam vsurpat:

*Nobilis auratos iam purpura vestiat armos,
Et medium te ZONA liget variata colorum
Floribus.*

Hac uterum ZONA cinge frementis equi.

BALTHEVS alipedis Regia terga ligat.

Fibulam in imo Tabellæ sitam obtulit SERENISSIMO Ioannes filius meus, quæ (vt est omnium artificiosissimè gemmata) balthei ipsius Regis fuisse videtur vsu antiquissimo;

— *Lato quem circumplectitur AVRO*

Balthus, & tereti subnectit FIBVLA GEMMA,
 L. 5. Æn. vt canit Virgilius. Sed annulo suo orbata hæc
 nostra, vt & aliæ tres minores; à quibus etiam
 vncini auulsi. Longè plures subductas esse cer-
 tum est, totque quot ad equi instructum neces-
 sarias nemo non videt. Integræ quatuor quæ su-
 persunt, formâ, magnitudine, varioque ornatu
 diuersæ quidem; sed si vsus spectes, iis haud ab-
 similes, quibus hodieque vtimur, quæque lora,
 atque alia annulo immissa, vnco transfigunt; vt
 Francicas fibulas facilè agnoscas, non Roma-
 nas illas antiquissimas & obsoletas, quæ ferè ar-
 cu pro annulo ita constabant, vt sine vnco acus
 quædam longior chordam, pars superior arcum
 referret; cuiusmodi multas æreas videre est apud
^a In No-
 tiomago.
^b In Acia. ^a Smithum & ^b Rhodium.

Exercit.
 329.

Iulius Scaliger de Fibulâ consultò tractans,
 eam solius acus nomine dignari videtur, dum
 ait: *Talis ACVS ærea vel aurea, quæ in annulo trans-*
uersa transadigit corrigiam ad cincturas. Acum
 propriè fibulam esse cum Isaaco Casaubono
 censuit Bernardinus Baldus. *Verè quidem Scali-*
ger, inquit Rhodius, nimis tamen angustè. Non
enim ad solum cinctum, sed ad vestem simul eius
vsus extendi commodum erat: in quâ veluti etiam
in cingulo, si non annulus semper, tamen aliquid
 certè,

In Not.
 ad Tre-
 bel. Poll.
 De Verb.
 Vitru-
 nian.
 signif.
 Cap. 5.
 de Acia.

certè, quod ipsi usu respondeat, fulcimenti causâ, atque ad liberio rem vestis motum desideratur, cuius non minor utique, quàm ACVS necessitas. Nulla igitur causa, cur fibulam putemus à parte sui denominatam. Siquidem, fatente ipsomet Casaubono, totum illud Latini Fibulam vocant.

Vsus utriusque exempla protulit apertum Childerici Regis conditorium, in quo præter Fibulas iam memoratas cum annulo & vnco, inuenta est & ACVS AVREA, seu veriùs SPINA, quâ vestis Regia summo pectore nece batur; retento haud dubiè vestigio Germanicæ originis etiam in cultu, cuius Principes haud paulò ceteris solent esse retinentiores. Tacitus de Germanis disertè: *Tegmen omnibus sagum, FIBVLA, aut, si desit, SPINA confertum.* Claudius Imperator, cùm adhuc priuatus esset, eiusmodi saga petijt ab Regilliano Illyrici Duce, vbi scribit apud Pollionem: *Arcus Sarmaticos, & duo* In Regilliano, *SAGA velim ad me mittas, sed FIBVLATORIA.*

Atque de his omnibus, quæ toto hoc Opere retulimus, seu ad cultum Regium, seu ad equi instructum attinerent, dubites plus ne materiæ quàm artificio debeas. Aurum (illud humanæ cupiditatis idolum, cuius SACRA FAMES, cuius Iustin. lib. 38. *amore populi ferro dimicant*) magnâ copiâ, purum,

rum, elutum, obryzum & defœcatissimum est,
 L.33.c.3. de quo Plinius: *Præcipuam gratiam huic materis
 fuisse arbitror, quia rerum uni igne nihil deperit:
 quinimò quò sæpiùs arsit, proficit ad bonitatem. Al-
 tera causa pretij maior, quàm minimum usus deteri.
 Super cætera non RUBIGO vlla, non ÆRUGO, non aliud
 ex ipso, quod consumat bonitatem, minuât ve pondus.
 Hinc auri Childericiani de tot sæculis triumphus,
 quibus argenti signati infirmior natura magna
 ex parte cessit; ferrum quantumuis potens, vel in
 extremam rubiginem, vel in puluerem versum.*

Iam quàm artifici manu, infinitoque nume-
 ro gemmæ auro insertæ! vbique

Claudia-
 nus lib.2.
 de Raptu.

— variantur cingula GEMMIS,

REGALES vinctura sinus.

Plinius
 Procem.
 lib.37.
 Idem lib.
 eod.c.6.

Et melioribus quidem viuis, ardentibus, nobi-
 libus, quibusque *in arctum coarctata natura maie-
 stas nullâ sui parte mirabilior. Vnde & singulorum
 libido singulis pretia fecit, & præcipuè REGVM.
 Claudius Cesar SMARAGDOS induebat, & SAR-
 DONYCHAS. Primus autem Romanorum SAR-
 DONYCHE usus est prior Africanus, ut tradit De-
 monstratus. Stiliconi GEMMATAS togas tribuit*

Lib.2.

Claudianus: Corippus Iustino Augusto minori,
 AVRATAS vestes, pretiosaq; cingula GEMMIS,
 Et capitis diadema sacri.

Gem-

Gemmæ omnes Theſauri ſepulchralis Childericiani carbunculi ſunt, Veteribus *pyropi*, ſeu *anthraces* dicti, quòd carbonum inſtar luceant, iaciantque hinc inde flammeos radios: PRINCIPATVM, inquit Plinius, *habent CARBUNCULI*, L. 37. c. 7. *à ſimilitudine ignium appellati, cùm ipſi non ſentiant ignes, ob id à quibusdam Apyroti vocati.* Gemmam Regiam color purpureus indicat, Regum inſigne. Claudianus:

Lib. 2. de
Raptu.

Sub tua PURPUREI venient veſtigia REGES.

Propertius & militarem fuiſſe docet, ubi canit: Lib. 4.
Eleg. 11.

Picta, nec INDUCTO fulgebat PARMA PYROPO,
Præbebant caſi balthæa lenta boues.

Nonnulli tradunt (penes quos ſit fides) carbunculo ſomnum minui, ſanguinem exagitari, vt geſtantes facilè excandescant; quæ militari genio planè conueniunt. Plinius varia genera conſtituit, apud quem etiam diſcrimen in ſexu: MARES *austeritas diſtinguit, quodam vigore appoſita tingens. Blandior FEMINIS flamma, alliciens magis quàm accendens.* Idem paulò antè: *In omni genere MASCULI appellantur acriores; at FEMINÆ languidiùs refulgentes. In MASCULIS quoque obſeruant liquidioris alios flammæ, nigrioris alios, & quosdam lucidiùs, ac magis cateris in Sole flagrantes.* OPTIMOS verò AMETHYSTIZONTAS, Loc. citat.

hoc est, quorum extremus igniculus in AMETHYSTI VIOLAM exeat. Cuiusmodi obseruavi quamplurimos in armis, fibulis, clauis, ceterisque Regiis cimelijs cultus Childericiani; è quibus, cum exemissem carbunculos aliquot, veros amethystizontas inueni, nullâ bracteâ suppositâ, sed auro dumtaxat, quibus includebantur, minutim striato, quo nimirum sine fraude igniculi fouerentur, & pinnato fulgore radiarent, vt loquitur Plinius; qui & subdit: Non esse aliud difficilius, quàm discernere hæc genera: tanta in eis occasio artis, SVBDITIS per qua lucere cogantur. Ad hæc, adulterari VITRO simillimè, sed molliore materiâ, & fragili deprehendi, & pondere, quod minus est in VITREIS. Quæ in gemmas Childericianas nequam cadunt, tot sæculorum victrices, manente vitâ, igne, ardore, duritie; quasque adeò nec Gemmarius alieno fuce elegantiores reddere voluit.

Arcebantur à principibus personis gemmæ factitiæ & plebeïæ. Trebellius Pollio de Gallieno: *Cum quidam GEMMAS VITREAS pro VERIS vendidisset eius uxori; atque illa, re proditâ, vindicari vellet; surripi quasi ad leonem venditorem iussit.* Brutorum phaleris additæ interdum in aulis Principum ornatus causâ, vti ceruo cicuri ac
Regio,

Regio, quem vitreis bullis, seu vmbilicis splendentem descripsit Calphurnius in Bucolicis:

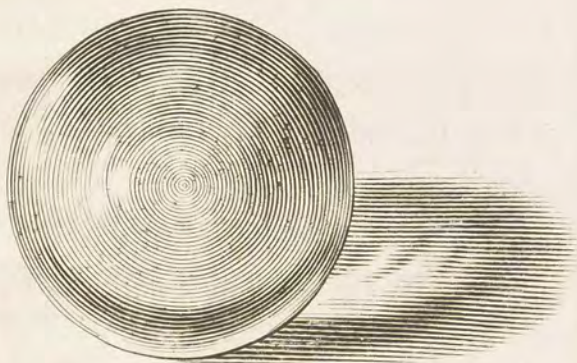
Ecl. 6.

*Aspicias ut fruticet latè caput, atque sub ipsis
Cornibus, & tereti LVCENT redimicula collo.*

*Aspicias ut niueo frons irretita capistro
LVCET, & à dorso, quæ totam circuit aluum,
Alternat VITREAS lateralis cingula BVLLAS.*

Gemmis verò accenseri, nec silentio præteriri debet globus crySTALLINUS in Regis Childerici conditorio repertus.

Globus CrySTALLINUS.



Exigua res in speciem, sed olim magno in pretio habita, si Claudianum canentem audimus: Epigr. de Crytallo.

MARMOREVM ne sperne GLOBVM, spectacula transit

REGIA, nec RVBRO vilior iste MARI.

Informis GLACIES, saxum rude, nulla figura

Gratia, sed RARAS inter habetur OPES.

H h 2

Iuba

L.37.c.2. Iuba auctor est apud Plinium, *in quadam Insulâ RVBRI MARIS ante Arabiam sitâ* CRYSTALLOS nasci, hasque infestari interdum plurimis vitiis, *scabro, ferrugine, maculosâ nube, occultâ aliquando vomicâ, præduro fragiliq; centro, & sale appellato. Est & rufa aliquibus rubigo, alijs capillamentum rime simile. Hoc artifices cœlaturâ occultant.* Quæ sine vitio pura, limpida, nec spumei coloris (vti rotunda glacies illa Childericiana) hanc *Crystallum Montanam* vocant, & *Aquam marinam*. Gelu contractum dixeris; quod solito vehementius, ne dicam vehementissimum in globo Childerici expertus sum; ita vt vola, digitiq; ab eius complexu quodammodò torperent, frigore etiam altiùs penetrante. Apud Claudianum:

Dum CRYSTALLA puer contingere lubrica gaudet,
Et GELIDVM tenero pollice versat ONVS;
Vidit PERSPICVO deprensas MARMORE nymphas,
Dura quibus solis parcere nouit hyems;
Et SICCVM relegens labijs sitientibus ORBEM,
Frrita QVÆSITIS oscula figit AQVIS.

Nec ludò pueris dumtaxat, sed adultis etiam globi eiusmodi aliquando salutis fuere. Anselmus
 L.2.c.44. Boëtius de Lapidibus & Gemmis: *Frigida & sicca natura adeò est CRYSTALLVS, vt sub linguâ positus*

situs sitim febrientium sedet; MANIBVS QVE deten-
tus ACVTA FEBRE correptos recreet, & refrige-
ret; praesertim si SATIS MAGNVS fuerit, ac SPHE-
RICÆ FIGVRÆ; saepeq; in aquâ rosarum mergatur,
ubi à manu aegri incaluerit. Andreas Cæsalpinus Lib. 2 de
 de Marmore ophite, quod effoditur Serauitiæ, Metall.
 constatque lineis candidis in nigro: *Ex Seravi-* c. 14.
tientiensi conficiunt PARVOS GLOBOS, vt MANIBVS
contrectentur in FEBRE ARDENTE. Hoc modo
OPHITEM lethargicis & phreneticis opitulari pu-
tandum est; marmoris frigiditate capiti & precor-
dijs communicatâ, arcere pestilentiam, in quâ ap-
parent EXANTHEMATA, & serpentium virus.
 Hinc iudicabam consepultum Regi Childerico
 globum crystallinum, quo vsus in morbo fuisset,
cum ad solum proprium, hoc est Ambianorum vr- Rorico
bem, remeare cupiens, FEBRE CORREPTVS spi- lib. 1. in
ritum exhalauit. fine.



C A P V T X V I I .

Aurea Numismata è sepulchro CHILDERICI Regis, certi characteres illum eius nominis Regem primum fuisse.

Lib. de
Breuitate
vitæ c. 12.

Q Værit Seneca & exclamat: *Illum tu otiosum vocas, qui CORINTHIA, paucorum furore PRETIOSA, anxiam solitudine concinnat, & maiorem dierum partem in ÆRVGINOSIS LAMELLIS consumit? Corinthia pretiosa, explico vasa & numismata ex ære Corinthio, quæ in loculis aptè & ordine disponebantur ab Antiquariis: lamellas verò æruginosas interpretor alios ex ære vulgari nummos, quorum inscriptiones, rubigine obductæ, arte discutiebantur. Ad Quæsitum Philosophi responderunt viri docti superioris sæculi, & huius nostri; de quæ utilitate studij veterum numismatum Claudius Chifletius, patruus meus (qui è viuis excessit Dolæ Sequanorum M.D. XXC. XVII. Kalend. Nouembris) ita loquitur: *Qui Romanæ Reipublicæ studio tenetur, quâ nulla umquam in terris maior, nulla pluribus virtutum vitiorumq; documentis sæcundior; & fortè in scrinium deducatur præstantis alicuius viri hoc nummorum genere instructissimi; Dij boni! quas suavitates,**

An. 1580.

Lib. de
Antiq.
Numi-
sm. c. 3.

uitates, quos fructus ex hac contemplatione percipiet! dum hinc Consulares nummos, Triumphales, Dictatorios; inde Triumvirales, Imperatorios, Consecratorios, & Peregrinos digestos, ac in seriem lineamq; dispositos aspiciet; dum vultum ex vultu comparabit; dum mores ex oris cuiusque lineamentis colliget, & bonos à melioribus, optimos à nequissimis & postremis segregabit ac distinguet. Certè si aliorum gaudium meo metiri liceat, fatebor ingenuè, nihil mihi umquam gratius contigisse, quàm cum aliquando clarissimorum virorum beneficio, mihi huiusmodi NUMMORVM aspectu frui datum est. Magna enim utilitas ex hoc studio accedit Antiquitatis cognitioni, & verior ac certior Faistorum series ordinatur. Tum alio loco: Quòd si quis va- Cap. 4.
 nas esse huiusmodi occupationes & inquisitiones NUMISMATVM existimet; is non aliud à me responsum feret, quàm pulchrum esse vel AVGVSTI CÆSARIS exemplum imitari, quem huius NUMMORVM generis percupidum fuisse indicio est, quòd (ut Suetonius de eo scripsit) amicis munera diuiserit OMNIS NOTÆ, etiam veteres Regios ac Peregrinos. Sint sanè aliqui huius studij contemptores, & in suâ sibi placeant merce; non deest tamen hodie honoratorum eruditorumq; magna copia, qui in hoc VETERIS MONETÆ officio versantur industrie; quorum

quorum præclara studia imitari malle, quàm obscuras aliorum negotiationes, & venalis cuiusdam scientia teēt as involucro, vel minimis digitis atrectare.

An. 1615.

Ioannes Hemelarius Præfatione ad aurea Numismata Caroli Ducis Arschotani: Nihil domi forisq̄, aut Græca vel Romana Respublica gessit, quod non orbi sæculisq̄, spectandum legendumq̄, NUMISMA exhibuerit. Nam Reges, Consulatus, Senatusconsulta, Iani clausas apertasq̄, fores IN NUMMIS leges: & postquam in ROMANA RE ad unum cunctæ conferri omnium interfuit, longo ordine venientes Principes, dein captas restitutasq̄, Prouincias, victorias vel triumphos non desiderabis. Si quis religionem principis populi nosse amat; hic pietas picta est, & sacrorum omnium ritus designantur: quæ statuae fuerint, hinc elucent; quæ Vasa, Ara, Aedes, quæ litandi ratio, quæ templorum facies, quis Augurum lituus, quæ Pontificum vestis, quotq̄, Sacerdotia, qui Ludi seculares, quorumq̄, in ijs animalium spectacula, quæ Ancilia Martis, spoliolorum ex hoste dedicatio, funerum varietas, & post mortem honores delati, Principumq̄, Apotheosis, quos ipsorum iudicio & ritu, aut virtus propria, aut successorum adulatio consecraret. Si belli studia placent: hic vexilla exercitus, sacramenta militum, Prætoria cohortes, Legionum globus, Equitum ordo, socio-

Sociorum Auxilia, Castrorum ratio, Armatura modus, Imperatorum iussa, concionesq̄. Sin belli finis quaeritur: Et hisce NUMISMATIS Victoria laurus insita sunt; Corona Ciuica, Obsidionales, Murales, Rostrata: Arcus triumphales, victarum gentium Regumq̄ effigies Et spolia: Biga, Quadriga, pardorum, leonum, Et id genus animalium coniuges currus: efficta fluminum, Prouinciaru ferarumq̄ simulacra: dicata Securitati publicae, Felicitati temporum, Aeternitati rerum Tempora visuntur. Denique quidquid de potenti ac primario populo celebrari potuit, aut de tantis rebus gestis ignorari à posteris haud decebat, in aeternis NUMISMATVM tabulis seruat. Inclusum itaque NUMMIS nobile fuisse Historiarum opus, Et quod solum, etiamsi reliqua praclarissimorum ingeniorum monumenta intercidissent, stare aduersus annorum edacitatem temporumq̄ iniurias potuisset, sat superq̄, confirmaui.

Accedit alia Numismatum utilitas, ab illis quantumuis doctis Scriptoribus praetermissa; quòd nempe, characteribus temporum indubitatis, sepulchrorum ac thesaurorum æuum & vetustatem ostendant. Exempla in promptu: Anno M.DC. VII. inter Alostum & Teneramundam, Flandriae oppida, in vico Mespelariâ, rusticus homo MILLE SEXCENTA plus minùs

Anno
1607.

AVREA NVMISMATA fodiendo reperit. Erant ex iis nonnulla Domitiani & Traiani, sed pleraque Hadriani, Matidiæ, Sabinæ, L. Ælij, Antonini Pij, Faustinae, M. Aurelij, Faustinae minoris, L. Veri, & Lucillæ. Vnicum in tanto numero Commodi Cæsaris adhuc imberbis, cum hac circum caput inscriptione: COMMODO CÆS. AVG. FIL. GERM. In auersâ autem parte: PRINC. IVVENT. Inde collegit Aubertus Miræus, *thesaurum illum Marco Aurelio Philosopho imperante, eiusq; filio Commodo Cæsarem agente, hoc est, circa annum Christi C. LXXVI. ibi defossum fuisse.*

In Chron.
nic. Belg.

Anno
1631.
mense
Martio.

Anno M. DC. XXXI. altero ferè lapide ab Antuerpiâ, in vico Womelgem, eruta sunt plurima NVMISMATA ARGENTEA: in his Caracallæ, Iuliæ Mammeæ, Elagabali, Alexandri Seueri, Gordiani, Philippi vtriusque, Marciae Otacillæ, vtriusque Decij, Treboniani Galli, Volusiani, Valeriani & Gallieni: nullum autem Postumi, cuius plurima passim per Belgium ab agricolis eruuntur. Vnde coniecit laudatus Miræus, *thesaurum illum argenteum VVomelgemij circa annum CC. LX. ante Postumi in Galliâ Imperium fuisse defossum.*

Nos idem planè commodum assequimur ex

AVREIS

AVREIS NUMISMATIS, quæ in Childerici Regis conditorio sunt reperta, numero centum, eoque ampliùs, sed formis dumtaxat duodenis; quarum sequenti paginâ damus ectypa æri incisa.

Priora duo sunt THEODOSII IUNIORIS: in utroque averso *Roma galeata sedet, dextrâ globum crucigerum tenens, sinistrâ sceptrum*; epigraphis dumtaxat differunt. Stella utrique impressa Lucifer est, quo designatur Orientis Imperium. Piissimum Principem orbi Christiano mors invidit Constantinopoli v. Kalend. Augusti, anno Christi CD. L. postquam feliciter imperasset ^{An. 450.} annos XLII. menses ferè tres.

Alia duo quæ sequuntur sunt VALENTINIANI III. de quo ita Prosper Aquitanus ad annum CD. XXIV. *Theodosius Valentinianum, amittens In Chrõ. sua filium, Cæsarem fecit, & cum Augustâ matre An. 424. ad recipiendum Occidentale mittit Imperium. Anno CD. XXV. Valentinianus decreto Theodosij Augustus appellatur. 425. Romæ à militibus, Thrasila Duce, in campo Martio confossus interiit anno Imperij xxx. Christi CD. LV. xv. Kal. Aprilis. Prius An. 455. numisma aversum præfert figuram mulieris sedentis, quæ crucem tenet, & serpentem pedibus calcât; alterum, Victoriâ stantem, itemq; crucigeram.*

Nimismata aurea.



Quintum est MARCIANI, qui Theodosio in Oriente substitutus anno CD. L. posteaquam annos sex, totidemque menses imperasset, fatis concessit die XXVII. Ianuarij, anno CD. LVII. illud verò aureum, dum viueret, vsurpare solitus: *Dum in pace esse possumus, arma non induamus.* Auerfum numisma *stantem* exhibet *Victoriam, quæ dextrâ crucem præfert.*

Sextum LEONIS est Imperatoris, qui Marciano successit anno CD. LVII. VII. Idus Februarij, *communi Senatus calculo* (verba sunt Nicephori) *Imperator Romanorum salutatus est, & à Patriarchâ Anatholio diademate coronatus.* Suidas *felicissimum fuisse* scribit, *& formidabilem omnibus, tam ipsius Imperio subiectis populis, quàm Barbaris, ad quos eius fama peruenerat.* Posteaquam annis XVII. imperasset, mortuus est anno CD. LXXIV. mense Ianuario. Auerfa numismatis facies *sedentem figuram cum cruce* representat, geminis hinc inde stellis, Phosphoro & Hespero, Orientis & Occidentis indicibus: quia defuncto Marciano vtrumque Imperium adeptus est Leo, & cufus iste nummus statim ab eius inauguratione. Postea enim Maiorianum misit ad Imperium Occidentale accipiendum. Vnde in subsequente Leonis monetâ vnicus Lucifer est impressus.

Septimum item numisma eiusdem LEONIS est Imperatoris, diuerso capitis ornatu, sed eadem epigraphæ: auersum *Victoriam* exhibet *cum cruce stantem*.

Anno 474. R. I. OCTAUIUM ZENONIS & LEONIS IUNIORIS, de quibus Baronius: *Decimus octauus & postremus annus LEONIS Imperatoris, qui numeratur Christi CD. LXXIV. LEONIS Augusti Iunioris consulatu aperitur, quo etiam clauditur vita ipsius senioris Augusti, atq; pariter eiusdem Iunioris Imperatoris exitus. Numerantur prioris LEONIS Imperij anni XVII. & menses VI. Eius verò ex filiâ nepotis menses tantummodo decem. Superuixit hic illi quantum satis esset, ut amplissimam transferret in patrem ZENONEM Imperij dignitatem. Cusum ergo oportet hoc numisma anno CD. LXXIV. ante Nouembrem, quo Leo Iunior, Zenonis & Ariadnæ filius, diem obiit; posteaquam noui Cæsaris decore contentus, Zenoni patri, nouo pietatis exemplo, propriis manibus diadema imposuisset. Zeno exinde solus Imperium tenuit.*

An. 474. Nonum Numisma IULIUM dat NEPOTEM, qui Occidentis Imperium rexit ab anno CD. LXXIV. quo Rauennæ declaratus est Augustus, ad annum CD. LXXV. quo ab Oreste, Augustuli parente,

rente, pulsus, in Dalmatiam fugit, priuatusque Imperio, Salonis tandem cæsus est nonâ die Maij, anno CD. LXXX. Sic de illius exordio Mar-
 rius Episcopus: *Depositus est GLYCERIVS de Imperio, & leuatus est NEPOS Imperator.* An. 480. In Chrō. ad an. 474.

Decimum est BASILISCI, Verinæ Augustæ fratris, qui Consul Constantinopoli anno CD. LXXV. *imposito sibi ipsi diademate*, Imperium arripuit, ingentemque aduersus Zenonem in Seleuciam apud Isauros duxit exercitum. Niceph. l. 16. c. 2. an. 475.

Vndecimum BASILISCI & MARCI eius filij, de quibus Candidus Isaurus: *Basiliscus MARCVM filium suum Casarem creauit, ac post etiam Imperatorem.* Nicephorus Callistus: *ZENO confestim Constantinopoli exceptus, primùm Ecclesiam magnam, deinde cum apparatu & comitatu maximo Imperialem Regiam ingressus est. BASILISCVS autem, cum viginti menses in Romano Imperio Tyrannus fuisset, in Cappadociam moriturus missus est; atque in mansione quadam, seu militari diuersorio, cui Acusi nomen est, cum uxore & liberis interfectus est.* Aliter Anonymus editus post Ammianum: *BASILISCVS fugiens ad Ecclesiam, intra Baptisterium cum uxore & filijs ingreditur; cui ZENO dato Sacramento securum esse de sanguine, exiens inclausus cum uxore & filijs intra*

intra cisternam siccam , ibidem frigore defecerunt.

Duodecimum , idemque vltimum numisma ZENONEM solum præfert , qui postquam menses viginti exulasset , Imperium recuperavit anno CD. LXXVI. ac tandem infelici fato periit anno CD. XCI. Nicephorus de illo : *Morbo comitiali correptus , quòd vim eius non ferret , animam egit , Pelagij nomen in ore habens. Fertur etiam , quòd eum Ariadna coniux odiſſet ; cumq; epilepsia distenderetur , & speciem defuncti præberet , vinum adhuc ab illâ sepulchro inclusum. Alij verò tradunt , cum ex ebrietate sensum omnem amisisset , in tumultum coniectum esse. Computatis Basilisci mensibus , annos decem & septem in Imperio exegit Zeno ; septimoque eius Imperij anno , hoc est*

An. 481.

Lib. 1.
Rom.
Subterr.
cap. 20.

CD. LXXXI. mortuus est Childericus Rex ; vt adeò plus satis constet , annulum Childerici Signatorium , qui Tornaci effossus est , esse Childerici eius nominis primi Francorum Regis , non autem secundi , vel tertij. Ad rem facit Antonius Bosius , vbi tradit , *non fuisse morem Ecclesie primitiua Christianis vsitatum , vt aurum ponerent in sepulchris , nisi quod vestibus intextum erat , vel ANNVLORVM , quos digitis gestabant ; vel certè ALIQUOD NUMISMA , quod ad MEMORIAM TEMPORIS , quo sepulti fuerant , addebatur ; vt*

in

in multis conditorijs cæmeteriorum fuit observatum.

Sic etiam ille alio loco: *In sacris cæmeterijs in-* L.4.c.31.

numera inveniuntur sepulchra cum signo Christi;

præsertim MARIÆ sub Hadriano, ALEXANDRI

sub Antonino, CAII Papæ sub Diocletiano, ubi

TRIA eiusdem DIOCLETIANI reperta sunt NV-

MISMATA. Solebant enim primi Christiani, cum

sepelirent Martyres, eorum sepulchris addere NV-

MISMA Imperatoris, sub quo martyrium passi erant.

Exempla eadem adfert Paulus Haringhus, addit- Rom.

que, Fideles in tumultandis sanctorum Martyrum Subter.

exuvijs, Imperatoris quoque, sub quo ijdem marty- L.6.c.23.

rio coronati fuerant, iuxta illos NVMISMATA stu-

diosè reponere consuevisse. Idem etiam ab Ethnicis

factitatum insinuat Sebastianus Erizzo, ubi ait: De Nu-

In antiquis sepulchris & funeralibus vasis NVMIS- mism.

MATA reperiri. Et Iacobus Guthenius, ma- p.6.

gnam plerumque NVMORVM copiam in sepul- Lib.2. de

chris esse conditam. Sed id probant in primis au- Iure Ma-

rei nummi in sepulchro Childerici Regis reper- niū. c.32.

ti; de quibus hæc ad me noster Wendelinus:

Cum AVREO Childerici ANNVLO inuenta NV-

MISMATA AVREA Imperatorum, quos Chil-

dericus habuit coænos, plus satis ostendunt aum-

istud, utq; ab illis cultus fuerit DONIS iste Franco-

rum Rex. Munerum eiusmodi mentionem facit

Lib de
Motib.
German.

Tacitus, vbi de Germanis, ex quibus Franci nostri: *Gaudent precipuè finitimarum gentium DONIS, quæ non modò à singulis, sed PVBLICE mittuntur, electi equi, magna arma, phalera, torquesq;: iam & PECVNIAM accipere docuimus.* Et inferiùs de Marcomannorum Quadorumque Regibus: *Rarò armis nostris, sæpiùs PECVNIA iuuantur.* Addi potest, à priscis Francorum Regibus Numismata eiusmodi aurea curiosè subinde fuisse asseruata. Sigebertus Claudus Colonix Rex, Clodouei I. consanguineus, *arcellulam habebat, ait Gregorius Turonensis, in quâ solitus erat NUMISMATA AVRI congerere.* Et de Chilperico I. Francorum Rege ita idem Gregorius testis oculatus: *AVREOS etiam SINGVLARVM LIBRARVM, quos Imperator misit, ostendit, habentes ab unâ parte ICONEM IMPERATORIS pictam, & scriptum in circulo: TIBERII CONSTANTINI PERPETVI AVGVSTI: ab aliâ verò parte habentes quadrigam & ascensorem, continentesq; scriptum: GLORIA ROMANORVM.* Notat Adolphus Occo fuisse numero *quingenta PVROS AVREOS*; neque dubito, quin longè maiores fuerint *nummis maximis, quos in popinas iaciebat Verus Imperator, ut calices frangeret.* Eâ porrò curâ studioque seruata existimo aurea numisma-

In Tiberio.

Capitolin in Vero.

mismata, non materiæ principalis causâ tantùm, sed etiam sacri vultus, quo impressa erant. Artemidorus ad mentem meam: *Stratonicus putabat se REGEM calcitrare; & progressus inuenit AVREVM NUMISMA, quod calcauerat. Nihil enim differebat siue REGEM, siue ipsius IMAGINEM calcitrare, aut calcare.* Lib. 4. Onciroc. cap. 33.

Ceterùm qui numismatis aureis in sepulchro Childerici Regis primus admouit manum Decanus S. Brixij, Ægidius Pattus, filio meo retulit, se illa reperisse, perinde quasi in gremio ipsius Regis collecta, & velut in marsupio putri coaceruata. Quod mihi persuasit, illa in crumenâ quapiam è zonâ Regis pependisse ex antiquo more. Suetonius de Vitellio: *Referrî se in palatium passus est; ubi cum deserta omnia reperisset, dilabentibus & qui simul erant; ZONA se AVREORVM PLENA circumdedit, confugitq; ad cellulam ianitoris.* Caius Gracchus Tribunus, cum ex Sardiniâ redijt, ad Populum Romanum hæc verba habuit: *Cùm Româ profectus sum, ZONAS, quas PLENAS ARGENTI extuli, eas ex prouinciâ inanes retuli.* Plinius tradit, Spartacum interdixisse *castris suis, ne quis AVRVM haberet, vel ARGENTVM.* Tantò, addit, *fuit plus animi fugitiuis nostris.* Iussit etiam Pescennius Niger, *ne milites in*

ZONIS *ad bellum* AVREOS *vel* ARGENTEOS nummos portarent, *sed publicè commendarent, recepturi post praelia quæ dederant; addens, liberis eorum, & uxoribus, & heredibus certò reddendum, qui venissent; ne ad hostes aliquid prædæ perveniat, si quid fortè aduersa fortuna fecisset.* Aliam rationem adfert Lampridius hisce Alexandri Severi verbis: *Miles non timet nisi vestitus, calceatus, & satur, & habens aliquid in ZONULA.*

Erat ergo zona palmare dignitatis militaris insigne, sed instructa nummis: nam, vt honos parum prodest absque auro, ita hoc vicissim sine honore; quòd nimirum artes alat, sustentetque pecuniosum decus. Atque ex his coniectari licet, Childericum Regem è bello reducem, rituque barbarico & castrensi sepultum, habuisse ex zonâ pendulas crumenas, quibus nummi aurei & argentei continebantur. Ad rem facit Petronius Arbiter:

In Saty-
rico.

Qui pugnans & castra petit, PRÆCINGITUR AVRO.
Subit etiam animum alia coniectura, Childericum nempe aurum & argentum signatum ferre secum solitum in crumenis vel ad Xenia, vel ad largitiones in populum. De Xeniiis Herodianus: *In festo Iani, vetustissimi Italiae Dei, cuius anno ineunte Romani festum diem agitant, inuicem se colunt,*

Lib. 1.

colunt, salutantq̄, & NOMISMATA alter alteri,
 ceteraq̄ omnifariam munera misitant. Numisma-
 ta hîc cælo expressa crumenas Antiquorum ap-
 primè repræsentant.

Ex M. S.
 Goltzia-
 no.



Prius est Hostiliani, argenteum, in quo mulier
 stolata follem pecuniarium tenet. Alterum est
 Gallieni, ex eodem metallo, in quo stans figura
 marsupium zonarium ostendit. In tertio, etiam
 Gallieni, femina ex cornucopiæ pecuniam ef-
 fundit. Huic (eiusdem Cæsaris) non absimile
 typo numisma Goltzius adfert cum inscriptio-
 ne: ABVNDANTIA AVG. quæ in aliis constan-
 ter, VBERITAS AVG. aliudque simile Helioga-
 bali, quem *varias nummorum aureorum formas in-*
uenisse, causâ largitionis, Lampridius tradit. Tre-
 bellius Pollio de Gallieno: *Congiarijs populum*
molluit. Ille scilicet, qui non aliter Rempubli-
 cam regebat, quàm cùm pueri fingunt per ludi-
 bria potestates.

In Alex.
 Seuero.

De Clodoueo I. Childerici nostri filio, Turonis
 L. 2 c. 28. agente, sic Gregorius loci Episcopus: *Tunc
 ascenso equo, AVRVM ARGENTVMQVE in iti-
 nere illo, quod inter portam atrij & Ecclesiam ci-
 uitatis est, presentibus populis MANV PROPRIA
 spargens, voluntate benignissimâ erogauit.* In Aulâ
 Constantinopolitanâ fiebat missio illa in popu-
 lum Imperatoris iussu per ligaturas, quas ita de-
 scribit Codinus Curopalates: *Segmenta ex pan-*
 De Offi- *no sunt, & in segmento vnoquoque NUMISMATA*
 ciiis Aulae
 Constan- *AVREA quidem tria, ARGENTEA verò totidem,*
 tinop. *& tria OBOLARIA colligantes, emittunt in multi-
 tudinem, proijciuntq; fasciculos seu ligaturas huius-
 modi pro eo numero chiliadum, quem Imperator præ-
 ceperit.*

Sed redeo ad nostra ex auro Numismata, in
 quibus duo examinanda supersunt; & primum
 quidem, quid significet illud CONOB. quod
 auersis plerisque subijcitur in exergo. Cedrenus,
 InValen- *Occone referente, explicabat: ciuitates omnes*
 tiniano *Nostræ obediunt benè rationi;* sed inepto ac rudi
 Iuniore. *sensu, vt quiuis facilè intelligit. Amicus quidam
 meus, vir eruditus, explicabat in familiari col-
 loquio, Constantinopolitanum OBRYZUM; quod pri-
 mâ fronte mihi non displicebat; quousque in
 Occone reperi nummum auersum Theodosij
 Iunio-*

Iunioris argenteum sic descriptum: SALVS REIPUBLICÆ. CONOB. Alium etiam vidi eiusdem Cæsaris & metalli in codice Huberti Goltziji manu delineato, vbi picta est Roma galeata sedens, quæ dextrâ sustinet crucigerum globum, sinistrâ hastam cum laterali stellâ; scriptumque in circuitu: VOT. XXX. MVLT. XXXX. Δ. & in exergo CONOB. supra nummum arte singulari delineatum annotauit Goltzcius: AR. AR. vt ostenderet se binos argenteos eius formæ vidisse. Quare, cum obryzum de auro puro dicatur (nam de argento nondum legi) superest, vt illud CONOB. è communi sententiâ interpretemur: *Constantinopoli obsignatum*, scilicet *Numisma*. Itemq; pari modo COMOB. *Constantinopoli moneta obsignata*. In priori Leonis Numismate à nobis exhibitto legitur THCOB. quod explico *Tesalonica obsignatum*. tribus scilicet elementis prioribus Græcis, aliis duobus Latinis, vt æuo illo lingua vtraque promiscuè vsurpabatur. Ortelius etiam in plerisque nummis posteriorum Cæsarum æreis & argenteis notas PTR. & PTRS. interpretatur *pecuniam Treuirensis*, & *pecuniam Treuiris signatam*. Vnde vrgebat amicus ille, *signatam* rectè dici *pecuniam*, non *obsignatam*: *obsignare* dici de epistolis, non de monetis. Verùm illâ

In Itinerario.

illâ ætate, quâ iam senescebat Imperium, barbarisq̃ue populis aula frequentabatur, Romanus sermo minùs elegans erat, & duriusculus; vt *obsignare* non solùm pertineret ad Epistolas, sed etiam ad alia, quæ signo quouis notabantur, & imprimebantur, eo sensu quo Plautus dixit:

In Cassi-
nâ.
Pro Clu-
entio.

Obsignare cellas, & Cicero, Pecuniam obsignatam.

Alterum est, quod in aureis Numismatis occurrit explicandum, quid nimirum indicent singularia elementa, quæ in auersis partibus circularem sequuntur epigraphen. Fuit qui diceret annos Imperij illis designari; quod tamen vel vnico Numismatum Leonis Imp. quæ Serenissimus habet, exemplo falsum esse comperio. Hæc est in illis diuersarum Inscriptionum series:

VICTORIA AVCCC. A.	VICTORIA AVCCC. I.
VICTORIA AVCCC. B.	VICTORIA AVCCC. N.
VICTORIA AVCCC. C.	VICTORIA AVCCC. O.
VICTORIA AVCCC. Δ.	VICTORIA AVCCC. S.
VICTORIA AVCCC. E.	VICTORIA AVCCC. V.
VICTORIA AVCCC. F.	VICTORIA AVCCC. Z.
VICTORIA AVCCC. H.	

Littera S est alphabeti decima octaua, V vicesima, Z vicesima tertia; vt palam sit illis non denotari annos Imperij Leonis, qui fuere dumtaxat septemdecim. Ego certè notis illis fabricæ mone-

monetalis numerum indicari existimo, vt quoties typis nouis moneta cuderetur (quod pluries fieri poterat vno eodemque anno) toties nouis nummis nouus character vt numeralis adijceretur.

CAPVT XVIII.

Reperti in eodem conditorio Nummi argentei plures; ex quibus quatuor sunt perforati. Præmittuntur notatu digna de Amuletis.

AMuleta & Περίαιμα Antiqui vocabant ea, quæ gestata quouis modo malam sortem amolirentur, benignam conciliarent: atque ad alterutrum gemmis ferè vtebantur. Zacharias Babylonius, apud Plinium, *in libris, quos scripsit ad Regem Mithridatem, humana GEMMIS attribuit fata: has non contentus oculorum & iocinerum medicinâ decorasse, à REGE etiam ALIQUID PETITVRIS dedit, & litibus iudicijsq; interposuit: in PRÆLIIS etiam eas SALVTARES pronuntiauit.* Lib. 37. cap. 10.

Plinius ipsemet de Iaspidibus: *Totus Oriens pro AMVLETIS traditur GESTARE EAM, quæ ex ijs SMARAGDO similis est.* Cap. 9. Tum de Pæderotâ, ex M. S. meo: *Si LVNÆ nomen ac SOLIS inscribatur in ijs, atque tres suspendantur è collo capillis cynoccephali, vel plumis hirundinis, resistere veneficis. Iam verò quoquo modo adesse REGES ADITVRIS: gran-*

LI dinem

dinem quoque auertere & locustas, precatione addi-
 tā, quam demonstrant. Nunc è SMARAGDIS quoq;
 SIMILIA promiserē, si AQUILÆ scalperentur, aut
 SCARABÆI. Quæ quidem scripsisse eos [magos]
 non sine contemptu & irrisu generis humani arbi-
 tror. Certè Galenus noster scultas in gemmis
 imagines nullam vim habere existimabat. Hæc
 sunt eius verba: *Proprietatem nonnulli lapidibus*
quibusdam testimonio suo adscribunt, qualem re-
verâ habet IASPIS VIRENS; nempe stomachum,
adhæsu, ventrisq; os adiuuans. Ac nonnulli quoque
ipsum ANNVLIS inserunt, scalpuntq; in eo DRA-
CONEM radios habentem; velut Rex NECHEPSOS
memoriæ prodidit in quarto & decimo libro. Sanè
huius ego quoque LAPIDIS abundè feci periculum:
torquem enim ex huiusmodi LAPILLIS confectum
A COLLO SUSPENDI, ita ut lapides os ventris
contingerent. Apparebant autem nihilo seciùs pro-
dèsse, etiam si sculpturam non haberent, quam scri-
psit Nechepsos. Laurentius Pignorius ita de Sca-
rabæis: E gemmâ lapidève eos elaborabant, in eum
videlicet usum, ut FILO TRAECTOS gestarent:
cuiusmodi è sardâ vidi apud amicum meum Ed-
mundum Brutziū, insignem rerum veterum con-
quistorem. Ego non vnicum Scarabæum, sed vi-
ginti exhibeo ex antiquis gemmis, eosque
 alis

Lib.9. de
 Simpl.
 Medic
 facult.

In mensâ
 Iliacâ.

Lib. de
Carn.
abstin.
Lib. 30.
cap. 11.

Lib. de
Vit. Phi-
lof.

Orus
Apollo.

alis complicatis, opere anaglypho, suis quofque emblematis in parte posticâ insculptis insignes. Sardæ sunt & Achates in longum perforatæ, vt filo traiecto vel è collo penderent, vel brachio alligarentur. Scribit Porphyrius, *Ægyptios SCARABÆVM in primis venerari, quòd sit Solis animata effigies.* Plinius de iis qui pilas voluunt: *Ægypti magna pars SCARABÆOS inter Numina colit, curiosâ Appionis interpretatione, quâ colligat SOLIS operum similitudinem huic animali esse, ad excusandos gentis suæ ritus.* Diogenes Laërtius in simili argumento docet; *Solem & Lunam deos esse, alterum OSIRIM, alterum ISIN appellatos; exprimere eos per SCARABÆVM, & DRACONEM, aliâq; animalia, Manethus auctor est in Naturalium epitome, & Hecatheus in primo de Ægyptiorum philosophiâ libro.*

Erant hi gemmei Scarabæi gestamina virorum militarium, quibus robur & animum addi congressuris existimabant, quòd negarent scarabæos inter feminam inueniri: vnde per insectum illud Ægyptij significabant *hominem bellicosum & masculâ virtute preditum, feminei nescium consortij.*

Ranam etiam exhibui in imâ tabellâ, ex eminenti iaspide perforatâ, coloris eiusdem cum ranis ipsis; de quibus multa pollicebantur magi;

magi; quæ, *si vera sunt*, inquit Plinius, *multò uti-* L. 32. c. 5.
liores vitæ existimentur RANÆ, *quàm Leges*. Tere-
 bratas porrò fuisse gemmas, ut gestarentur, tradit
 idem Plinius, ubi de Beryllis: PERFORATOS L. 37. c. 5.
Elephantorum setis religant. Addit tamen, *non*
oportere PERFORARI, *quorum sit absoluta bonitas,*
UMBILICIS statim ex AVRO capita comprehen-
dentibus. Alio loco de Sardonychis: *Vtitur* PER- Cap. 6.
 FORATIS *utique vulgus tantum in collo*.

Ex dictis facio lucem Pomponio I C. cuius hæc
 sunt verba: NUMISMATVM aureorum vel argenteo- L. 28. ff.
 rum VETERVM, quibus PRO GEMMIS *uti solent, usus fru-* de Vusufr.
ctus legari potest. Accursius in Commentario,
 quem Glossam vocant, ex Ioanne Bassiano, à quo
 deinde alij omnes: *Erit*, inquit, *fructus in hoc, quòd*
 PRO GEMMIS *tamquam MONILIA portentur ad pectus*.
 Vnde videtur voluisse Pomponius, ut Numisma-
 tum veterum ex principe materiâ ratio eadem ha-
 beretur ac gemmarum; quippe quæ amuleti loco
 gestarentur vel perforata, vel aureo circulo inclu-
 sa, uti gemmæ. Pomponio egregiè accedit Æneas Lib. 1. in
 Vicus, nummographorum antesignanus; qui ubi *fine*.
 gemmas confert cum antiquis Numismatis, lu-
 xu quodam & propter colorem dumtaxat eas ait
 aestimari; adulteratas æquè oculis placere ac legi-
 timas, perpetuò à naturâ produci. E contrario

Parte 1.
cap. 7.

Numismatum raritatem & antiquitatem commendat, quæ nec Natura generare, nec ars imitari potest. Materiam prætereà extollit, artificium, Emblemata historica, atque ex his vtilitatem & delectationē: concluditque, Numismatis meritò præ gemmis nobilitatis prærogatiuam deberi. Sic etiam ad eiusdem Iureconsulti sensum Ludouicus Sauotus, Nummorum peritus inspector: *Veteres Nummi gestabantur è collo, vt pretiosa monilia; quod fiebat aut circulo quo includebãtur, aut foramine quod erat in summâ eorum parte. Multi enim hodie q̄s reperiuntur, qui aut limbo circũdati sunt, aut perforati.*

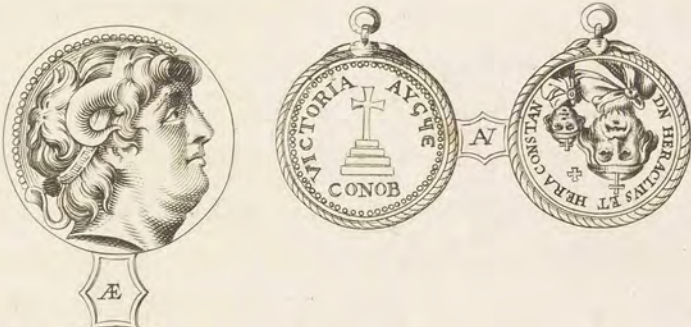
In conditorio Childerici Regis reperti sunt Nummi argentei ducenti, eoque ampliùs. Ex tanto numero in manus meas venêre, filij mei industriâ, quadraginta duo dumtaxat, qui Serenissimo à me oblati sunt, hoc digesti temporis ordine:

Nummus CONSULARIS vnus.	FAUSTINÆ PHILOSOPHI tres.
NERONIS vnus.	AVRELII VERI sex.
TRAIANI duo.	COMMODI duo.
HADRIANI quinque.	IULIÆ SEVERI vnus.
ANTONINI PII nouem.	CARACALLÆ vnus.
FAUSTINÆ PII tres.	CONSTANTII IUNIORIS vnus.
ANTONINI PHILOSOPHI septē.	

Atque ex illis omnibus quatuor tantùm sunt perforati, annis ab hinc propè mille ducentis, Hadriani nempe, Antonini Pij, Aurelij Veri & Constantij Iunioris, quos in tabellâ æreâ primo loco retuli.

HADRIA-

Nimmj perforati



Spartia-
nus.

HADRIANVM Cæsarem rei militaris scientissimum fuisse constat; quippe qui labantem disciplinam incuriâ superiorum Principum restituerit, numquam passus aliquem à castris iniuste abesse. Exemplo etiam virtutis suæ ceteros adhortatus, cùm vicena millia pedibus armatus ambularet, locum castris caperet, ægros milites in hospitibus suis videret, nulli vitem nisi robusto & bonæ famæ daret, nec Tribunum nisi plenâ barbâ faceret, aut eius ætatis, quæ prudentiâ & annis Tribunatus robur impleret. Monenti cuiuspiam vt quiesceret, respondit, *Oportere Præpositos rerum stantes mori*. Antoninus Pius Templum ei pro sepulchro constituit, & quinquennale certamen, & Flamines, & Sodales, & multa alia, quæ ad honorem QVASI NVMINIS pertinebant.

Dion
Cassius.Capitoli-
nus.

ANTONINVM PIVM, fuisse virum formâ conspicuum, Historiæ Romanæ Scriptores tradunt, ingenio clarum, moribus clementem, nobilem vultu, singularem eloquentiâ nitiditate litteraturæ, præcipuè sobrium, diligentem, mittem, largum, alieni abstinentem; & hæc omnia cum mensurâ, & sine iactantiâ: nihil temporibus suis asperum fecit: Imperatorium fastigium ad summam ciuilitatem deduxit: Prouinciæ sub

eo cunctæ floruerunt: nullas expeditiones obiit, nisi quòd ad agros suos profectus est, & ad Campaniam, dicens, *grauem esse Prouincialibus* COMITATVM PRINCIPIS, *etiam nimis parci*: & tamen ingenti auctoritate apud omnes gentes fuit; cùm in Vrbe propterea sederet, vt vndique nuntios [MEDIVS VTPOTE] citiùs posset accipere. Pacem semper amauit, eousque vt Scipionis sententiam frequentarit, quâ ille dicebat: *Malle se unum ciuem seruare, quàm mille hostes occidere*. Febre paucorum dierum senex Victor in Epitome. consumptus est, ob cuius honorem TEMPLA, SACERDOTES, atque infinita alia decreta sunt.

AVRELIVS VERVS triumphauit de nationibus, quæ Regi MARCOMARO ab vsque vrbe Pannoniæ, cui Carnuto nomen est, ad MEDIA GALLORVM protendebantur. Eo imperante sic floruerent ARTES BONÆ, vt illam TEMPORVM GLORIAM putarent. Vendobonæ interiit maximo gemitu mortalium omnium. Denique, qui seiuncti in aliis, Patres ac vulgus, soli omnia decreuerent, TEMPLA, COLVMNAS, SACERDOTES.

CONSTANTIUS Iunior, Constantini Magni Ammianus l. 15; filius, Alexandri exemplo *totius orbis Dominum* se appellabat; primusque omnium extero ritu,

& REGIO MORE se instituit adorari, cùm semper antea ad similitudinem Iudicum Principes salutarentur. Elatae mentis eius indicia Numismatum seruat æternitas, in quibus scriptus est VICTOR OMNIUM GENTIVM. In litteris, quas Lib. 17. dedit ad Saporem Persarum Regem, sic inscriptus legitur: *Victor terrâ mariq; Constantius semper Augustus.*

Horum itaque quatuor Cæsarum Nummos Childericum Regem existimo pendulos è collo propalam gestasse, vel vt eorum virtutem & gloriam æmulatione quadam imitaretur, vel certè, quòd eorum imaginibus ac geniis crederet se multum iuari. Sed cur ex argento potius quàm ex auro? *Color in argento, ait Plinius, clarior est, magisq; diei similis, & ideò militaribus signis familiarior, quoniam is longius fulget.* Alia ratio peti potest è Tacito, qui ita de Germanis, Lib. de Morib. Germanor. Francorum nostrorum maioribus: *Formas quasdam NOSTRÆ PECVNIAE agnoscunt, atque eligunt: interiores simplicius & antiquius permutatione mercium vtuntur. PECVNIAM probant VETEREM, & diu notam, SEÛRATOS BIGATOSQVE; ARGENTVM quoque magis quàm AVRVM sequuntur.*

Peculiare fuit in Macrianorum familiâ, vt omnes, tam viri quàm mulieres, sculptum semper habe-

haberent Alexandrum Magnum, quia, inquit In Quic-
Pollio, dicuntur iuvari in omni actu suo, qui ALE-
XANDRUM expressum vel auro gestauerint vel ar-
gento. Quod non solum de annulis, sed etiam de
Nummis intelligendum colligitur ex D. Chry-
sostomo, qui Antiochenos carpit, quod NUM-
MOS ÆREOS (νομισματα χαλκᾶ) ALEXAN-
DRI Macedonis, capiti vel pedibus circumliga-
rent. Vsum illum confirmant Nummi veteres
non pauci, qui effodiuntur perforati. Inter ar-
genteos meos ultra quingentos melioris notæ
octodecim reperi terebratos, vel vnico foramine,
vt è collo suspenderentur, vel duobus, vt brachio
vel tibiæ alligarentur, aut certè vestibus assue-
rentur. Æreum deauratum meum Alexandri
Magni, sub nomine Lysimachi Regis, quod bi-
fore est, hîc insculpi feci, subieciq̄ue argenteis
quatuor perforatis, qui in sepulchro Childerici
sunt reperti. Appositè ad mentem nostram Ioan-
nes Macarius de Gemmis Basilidianis: *Quod es-*
sent AMVLETA, notavi ex NUMISMATE insignito
vnâ parte solito monstro ABRAXÆ, & ab alterâ per-
sonam habente confictam tribus capitibus; fortè Deo-
rum, è quibus vnum videbatur Isidis esse, cuius Dea
iram reformidabant admodum Gentiles, quòd, vt
credebant, exacerbata graues inferret pestes & arum-

In Abra-
xa M.S.

Habebat
Ludoui-
cus Cõ-
pagnus
Roma-
nus.

nas. Addo, quòd FORAMEN inerat NUMISMATI ad traiciendum funiculum, quo ad collum gestaretur: uti & constat Veteres gestasse APPENSA NUMISMATA, non solum aduersus mala, sed etiam ad bona (ut arbitror) procuranda. Ab ipsis etiam Ecclesiæ Catholicæ primordiis mos ille Christianis vsitatus fuit. Nec enim Martyrum dumtaxat sepulchris sacrosanctum CHRISTI NOMEN in sculpere apud Christianos olim in more positum fuit (verba sunt Pauli Aringhi in Româ subterraneâ) sed & NUMISMATA in super ex ære confecta hoc salutari nomine prenotata, COLLO APPENSA iugiter deferre consueuerant, quod vel ex eo potissimum confirmari videtur, quia in quodam cæmeteriali tumulo, ubi venerandum Martyris corpus recondebatur, NUMISMA affixum ÆNEVM, ita planè in sculptum, nouissimè adinueniri contigit: FORAMINE autè, quod summitati inerat, illud Martyri ad deferendum inseruisse demonstrabatur. Iconem ex prototypo Aringhus adfert.

L.6.c.23.
pag. 567.

Surius
31. Julij.
Baronius
an. 429.

Constantius Presbyter in Vitâ S. Germani Episcopi Autissiodorensis: GERMANVS vultum in terram defixit, moxq; ÆREVM NUMMVM, diuinâ, ut credo, allatum sententiâ, impressione CRVCIS exsculptum inspexit, inspectumq; protinus à terrâ collegit, quem loco muneris GENOVEFÆ tradidit, atque semper COLLO SVSPENSVM ob sui memoriam
ferre

ferre præcepit: Hoc, inquit, me recedente pignus mei amoris præ oculis iugiter gestare memento. Cæterum uniuersa alia mundialis pulchritudinis ornamenta, auri gemmarumq; compacta fulgoribus, numquam tuis vel collo vel digitis inseri patiaris. Habeant hæc, quæ sæculo militant; quæ SPONSA CHRISTI adscripta es, ORNAMENTA SPIRITUALIA concupisce.

Aureum Numisma Heraclij Imp. eiusque filij, aureo circulo inclusum cum anello, ut è collo gestaretur instar monilis, seruat R. P. Otho Zylius, cuius ectypum mecum communicauit hîc in tabellâ expressum: in quo notandum seriò, anellum esse ad caput crucis, ita ut auersum Numisma inuersa Cæsarum capita ostendat; manifesto indicio, non tam eorum, quàm venerandæ Crucis causâ gestatum fuisse. Baronius, ^{An. 627.} ^{n. 29.} qui eundem adfert nummum, hæc habet: *Ex acceptis CRVCIS VIRTUTE victorijs in Oriente, CHRISTIANA RELIGIO fuit hoc anno mirificè illustrata.* Adieci & alium etiam ex auro meum CONSTANTII, qui fuit Heraclij ex Constantino filio nepos, in quo foramen penè est in summo crucis, inuersumq; Cæsarum capita ob eandem rationem.

Refert Thomas Bosius, monetas HELENÆ ^{Lib. 15.} ^{figno 68.} ^{cap. 12.} Augustæ, & inuentæ Crucis, antiquitus cufas, præsens esse remedium aduersus morbum co-

mitialem: & qui hodie vivit Turcarum Rex Amurathes, addit, quamvis à nobis alienus, vim sanctam illarum expertus, solet eas gestare: morbo namq; eiusmodi interdum laborat. Sæculo quarto tres vivebant Helenæ Augustorum & Cæsarum vxores. Nummos illarum veteres exhibeo; vt ex vultuum lineamentis, ornatu capitum, atque titulis, discrimen ad oculum pateat.



Primus Nummus, repertus Vefontione, est Helenæ, Flauij Valerij Constantij cognomento Chlorigoris, matris Constantini Magni; quæ cum priùs *Helena* dumtaxat vocaretur, *Flauia* prænomen à viro suo Flauio traxit. Cur dicta sit Augusta, ostendit diadema, quo cingitur eius caput;

put; & antiqui Scriptores docent. Sulpitius Se- Lib. 2.
 uerus: HELENA, mater Principis CONSTANTINI, qua AVGVSTA cum filio conregnabat. Eusebius & Sozomenus: AVGVSTA & Imperatrix nuncupata est, eiusq; imagine NUMMI signati. L. 3. c. 46.
 Nicephorus Callistus: AVGVSTA renunciata est, & L. 2. c. 1.
 NUMMOS AVREOS sub effigie sua procudit. Aureum edidit Ioannes Hemelarius: argentei & ærei non Tab. 50.
 rarò inueniuntur; in quibus omnibus, eâ viuente cufis, *Flauia Helena* perpetuò scribitur, *Iulia* nūquam; vt mihi suspecta sit inscriptio, diu post eius obitum Romæ posita, vbi *Flauia Iulia* nuncupatur, & quidem errore facili Auctoris ipsius, qui in Helenam matrem Constantini defunctam contulerit prænomena, quibus filia eiusdem Constantini Helena, tunc vitæ compos, insignita erat. Certè in epigraphe, quæ Neapoli extat in montano sedili, Constantini mater dūtaxat Helena nominatur; vt etiam in istâ, quam Romæ ad arcū Neruæ obseruauit Philippus Winghius *ὁ μακαρίτης*:

Gruter:
 pag. 284.
 n. 1. 2.

DOMINÆ. NOSTRÆ. VENERABILI. HELENÆ.
 AVGVSTÆ. GENITRICI. D. N. CONSTANTINI.

Ex M. S.
 Aduersariis.

MAX. VICTORIS. ET. TRIUMPHATORIS.

SEMPER. AVG. ELPISTICVS. V. P.

PP. RERVM PRIVATARVM

PIETATI EORVM SEMPER DEVOTISSIMVS.

Albe-

An. 332. Albericus ad annum CCC. XXXII. *Obijt sancta HELENA, mater CONSTANTINI. Huius discipula fuit sancta HILDA puella, qua requiescit in Episcopatu Trecenti.* Hinc habemus Hildam hactenus ignotam; & prætereà annum obitus S. Helenæ, qui omnes Historicos, ipsumque Baronium latuit.

An. 326.
n. 61. II. Nummus eiusdem est S. Helenæ, relatus à Baronio, ac deinde à Ioanne Trifano; qui partem alteram sic explicat: DIVA HELENA
Tomo 3.
pag. 418. MATER. Alteram verò hoc modo: DIVVS CONSTANTINVS PATER AVGVSTORVM, Constantis nempe & Constantij; quorum iussu cusum Numisma, post vtriusque obitum, rectè arbitratur.

Lib. 9.
Cod. tit.
De Indulg.
constit. 1. III. Helena iuuenis & formosa mulier in hoc expressa nummo, vxor est Crispi Cæsaris, qui ex illâ genuit filium, ob cuius natalitium, diem Constantinus Magnus, Crispi parens, reis noxarum gratiam fecit. *Propter Crispi & Helenæ PARTVM,* ait Constantinus, *omnibus indulgemus, præter veneficos, homicidas, adulteros.* Crispi & Helenæ partum explico recens natum ex utroque filium: nam ut partus, ita & parentes (qui propriè pater & mater) à pariendo seu gignendo dicti sunt. Vnde Nonius Marcellus: *Parere etiam*

Cap. 6.
n. 94.

etiam viros dici posse, auctor est Cacilius. Diademate caret Helena isthæc, quia Augusta non erat: Flauia cognominatur à viro Flauio Crispo; Maximiana, à Maximiano Herculeo, qui auum Crispi Constantium Imperij confor-tem fecerat; & ex cuius prole quapiam ipsa for-san orta erat. In auersâ nummi parte Sydus est octonis constans radiis: quo significatur infans velut — *calo demissus ab alto*

Virgil.
Ecl. 4.

Cara Deum soboles, magnum Iouis incrementum. vt etiam corona laurea, quâ cingitur Sydus no-uum, eius portendit diuturnitatem.

IV. Nummus ex M S. Goltziano tertij ex-plicationem nostram firmat. In aduerso Crispus iuuenis cernitur; in auerso laurea corona, intra quam stella octo item radiorum, cum votis quin-quennalibus, quæ parentes nuncuparant pro sa-lute filioli, & speratâ eius longæuitate; quam fronde semper virente signat cælestis laurus. Alium penè similem Goltzius adfert, in quo in-tra coronam scriptum VOTIS X. cum nempe iam quinquennis esset puer, qui alio labente quinquennio defunctus est.

V. & VI. Nummus ex Schedis Goltzianis pertinent ad Helenam Constantini Magni fi-liam, Iuliano Cæsari nuptam: ad latus enim

N n picti

picti cuiusque nummi scriptum est nitidâ Goltz-
zij manu: *uxor Iuliani*. Illa autem *Julia* nuncu-
patur, vt existimo, quemadmodum aliis Con-
stantini Magni prolibus *Iulium* prænomen attri-
butum est, vt Crispo Cæsari, Constanti Con-
stantioque Augustis. Vel certè dicta est *Iulia* à
marito Iuliano; vt *Valeria Eutropia* à Valerio
Maximiano; *Galeria Valeria* à Galerio Valerio
Maximiano; *Flavia Fausta* à Flauio Constanti-
no; *Magna Urbica* à Magnentio, illarum coniu-
gibus.

VII. Exilis nummus prodit è Flauissis Casp.
Geuartij. In aduersâ facie legitur F L. I V L. HE-
LENA AVG. in auersâ: GLORIA EXECTVS, pro
exercitus, errore fabri rudioris.

Operæpretium erat Helenas istas distingui, vt
noti fierent nummi, quorum *vim sanctam* com-
mendat Thomas Bosius. Hi profectò sunt duo
priors Helenæ Constantini Magni matris, quæ
Dominicam Crucem diuinitus inuênit; cuius
cælo assertæ mentio fit in Romano Martyrolo-
gio XVIII. Augusti, & in Græcorum Fastis
XII. Kal. Iulij.

Ceterùm morem illum sacra numismata ge-
standi, in Ecclesiâ pridem seruatum, secutus est
superiore sæculo SIXTVS V. Pontifex Maxi-
mus.

mus. Cùm enim in parietibus Ecclesiæ Lateranensis inuenta fuissent NUMISMATA CRUCIGERA *ex auro purissimo Christianorum Cæsarum, THEODOSII SENIORIS, ARCADII & HONORII filiorum eius, THEODOSII IUNIORIS, VALENTINIANI tertij, MARCIANI, LEONIS, IVSTINIANI, TIBERII, MAVRIII, PHOCÆ, & HERACLII; Pontifex illa Indulgentijs munivit, atque ad IMPERATOREM, REGES & PRINCIPES piè gestanda transmissit, ut ad laudem Religionis excitarentur.* Erant illa eiusdem æui, ac penè eiusdem formæ cum iis, quæ in Childerici Regis conditorio sunt reperta, cruce insignita omnia, & ex auro purissimo; vnde quanti etiam facienda sint, colligere quiuis potest.

Tom. 2.
Bullarij.
n. 73.
an. 1587.



C A P V T X I X.

Medalliones argentei semunciales ex Thesauro Treuirense.

THesauro Tornacensi alterum, velut auctarium adiungo; in quo, tametsi minimè sepulchrali, reperti sunt inter alios argentei nummi Constantij Iunioris, ei omnino similes, quem perforatum è collo gestasse ostendimus Regem nostrum Childericum.

Lib. 15. Augusta Treuironum, Belgicæ primæ metropolis (quam Ammianus Marcellinus vocat *Domicilium Principum clarum*) veteres hodieque duas ostentat portas; quarum altera in Ædem D. Simeonis conuersa, dicebatur olim *Porta nigra*, per quam iter erat ad Campum Martium, & suburbana loca antiquæ coloniæ, in quibus funebris supellex passim effodi solet. Altera porta angulum ciuitatis claudebat, opposita ruinis Amphitheatri, quâ Oleuiæ riuulus, minori aquâ leniter adlabente, dextrorsum crescit. Moles est (vt rudera ostendunt) lateribus ingentibus structa, & arcuatis fenestrarum ordinibus subinde patens, specie duarum sibi cohærentium turrium rotundarum. Et ea quidem Romanis temporibus

poribus porta non fuit; sed postmodum (ta metfi supra omnium retrò memoriam) urbem aduentibus patuit. Hodie, occlusa licet, nomen *Portæ veteris* retinet. Inde ad Mosellam tendentibus occurrit alia, quæ *Nova* dicitur, cui lunatum aggerem Franci apposuerant; quem cùm Cerfontanus noster reparandum curaret anno M. DC. XXXV. puella quædam inter operas An. 1635. ligone terram fodiens, die quintâ Iunij latentem ollam offendit, peneque comminuit totam; ex quâ nummos effusos Præfectus operis colligi, & ad Cerfontanum deferri iussit. Aurei erant & Argentei, Constantinianæ familiæ omnes, quorum ectypa quamplurima communicarunt mecum harum rerum periti indagatores R. P. Alexander Wilthemius è Soc. IESV, & V. C. Ioannes Henricus Bergerotius, Dominus Bertrangiæ, cognatus meus.

MEDALLIÆ vulgò (inquit Ioannes Vossius) Lib. 3. de
Vitijs ser-
monis
cap. 25. *Nomismata vetera, quæ non amplius in usu, sed solum antiquitatis causâ asservantur, ex Latino* ME-

TALLA, quia ex AVRO, ARGENTO, ÆRE. Inveniuntur formæ maioris, mediæ, & minoris. Rariores sunt Medalliæ maiores, quæ apud Latinos peculiare non habent nomen; sed Italis dicuntur *Medaglioni*, Gallis *Medallons*; vnde mihi Me-

N n 3 *dalliones.*



dalliones. Quaternos è pluribus in Treuerensi
Thesauro repositos produco explicoque, eâ formâ
& amplitudine quâ hîc referuntur.

I. MEDALLIO CONSTANTIS IMPERATORIS.

Gemmato cinctum diademate caput refert
Imperatoris, qui FLAVIVS inscribitur, quia Fla-
uij generis splendidissimi proles erat: IVLIVS,
quòd oriundus esset ab Eutropio, qui genus du-
cebat ab Ænea, auctore credito Iulix gentis:
PIVS, ex cognomine in alios Cæsares deriuato
ab Antonino Adriani successore: FELIX, quòd
felices vocarentur, qui apicem Imperij attige-
rant. Prosper Aquitanicus:

FELICES dici mos est, quos blanda potestas

In summos apices tumidorum vexit honorum:

AVGVSTVS denique, appellatione ab Octauio
in reliquos Imperatores tratatâ.

Auersum Numisma tres exhibet sedentes Im-
peratores. Medius est Constantinus Magnus iam
demortuus, quem Eutropius tradit *inter Diuos re-*
latum fuisse: quem, inquit Eusebius, *vitâ functum,*
pietis tabellis tamquam viuum colebant. Diuinita-
tem ostendit forma corporis augustior. Ouidius

Lib. de
Prouid.

Lib. 10.

Lib. 4. Vi-
ta c. 69.

de

Lib. 2.
Factor.

de Romulo, quem ait post obitum apparuisse Iulio Procuro:

*Pulcher, & HVMANO MAIOR, trabeâque decorus
ROMVLVS in mediâ visus adesse viâ.*

In Au-
gust. c. 94

Suetonius de Octauio, Augusti recens nati parente: *Sequenti nocte statim videre visus est filium HVMANA SPECIE AMPLIOREM, cum fulmine ac sceptro, exuijsq; Iouis Opt. Max. & radiatâ coronâ.* Illum nempe, de quo post Iulij cædem

Lib. 2.
Histor.

Romam aduentante sic Paterculus: *Cùm intraret urbem, SOLIS ORBIS supra caput eius curuatus equaliter, rotundatusq; in colorem arcus, velut CORONAM tanti mox viri capiti imponens, conspectus est.* Omen scilicet felicitatis Imperij in æternâ vrbe, atque post obitum diuinitatis; quam & in hoc Medallione ostendit circulus, quo cingitur Constantini caput, ritu à Christianis obseruato, *ad significandum*, inquit Macarius, *mysterium eternitatis glorie Sanctorum, quæ rotunditate signatur.* Ostenditur denique Constantini diuinitas votis quinquennialibus ipsi nuncupatis, cum hac inscriptione ad eius pedes in subsellio: V O T. V.

In Hagio-
glyptis.

Ad magni parentis dextram sedet Constans, ad sinistram Constantius, ornatu vterque Imperatorij. Ad nummi oram scriptum: *Felicitas perpetua.* quam scilicet populi sperabant ex eorum
concor.

concordiâ, qui confortes Imperij, Orbi simul renouaturi essent *Felicitis tempora sæcli*. In exergo legitur SIS, quod explico monetam Sisciaë, vrbe Pannoniæ, cusam, in quâ erat officina monetalis.

II. MEDALLIO, ETIAM CONSTANTIS.

Hoc numismate quantiuis pretij me donauit vir Ampliss. Christophorus Binsfeltius, Regius apud Luxemburgenses Senator. Capiti Imperatoris circumducitur diadema auro gemmisque distinctum, ex quo ramulis aureis bini à tergo protenduntur vniones; illæ maris opes, quæ gemmarum loco culmen omnium tenent.

In auerso stat paludatus Imperator, sinistra sceptrum, dextrâ labarum gestans, cui signum Christi Seruatoris est impressum, cum inscriptione in ambitu : *Triumfator gentium barbararum*.

D. Hieronymus : *FRANCIÀ CONSTATE perdomiti, & pax cum eis facta*. Iulius Firmicus Martenus ad Constantem & Constantium fratres : *Erigite VEXILLVM FIDEI: vobis hoc diuinitas reseruauit, cuius fauore eminentes, PROSTRATORES estis OMNIVM HOSTIVM vestrorum, quorum operâ Romanorum infirmabatur Imperium. SIGNVM venerandæ CRVCIS erigite, sancite, promulgate, quod proficit. Sit faustum felixq; Reipublicæ,*
 O o quòd

In Chrō.
 an. 345.
 Lib. de
 Myster.
 & Error.
 prof. Re-
 lig.

quòd tot aceruos CÆSORVM HOSTIVM PRO-
 STRAVISTIS exercitu; FELICES vos quoque glo-
 ria ac voluntatis suæ DEVS fecit esse participes. Ido-
 lolatria excidium, & profanarum ædium ruinas pro-
 pitius CHRISTVS populo VESTRIS MANIBVS
 reseruauit. Ille spiritualibus armis malos spiritus,
 vos mala terrena vicistis. Erigite VICTORIÆ
 TROPHÆA, & proferatur ingens TITVLVS TRIVM-
 PHORVM. Mox post nonnulla: STRATI sunt
 aduersantium CVNEI, & REBELLANTIA ante
 conspectum vestrum ARMA ceciderunt. Tum de-
 nique: Post excidia templorum in MANVS DEI
 estis virtute prouecti, propagastis Imperium, & ut
 virtutibus vestris GLORIA maior accederet, mis-
 tato ac contempto temporum ordine, hyeme (quod
 nec factum est aliquando, nec fiet) tumentes ac sæ-
 uientes VNDAS calcastis OCEANI: sub remis ve-
 stris incogniti iam nobis penè maris vnda contrem-
 uuit, & insperatam IMPERATORIS FACIEM
 Britannus expauit. Quid amplius vultis? virtuti-
 bus vestris VICTA ELEMENTA cesserunt.

Alium vidi Medallionem eiusdem magnitu-
 dinis & figuræ, sed in cuius vexillo pictus est cir-
 culus, & in exergo scriptum: TR. quod ex mo-
 netali Treuirorum officinâ prodiisse signat. No-
 titia Imperij Occidentis: Procurator Moneta
 Treui-

Treuirorum. Trebellius Pollio de Victoriâ seu In 30. Ty-
 Victorinâ: *Cusi sunt eius nummi arei, aurei & ar-* rannis.
gentei, quorum hodieq; forma extat apud Treui-
ros. Notat præterea Ioannes Hemelarius extare Tab. 52.
 nummos quarti sæculi, inscriptos: III VIRI
 MONETÆ TREVERICÆ. Alium eiusmodi Me-
 dallionem vidi, qui habet in exergo: TES. quod
 Tessalonicæ numisma signatum notat.

III. MEDALLIO CONSTANTII IMP.

Imperatoris imago thorace tenus expressa est,
 cum fibulato paludamento, quod celebrat Iulia- Orat. 2.
 nus Cæsar. Sic autem Constantium describit
 Ammianus: *Figurâ tali, situq; membrorum, luce* Lib. 21.
oculorum editâ, cernensq; acutum; molli capillo, rasis in fine.
asidue genis lucentibus ad decorem: usque ad pubem
ab ipsis colli confinijs longior, breuissimis cruribus &
incuruis; unde saltu valebat & cursu.

Erectâ explicatâque dextrâ ostendit Constan-
 tius armillas gemmis umbilicatis præfulgentes,
 more Iudæorum Regibus vñsitaro. Liber secundus
 Regum de Saüle occiso: *Tuli diadema, quod erat* Cap. 1.
in capite eius, & ARMILLAM de brachio illius. Lu-
 cifer Calaritanus ad Constantium: *Debemus ve-* Lib. De
veri Regni tui diadema, in aurem etiam, & DEX- non par-
TROCHERIA; debemus insignes, quas censes, ve- cendo in
O O 2 *stes* Deum delin-
 quent.

stes tuas honorare. Viderat illum Calaritanus Imperatorio cultu ornatum, cum à Liberio Papâ Legatus ad eum missus est. Dextrocherium, hybrida vox, armilla est brachij dextri; vnde Plinius *Dextrale* vocat, quod Isidorus dicit *tam viris quàm feminis fuisse commune*: quamquam Liuius Sabinos armillas in sinistrâ gestasse testetur: *Vulgò Sabini* AVREAS ARMILLAS magni ponderis BRACHIO LÆVO, gemmatosq; magnâ specie annulos habuerunt. Coelius Rhodiginus vocat *Pericarpia*, quòd carpo circumducantur, in quem Medici pulsum exploraturi manum mittunt.

Plin. l. 28.
cap. 7.
Isidor. in
Glossis.
Lib. 1.

L. 8. c. 13.

Sinistræ manus volâ globum sustinet Constantius, qui dictando scribendoq; propriâ manu, ORBIS TOTIVS se DOMINVM appellabat, vt Ammianus loquitur; qui sic etiam de omnibus, quæ mortem eius præcessere: *Nondum penitus mersus in somnum, umbram viderat patris obtulisse pulchrum infantem; eumq; susceptum & locatum in gremio suo, excussam sibi proiecisse longius SPHERAM, quam ipse dexterâ manu gestabat.*

Lib. 15.

Lib. 21.

In parte posticâ stat Tribunus militaris, gemmato cingulo conspicuus, qui sinistrâ demissâ clypeum tenet, dextrâ verò labarum fimbriatum, in quo circulus est impressus. Pierius Valerianus:

lerianus: *Vnus circulus descriptus aut simpliciter*, L. 39 c. 7.
aut alteri cuiuspiam pictura, signove circumductus,
nunc SEMPER, nunc PERPETVVM, & ÆTER-
NVM, nunc OMNIA, quippe τὸ πᾶν significabat:
nempe quod in eâ figura neque principium, neque
finem inuenire sit; quod ÆTERNITATIS est pro-
prium: & quia omnium est figurarum capax, VNI-
VERSITATEM ipsam intra se continere videtur.

Ad Nummi oram scriptum, vt in secundo:
Triumfator Gentium barbararum. Eumenius Paneg.
 Rhetor ad Constantium: *Tot excisæ undique* Si mihi.
BARBARÆ NATIONES, tot translati Romam
cultores, prolati limites, tot prouinciæ restitutæ; hæreo
prorsus ac stupeo. Eutropius de eodem Constan- Lib. 10.
 tio: *In Gallijs & militum & prouincialium insi-*
gni fauore regnabat, CÆSIS FRANCIS atque
ALEMANNIS, captisq; eorum Regibus, quos et-
iam bestijs, cum magnificum spectaculum muneris
parasset, obiecit. Rursum Eumenius ad eundem
 Cæsaarem: *O victoria multiiuga, & INNVMERA-*
BILIVM TRIUMPHORVM, quâ BRITANNIÆ
restituta, quâ GENTES FRANCORVM penitus
excisæ, quâ MULTIS prætereà GENTIBVS, in con-
iuratione illius sceleris deprehensis, imposita est ne-
cessitas obsequendi. Ammianus denique de illo eo- Lib. 16.
 dem: *Concluso Iani templo, stratisq; HOSTIBVS*

CVNCTIS, Romam gestiebat visere post Magnentij exitium absque nomine, ut pompam minùs extentam, RIGENTIAQVE AVRO VEXILLA, & pulchritudinem stipatorum ostenderet agenti tranquillius populo.

Alium Constantij Nummum vidi eiusdem magnitudinis & metalli, sed cum imagine non thoracatâ. In exergo scriptum erat A Q. hoc est Aquilæ. Quo loco & alium vidi cufum, sed cum sacro Christi monogrammo in labaro.

IV. MEDALLIO eiusdem CONSTANTII.

Hunc seruat R. P. Otho Zylius, sed fractum rutro ad oram dextram. In eo, ut in aliis benè multis, corona laurea symbolum victoriæ. Vnde

Sat. 10. Iuuenalis triumphantem describit:

*In tunicâ Iouis, & pictâ sarrana ferentem
Ex humeris aulea toga, MAGNÆQVE CORONÆ
Tantum ORBEM, quanto cervix non sufficit vlla.*

Lib. 23. Ammianus de Iuliano Constantij successore:
*Saracenorum Reguli gentium genibus supplices nixi,
oblatâ EX AVRO CORONA, tamquam MVNDI
nationumq; suarum DOMINVM agnouerunt.*

Circum coronam in nummo scriptum: GAVDIVM POPVLI ROMANI; quæ verba sunt acclamationis, quâ publicam lætitiâ plebs testabatur.

batur. Plinius Traiano : *Diem in quem tu-* Lib. 10.
tela generis humani felicissimâ successione transf- Epist.
lata est, debitâ religione celebrauimus, commen-

dantes dijs, Imperij tui auctoribus, & VOTA PV- In Paneg.
BLICA & GAUDIA. Eumenius ad Constantium:

In ipso, Cæsar, TVO VULTU videbant omnium
signa virtutum, in fronte grauitatis, in oculis leni-
tatis, in rubore verecundia, in sermone iustitia. Quæ
singula ut respectantes agnouerant, LÆTITIÆ CLA-
MORIBVS concinebant, vobis se, vobis liberos suos,
vestris liberis omnis generis sui posteros deuouebant.

Symmachus ad Honorium : *ACCLAMATIO-* Epist. 31.
NIBVS, qua subiecta sunt, GAUDII SVI causas
plebs Romana testata est. Corippus de Iustino: Lib. 1.

— sic vulgus AMORE

Vndiq, conueniens, LÆTARVM more volucrum,
TU VINCAS, Iustine, CANVNT.

Intra coronam scriptum est: SIC. V. SIC. X.
 hoc est, SIC QVINQVIES. SIC DECIES. Vocu-
 la SIC in votis ac precibus frequenter fuit vsur-
 pata & ingeminata. Tibullus ad Phœbum bis:

Annue; SIC tibi sint intonsi, PHOEBE, capilli, Lib. 2.
SIC tua perpetuò sit tibi casta soror. Eleg. 5.

Ad Bacchum bis:

Candide LIBER ades: SIC sit tibi mystica vitis Lib. 3.
Semper: SIC hederâ tempora cincta feras. Eleg. vlt.

Mar-

Lib. 4. Martialis ad Phœbum ter:

Epig. 45.

Fac rata vota patris : SIC te tua diligat uxor:

G A V D E A T & certâ virginitate soror.

Perpetuo SIC flore MICES : SIC deniq₃ non sint

Tam longæ Bromio, quàm tibi, PHOEBE, comæ.

Lib. 5.

Eleg. 3.

Ouidius ad Augustum ter:

SIC habites terram ; SIC te desideret æther ;

SIC ad pacta tibi sydera tardus eas.

Lib. 2. de

Ponto.

Eleg. 8.

Ad Liuiam quater:

SIC tibi vir sospes ; SIC sint cum prole nepotes ;

Cumq₃ bonis nuribus , quas peperere nurus.

SIC quem dura tibi rapuit Germania , Drusus ,

Pars fuerit partus sola caduca tui.

SIC tibi maturè fraterni funeris ultor ,

Purpureus niveis filius instet equis.

In hoc autem Medallione vocula SIC ostendit quoties , præcone verba præeunte , acclamatum à plebe fuerit , *Gaudium populi Romani* ; vti Claudio Principi apud Trebellium

In Claudio.

Pollionem:

Auguste Claudī, Dīj te nobis præstent.

DICTVM SEXAGIES.

Auguste Claudī, Principem te, aut qualis tu es, semper optauimus.

DICTVM QVADRAGIES.

Claudī Auguste, te Respublica requirebat.

DICTVM

CHILDERICI REGIS. 297

DICTVM QVADRAGIES.

Claudi Auguste, tu frater, tu pater, tu amicus, tu bonus Senator, tu verè Princeps.

DICTVM OCTVAGIES.

Claudi Auguste, tu nos ab Aureolo vindica.

DICTVM QVINQVIES.

Claudi Auguste, tu nos à Palmyrenis vindica.

DICTVM QVINQVIES.

Claudi Auguste, tu nos à Zenobiâ & à Victoriâ libera.

DICTVM SEPTIES.

Claudi Auguste, Tetricus nihil fecit.

DICTVM SEPTIES.

Eodem modo, postquam Tacitus, Senatus auctoritate delectus Imperator, ætatis vteretur excusatione, acclamatum est: Vopifetus in Tacito.

Et Traianus ad Imperium senex venit.

DIXERVNT DECIES.

Et Adrianus ad Imperium senex venit.

DIXERVNT DECIES.

Et Antoninus ad Imperium senex venit.

DIXERVNT DECIES.

Et tu legisti: Incanaq; menta Regis Romani.

DIXERVNT DECIES.

Apud
Virg.6.
Æneid.

Et quis melius, quàm senex imperat?

DIXERVNT DECIES.

Imperatorem te, non militem facimus.

P p

DIXE-

A N A S T A S I S
DIXERVNT VICIES.

Tu iube, milites pignent.

DIXERVNT TRICIES.

Habes prudentiam, & bonum fratrem.

DIXERVNT DECIES.

Seuerus dixit, caput imperare, non pedes.

DIXERVNT TRICIES.

Animum tuum, non corpus eligimus.

DIXERVNT VICIES.

Et illo quidem modo variabatur acclamationum numerus, vt in huius Constantij nummis argenteis apparet ; cuius etiam vnum minoris formæ vidi cufum Treuiris, in quo legitur, SIC X. SIC XX. atque alium mediæ magnitudinis fignatum SISCIAE, in quo scriptum, SIC XX. SIC XXX. surrectis hinc inde ad inscriptionis latera duabus palmis. Hæ formulæ acclamationum in Acta publica referebantur, è quibus illas desumpsere rerum gestarum Scriptores. Sed in nummis expressas fuisse, Antiquariorum palestræ nondum innotuerat. Tom. 3. pag. 607. Tristanus similem Constantis medallionem ita explicat, vt illæ notæ SIC V. SIC X. significant SICVT QVINQUENNALIA, SIC DECENNALIA. Sed quàm rectè, viderint eruditi numismatum explana-
tores.

Absol-

Absoluo laudabili monito Philippi Beroaldi, qui Cornelium Tacitum typis excusum primus Roma, Orbi dedit: Ille *pulchrum aserebat, congerere* NVMISMATA *illustrium virorum; pulchrius, BIBLIOTHECAM* *librorum monumentis illustrare; pulcherrimum* *verò, utrumque conficere.*

CAPUT XX.

TORNACVM *meritò CIVITAS REGALIS dictum, Regum habitatione, sepulturâ, munificentiaque illustre.*

PRiusquam manum de tabulâ, regijs Childerici Cimeliis istud alterumque caput, umbilici loco, placet annectere, in gratiam perillustris atque antiquissimæ Ecclesiæ Tornacensis, quæ Præsule Illustrissimo Francisco VILLANI DE GANDAVO, hodieque mediis bellorum salebris, priscae sanctitatis instituta alacriter æmulatur.

S. Audoënus, Rothomagensis Episcopus, de In eius Vita l. 2. cap. 2. S. Eligio: *Aurificem inuitum detonsum constituunt custodem urbium, seu municipiorum, quorum hæc sunt vocabula: VEROMANDVENSIS, quæ est metropolis urbis: TORNACENSIS, quæ QVONDAM fuit REGALIS CIVITAS: Nouiomensis & Flandrensis; Gandensis, atque Curturiacensis.* Hoc loco

particula *quondam*, Gallicè *iadis*, seu *iam diu*, complectitur ætates Regum antiquorum, qui Tornacum incoluerunt ante tempora S. Audoëni, qui floruit sub Dagoberto I. Rege, & Clodoueo II. eius filio, hoc est sæculo septimo. Illæ autem ciuitates propriè dicebantur Regiæ & Regales, quæ capita Regnorum magis illustria, Regumque sedes, cathedræ, solia. Rorico de

Lib. 1.

Clodione Rege: *Ingressus AMBIANORVM urbem, ibidem & REGNI SEDEM statuit.* Idem de Meroueo Rege: *In eadem AMBIANORVM ciuitate REGALI SOLIO sublimatur.* Tum de Childerico nostro Merouei filio: *Cum ad SOLVM PROPRIVM, hoc est, AMBIANORVM urbem remeare cuperet, febre correptus spiritum exhalauit.* Gregorius Turonensis de Clodoueo I.

Lib. 2.

cap. 34.

Childerici nostri filio: *Egressus à Turonis, PARISIVS venit, ibiq; CATHEDRAM REGNI constituit.* Fredegarius de quatuor Clodouei filiis: *Sortitus est SEDEM Theudericus METTIS, Clodomer*

Cap. 30.

res AVRELIANIS, Childebertus PARISIVS, & Clotharius SVESSIONIS. Idem Scriptor de quatuor filiis Clotarij: *Dedit fors Chariberto Regnum Childeberti, PARISIVS SEDEM habens; Guntranno verò Regnum Clodomeris, SEDEM habens AV-*

Cap. 55.

RELIANIS; Chilperico Regnum Clotarij patris eius,

eius, CATHEDRAM habens SVESSIONIS; Sigeberto quoque Regnum Theuderici, SEDEM habens METTIS. Gregorius Turonensis de Chilperico I. Rege: *Ad Francos ulteriores* (ita lego, non *utiliores*) *petijt, ipsosq; muneribus mollitos sibi subdidit; & mox PARISIUS ingreditur, SEDEM QUE Childeberti Regis occupat.* Gesta Dagoberti I. Regis: *Sigebertum filium suum in Regno Austria sublimavit, SEDEM QUE METTIS civitatem habere permisit.* Vita Sigeberti Regis, Dagoberti filij: *Sepultus est in vrbe METTIS, qua Regni sui SEDES fuerat.*

Apud Turonensem lego, Ragnacarium fuisse Cameraci Regem, Sigebertum Colonia: sed Tornaci proprium Regem in antiquis Francorum Historiis non inveni. Vnde ergo *Tornacum* à S. Audoëno *Civitas Regalis* dictum? Iam ostendo. Non vna Regum sedes, sed plures erant; & quæ aliis eminebat, SEDES PRIMA dicebatur. Nithardus de dissensionibus filiorum Ludouici Pij: *Aquis Palatium, quod tunc SEDES PRIMA Regni Francia erat.* Hymnus peranti-

quis de Aquisgrano:
Vrbs Aquensis VRBS REGALIS,
Regni sedes principalis,
PRIMA Regum CVRIA.

Apud
 Petrum
 Beeck
 Aquif-
 gran. c. 1.

Ligurinus de Arelate , Regum Burgundiæ primariâ sede:

Quæq; CAPVT REGNI, SEDESQVE fuisse vetusti

Fertur ARELATVM, priscorum GLORIA REGVM.

Si accedamus ad Reges primæ stirpis, eos etiam certum est plures habuisse Regni sedes: Sigeberto enim Clotarij I. filio *dedit parens* (scribente L.4.c.22. Gregorio Turonensi) *Regnum Theoderici, SEDEMQVE habere METTENSEM.* de quo tamen Cap.29. sic *Gesta Regum Francorum: Sigebertus Regnum Theoderici accepit, & SEDEM habere REMIS ciuitatem constituit.* Lib.4. Rorico etiam: *Theodorico, quem ex concubinâ genuerat, REMIS ciuitatem, atque CAMERACVM indulsit; vt geminas in Regno suo sedes habuerit Sigebertus, primariam Metensem, alteramque Remensem, quam Regni Metensis fuisse ciuitatem clarè colligitur ex Gregorio, qui sic de Sigeberto eodem: Chilpericus frater eius REMOS peruadit, & alias ciuitates, quæ ad eum pertinebant. additque post nonnulla: Quo victo, atque fugato [Chilperico] Sigebertus CIVITATES SVAS in suam dominationem restituit.* L.4.c.23.

De Regij stemmatis superioribus gradibus L.1.c.7. Baldericus Episcopus, vbi de S.Remigio: *Fa- uente igitur Rege CLODOVEO, per Dei providentiam ordinatum Episcopum [Vedastum] ad*

eman-

*euangelizandum CAMERACO & ATREBATO
dirigit urbibus. Liqueat ergo, quod Rex iste [Clodo-
ueus] quanto impensius PATERNAS SEDES ama-
uerat, tanto probabilioris vite pastorem eò loci dele-
gauerat: ibi enim, PRÆTER CETERAS SEDES,
speciatim versabatur; ideoq; maiori gratiâ ductus,
pastorali regimine Parochiam ditare conabatur. Ex
quibus etiam patet, Childericum Regem, eius-
que filium Clodoueam plures habuisse Regias
sedes.*

Quod ad Tornacum attinet, ante tempora
Audoëni, priscis Regibus frequentatum satis
constat, atque adeò Regalem fuisse ciuitatem in-
ter primas, si non primariam. Sigebertus enim An. 445.
de Clodione Rege: *Carbonariam siluam ingressus,
urbem TORNACVM obtinuit; & inde usque ad
urbem CAMERACVM properauit, ubi pauco tem-
pore residens, Romanos, si quos ibi inuenit, peremit.*

Guillelmus Britto in Philippide:

Lib. 9.

*Vrbs erat & rebus, & ciue superba potenti,
Nomine TORNACVM, Scaldi contermina ripæ,
Quam Gentilis adhuc, Rheni transgressus abyssu
CLODIUS in gladio PRIMVS possedit, & arcu.*

Hinc Fauchetus libro de Dignitatibus: *Non, in* Cap. 9.
*quit, repugnat veritati, CLODIONEM Regiam
sedem suam habuisse TORNACI, ATREBA-*

TI, & CAMERACI, postquam urbes illas sua subiecit potestati. Multò minus repugnat, Childericum I. Regem Tornaci domicilium habuisse; cùm & ibidem sepultus sit magnâ pompâ, atque apparatu: si enim Tornacum Regalis Childerici ciuitas non fuisset, nihil vetabat eius corpus in aliam, quæ ad ipsum attinuisset, transferri; vt de aliis Regibus factitatum legitur. Ego certè existimo, non ignoratum ab Audoëno Childerici reliquias Tornaci conditas fuisse; nec eum latuisse funus adeò magnificè curatum: sed quia gentilis obierat, illud datâ operâ prætermisit sanctus Episcopus idolomanix oppugnator; perinde atque Scriptores omnes alij Christiani & antiqui, qui sepulchra Regum ethnicorum Pharamundi, Clodionis, Merouei, & Childerici etiam nostri missa fecerunt, ac Regum Christianorum dumtaxat indicarunt.

Balder.
lib. 1. c. 7.

Clodoueus I. Childerici filius *paternas sedes amabat, & Atrebatum*, PRÆTER CETERAS SEDES, *speciatim versabatur*. Verbis illis: *Præter ceteras sedes*, Tornacum, vt antè dixi, comprehendunt Gregorius & Fredegarius, vbi tradunt, *CLODOVEVM nauigare solitum per Scaldim fluum;* ad quem situm est TORNACVM.

L. I. c. 40.
cap. 28.

Chilpericus I. Clodouei nepos Tornaci diu habi-

habitavit. Gregorius Turonensis: CHILPERICVS verò cognoscens, quòd iterum Guntchramnus cum SIGIBERTO pacificasset, se intra TORNA-

Lib. 4.

cap. 45.

CENSES MVROS cum uxore & filijs commu-

niuit. Papius Massonus: Chilpericus TORNA-

Lib. 1.

Annal.

CVM profugerat, qua est CIVITAS NERVIORVM,

uxorem & liberos secum habens. Rursum Grego-

Cap. 46.

rius: CHILPERICVS autem in ancipiti casu defi-

xus, in dubium habebat an euaderet, an periret, do-

nec ad eum Missi veniunt, de fratris [Sigeberti]

obitu nuntiantes. Tunc egressus à TORNACO cum

uxore & filijs, eum vestitum apud LAMBROS vi-

cum sepeliuit. Vicus est haud procul à Duaci mu-

ris, quem Baldericus vocat Lambras villam.

L. 2. c. 21.

His ita gestis, SAMSON filius Chilperici Regis

iunior à dysenteriâ & febre comprehensus rebus hu-

manis excessit. Hic verò, cum Chilpericus Rex

apud TORNACVM à fratre obsideretur, NATVS

EST; quem mater ob metum mortis à se abiecit, &

perdere voluit: sed cum non potuisset, obiurgata à

Rege, eum baptizari præcepit: qui BAPTIZATVS,

& ab ipso Episcopo SVSCEPTVS, lustro vno, nec

perfecto, defunctus est.

Gregor.

Turon.

l. 5. c. 23.

Fortunatus in Vitâ S. Medardi Nouiomensis 8. Iunij.

ac Tornacensis Episcopi: Rex SIGEBERTVS,

cum fratrem suum, CHILPERICVM nomine, apud

Qq

urbem

urbem TORNACVM obsidere disponderet, apud VICTORIACVM Fredegundis Regina versutiâ interemptus est. Victoriacum, vulgò *Vitry*, vicus est in pago Atrebatensi, altero lapide à Duaco. Postmodum idem ille Chilpericus Regiâ planè magnificentiâ in Ecclesiam Tornacensem beneficus fuit, vt liquet ex hoc eius præcepto, quod Philippus Rex, cognomento Pulcher, auctoritate suâ confirmavit ipsissimis hisce verbis:

Ex Ar-
chivo vr-
bis Tor-
nacen-
sis.

PHILIPPVS *Dei gratiâ Francorum Rex, notum facimus vniuersis, tam presentibus, quam futuris, quòd NOS litteras quasdam SIGILLO inclyta recordationis HILPERICI quondam Regis Francie, in eisdem IMPRESSO litteris, intus & foris sine laqueo, cuius character est DIMIDIATA HOMINIS IMAGO, cum PILEO in capite, cuius littere sunt in circumferentiâ: HILPERICVS REX FRANCORVM, sigillatas vidimus in hac verba; diptongis tamen in eisdem scriptis litteris, in presenti transcripto non expressis.*

IN NOMINE Omnipotentis DEI & *Saluatoris nostri IESV CHRISTI, HILPERICVS Diuinâ praueniente gratiâ REX FRANCORVM. Quantò alios Regiâ celsitudine præcellimus, tantò Christum honorare, & eius Ecclesiam impensius volumus; & in Christi repetitionibus Sacerdotum,*

&

& Pontificum, vel seruorum Dei, qua pro eorum
 utilitatibus pertinent, libenter præstamus, vel conce-
 dimus; & hoc nobis ad laudem, vel stabilitatem Re-
 gni nostri in Dei nomine pertinere confidimus. Id-
 circò noscat omnium fidelium sancta Dei Ecclesia,
 nostrorum quoque, præsentium scilicet, & futuro-
 rum humilitas, seu magnitudo, quòd Nos Aposto-
 lico viro, Domno CHRASMARO, Nouiomagensis
 vel TORNACENSIS urbis Episcopo, THELO-
 NEVM de nauibus super fluuio SCALT, qui perti-
 net ad FISCVM TORNACVM, tam ultra,
 quàm & citra decursum, de quolibet commercio,
 seu & de CARRIGIO, vel de SAGENIS; nec non
 de PONTE super flumen SCALT; vel de omnibus
 venalibus, ubicumque vendantur, seu intra muros,
 seu in appendicijs murorum prædictæ ciuitatis, unde-
 cumque THELONEVS exigitur, sicut FISCVS
 NOSTER, & REGIA POTESTAS vendicare
 potest; necnon & IUSTITIAM de eodem THE-
 LONEO, sicut eam liberè possidemus, ad ECCLE-
 SIAM ipsius Pontificis Domni CHRASMARI, qua
 est in honore Beate MARIÆ in ipso TORNACO
 constructa, in stipendijs Canonicorum eiusdem Ec-
 clesie promerendis, nostri augmentum, plenè & inte-
 grè nostrâ gratiâ visi fuimus concessisse. Quapropter
 per hoc PRÆCEPTVM specialius decernimus pro

douando, quod perpetualiter, citra ipsum *Domnum*
 CHRASMARVM, vel ipsius SANCTÆ ECCLE-
 SIAE TORNACENSIS, & successoribus suis pro
 tempore, volumus esse concessum, ut neque NOS,
 neque iuniores nostri, vel successores nostri, nec qua-
 libet iudiciaria potestas, THELONEVM de quoli-
 bet commercio, tam NAVIGIO, quàm & CAR-
 RIGIO, aut de SAGENIS, vel de PONTE, tam
 ultra, quàm & citra ipso fluuio SCALT; necnon de
 omnibus venalibus, ubicumque apud TORNACVM
 vendantur, undecumque THELONEVS exigitur,
 & Fiscus noster euendicare potest, ab ipso *Domno*
 CHRASMARO, vel iunioribus, vel successoribus
 suis, nec de eorum potestate contradicere vel auferre
 præsumat: sed ipse THELONEVS & IVSTITIA
 de theloneo, iuxta quod supra per singula contine-
 tur, ipsi *Domno* CHRASMARO Pontifici, vel suc-
 cessoribus suis, ad partem ipsius SANCTÆ ECCLE-
 SIAE Beatae Virginis MARIAE, qua est in ipso fisco
 constructa, omni tempore, nostris & futuris tempori-
 bus, ad MENSAM CANONICORVM eiusdem
 Ecclesiae, perpetuò proficiet. Et ut hac AVCTORI-
 TAS firmior habeatur, MANVS NOSTRAE sub-
 scriptione firmavimus, & ANNULI NOSTRI im-
 pressionem consignare atque roborare precepimus.

Signum HILPERICI gloriosi Regis.

HALCOI-

HALCOINVS *Notarius recognoui, & signavi.*
Data Kal. Maij, anno primo Regni HILPERICI
gloriosi Regis, indictione XIII. Actum apud BI- An. 580.
BRACH, in Dei nomine feliciter, Amen.

Quod autem VIDIMVS, hoc testamur: in cuius
testimonium presentibus litteris NOSTRVM fecimus
apponi SIGILLVM. Actum PARISIIS, anno Do- An. 1290.
mini millesimo ducentesimo nonagesimo, mense Fe-
bruario.

Sed & alia multa in Ecclesiam Tornacensem
 contulit Chilpericus, de quo Herimannus Ab-
 bas S. Martini Tornacensis in Historiâ sui mona- Circa
 sterij, quam in antiquis membranis manu exa- an. 1100.
 ratam vidi: *fura sua Regalia, quæ in eâdem ciuitate*
possidebat, inter EPISCOPVM & CLERVM dis-
tribuit. Episcopo delegauit MONETAM ciuitatis;
MAIRAM, de quâ fermentantur ceruisia; IUSTI-
TIAM, DISTRICTVM, ADVOCATIONEM ho-
minum Beatae MARIÆ; & VINAGIA plaustro-
rum & vehiculorum, quæ venalia in ciuitatem affe-
runt. CLERO verò tribuit TELONEVM, PON-
TINAGIVM, vt ex eorum redditibus vestimento-
rum suorum necessaria compararent; & vt victum
copiosè & sufficienter haberent, OMNEM TERRAM,
quæ iacet inter duos fluuiolos, RIES scilicet & MAI-
RAM, eorum ditioni subdidit, vt ex eius agriculturâ

absque penuriâ sustentarentur : cunctaq̄ MOLENDINA, quæ tunc erant in SCALDA; eis superadditis sex ex his, Episcopo reseruatis, cum quinque quadrigis terra. FORAGIA verò CAMBORVM, & redditus VASORVM VINI, inter utrosque æquis partibus diuisit.

EX M.S.
meo.

Balduinus de Auennis, Toparcha Bellimontis in Hannoniâ, Burchardi Auennensis, & Margaretæ Flandrensis ac Hannoniensis Comitissæ filius, celebrat etiam Chilperici Regis liberalitatem antiquâ istâ Wallonum linguâ: *Quand CILPRY se partit de TOURNAY, il donna à l'ÉVESQUE la Seignourie de la ville, la Monnoye, les Changes, & les Molins de l'Eschault, & l'Hommage du Chastellain, & l'Aduoié, avec moult d'autres droitures, & le y receu à homme. Et l'Euesque le y doit seruir à dix Cheualiers, quand il asemble son OST.*



CAPVT XXI.

Vindicatur Epochâ Præcepti Regis CHILPERICI pro Ecclesiâ Tornacensi.

IOannes Cognatus in Historiâ Tornacensi, L. 1. c. 66.
 præceptum Chilperici Regis mutilum edidit
 & imperfectum; atque post illum ter Aubertus In Codi-
 Miræus. Vterque verò chartam ita concludit: ce cap. 2.
*Datum Bibrax, Chilperici anno primo, indi- In Noti-
 ctione XIII. in Dei nomine feliciter, Amen.* tia cap. 3.
 Contendit In Fastis
 autem Miræus mendum esse, ac legendum, *indi- 6. Febr.*
ctione VIII. quæ cadit in annum D. LXXV. Ego An. 575.
 ex chartâ Chilperici Regis, per Philippum Pul-
 chrum visa & confirmata, scriptum itidem ha-
 beo, *indictione XIII.* quâ designatur annus D. LXXX. An. 580.
 Quocircâ nihil immutandum existimo in indi-
 ctione; editumque eo anno à Chilperico præce-
 ptum illud, iam ostendo; & argumento verosi-
 mili confirmo omnium, quotquot extant, vete-
 rum codicum fidem, quam ita constantem con-
 uellere religioni semper duxi.

Gregorius Turonensis, Scriptor æqualis, & L. 5. c. 29.
 Chilperico Regi notus: CHILPERICVS verò
 Rex DESCRIPTIONES NOVAS & GRAVES
*in omni Regno suo fieri iussit. Quâ de causâ multi
 relin-*

relinquentes ciuitates suas, vel possessiones proprias, alia Regna petierunt, satius ducentes alibi peregrinari, quàm tali periculo subiacere. Aimoinus eodem sensu: *Proscriptionibus grauissimis populum sibi subiectum atterere cœpit: quâ de causâ multi è plebe natiuum relinquentes solum, maluerunt exules novas querere sedes, quàm patrios incolendo fines iniusto ruere sub onere tributi.*

Lib. 5. de
Prouid.

Ærumnas similes Christianorum sæculi quinti describit Saluianus Massiliensis verbis istis: *Vastantur pauperes, viduae gemunt, orphani proculcantur in tantum, ut multi eorum, & non obscuris natalibus editi, & liberaliter instituti, ad hostes fugiant, ne persecutionis publicæ afflictione moriantur; quærentes scilicet apud Barbaros Romanam humanitatem, quia apud Romanos barbaram inhumanitatem ferre non possunt. Et quamuis ab his, ad quos confugiunt, discrepent ritu, discrepent linguâ, ipso etiam, ut ita dicam, corporum atque induuiarum barbaricarum fœtore dissentiant; malunt tamen in Barbaris pati cultum dissimilem, quàm in Romanis iniustitiam seuientem. Itaque passim vel ad Gothos, vel ad Bagaudas, vel ad alios ubique dominantes Barbaros migrant: & commigrasse non pœnitet: malunt enim sub specie captiuitatis viuere liberi, quàm in specie libertatis esse captiui*

Grego-

Gregorius Turonensis libro iam citato: *Discordantibus Regibus, & iterum bellum civile parantibus*, Cap. 35. *DISENTERICVS MORBVS* penè totas Gallias præoccupavit. Erat enim his, qui patiebantur, valida cum vomitu febris, renumq; nimius dolor, caput graue, vel ceruix, &c. Et quidem primùm hæc infirmitas à MENSE AVGVSTO initiata paruulos adolescentes arripuit, lethoq; subegit. Igitur in his diebus CHILPERICVS Rex grauiter egrotauit: quo conualecente, FILIVS EIVS IUNIOR, necdum ex aquâ & Spiritu sancto renatus, egrotare cœpit, quem in extremis videntes Baptismo abluerunt: quo parumper melius agente, FRATER EIVS SENIOR, nomine CHLODOBERTVS, ab hoc morbo corripitur; ipsumq; in discrimine mortis FREDEGVNDIS MATER cernens, serò pœnitens ait ad Regem: *Diu nos malè agentes pietas diuina sustentat: nam sæpè nos febribus, & alijs malis corripuit, & emendatio non successit. Ecce iam PERDIMVS FILIOS: ecce iam eos lacrymæ pauperum, lamenta viduarum, suspiria orphanorum interimunt; nec spes superat cui aliquid congregemus: thesaurizamus nescientes cui congregemus ea: ecce thesauri remanent à possessore vacui, rapinis ac maledictionibus pleni. Numquid non exundabant promptuaria vino? numquid non horrea replebantur frumento? Numquid erant*

THESAURI *referti* AVRO, ARGENTO, LAPIDIBVS PRETIOSIS, MONILIBVS, *vel reliquis Imperialibus ornamentis?* Ecce quod pulchrius habebamus, perdimus. Nunc si placet venire, INCENDAMVS omnes DESCRIPTIONES INIQVAS, sufficiatq̄ FISCO NOSTRO, quod suffecit patri Regiq̄ CHLOTARIO. Hac effata Regina, pugnis verberans pectus, iussit LIBROS exhiberi, qui de Ciuitatibus suis per MARCVM [Referendarium] venerant; PROIECTISQVE IN IGNEM, iterum ad Regem conuersa; Quid tu, inquit, moraris? Fac quod vides à me fieri: SI DVLCES NATOS PERDIMVS, *vel pœnam perpetuam emendamus.* Tunc Rex compunctus corde TRADIDIT omnes LIBROS descriptionum IGNI; conflagratisq̄ illis, misit qui futuras prohiberent descriptiones.

Post hac INFANTVLVS IUNIOR, dum nimio labore tabescit, extinguitur; quem cum maximo mœrore deducentes à villâ BRENNACO Parisius, ad Basilicam sancti DIONYSII sepelire mandauerunt: CHLODOBERTVM verò componentes in feretro, Suesſionis ad Basilicam S. MEDARDI duxerunt; proiecientesq̄ eum ad sanctum sepulchrum, vouebant vota pro eo: sed mediâ nocte anhelus iam & tenuis spiritum exhalauit; quem in Basilicâ SS. CRISPINI & CRISPINIANI Martyrum sepelierunt.

Magnus

Magnus quoque hîc planctus populo fuit : nam viri lugentes, mulieresq; lugubribus vestimentis induta, ut solet in coniugum exequijs fieri, ita hoc funus sunt profecuta. Multa POSTEA Chilpericus Rex ECCLESIIIS, siue BASILICIS, vel pauperibus est largitus. Temporis, euentuumq; ratio examinanda, me paulò fusiùs hæc exarare compulit.

Incœpit illa torminum lues *anno quinto CHIL-* Grego-
rius l. 5.
c. 34 35.
& 40.
DEBERTI Regis, mense Augusto ac Septembri.
Atque statim Octobri Rex CHILPERICVS, post
MORTEM FILIORVM, in Cotiâ syluâ plenus luctus
cum coniuge residebat. Cæsus fuerat Sigebertus An. 575.
Rex Austrasiæ anno D. LXXV. quo Childebertus
eius filius, adhuc puer, illicò regnare cœperat;
vt annus quintus Childeberti in Austrasiâ, esset.
annus Christi D. LXXIX. quo sic Hermannus An. 579.
Contractus: Tres filij HILPERICI dysenteriâ
perière. Iam expendo Gregorij verba post mor-
tem filiorum Chilperici: Multa POSTEA Chil-
pericus Rex ECCLESIIIS, siue BASILICIS, vel
pauperibus est largitus. Et isthæc clariora Aimoini: L. 3. c. 32.
Sequenti abhinc anno (nempe D. LXXX.) alius ex An. 580.
filijs Chilperici, THEODORICVS nomine, termi-
num sortitus est vitæ: vnde CHILPERICVS Di-
uine animaduersionis iudicium cervici imminere sua
cognoscens, MVLTa pauperibus Christi, & ECCLE-

SIIS *largitur* DONARIA. Ex quibus benè expensis atque examinatis colligo, factam à Chilperico Rege donationem Ecclesiæ Tornacensi anno D. LXXX. Kalendis Maij, indictione XIII. Particula enim POSTEA, quâ utitur Gregorius, spatium temporis indeterminatum significat. Vt taceam de consensu omnium veterum codicum, in quibus *indictionem octauam* numquam reperias, sed constanter *decimam tertiam*.

Cur autem charta illa Chilperici (qui iam totis nouemdecim annis regnauerat) data sit *anno primo HILPERICI gloriosi Regis*, alia est difficultas, quæ multorum torsit ingenia. Vult Miræus intelligi annum primum Regni Austrasiæ, quod Sigeberto fratre occiso Chilpericus inuaserat: sed reuerà illud Regnum à Sigeberti nece statim collatum est in eius filium Childebertum, annos quinque dumtaxat natum: neque Chilpericus

L.4.c.46. Rex illud umquam obtinuit. Gregorius Turo-
nensis: *Mortuo Sigeberto, regnavit CHILDEBERTVS filius eius pro eo*. Hunc ergo nodum (ni fallor) sic exsoluo: Diu regnauerat Chilpericus, sed dominatu tyrannico; quippe qui *damnis immensis populum afflixerat, supplicijs terruerat, morte mulctarat*. Cumque diuinâ perculsus vindictâ vellet (vt existimo) rectiora in posterum iudicia

Gregor.
l. 5.c.29. exerce-

exercere, & publicæ rei feliciùs consulere; posthabito tempore præterito tamquam nullo, initium Regni æquioris *anno primo* voluit indicare, ac NOVA FACERE OMNIA.

Et verò oblato argumento de libris per Chilpericum Regem crematis, venit in mentem, Iustinum II. Imperatorem afflictis creditoribus parentis debita persoluisse, librosque & syngraphas palàm iussisse comburi. Vnde Corippus:

Lib. 2.

*Gaudia quanta illic, quantus favor! undiq; lætus
Tollitur in calum POPVLORVM CLAMOR ouantum.*

Mirantur Proceres, mirantur talia plebes.º

Hinc rutili lucent CHARTIS ARDENTIBVS ignes:

Hinc radiat fuluum concertans ignibus aurum:

*Hinc CHARTAS FLAMMIS subigunt: hinc por-
dere fusos*

Exaquant solidos, & lancem pollice pulsant:

Tunc sinibus plenis abeunt, quæstusq; laborant:

Elatisq; oculis pro vitâ Principis orant.

Sed & FRIDERICVS Aragonius, Neapolita-
norum Rex, Ferdinandi primi filius, Alphonfi
frater, Ferdinandi II. patruus, anno M. CD. XC VII. Ex M.S. cod. An. 1497.
quo Regnum illud adeptus est, instituit Ordinem
militarem, cuius signum erat Mus Ponticus can-
didissimus (Ferdinandi parentis iam olim tessera)
pendens è collari aureo, quod LIBRIS APER-

TIS, & INTER FLAMMAS deflagrantibus, circumtectum erat, addito lemmate, RECEDANT VETERA. Torquem illum aureum gestabat Rex ipse FRIDERICVS, qui, antequam regnaret, vocabatur Princeps de Altamura. Ferebant etiam FERDINANDVS Dux Calabriae, Regis filius; D. CÆSAR, Regis frater; N. Bisignani Princeps; alijque Magnates Regni. Descripta erant in libris tributa enormia, quibus Rempublicam grauarant Principes Andegauenses: FRIDERICVS Rex, vt populum subleuaret, omnes libros veteres flammis tradidit, NOVAQVE FECIT OMNIA.

Quod superest, placuit Ioanni Cognato, locutum de Chilperici Regis donatione Gregorium Turonensem verbis illis, quæ sunt libri quarti de miraculis sancti Martini: *Apud TORNACENSEM verò Cenomannici territorij urbem, quæ nunc in ipsius SANCTI Basilica ditibus detinetur, mulier quædam diuturnâ cæcitate detenta, &c.* Agiturq; ibi de miraculo virtute D. Martini patrato. Atqui ex chartâ Chilperici Regis, *Ecclesia Tornacensis in honorem beatae MARIÆ fuit constructa, non autem S. Martini.* Vnde iudico, apud Gregorium errorem esse libellionis, qui *Tornacensem urbem* scripsit pro *Toronensem*, quam Mathæus Vindocinensis vocat *Martinopolim*; quæ-

In Hist.
Tobiac.

quæque in provinciâ Lugdunensi tertiâ nuncu-
 patur *Ciuitas Toronorum*. Et ipsemet quoque
 Gregorius sic de Roccoleno: *Cum Cenomannicis*
 TORONIS venit, & *prædas egit*. Tum de Me-
 roueo, Chilperici Regis filio: TORONIS venit,
 ibiq; dies sanctos Paschæ tenuit. Prætereà ciuitas
 Tornacensis non est sita in Cenomannico ter-
 ritorio, in quo est Turonensis, seu Toronensis,
 cuius olim Comitatus subiacebat Cenomanni-
 co Ducatui, qui memoratur in Vitâ S. Constan-
 tiani, & in gestis Dagoberti I. Regis: idque sic
 insinuat ordo de Missis & Pagis in Capitulis Ca-
 roli Calui apud Siluacum: *Dodo Episcopus*,
 Hrobertus, & Osbertus, *missi in CINOMAN-*
 NICO, *Andegauensi, atque TVRONICO*. Verba
 denique illa: *quæ nunc in ipsius Sancti Basilica di-*
tionibus detinetur, non possunt esse Gregorij Tu-
 ronensis; sed à recentiore quopiam ad margi-
 nem adiecta, in contextum irrepsere; vt clarè
 colligitur ex S. Audoëno in Vitâ S. Eligij, quem
 scribit magnum beneficium Ecclesiæ S. MARTI-
 NINI apud TVRONOS obtinuisse à Dagober-
 to I. Rege; scilicet *censum omnem qui fisco solue-*
batur: atque ab eo tempore omne ius Fiscalis census
Ecclesiam sibi vendicasse; & in eâdem urbe per Pon-
tificis litteras Comitem fuisse constitutum. Atqui
 Dago-

EX M.S.
Franc.
Thuan.Lib. 5.
c. 1. & 2.

An. 853.

Dagobertus I. Rex. cœpit regnare post patrem
Chlotarium II. anno DC. XXVIII. decessitque
Anno 628.
644.
An. 596. Episcopus ad Superos abiit anno D. XCVI. ac
proinde iuris à Dagoberto Rege Turonensi Ec-
clesiæ concessi non potuit meminisse, quod an-
nis multis ab eius obitu concessum fuerat.



CAPVT XXII. ET VLTIMVM,

Appendix ad undecimum & duodecimum, de Apibus Childericianis.

Omnia Apum, quæ in conditorio Childerici Regis repertæ sunt, corpora tota auro constant, alulæ fulgent pyropo: antennas & pedes non habent; vt auiculæ scutarix, aleriones & merulæ, rostro & cruribus carent. Omnes prætereà sunt breui & intectâ pennis aluo, vt *muscæ*, quas *mansuetas apes* appellabat Helio-
 gabalus Imperator. Aristoteles de Apibus: *Genus quod optimum, breue hoc, in rotunditatem compactile, & varium est.* Tum inferiùs: *MINORES, officiosiores maioribus sunt.* Plinius etiam: *Optimæ breues, variæq; deteriores longæ, & quibus similitudo vesparum.* Rectè in laude ponitur strictus huius insecti habitus, cuius Rex à Virgilio contemnitur, qui *horridus est*,
 — *longamq; trahens inglorius aluum.*

Lamprid.
in Helio-
g. Lib. 9.

Histor.
animal.
cap. 40.

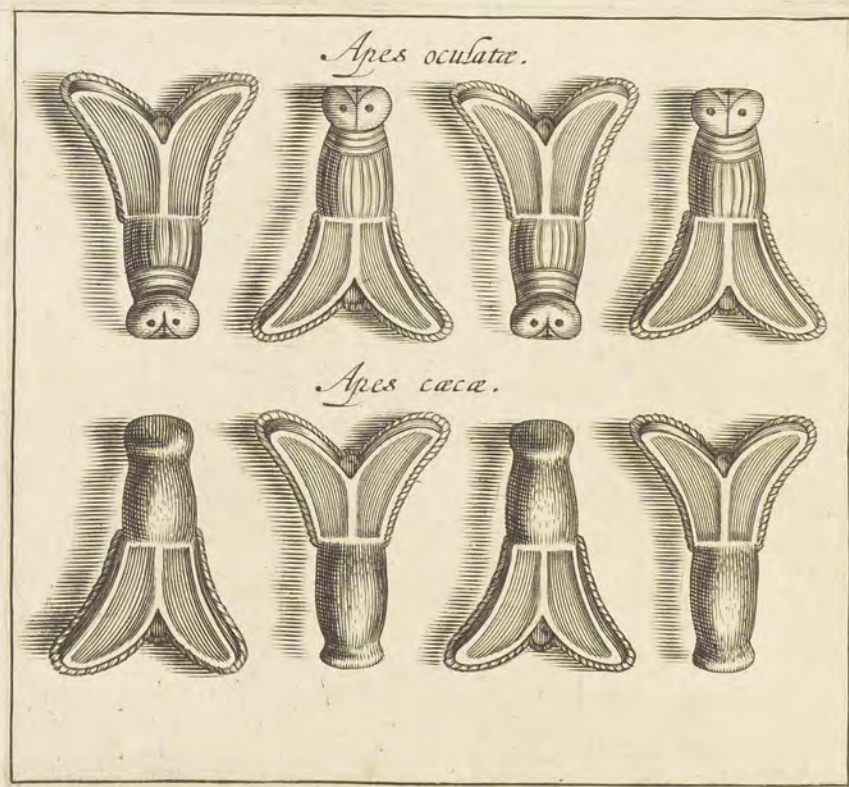
Lib. 11.
cap. 18.

Lib. 4.
Georg.
v. 94.

Suprà
cap. 11.

Dixi autem, Apum Childerici Regis alias habere læue politumq; collum; alias asperius & virgatum. Priorum formam retuli ad ortum ciuilem & vrbani; posteriorum ad syluestrem & rusticum. Sed cum rei rationem admoto microscopio penitiùs introspexi, notavi læui collo præditas

luminum expertes esse, & absque vllis ad rostrum linearibus formis. In aliis verò, quæ asperiore sunt collo, binos obseruauit ad frontem oculos, rostrumque distinctum lineamentis. Obseruauit prætereà ternos ceruicem ambientes circulos, à quibus prodeunt virgulæ plures in altum insecti exigui thoracem. Vtriusque generis Apes hîc æri insculptas dedi, maiore duplo quàm sunt formâ, vt discrimen plenius innotescat.



Natura nihil tale tribuit Apibus; quarum aliæ apud Maronem *turpes horrent*, quia hispidæ & v. 95. subfuscæ;

— *elucet aliæ, & fulgore coruscant,*

Ardentes auro, & paribus lita corpora guttis;
vt reliquum sit notas illas à Childerico, Rege ingeniosissimo, adiectas ad rei cuiuspiam reconditoris significationem, Ægyptiorum more, qui per animalium figuras sensum mentis effingebant.

Ego per cæcas apes significari existimo eos Francos, qui ^a *furentibus animis Childericum interimere decreuerunt, vel eijcere de Regno, Regem alioqui naturâ benignum, utilem, atque strenuum.*

Apibus *aculeum*, inquit Plinius, ^b *natura dedit ventri confertum ad unum ictum.* Et Aristoteles: ^c *Intereunt quæ percusserint: quoniam sine intestini eruptione aculeus eximi non potest.* Franci fures in Childericum Regem, non occiderunt illum quidem, sed pravis excæcati consilijs, velut aculeis ferierunt, Apibus simillimi, quæ animas ponunt in vulnere ardore vindictæ, carentque oculis, parte corporis pretiosissimâ, & qua lucis usu vitam distinguit à morte, quam illi suo Regi rebelles merebantur.

Infesti Apum aculei tenues adè sunt, vt visu percipi vix possint. Atomis comparat Alexander

^a Gregor.

Tur. l. 2.

cap. 12.

Gesta

Franc. c. 6

Rorico

lib. 1.

Aimoi-

nus lib. 1.

cap. 7.

^b Lib. 11.

cap. 18.

^c Lib. 9.

Hist. ani-

mal. c. 40.

Plinius

l. 11. c. 37.

Lib. de
Ape. c. 4.

Monfortius. Quia autem infixi carnibus sic hærent firmiter, vt Apes subitò auolantes illos reuocare nequeant, sed intestini partem relinquunt cum ictu, vnde languescere incipiunt, tandemque moriuntur; ego aculeos illos exilibus hamulis, & qui sub sensum non cadant, horridulos

Lib. 16.
cap. 36.

reor, vt olim tela atque spicula. Plinius de Orientis populis: *Calamis SPICVLA addunt IR-*

Lib. de
Pœnit.
cap. 12.

REVOCABILI HAMO noxia. Tertullianus: *Ceruus sagittâ transfixus, vt ferrum, & IRREVOCA-*

Lib. 2.
Vide su-
prâ c. 14.

BILES MORAS eius de vulnere expellat, scit sibi dictamno medendum. Agathias de veterum Francorum telis: *Ad extremitatem SPICVLI mucrones quidam adunci utrimq;* Sententiam meam iuuant egregiè Scriptores, qui Apum aculeos tela vo-

Lib. 1. de
Clem.
cap. 19.

cant & spicula. Seneca: *Vtinam ea homini lex esset, qua APIBUS, vt ira cum TELO frangeretur, nec sapius liceret necare, quàm semel.* Plinius de infectis,

Lib. 11.
cap. 28.

tela cum aculeis confundit: *Quaternas habent pinnas, qua ACVLEIS in aluo armantur: nullum, cui TELVM in ore, pluribus quàm binis aduolat per-*

Verf. 236.

nis. Virgilius de Apibus:

*Illis ira modum supra est, læsæq; venenum,
Moribus inspirant, & SPICVLA CÆCA relinquunt,
Affixa venis, animasq; in vulnere ponunt.*

Cæca spicula explico cum Veteribus apud Nonium

nium

nium Marcellum, *latentia, tacita, occultè mala*, Cap.6.
& quæ cerni nequeunt. Claudianus:

2. Ruff.

— pastoris in ora

*Commotæ glomerantur APES, qui dulcia raptu
Mella trahit, pennasq; cient, & SPICVLA tendunt.*

Ovidius:

In Ibin.

Inq; tuis opifex vati, quod fecit Aethæo,

NOXIA luminibus SPICVLA condant APIS.

Isidorus: *SPICVLA sunt sagittæ vel lanceæ breues*, L. 18. c. 8.
ab SPICARVM specie nuncupata. Nam ut istæ ar-
stis horrent, sic illa cuspidibus & hamulis sunt
noxia.

Hoc autem loco minimè videntur omitten-
da quæ Plotinus adfert ex Platonis disciplinâ, de Enn. 3,
lib. 4. c. 2. *Qui civilem virtu-*
tem consecutus est, homo reuertitur: sed qui civi-
lem virtutem haud satis est assecutus, in civile ani-
mal APEM, vel similia se transformat. Childeri-
cus Rex, qui Ægyptiorum Apin vice Numinis
colebat, eorum quoque dogmata sectabatur;
quippe qui pecunias vnà secum sepeliri iusse-
rit, quibus post mortem se vsurum arbitraba-
tur. Quîdni autem Francos ille inurbanos, qui
eum aliàs Regno expulerant, per cæcas Apes ex-
primi voluit, ut ipsorum animæ in oculatas re-
uerfuræ, ciuiliorum morum comitatem quære-

L. I. Hist. rent? Apes vocat Aristoteles *animalia ciuilia*. Et
 cap. I. Didymus præclarè: *APIS est omnium animalium*
 Apud *sapientissima*. Plinius de toto examine: *Republi-*
 Geopon. *cam habent, consilia priuatim, & Duces gregatim;*
 L. II. c. 5. *& quod maximè mirum sit, mores habent.*

Oculatas Apes refero ad Francorum Proce-
 res, qui vnà cum Viomado, Francorum fidelissi-
 mo, Childericum exulem in Franciam reduxe-
 runt, & *resublimauerunt in Regno*. Sic enim Clau-
 dius Ælianus, qui Romæ sub Antonino Pio
 Fredeg. Imp. vixit: *REGEM suum APES, lenitudine im-*
 cap. II. *perij dulcem, & mansuetudine morum suauem, nul-*
 Lib. 5. de *loq; SPICVLO armatum, cum is defugiendo ipsas*
 Animal. *reliquit, accersunt, & fugitiuum à regno insequun-*
 cap. 10. *tur. Ipsum autem sagacissimè odorantur; ac nimirum*
ex eius odore deprehensum, suâ sponte AMANTES
& venerantes ipsius naturam, de fugâ in regnum
 Loc. cit. *reducunt. Aristoteles item de Apibus: Si cum per-*
gunt, REX ipse fortè aberrarit, omnes inquirere, odo-
ratuq; sagaci persequi, donec inueniant, accepimus.

Militarem Francorum nobilitatem præmiis
 condecoratam indicant circuli, siue torques, qui-
 bus ambiuntur colla oculatarum Apum. Virgi-
 lius de ornatu puerorum nobilium:

Æn. 5.
 v. 559.

— *it pectore summo*
Flexilis obtorti per collum CIRCVLVS auri.

Silius

Silius Italicus de Gallo quodam:

Lib. 4.

COLLA viri fulvo radiabant lactea TORQVE.

Strabo de ornatu Gallorum, finitimorumque populorum: *Aurum, & circum colla TORQVES.*

Tacitus de Germanis progenitoribus Franco-
rum: *Gaudent finitimarum gentium donis, quæ non modo à singulis, sed publicè mittuntur, electi equi, magna arma, TORQVES que.* Lib. de Germ.

Sed quid virgulæ illæ à circulis productæ ac pendentés? Certè vt isti stringunt magis, & ambiunt ipsum collum, ita virgulæ ad scapulas demissæ pendent, vti phaleræ à torque. Vtrumque distinguit Silius, vbi de Scipionis munificentia: Lib. 15.

Tum merita æquantur donis, ac PRÆMIA virtus

Sanguine parta capit: PHALERIS hic pectore fulget,

Hic TORQVE aurato circumdat lactea colla.

Sed scitè vtrumque videtur coniunxisse Isidorus: L. 9. c. 35.

TORQVES, CIRCVLI aurei à COLLO ad PECTVS dependentes, & à viris geruntur, vt à feminis monilia.

Elatas porrò Apes aureas in sepulturam cum Childerico Rege, mirum videri non debet, cum id humanitatis ac religionis munus Apes ipsæ superstités defunctis suis impendant. Virgilius per-
spicue: — corpora LVCE CARENTVM Verf. 255

Exportant tectis, & TRISTIA FVNERA ducunt.

Plinius

Lib. II.
cap. 18.

Plinius quoque: *Defunctas progerunt, funeran-
tiumq; more comitantur exequias.*

In Ex-
hort. ad
Infubres
an. 1507.

Ceterum, post Childericum I. Regem sym-
bolicas Apes primus palam vsurpauit L V D O V I-
C V S XII. Rex Francorum, stirpe Valesius.
Ioannes Baptista Mantuanus de Triumphali
eius introitu in ciuitatem Genuensem an-
no M. D. VII. ita cecinit:

*fbant ostrati Proceres, longoq; equitatu
Lata suburbanos implebant agmina vicos.
In medio REX victor, equo sublimis in alto,
Murice conspicuus, rutilanti splendidus auro:
Signabatur APVM sparsim toga tota FIGVRIS;
Cumq; APIBVS Regnator APVM fulgebat in ostro,
Pictus acu, scriptumq; notis epigramma Latinis:
REX M V C R O N E C A R E T: quo significare volebat
Rex pius & clemens, quã mente intraret in urbẽ,
Quõve animo debent populis conuiuere Reges.*

Lib. I. de
Clem.
cap. 19.
Lib. 5. de
Animal.
cap. 10.
Lib. 5.
Histor.
cap. 21.

Rex Apum caret aculeo, si Senecæ credimus:
*Rex ipse sine aculeo est: noluit enim natura nec sa-
uum esse, nec ultionem magno constituram petere.*
Ælianus etiam Regem Apum nullo spiculo arma-
*tum dixit. Aliter tamen sensit Aristoteles, na-
tura Scriba: Aculeum REGES & Duces habent,
sed eo non pungunt. Quæ Philosophi mens expres-
sa reperitur in eiusdem Ludouici XII. aëro
numi-*

numismate, in quo Apes, rege eminente, volitant circum alueare, cum hoc titulo:

NON UTITUR ACVLEO REX, CUI PAREMVS.

An verò ad Apes antiquissimas Childerici I. Regis Ludouicus respexerit, asserere non ausim, cum sæcula plus quàm dena inter vtrumque intercesserint.

Henricus III. Rex, Valesiorum postremus, iisdem Apum impressa typis bina edidit numismata. Prius argenteum anni M. D. LXXXIV. hoc præfert lemma:

PLEBIS AMOR, REGIS CVSTODIA.

Xenophon: *Apes semper Regi ultrò parent.* Pli-
nius: *Mira PLEBI circa Regem obedientia.* Am-
brosius: *Regem suum summâ protectione defendunt,*
& perire pro eo pulchrum putant. Alterum numi-
sma aureum anni M. D. LXXXIX. inscriptum est
Virgiliano hemistichio:

— REGE INCOLVMI MENS OMNIBVS VNA.

Ælianus: *Quoad rex vivit, tam diu examen*
pace fruitur, omniq; ordinum perturbatione caret.

Postremò, Henricus IV. Rex, Borboniorum primus, anno M. DC. VIII. aureum numisma cudit cum Apibus regem suum stipantibus, & hoc symbolo:

AMORE, NON TERRORE:

T t

. Itaque

Lib. 1. de
Clem.
c. 3. & 4.

Itaque *non sine ratione* (magni Senecæ sermo est)
POPVLIS *urbibusq; consensus protegendi* AMAN-
DIQVE REGES, *& se suaq; iactandi quocumque*
desiderauerit IMPERATORIS SALVS: *suam enim*
incolumitatem AMANT, *cum pro vno homine multas*
legiones in aciem deducunt, cum in primâ fronte
procurrunt, & aduersa vulneribus pectora ferunt,
ne IMPERATORIS SVI signa vertantur. Ille est
enim VINCVLVM, *per quod* RESPVBLICA *coha-*
ret: ille SPIRITVS VITALIS, *quem hæc tot millia*
trahunt, nihil ipsa per se futura, nisi onus & prada,
SI MENS ILLA IMPERII subtrahatur. Ideo
PRINCIPES REGES QVE, & quocumque alio
nomine sunt T VTORES STATVS PVBLICI, non
est mirum AMARI vltra priuatas necessitudines:

HIC MVRVS AHENEVS ESTO.

F I N I S.

INDEX

I N D E X

RERVM ET VERBORVM,

Q V Æ

ANASTASI CHILDERICIANA

EXPLICANTVR, ILLVSTRANTVR.

A.



- A**CINACIS, gladius barbaricus 200. adoratus à Schytis. 202. 203
- A**CUS aurea Childerici Regis. 38. 39. eâ vestis regia summo pectore necebat. 239. more apud Germanos usurpato. *ibid.*
- A**DOUAGRIUS Dux Saxonum. 74
- E**GIIDIUS Romanus, Rex adscitus à Francis. 67. 120. Coloniâ Agrippinâ eicitur à Childerico. 73. moritur Treuiri vastatâ, *ibid.*
- A**ËTIUS Romanus Clodionem aggredditur. 10. locus pugne expensus. 11.
- M.** AGRIPPA Gallias vijs militarijs munit. 66
- A**LANI populi. 75. gladium vt Martem colunt. 203
- A**LARICUS, Gothorum Rex, eiusq; Thesaurus sepulchralis. 57
- A**LBIANI pecuniam cum mortuis sepeliunt. 52
- A**LEMANNI qui. 75
- A**LXANDER aperiri iussit sepulchrû Cyri Persarum Regis. 54. 55.
- credebantur iuuari, qui eius imaginem auro, argento, ære expressam gestarent. 275*
- A**LPHONSUS Bonus, Castella Rex. 137
- A**MBIANUM, Childerici Regia 70. solum proprium. 75
- A**MULETA Antiquorum quæ. 265. 266. 267. & seq.
- A**NCHISUS Dux, pater Pipini Maioris domus. 31. 32. à Gunduino peremptus. *ibid.* sepultus Andenne. *ibid.*
- A**NDEGAUUM incensum à Childerico. 74
- A**NGONES, haste Francorum. 217
- A**NNULI quadraginta in sepulchro Mariæ, Honorij Imp. coniugis. 56. Aurei, Apiri, Gemmati. 97. 115. 116. Solidi. *ibid.* Equestris Ordinis. 98. Regis Persarû. 108. Alexandri Magni. *ibid.* Darij, Sylla, Augusti, Mæcenatis, Galbæ Imp. 109. Commodi Imp. 110. Antiquiorum Franciæ Regum. *ibid.* S. Ludouici, Franciæ Regis. 111. quâ manu gestati. 113. quibus digitis. 114. 115. in sponsalibus vtrimque dati.

INDEX RERVM

- dati.* 116. 117. *eorum custodes.*
 120. 121. *Geruli.* 122. *Amicis &*
gratiosis traditi à morientibus.
ibid. *Isdem interdum detracti,*
restituti, & consepulti. 123.
 126. 127. 128. *pericula &*
fraudes ab Annulis. 123. 124.
 125. 126. *inde fracti aliquando*
 129.
Annulus aureus Signatorius Chil-
derici Regis. 39. 98. 256. *eius*
inscriptio expensa. 99. 100.
 101. & seq. *Sculptura, seu Regis*
imago. 103. 105. 110.
Annulus alter apirus, & conu-
bialis eiusdem Regis. 115
Sanctus Ansbertus, Gerulus annu-
li Theodorici Regis. 122
Ansealdus, custos annuli Theo-
dorici Regis. 121.
C. Antij Restionis nummus argen-
teus. 151. 152
Antonini Philosophi nummi ar-
gentei septem in Childerici con-
ditorio reperti. 270
Antoninus Pius, optimus Princeps.
 272. 273. *eius nummus ar-*
genteus perforatus è sepulchro
Childerici Regis. 271. *eiusdem*
Itinerarium illustratum. 12
Antyllus magnis confossus gra-
phijs. 183
Anubis, Aegyptiorum numen. 145
Apes à bobus natæ. 155. 156. 157.
 & seq. *quomodo reparantur.*
 156. *rex earum unde nascatur.*
 157. *mirabilis cum boue sympa-*
thia. 158. 159. *sunt Regiæ pote-*
statis symbolum. 160. *bellico-*
se. 160. 161. *Regis amantiſti-*
mæ. 161. 162. *symbolum fidei*
populorum. *ibid.* *urbane aliæ,*
aliæ rusticæ. 163. *habent ali-*
quid diuinitatis. 173. *Regiæ &*
Regum nutritiæ. 175
Apes aureæ in sepulchro Childer-
ici Regis. 38. 39. 48. 159. *in pha-*
leris equi Regij. *ibid.* & 227.
quare, & quâ significatione.
 160. 161. 163. *cur earum aliæ*
cæcæ, aliæ oculatæ. 321. 322.
fuerunt symbola Childerici Re-
gis 171. *deinde in lilia commu-*
tatæ. 177. 178. 179. 180. *Il-*
las vsurparunt Ludouicus XII.
Henricus III. & IV. Reges.
 325. 329.
Apis Aegyptiorum Deus. 142.
 202. *confertur cum Francico*
Childerici Regis idolo. 143. 144
Apis Francicus cur sine auribus.
 145. 146. *cur cerebro aperto.*
 147. *in bellicas expeditiones*
delatus à Childerico. 153. *cur*
ex equi Regij fronte pendulus.
 154.
Arabes, lapides colunt. 202.
Arbogastes, simulacrorum cultor. 84
Arietes lanæ maioris, auri species
cusa sub sancto Ludouico Rege
Franciæ. 50
Arma in sepulchris. 54. 57. 76.
 223. *igni iniecta cum cadaueri-*
bus principum virorum. 196.
eorum tumulis illata. 197. *ad se-*
pulchra & cænotaphia appendi
solita. 198. 199
Arma, seu insignia hereditaria
apud Francos non ante Ludo-
uicum Grossum. 178
 Arnul-

ET VERBORVM.

- Arnulphus Metensis Episcopus, Anchisi pater.* 31
Attila Rex Hunnorum, sepultus cū auro, phaleris, & gemmis. 57
S. Audoënus, Dagoberti Regis Auricularius, & custos Annuli. 121. *Auctor Vitæ S. Eligij.* 299. 300.
Augustus Imp. viam Flaminiam munivit. 65. *Milliarium aureum fecit.* *ibid.* *Nummorum antiquorum fuit percupidus.* 247
Aurelianum captum à Childerico. 74
Aurelij Veri Imp. nummi argentei sex in Childerici Regis conditorio reperti. 270. *eorum unus perforatus.* 271
Aures indicia animi præferunt 146
Auricularij munus in aulâ Regum Francorum primæ stirpis. 121
Aurum in sepulchris. 51. 52. 53. & seq. *in vestibus Regum.* 93. 95. *in ornamentis Pugillarij.* 192. 195. *Gladiatorum.* 199. 200. 203
Baltheorum. 204. 205. 206. *instructu equorum.* 226. 227. 228. & seq.
Aurum Thesauri Childericiani purum, elutum, magnâ copiâ. 239. 240.
Austriaci Principes cum armis sepulti Viennæ. 197. 198
- B.
- B** *Cum P. magna affinitas.* 70
Baldechildis Regina, ania Chilperici Secundi. 29
- Balma, Abbatia Monialium in Sequanis.* 58
Balthei bullis ornati. 205. 206. *è corio confecti.* *ibid.* & 197
Baltheus pro cingulâ equinâ. 237
Baltheus gladij Childerici Regis. 46. 204. 205. *eius fibula aurea, & gemmata.* 236. 237
Barbari qui. 82. 83. 84. *Christianis oppositi.* *ibid.*
Barbaricus sepeliendi ritus explicatus. 81. 82
Barbaries unde dicta. 82
Bardocucullus quid. 16
Barrum castrum, ubi Childerico redeunti occurrit VViomadus. 69. *non fuit Barrum Ducis, nec Barrum ad Sequanam.* *ibid.* *sed oppidum Taxandriæ, vulgo Per.* 70. 71
Basilica in sepulchris quid. 79. 80
Basilisci Imp. aureum numisma è conditorio Childerici Regis. 252. 255. *alterum eiusdem & Marci eius filij.* 43. 252. 255
Basina uxor Bisini Regis Thoringorum. 67. 71. *deinde Childerici Primi, & mater Clodouci Regum Francorum.* 71. 72. 85. 116. *mulier saga Trithemio dicta.* 72
Basinne, & Basinneke, Belgis femina frugi & cordata. *ibid.*
Basterna quid. 151
Beryllus, gemma Indica. 126.
Bipennis quid. 207. 208. *eius imago è columnâ Traiani.* 209.
Francisca Francis Scriptoribus appellata 211. 212. 213. *interdum.*

INDEX RERVM

- dum simpliciter Securis.* 214.
215
- Bisinus Rex Thoringorum.* 67. 68.
71
- S. Bonitus, Childeberti Regis Referendarius.* 119
- Bos Egyptiorum numen.* 142.
143. *quare.* 153. *symbolum Regni.* 151. *fertilitatis.* 152
- Boso Guntchramnus, Primas in aulâ Childeberti Regis.* 59. *eius rapacitas & auaritia.* 92
- Brabantia Ducum domicilia, Bruxella, Louanij, Fura, Duisburgi.* 9
- Breherus Gigas, Saxonum Rex, ab Anchiso occisus.* 32
- Bubulum caput aureum in sepulchro Childerici Regis.* 38. 141. *eius idolum.* 46. 142. 148. 149. 230. *vide Apis.*
- Bufones numquam fuerunt symbola Regum Francorum.* 164
- Bulla aurea in thesauro Childerici Regis.* 38. 48. 226. 227
- C.
- C**ancellarij dignitas summa sub secundâ Regum Francorum stirpe. 129. 135. 136. *etiam apud Hispanos.* 137
- Cancelli Caroli Magni.* 130. 131
- A Cancellis minister.* 135
- Cancellum quid.* 132
- Capellæ ardentes.* 79
- Captini detonsi.* 104
- Capuli gladiatorum eburnei apud Veteres.* 201. 203
- Capulus gladij Childerici Regis.* 38. 46. 48. *eius pila cur binis vitulis aureis composita.* 202
- Caracalla nummus argenteus vnus in Childerici Regis conditorio.* 270
- Carbunculi principes gemmae.* 241. *maximè qui in Amethysti violam exeunt.* 241. 242. *eiusmodi infinito numero inserti auro thesauri Childericiani.* 240. 241. 242
- Caroli Calui moneta.* 34. *Græcas glorias adfectat.* 111
- Carolus Emmanuel, Sabaudia Dux.* 235
- Caroli Magni Historia imaginibus illustrata.* 2. 32. *eius statua.* 34. *variae imagines.* 34. 35. *an barbam aluerit.* *ibid.* *Aquisgrani sepultus cum auro, atque ornamentis Imperialibus.* 60. 94. *eius virga aurea, seu sceptrum.* 106. *ut nomen suum inscripserit.* 127. 128. *medius representatus Primicerium inter & Secundicerium.* 130. 132. *ut cancellos habuerit.* 131. *fuit Patricius Romanorum.* 133. *eius diplomata.* 190. *gemmatus ensis.* 200. *ornatus & cultus in vestibus.* 234
- Carolus Martellus, Pipini Herstaliensis filius.* 33. *obiit Caristaci, in S. Dionysij sepultus.* *ibid.*
- Cassianus Martyr, stylis ferreis occisus.* 183
- Charibertus Rex Latinè doctus.* 100
- Childebertus frater Clodouei Tertij.* 27. *filius Sigeberti* 101. *Latine scripsit.* *ibid.*
Chil-

ET VERBORVM.

- Childerici tres eius nominis Francorum Reges ubi sepulti. 1
 Childericus Primus Francorum Rex. 14. Regno expulsus. ibid. eius thesaurus sepulchralis Tornaci effusus. 36. 37. & seq. nascitur Samarobrinx Ambianorum vrbe. 61. adolescens, captiuus ab Hunnis abducitur, & mox liberatur. ibid. in Romanas Prouincias irrumpit. 63. Regno eiectus Thoringiam petit. 63. 67. VViomadi solertiâ restituitur. 67. 68. annis octo exulauit. ibid. in reditu, Barrensibus tributa indulget. 69. subsistit aliquamdiu Coloniae. 71. Exul Basine amoribus implicatur. 71. 72. redux illam ducit uxorem. ibid. Parisios obsidione cingit, & capit. ibid. incessit Gallias. 73. Coloniam Agrippinam, & Treuirim capit. ibid. Aurelianum deuastat. 74. Andegaunum incendit, Paulum comitem urbis occidit. ibid. Alemannos subiugat. 75. moritur Tornaci. ibid. sepelitur ligneo conditorio. 80. Ritu barbarico. 81. extra urbem. 85. iusta fuit, & elegantis stature. ibid. eius nomen merè Germanicum est. 102. 103. promissi capitis capilli. 103. 105. barba rasa. ibid. cur hastam dextrâ teneat. 106. thoracatâ effigie. 110. idolorum cultor. 148. 153. 188. vitulos aureos colit in gladij pilâ capulari. 202. S. Genouefam virginem plurimum veneratur. 186. 187. 188. etiam Christianâ cruce delectatum videri. 189. Nummos aureos, argenteosq; e zonâ pendulos habuit. 260. 261. cur Imperatorum Romanorum argenteos perforatos e collo gestauerit. 274
 Childericus Secundus, luscâ imagine, à Bodilone interfectus. 20
 Childericus Tertius, in monasterium missus. 30. sepultus Audomari in S. Bertini. 31
 Childericus Rex VVandalorû. 103
 Chilpericus Primus Francorû Rex. 16. in venatione occisus. 17. Chlotarij filius. 100. eius litteræ, seu preceptum pro Ecclesiâ Tornacensi. ibid. & 306. 311. eiusdem Precepti Epocha vindicata. 311. 312. litteris vsualibus noua addidit elementa. 102
 Chilpericus Secundus, Nguiomisepultus. 29
 Chlodoneus Primus Francorum Rex. 14. Childerici filius. 71. 75. Romanis litteris imbutus. 100. sepultus Parisiis. 15. Signo Crucis assumpto abigit ethnicas apes aureas, symbola Childerici patris. 177. 178. S. Genouefam magni estimat. 189. aurum & argentum populis erogat manu propriâ. 262
 Chlodoneus Secundus binomius, sepultus in S. Dionysij. 18
 Chlodoneus Tertius, sepultus Cauciaci. 27
 Chlotarius Primus Francorû Rex. 15. eius cultus expensus. ibid.

INDEX RERVM

- Constitutio Latine conscripta.*
100. *nummus aureus.* *ibid.* &
178
- Chlotarius Secundus binomius, Parisi sepultus.* 17
- Chlotharius Tertius regnat annis quatuordecim. 19. non quatuor duntaxat, ut male apud Fredegarium. 20. litteris eruditus.*
101
- Chlotarius Quartus, Dagoberti Secundi patruus.* 28
- Cingulum bullatum pro Baltheo.*
205. 206
- Circulus aureus, Romani Patricia- tus insigne. 133. 134. trinâ eius impositione Augusti dignitas collata. ibid. gestamen Regum Hispanorum, & Francorum antiquiorum.* *ibid.*
- Claudius Imp. nouas litteras commentus est.* 102
- Clauis aurei in sepulchro Childerici Regis.* 38. 226. 227
- Chlamys militaris.* 95
- Clodio Francorum Rex. 6. Romanos proterit. 10. Cameraci sepultus. 12. barbarico ritu. 81. Tornacum occupat. 62. ibiq; sedem habet.* 303
- Clodulphus Anchisi frater, S. Arnulphi Metensis Episcopi filius.*
31
- Colonia Agrippina capta à Childerico.* 73
- Comites primi, secundi, & tertij ordinis. 189. primi ordinis, dicti Grafiones.* 191. 192
- Comitis Palatij dignitas, & munus.* 138. 139
- Comitum creandorum in Imperio formula hodierna.* *ibid.*
- Commodi Imp. nummi duo argentei in Childerici conditorio reperti.* 270
- COMOB, & CONOB in exergo nummorum quid.* 262. 263
- Constantis Imp. Medalliones argentei semunciales ex thesauro Treuirensi. 286. 287. 288. 289. 290*
- Constantius Iunior, Constantini Magni filius. 273. elatae mentis Princeps. 274. eius nummus argenteus perforatus ex thesauro Childerici Regis. 271. Medalliones Semunciales ex thesauro Treuirensi. 286. 291. 292. 293. 294. & seq.*
- Cornua submissa Apis Egyptij & Francici.* 144
- Crux Christi in fronte Regum.* 177
- Cucullio viatorius.* 16
- Cuniculus symbolum Hispania. 98*
- Cuntrani Francorum Regis somnium.* 58
- Custodis Annuli dignitas summa apud Romanos. 118. & Francos. 119. Referendarium appellabant.* 121. 122
- Cyri Persarum Regis sepulchrum.* 54
- D.
- D** *Agobertus primus Francorum Rex. 18. Agaunenses Monachos ad S. Dionysium adducit. ibid. Clotarij Tertij filius. 101. litteris eruditus. ibid. eius sigillum.* *ibid.*
- Dago-*

ET VERBORVM.

- Dagobertus Secundus, binomius, Sathanagij sepultus. 28
 Davidis Regis opes. 53. sepulchrum apertum ab Hircano Pontifice, & Herode Rege. 53. 54
 Diademata scuto Clodouei Primi Francorum Regis falso adscripta. 165
 Diptycha, Pugillares duabus paginis. 192. Eburneū Sauimiani in S. Lamberti Leodiensis. 230. 231
 Disbargum castrum. 6. Clodionis domicilium. 7. non fuit Diesthemium. ibid. sed Disbargum, Brabantie municipium, vulgò Duysburg. 7. 8. 9
 Doda Regina, uxor Theodorici Primi. 22
 Dyrrachiorum nummi. 155
- E.**
- E** Broïnus, Chlotarij Tertij Maior domus. 19
 Eclipsis solaris sub Pharamundo Rege. 4. sub Iustiniano Imp. 25. 26. in morte Ludouici Pij. 27
 Enses Marti dicati, pro simulachris culti. 203
 Epicuri imago in annulis. 109
 Equi sepulti. 76. 221. 222. 223. eorum philantropia. 220. luctus in morte dominorum. 220. 221. phalera aurea, argentea, gemmata. 227. 228. 229. & seq.
 Equus bellator Childerico Regi consepultus. 39. 219. Bucephalus. 223. phaleratus auro, & gemmis. 230. eius instructus. 226. 227. ferrea solea. 43. 224. 225
- Equus Bucephalus Alexãdri. 225.
 Triumphalis Honorij Imp. 227.
 Arcadij Imp. 228. Pompeij Magni. 229. Iuliani Caesaris, Frederici Imp. ibid.
 Equisones cum Regibus & Principibus sepulti. 222. Childericianus admodum adolescens. 230. pumili duo è diptycho S. Lamberti Leodiensis. 231
- F.**
- F** Austine, Antonini Pij coniugis, tres nummi argentei in Childerici Regis conditorio reperi. 270
 Faustine Philosophi, tres in eodem conditorio. ibid.
 Ferramenta multa in sepulchro Childerici Regis. 38. 39. 42. 94. 240
 Fibula aurea, & gemmata. 232. earum honos antiquissimus & Regius. 232. 233. 234. interrasa. 233. Tribunitia. 235. aurea concessa gregarijs militibus ab Aureliano Imp. ibid. aerea rare, aurea rarissima. ibid. omnes thesauri Childericiani auro solido gemmisq; composita. 37. 38. 39. 46. 48. 234. 236. 237. Romana, Francica. 238
 Filamenta aurea Paludamenti Childerici Regis. 38. 39. 42. 94
 Flores caduci, symbola mortalitatis. 179. 180
 Framea proprium Francorum telum. 216. in Childerici conditorio reperta. 217. 218. 219
 Franci à Germanis orti. 76. 103.

INDEX RERVM

108. 150. 153. 154. 223. 239.
258. 274. *Simulachrorum cultores*. 84. 148. 149. 153. 202.
216
Francorum Reges antiquiores linguâ Latinâ vsi. 101. *criniti*.
104. *bubus iunctis trahebantur ad publicos conuentus*. 150. 151
aurea numismata curiosè asseruabant. 258
Francica nobilitas capillata. 103.
104. 105
Francica symbola Regum vetustioris cui incomperta haecenus.
164. *non fuerunt Bufones*. *ibid.*
non Lunula, non Diademata.
165. *non Lilia*. 165. 166. *non Irides*. 167. *non Spei symbola*.
168. 169. 170. *non hastarum spicula*. 170. 171. *sed Apes auree*. 171. 172. 173. & seq.
Francisca veterum Francorum.
211. *non fuit bipennis*. 213.
214. 215. *sed simplex securis*.
ibid.
Francisca, seu securis Childerici Regis. 43. 209. 210. 213. 214
Franciscus habitus pro Francico.
211
- G.
- G** *Allieni Imp. nummi duo argentei*. 261
Garnerius dux, seu VVarnerus de Diuione, fundator Abbatie Monialium de Balmis in Burgundiâ. 58. 59
Gemma in Annulis. 56. 96. 97. 98.
111. 113. 116. 126. 127. *in pugillaribus*. 195. *gladijs*. 199.
200. 203. *baltheis*. 204. 205.
clypeis. 206. *equorum phaleris*.
227. 228. 229. *fibulis*. 232.
233. 234. *vestibus*. 240
Gemma Basilidiana à Macario illustrata. 275
Gemma nobiles principibus viris in delicijs. 240. *ab illis arcebantur plebeia, & factitia*. 242
Gemma Thesauri Childericiანი quæ. 240. 241. 242
Gemma salutare creditæ, & pro Amuletis gestata. 265. 266.
267. & seq. *inde perforata, vel aureo circulo inclusæ*. 269.
S. *Genouefa Parisiensis fame periclitantes liberat*. 72. *magni estimata à Childerico*. 73. 186. 187.
188. 189. *signum Crucis eximia pietate colit*. 184. 185. 186. *eius virtute multa miracula operatur*. 185. 186. *Graphiario aureo crucigero Regem Childericum donat*. 184. 188. *ab eodem capitibus damnatos liberat*. 186. 187.
188. *idem obtinet à Chlodoneo eius filio*. 189
Gereon miles & Martyr cum armis sepultus. 197
Germania virorum ferax. 84
Germani veteres Luna præsagia obseruabant. 150. & *etiam equorum*. 154. *colebantur finitimarum gentium donis*. 258.
argentum magis quàm aurum sequebantur. 274
S. *Germanus Episcopus Autisiodorensis Genouefam virginem Parisiensem Christo peperit*. 184.
185

ET VERBORVM.

Geruli Annulorum. 122
 Gladius Childerici Regis. 34. 46.
 199. 200. 203. veteranorum ad
 castra excubantium. 204. 205
 Grafones qui. 190. unde dicti.
 190. 191. 192
 Grafium stylus ferreus. 181. cruen-
 tis interdum cadibus adhibitus.
 183.
 Grafarium Theca eiusdem styli.
 181. aureum Childerici Regis.
 38. 46. 181. 182. 184

H.

H Adrianus Caesar. 272. eius ex
 thesauro Childerici Regis
 nummus argenteus perforatus.
 271.
 Hasta, Regni insigne. 106. 107.
 per eam Reges inuestiebantur.
 ibid.
 Hasta Francorum. 170. earum spi-
 cula non fuerunt symbola Re-
 gum antiquiorum. 171
 Helena Augusta, & inuenta Cru-
 cis moneta salutare aduersus
 morbum comitiale. 270. 278
 Helena tres Augustorum & Cæsa-
 rum uxores, earumq; nummi
 explicati. 278. 279. 280. 281.
 282

Helena vicus, vulgò Lens. 11
 Heliogabalus Imp. Germanici cul-
 tus amans. 111. varias nummo-
 rum formas inuenit. 261
 Heraclij Imp. eiusq; filij aureum
 numisma. 271. 277
 Herodes Rex multas opes effert è
 monumento Dauidis. 53. 54
 Hilda s. Helena discipula. 280

Honorius Imp. 55. eius imago in
 smaragdo gemmâ. 56. 127
 Hostilianus nummus argenteus. 261
 Hugonis Capeti sigillum. 107. 108
 Hunni Childericum Primū capti-
 uum abducunt. 61. excindunt
 Tongrorum ciuitatem. ibid. in
 Belgium effunduntur. 62
 Hircanus Pontifex sepulchrum
 Dauidis aperit. 53

I.

I Cum E. magna communitas. 99
 Idolum Childerici Regis. vide
 Apis, Bubulum caput.
 Indiculus quid, sub secundâ Re-
 gum Francorum stirpe. 193
 Irides non fuerunt symbola Re-
 gum Francorum antiquiorum.
 167
 Isis Egyptiorum numen. 145. vñ
 expressum. 268. Gentilibus for-
 midabile. 275
 Iulia Seueri nummus vnus argen-
 teus in Childerici conditorio re-
 pertus. 270
 Iulij Nepotis aureum numisma ex
 eodem conditorio. 252. 254. 255

L.

L Ares dij. 65. parui. 147. 148.
 viales. 66. 153. hostily. 154
 Largitiones auri & argenti in
 populum. 260. 261. 262
 B. Leodegarius ab Ebroino inter-
 fectus. 22
 Leonis Imp. Marciano suffecti
 aurea duo numismata è condi-
 torio Childerici Regis. 43. 252.
 253. 254.

INDEX RERVM

Zeonis Iunioris & Zenonis alterum ex eodem thesauro. ibid.
 Lilia, ut nunc sunt, non fuerunt symbola antiquiorum Francie Regum. 165. 166. quando usurpata. 140. 166. 178. 179. quando ad numerum ternarium reducta 180
 S. Ludouici Francie Regis annulus. 96. modestia in cultu. 111. 112. capitis gestamen. 139
 Luna Thracie symbolum. 112. magna in ueneratione apud Germanos ueteres. 150
 Lune crescentes non fuerunt tessera Clodouei primi Regis. 165
 Lunata cornua. 144. 145

M.

Maioriani pugna cum Clodione. 10. 11. 213
 Manubrium gladij Childerici Regis. 38. 46. 199
 Marciani Imp. aureum numisma è sepulchro Childerici Regis. 42. 252. 253
 Maria, Honorij Imp. cõiux. 55. eius thesaurus sepulchralis. 55. 56
 Maximilianus Primus Imp. liberalissimus. 46
 Medallie, Medalliones, Numismata uetera maioris forme, Italis Medaglioni, Gallis Medallions. 285
 Medius locus honorator. 132. 133
 Meroueus, Francorum Rex, Childerici pater 13. 61. Mosellam uersus & Rhenum dominationem extendit. 62. sepelitur barbarico ritu. 81

N.

Narsetes Dux Italia, cum magnis diuitijs sepultus. 59
 Nero Imp. equos argenteis soleis calceauit. 225. eius nummus argenteus in Childerici Regis conditorio. 270
 Numæ sepulchrum casu reiectum. 47
 Numismata aurea curiosè à priscis Francorum Regibus asseruata. 258. 259. inuenta in sepulchro Childerici Regis. 37. 43. 46. 48. 250. 251. 252. 253. & seq. quid in illis indicent singularia elementa post epigraphen auerse partis. 264. 265. aurea crucigera Cesarum Christianorum Indulgentijs munuit Sixtus V. 282. 283
 Nummorum antiquorum cognitio quam utilis. 246. 247. 248. 249. gemmis equiparatur. 269. immo præstant. 270. argentei ex conditorio Childerici Regis. 38. 43. 48. 265. 267. 270. & seq. semunciales ex thesauro Treuirensi. 284. 285. 286. & seq. cur in sepulchris Martyrum. 256. 257. Crucigeri perforati, è collo suspensi. 184. 185. 276. 277. etiam Imperatorum Gentilium. 270. 275. ut factum à Childerico. 274. Augusti & Agrippe in abacis Antiquariorum sæpè diuisi. 64. pro tessera usurpati, seu lare uiali inter amicos absentes. 65. 66. 67. serrati, bigatiq. 274
 O. Ophi-

ET VERBORVM.

O.

Ophites marmor lethargicis
& phreneticis opitulatur.

245.

Osiris Egyptiorum Deus. 145. ut
expressus. 268

P.

Parisi à Childerico obsessi. 72
Parthicum metallum. 36

Patriciatus insigne apud Roma-
nos. 133. 134

Pauillea, paruum lilium flauo co-
loris. 167

Paulus Comes Andegauensis à
Childerico occisus. 74

Paulus Tertius P. M. thesaurum
sepulchralem Mariæ Honorij
sponsæ in sacram fabricam im-
pendit. 57

Pecunia signata, ob signata. 263.
264

Pennum, bis acutum. 208

Perse fluuios colunt. 202

Petronius Maximus Imperium oc-
cupat. 63

Pharamundus Primus Francorum
Rex. 4. occupat Belgicam secun-
dam. 5. sepelitur Rhemis. ibid.
ritu barbarico. ibid. & 81

Philippus Augustus Francorum
Rex, Lilia pro simbolo Scutari o
primus usurpat. 146. 166. 179

Philippus Bonus Dux Burgundie.
35.

Philippus Pulcher Francie Rex.
310. confirmat Præceptū Chil-
perici Regis pro Ecclesiâ Torna-
censî. 306. 309.

Pila missilia quæ. 219

Pipinus Francorum Rex. 33. Na-
nus, Paruus, & Breuis appella-
tus. ibid.

Poppæa Neronis uxor, externo ritu
sepulta. 81. soleis aureis iumenta
calceauit. 225

Primicerius quis. 130. 131

PTR. & PTRS. in exergo nummo-
rum quid. 263

Pugillares Tabellæ, unde sic dictæ.
192. earum usus apud Roma-
nos. ibid. etiam sub primâ Re-
gum Francorū stirpe. 193. Chil-
derici Regis eburnæ, auro, &
gemma ornata. 194. 195

Purpurens color, Regum insigne.
241.

Pyramides in sepulchris. 6

Pyropi masculi, femine, amethysti-
zontes. 241. vide Carbunculi.

Q.

Quadorum Reguli mucrones
pro Numinibus coluere.
201. Romanorum pecunijs ad-
iuti. 258

R.

Ragnacarius, Cameraci Rex.
301. à Clodoueo occisus. 215

Rana gemmea pro Amuleto. 267.
268. 269

Referendarij unde dicti. 119. 122.
dignitas Palatina. 119

Regales opes in sepulchris. 58

Regum sedes plures erant, & quæ
alijs eminabat, Prima diceba-
tur. 301. 302. 303.

Richarius, frater Ragnacarij Regis
V v 3 Came-

INDEX RERVM

- Cameraci à Clodoueo occisus.* 215
- S.
- S** Alomon pecuniam multam se-
pelit cum Dauide patre. 53
- Samarobrina Ambianorum vrbs,*
Childerici Regis patria. 61
- Sauinianus Comes domesticorum*
Equitum, & Consul ordinarius.
231.
- Scarabei gemmis insculpti pro A-*
muletis. 266. 267. culti ab
Aegyptijs. 268. cur à militibus
gestati. ibid.
- Schyla Acinaci faciunt.* 202
- Secundicerius quis.* 130. 131
- Securis alia simplex, alia duplici*
acie, quæ & Bipennis dicta. 207.
208. *viriusque vsus.* ibid. *ima-*
ginès è columnâ Traiani. 209.
simplex, ab Hispanis Francisca
appellata. 211. 214
- Securis pro bipenni, & contrâ, pro-*
miscuè apud Scriptores Fran-
cos 211. 212. 213. 214. & *ma-*
lè. 215. *perperam spatha Aimoi-*
no dicta. 212
- Securis Childerici Regis in eius*
conditorio reperta. 43. 210. *fuit*
simplex securis, seu Francisca.
209. 213. 214
- Semispatha, gladius minor.* 212
- Seniores, pro Primoribus & Satra-*
pis. 104
- Sepeliendi ritus varij apud Ger-*
manos, Gentiles, Christianos.
76. 77. 78. 126. 127. 128. 196.
197. 198. 221. 222. 223.
- Sepulchra Germanorum.* 76. *Comi-*
tum Burgundia antiquiorū. 80.
veterum Francorum. ibid. *anti-*
quiora Regum Francorum non
ante quadringentos aut quin-
gentos annos. 212. 266. 267
- Serapis, Deus apud Aegyptios.* 145
- Sergius Papa fuit binomius.* 25
- Siagrius, Aegidij Romani filius.*
73
- SIC,** *vocula, in votis atque accla-*
mationibus frequenter vsurpa-
ta. 295. 296. 297. *in nummis*
etiam expressa. 298
- Sigebertus Claudus, Colonia Rex,*
Clodouei Primi consanguineus.
258. 301
- Siggo, Sigeberti Regis Referenda-*
rius. 121
- Sigilla Regum Francorum secun-*
dæ stirpis collecta à Peireskio.
112. *Regum morientium ex eâ-*
dem stirpe, non sepulta, non fra-
cta. 129. *summâ in veneratione*
apud Hispanos. 137. 138. *serua-*
ta à Comite Palatij absente
Cancellario. ibid.
- Sigillum Castri Duysburg.* 9. *Da-*
goberti Regis. 101. *Hugonis Ca-*
peti. 107
- Sol in fronte Apis Franciei.* 141.
143.
- Soli boues consecrati in Sicilia.*
152
- Somnium Guntrami Francorum*
Regis. 58. *Childerici primâ no-*
ctæ nuptiarum. 72
- Spatha, gladius maior.* 212
- Spes pro semine, & pro germine.*
168. 169. 170
- Spei Numen vt expressum.* 168
Spica

ET VERBORVM.

Spica à spe dicta. 169
 Spina loco fibulae in vsu apud Ger-
 manos. 239
 Stilico pater Mariae, sponsa Hono-
 rij Imp. 56

T.

T Alentorum tria millia eruta
 è sepulchro Dauidis. 53. 54.
 totidem in sepulchro Cyri Per-
 sarum Regis. 55
 Tamburlanus, Orientis Rex, The-
 saurum inuentori addicit. 51
 Taurus Regis quis. 150
 Theodomeres Francorum Rex, Ri-
 chomeris & Ascilae filius. 100
 Theodoricus Primus Francorum
 Rex. 21. Abbatia Vedastensis
 Fundator. 22. eius Epitaphium
 expensum. ibid.
 Theodoricus Secundus Francorum
 Rex. 29. cur clericali habitu re-
 presentatus. 30
 Theodosij Iunioris aurea duo Nu-
 mismata è sepulchro Childerici
 Regis. 251. 252
 Thesaurus quid. 50. in turri Ec-
 clesiae Mincianae repertus. ibid.
 in vico Mespelaria, Alostum in-
 ter & Teneramundam. 249.
 250. in vico Vomelgem, altero
 ferme lapide ab Antuerpiâ.
 ibid. Augustae Treuironum. 284
 Thesauri sepulchrales. 52. eos eru-
 endos censet Rex Theodoricus
 apud Cassiodorum. 51. 52. in-
 uenti in sepulchris Dauidis. 53.
 54. Cyri Persarum Regis. 54.
 55. Mariae, Honorij Imp. coniu-
 gis. 55. 56. Alarici Gothorum

Regis. 57. Attilae Regis Hunno-
 rum. ibid. Narsetis Italiae Ducis.
 59. illustris Francicae mulieris
 sub Childeberto Rege. 59. in se-
 pulchris Caroli Magni. 60. &
 Childerici Primi, Francorum Re-
 gis. 60. 61. in montibus altis. 58

Thoracata effigies quae. 110

THCOB. in exergo nummorum
 quid. 263

Tiara, capitis tegmen Orienta-
 lium. 136. & summi Cancellarij
 apud Francos euo Caroli Ma-
 gni. 137

Tiberij Constantini quinquaginta
 aurea Numismata singularum
 librarum. 258

Tiberius Secundus Orientis Imp.
 Thesaurum sepulchralem Nar-
 setis in pios vsus distribuit. 59

Tornacum vrbs ampla. 37. à Clo-
 dione occupatur. 62. totum an-
 tiquitus Ciscaldanum. 85. unde
 ita appellatum. 86. 87. merito
 ciuitas Regalis dictum. 299.
 300. 301. Clodionis sedes Re-
 gia. 303. Childerici etiam, &
 Chilperici Regum Francorum.
 304

Traiani Imp. nummi argentei duo
 in Childerici Regis conditorio
 reperti. 270

Treuiris vastata à Childerico. 73.
 Belgica Prima metropolis. 284

Tribunalia structa manibus. 6

V.

Vagina gladij Childerici Re-
 gis. 38. 46. 199. eius orna-
 menta aurea, & gemmata. 203
 Valen-

INDEX RERVM ET VERBORVM.

- Valentiniani Tertij aurea duo numismata è sepulchro Childerici Regis.* 43.251.252
Vera, Italis annulus ad sponsalia. 116
Vestes pretiose in sepulchris. 89.
 90. & seq. Regales, Imperiales, Francicae. 93.94
Victoria crucigera in Numismatis aureis thesauri Childericiani. 251.252.253
Vituli aurei à Ieroboam fabricati. 202. cur in pilâ capulari gladij Childericiani. ibid.
Umbilici aurei in thesauro Childerici Regis. 39.48.226.227
Vinci aurei in eodem sepulchro. 38
- W.
- W** *Amba Rex Hispanie inunctus.* 176
Wvarnerus de Diuione. vide Garnerus.
Wiomadus Francus Childericum ab Hunnis captum liberat. 61. apud Thoringos exulantem Regno restituit. 63. 64. mittit ad illum partem diuisi solidi, quam retinuerat ex condicito. 67. Barrenses Regi redeunti honores habere iubet. 69. ipse etiam ad Perum, siue Barum castrum occurrit. 71. Regi fidelissimus. 120 eius Referendarius, seu custos Annuli. 121
Wvisigothorum leges. 116
- X.
- X** *Enia festo Iani misitari solita.* 260.261
- Y.
- Y** *Seren, appendix Municipij Duisburgensis, in qua rudera veteris castri.* 8
- Z.
- Z** *Enonis & Leonis Imp. aureum Numisma è thesauro sepulchrali Childerici Regis.* 252.254. alterum solius Zenonis ex eodem conditorio. 43. 252.256
Zisa Dea. 80
Zona, militaris dignitatis insigne. 259.260
Zona pro baltheo. 206. pro cingula equina. 237
Zonarium marsupium ex nummo Gallieni. 261

INDEX


I N D E X

A V C T O R V M

Q V I

ANASTASI CHILDERICIANA

L A V D A N T V R.

<p>A.</p>  <p>BR AH AM V S Ortelius. pag. 263 Abenephius. 143. 158 Adolphus Occo. 258. 262. Adrianus Lamoralis Villani à Gandauo, Canonicus & Thesaurarius Tornacensis. 39. Ægidius Bucherius. 43 Ægidius Pattus, Curio & Decanus ad S. Brixium Tornaci. 37. 38. 142. 159 Ægidius, Trazegniaci Marchio, Tornacensis Gubernator. 42 Ælianus. 145. 159. 196. 326. 328. 329 Æneas Vicus. 269 Agathias. 170. 213. 216. 234. 324 Aimoinus. 6. 58. 68. 70. 72. 101. 102. 106. 118. 120. 121. 133. 211. 212 Albericus. 18. 21. 22. 24. 25. 26. 27. 28. 32. 133. 280 Albertus Rubenius. 49</p>	<p>Alexander ab Alexandro. 52. 222 Alexander Monfortius. 323 Alexander Wilthemius. 68. 285 Alphonsus Ciaconus. 205 D. Ambrosius. 90. 162. 329 Ammianus Marcellinus. 84. 85. 132. 201. 203. 229. 273. 284. 291. 292. 293. 294 Andreas Cæsalpinus. 126. 245 Andreas Chesneus. 18. 166 Andreas Mangellus, Pronuntius Apostolicus. 48 Anglo - Saxonicum Chronicon M. S. 17 Angradus, Auctor Vitæ S. Anberti. 122 Annales Francorum Fuldenfes. 110. 111. Tilliani. 33 Anselmus Boëtius. 241. 244 Antonius Augustinus. 168 Antonius Bofius. 56. 127. 128. 256. 257 Apollonius. 207 Apuleius. 168. 229 Archelaus. 157 Aringus. <i>vide</i> Paulus. X X Ari-</p>
---	--

INDEX AVCTORVM.

- | | | | |
|---------------------------------------|----------|-----------------------------------|-------------------|
| Aristocles. | 145 | Carolus Brooman, ciuis Bru- | |
| Aristoteles. 116.146. 161. 162. | | xellensis. | 64 |
| 173.326 | | Carolus Paschalius. | 136 |
| Arnobius. | 153.202 | Casperius Geuartius. 49. 169. | |
| Artemidorus. | 175.259 | 282 | |
| Athanasius Kircherus. 143. 157. | | Cassiodorus. 51. 119. 132. 135 | |
| 158. 159 | | Cato Cenforinus. | 70 |
| Aubertus. <i>vide</i> Dauid. | | Cedrenus. | 262 |
| Aubertus Miræus. | 250 | Ceriferius. <i>vide</i> Renatus. | |
| Auerbodiensis Monasterij char- | | Chifletius. <i>vide</i> Claudius, | |
| tæ. | 7 | Ioannes, Philippus. | |
| D. Augustinus. | 177 | Christophorus Binsfeltius, Re- | |
| Aurelius Victor. | 273 | gius apud Luxemburgenfes | |
| | | Senator. | 289 |
| B. | | Christophorus Browerus. 23. | |
| B Aldericus. 11. 302. 304. 305 | | 62. 107 | |
| Balduinus de Auennis. 310 | | Cicero. | 43. 109. 146. 264 |
| Baptista Mantuanus. | 328 | Claudianus. 103. 144. 161. 192. | |
| Barberinus. <i>vide</i> Franciscus. | | 205. 227. 230. 237. 240. 241. | |
| Bargibantius. <i>vide</i> Ioannes. | | 243. 244. 325. | |
| Baronius. 72. 92. 187. 254. 280 | | Claudius Chifletius. | 246 |
| Belleforestius. | 24. 69 | Claudius Fauchetus. 167. 178. | |
| Bembina Tabula. | 143. 145 | 303 | |
| de Berlo. <i>vide</i> Ioannes. | | Clemangius. | 79 |
| de Bie. <i>vide</i> Helias. | | Clemens Alexandrinus. 82. 202 | |
| Bollandus. <i>vide</i> Ioannes. | | Cluuerius. | 149 |
| Bonifacius VIII. P. M. | 111 | Codinus Curopalates. 130. 136. | |
| Bosius. <i>vide</i> Antonius, Tho- | | 262 | |
| mas. | | Cœlius Rhodiginus. 97. 116. | |
| Brooman. <i>vide</i> Carolus. | | 292 | |
| Browerus. <i>vide</i> Christopho- | | Columella. | 48. 159. 161 |
| rus. | | Corippus Africanus. 134. 206. | |
| Bucherius. <i>vide</i> Ægidius. | | 234. 240. 295. 317 | |
| Budæus. | 137 | Curtius. 54. 108. 122. 123. 196 | |
| | | | |
| C. | | D. | |
| C Alphurnius. | 243 | D Alechampius. | 66 |
| Candidus Isaurus. | 255 | Dauid Aubertus, Philip- | |
| Capitolinus. 110. 175. 191. 272 | | pi Boni Burgundiæ Ducis | |
| Capitularia Caroli Calui. 138 | | Aulicus Scriba. | 2 |
| | | Didy- | |

INDEX AVCTORVM.

- Didymus. 326
 Dion Cassius. 118.272
 Doubletus. 190
- E.
- E** Cclesiasticus. 159
 Eginarthus. 133.138.150.
 200.234
 Egolifimensis Monachus. 60.
 94
 Ennius. 116
 Erchambertus. 19.30
 Esther. 117
 Eumenius Rhetor. 293.295
 Eusebius. 189.279.287
 Eutropius. 287
- F.
- F** Abius. *vide* Nicasius.
 Faustus, Auctor Vitæ sancti
 Mauri. 106.121
 Festus Pompeius. 154.192
 Flodoardus. 211
 Florus. 212
 Fortunatus Pictaviensis. 100.
 119.
 Fortunius Licetus. 116.118
 Franciscus Barberinus, S. R.E.
 Cardinalis. 35.128
 Franciscus Villani à Gandauo,
 Episcopus Tornacensis. 39.
 299.
 Franco, Episcopus Cœnoma-
 nensis. 139
 Fredegarius. 19. 20. 29.59.61.
 68.72.120.193.214.300.
 304
 Frigebodus, Auctor Vitæ san-
 cti Audoëni. 121
- G.
- G** Abriel Naudæus. 41
 Galenus. 156.157.266
 Gellius. 114.159
 Genealogi, Metensis & Niuel-
 lensis. 33
 Genealogia vetus m.s. Palatij
 Bruxellensis. 23.81.82
 Genesis. 117
 Geoponicarum præceptionum
 Auctor. 157
 Gestæ Regum Francorum. 6.
 13.120.194.215
 Geuartius. *vide* Casperius.
 Glossarium vetus. 70.206
 Glossarium Philoxeni. 208
 Glossæ Basilicæ. 213
 Godefridus Henschenius. 7.62
 Godefridus Wendelinus, Ca-
 nonicus & Officialis Torna-
 censis. 4.6.7.25.40.41.42.80.
 85. 88. 98.104.150.190.257
 Goropius Becanus. 145
 Gregorius Turonensis. 6.9.14.
 15.16.59.63.67.71.76.84.93.
 100.101.103.104.105.106.
 120.121.148.151.177.193.
 214.258.262.300.301.302.
 304.305.311.313.
 Guido Basochius. 33
 Guillelmus Britto. 303
 Guillelmus Nangiacus. 166
 Guntherus Ligurinus. 229.304
- H.
- H** Adrianus Iunius. 16.103
 Hadrianus Valesius. 100
 Helias de Bie. 49
 Hemelarius. *vide* Ioannes.
- X x 2 Hen-

INDEX AVCTORVM.

Henschenius. <i>vide</i> Godefridus.	Ioannes Henricus Bergerotius.
Herimannus, Abbas S. Martini	285
Tornaci.	309
Hermannus Hugo.	221
Herodianus. 111.176.233.260	Ioannes Iperius, Abbas S. Ber-
Herodotus.	145.222
Herricus, Auctor Vitæ S. Ger-	tini.
mani.	135
D. Hieronymus. 90.202.289	30.113
Hieronymus Aleander.	152
Hieronymus Zurita.	65
Hincmarus.	138
Homerus.	234
Homeri Scholiastes.	51.151
Horatius.	144.148.181.225
Horus.	162.268
Hubertus Goltzius.	263.281
I.	
I acobus Gordonus.	75
I acobus Guthenius.	275
Ioannes Auentinus, Germa-	
nus.	70.102
Ioannes Baptista Stratus, De-	
canus Ecclesiæ Cathedralis	
Tornacensis.	39
Ioannes Bargibantius, prima-	
rius Tornacensis Confilia-	
rius.	23.40
Ioannes de Berlo, Ædituus	
S. Brixij Tornaci.	38
Ioannes Cognatus.	311
Ioannes Chifletius, Io. Iac. fi-	
lius, Canonicus Tornacen-	
sis. 40.42.43.44.47.48.217.	
219.220.237.259.270	
S. Ioannes Chrysofomus. 222.	
275	
Ioannes Hemelarius. 248.291	
	Ioannes Macarius. 127.175.288
	Ioannes Mariana. 137
	Ioannes Rhodius. 234. 235.
	238
	Ioannes de Schinkelle. 49
	Ioannes Smithius. 62.238
	Ioannes Tristanus. 280.298
	Ioannes Vossius. 285
	Iornandes. 57
	Iosephus. 53.117.200
	Iosephus Scaliger. 62
	Isidorus. 116.181.211.221.237:
	292.325.327
	Itinerarium Antonini. 12
	Iulianus Imp. 233.291
	Iulianus, Toleti Episcopus. 176
	Iulius Cæsar. 223
	Iulius Firmicus. 289
	Iulius Pollux. 115.162.200
	Iulius Scaliger. 238
	Iustinus. 107.239
	Iuuenalis. 16.97.147.294
	K.
	K ircherus. <i>vide</i> Athana-
	sius.
	L.
	L actantius. 91.142.153.175
	Laërtius. 65.268
	Lampridius. 180.260.261
	Laurentius Pignorius. 135.266
	Laurentius Surius. 55.95.183
	Licetus. <i>vide</i> Fortunius.
	Lucanus. 199
	Lucifer Calaritanus. 291
	Lucia-

INDEX AVCTORVM.

Lucretius vetus interpres tij.	232	Nithardus.	301
Ludouicus Marchio Matthæi, Serenissimi Archiducis Leo- poldi Nobilis Cubicularius.	44	Nonius Marcellus.	208. 280.
Ludouicus Sauottus.	270		324
M.		O.	
M Achabæorum liber.	232	O Liuarus Vredius.	69.190
Macrobius.	13.115	Oppianus.	160
Mangellus. <i>vide</i> Andreas.		Optatus Mileuitanus.	142
Manlius.	143	Otho Frisingensis.	107
Marchantius.	85	Otho Zylus.	49.277.294
Marcus Wulfonus.	134	Ouidius.	82.104.109.140.144. 145.155.169.179.192.201. 207.228.233.238.296.325.
Martialis.	16.181.192.196	P.	
Martinus Martinus, è Socie- tate IESV redux è Sinarum Regno.	48	P Apinianus I. C.	89
Matthæi Marchio. <i>vide</i> Ludo- uicus.		Papirius Maffonus.	63.305
Menander.	153	Paterculus.	288
Metelli Quirinalia.	233	Pattus. <i>vide</i> Ægidius.	
Metensis Historicus.	25.27	Paulus Æmylius.	30.31.125. 165
Minutius Felix.	77	Paulus Aringus.	56.91.257.276
Mornacius I. C.	50	Paulus Diaconus.	31.59
Mofchopulus.	200	D. Paulus, Gentium Apostolus.	153
N.		Paulus Iureconsultus.	50
N Atalis Comes.	146	Paulus Petauus.	100.129.130
Nicander.	165	Paulinus Nolanus.	82.95.170
Nicasius Fabius, Canonicus Tornacensis.	88	Pausanias.	152
Nicasius Rogers, Ædituus san- cti Brixij Tornaci.	38	Persius.	148
Nicephorus Callistus.	253.255. 256.279	Petrus Gassendus.	41.212.166
Nicolaus Gillius.	165	Petronius.	160.260
Nicolaus Trigautius.	49	Phædrus.	52
		Philippus Beroaldus.	299
		Philippus Chifletius, Abbas Bulernensis.	64
		Philippus Winghius.	279
		Philotratus.	16
		Pierius Valerianus.	292.293
		Plautus.	32.82.147.153.264
		Xx 3	Pli-

INDEX AVCTORVM.

- Plinius. 6. 47. 66. 97. 109. 110.
 113. 114. 115. 123. 126. 142.
 143. 145. 156. 157. 160. 162.
 166. 169. 170. 173. 174. 175.
 176. 179. 180. 208. 220. 225.
 229. 240. 241. 242. 244. 259.
 265. 269. 274. 292. 295. 324.
 Plinius Junior. 36. 90. 126. 192.
 220
 Plotinus. 325
 Plutarchus. 109. 183. 225. 229
 Pomponius Iureconsultus. 269
 270
 Pomponius Mela. 203
 Porphyrius. 142. 268
 Priscus. 117
 Procopius. 126. 195. 206. 241
 Prosper Aquitanus. 6. 13. 251.
 287
 Prudentius. 183. 206
- R.
- R**egino Prumiensis. 59. 136
 Renatus Ceriserius. 171
 S. Reoli Priuilegium de Fun-
 datione Orbaci. 25
 B. Rhenanus. 46
 Rhodius. *vide* Ioannes.
 Richerius, monachus Seno-
 niensis. 136
 Riolanus. 115
 Robertus Guaguinus. 164
 Rodericus Toletanus. 137. 176
 Rogers. *vide* Nicafius.
 Rorico. 13. 61. 73. 75. 85. 107.
 149. 200. 214. 245. 300. 302
 Rubenius. *vide* Albertus.
 Rudolphus, Abbas S. Trudo-
 nis. 95. 197
 Ruffinus. 153
- S.
- S** Alazar Mendoçanus. 137
 Salicæ Leges. 77. 104. 150.
 Saluianus Massiliensis. 83. 312
 Sangallensis monachus. 106.
 131
 Saxo Grammaticus. 222. 223
 Scaliger. *vide* Iosephus, Iulius.
 Scaurus. 70
 Scæuola Iureconsultus. 89
 de Schinkelle. *vide* Ioannes.
 Sebastianus Erizzo. 257
 Seneca Philosophus. 109. 113.
 114. 146. 161. 183. 198. 246.
 324. 330
 Seneca Tragicus. 176. 201
 Seruius, Virgilij interpres. 5. 58.
 90. 198. 215. 222
 Sidonius Apollinaris. 10. 11. 62.
 67. 75. 76. 84. 85. 94. 104. 105.
 213. 219. 229
 Sigebertus. 14. 20. 21. 28. 33. 58.
 73. 74. 111. 303
 Silius Italicus. 39. 113. 208. 219.
 220. 228. 327
 Sirmondus. 100
 Sixtus V. P. M. 282
 Solinus. 84. 203
 Sophocles. 234
 Sozomenus. 91. 279
 Spartianus. 213. 223. 233. 259.
 272
 Spelmannus. 70
 Statius. 196. 201. 228. 232
 Strabo. 225. 327
 Stratius. *vide* Io. Baptista.
 Suetonius. 65. 91. 98. 109. 115.
 122. 183. 203. 221. 259. 288
 Sui-

INDEX AVCTORVM.

- Suidas. 122.130.253
 Symmachus. 127.195.295
- T.
- T** Acitus. 76. 80. 81. 84. 94.
 102. 103. 108. 146. 149.
 150. 153. 154. 191. 196. 200.
 216. 258. 274. 327.
- Terentius. 116
 Tertullianus. 82. 142. 324
 Theganus. 106. 200
 Thomas Bosius. 277. 282
 Thucydides. 197
 Thucydidis interpres. 108
 Tibullus. 148. 169. 295
 Tilletus. 180
 Titus Liuius. 123. 163. 292
 Trazegniaci Marchio. *vide* Æ-
 gidius.
 Trebellius Pollio. 233. 239. 242
 261. 275. 291. 296
 Trigautius. *vide* Nicolaus.
 Trifitanus. *vide* Ioannes.
 Trithemius. 72
 Turpinus Rhemenfis. 34
- V.
- V** Alerius Flaccus. 133. 170.
 201. 203. 208.
 Valerius Maximus. 122
 Varro. 99. 169. 206
- Vegetius. 153. 212. 219
 Villani de Gandauo. *vide* A-
 drianus, Franciscus.
 Virgilius. 16. 32. 137. 147. 156.
 160. 161. 162. 168. 173. 174.
 175. 179. 196. 198. 199. 205.
 207. 208. 219. 220. 221. 228.
 233. 238. 281. 297. 324
- Vlpianus. 89
 Vopiscus. 235. 297
- W.
- W** Endelinus. *vide* Go-
 defridus.
 Willelmus Malmesburiensis.
 133
 Wilthemius. *vide* Alexander.
 Winghius. *vide* Philippus.
 Wulfonius. *vide* Marcus.
- X.
- X** Enophon. 329
 Xiphilinus. 118. 220. 225
- Z.
- Z** Achalias Babylonius, ve-
 tus Auctor à Plinio lau-
 datus. 25
 Zacharias Papa, idem ac Ser-
 gius. 25
 Zylius. *vide* Otho.

F I N I S.

UNIVERSITY OF CHICAGO

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.



